

# Riksdagens protokoll

## 2009/10:145

Tisdagen den 29 juni

Kl. 09.00 – 20.01



Protokoll  
2009/10:145

---

### 1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 22 juni.

### 2 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2009/10:34 från onsdagen den 23 juni i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från utrikesutskottet.

### 3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2009/10:FPM95 En digital agenda för Europa KOM(2010)245 till trafikutskottet

2009/10:FPM96 Förordning om europeisk statistik över frukt- och vinproduktion KOM(2010)249 till miljö- och jordbruksutskottet

### 4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2009/10:240 till finansutskottet

EU-dokument

KOM(2010)291 till konstitutionsutskottet

KOM(2010)283 till näringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 19 september.*

KOM(2010)336 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 20 september.*

*Svar på  
interpellationer*

Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Peter Hultqvist har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att minska den regionala obalansen och Krister Örn-fjäder har frågat mig om fortsatta möjligheter för ”att hela Sverige ska leva” samt om de åtgärder som vidtagits under mandatperioden är tillräckliga.

Den regionala tillväxtpolitiken är inriktad mot att stärka den lokala och regionala konkurrenskraften. Det handlar om att skapa bättre förutsättningar för företagande, innovationer och investeringar i alla delar av landet.

OECD konstaterar i sin regionala studie av Sverige att regeringen för en framgångsrik och ambitiös regionalpolitik som kombinerar tillväxt och utjämning mellan olika delar av landet.

Regeringen har under mandatperioden format en kraftfull politik för tillväxt i alla delar av landet genom ett flertal propositioner och skrivelser. I mars 2009 presenterade regeringen ”en strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder” som innebär ett nytt arbetssätt där samtliga politikområden tar ansvar för landsbygdens utveckling. Detta arbete har resulterat i 156 konkreta insatser som regeringen genomför för att stärka Sveriges landsbygder. I början av juni 2010 överlämnade regeringen en skrivelse till riksdagen om strategiskt regionalt tillväxtarbete.

Tillväxt och konkurrenskraft främjas framför allt av goda generella villkor för företagande och entreprenörskap. Regeringen genomför 172 insatser för jobb och företagsamhet under mandatperioden. Dessa insatser syftar till att det ska bli mer självklart, enklare och lönsammare att starta och driva företag i hela Sverige.

Genom regeringens ambitiösa klimat- och miljömål och kraftfulla satsningar på förnybar energi skapas förutsättningar för nya jobb och företag, inte minst i Sveriges landsbygder, något som OECD särskilt lyfter fram.

Infrastruktursatsningar binder samman Sverige och regeringen har under våren 2010 presenterat en satsning omfattande 482 miljarder kronor under perioden 2010–2021. Detta medför bland annat särskilda satsningar på väg- och järnvägsunderhåll i hela landet.

Tillgänglighet till grundläggande service för kvinnor, män och företag är en av många förutsättningar för hållbar tillväxt i alla delar av landet. Därför har regeringen beslutat om ett tillskott på ytterligare 50 miljoner kronor till insatser i områden där servicen är gles. Detta är medel utöver de ca 40 miljoner kronor som årligen avsätts till insatser i service-glesa områden inom ramen för förordningen om stöd till kommersiell service.

Regeringen har också beslutat om satsningar på bredband inom ramen för landsbygdsprogrammet, omfattande 253 miljoner kronor. Syftet är att med utgångspunkt i lokala behov öka tillgängligheten till bredband i landsbygdsområden. För att ytterligare öka tillgängligheten till bredband har regeringen beslutat om 195 miljoner kronor för driftsäker och

tillgänglig elektronisk kommunikation samt ändrat villkoren för det så kallade kanalisationsstödet så att det ska kunna utnyttjas effektivare.

Det handlar om att kraftsamla och samordna resurser för att anta de utmaningar och tillvarata de möjligheter som vi står inför. På så vis stärker vi utvecklingskraften och stimulerar en hållbar tillväxt i hela landet.

Regeringen avfärdar därmed olika förslag från oppositionen om införande av kilometerskatt, ensidiga höjningar av bensinskatten, höjningar av elskatten, höjningar av arbetsgivaravgiften för unga och avskaffande av reformen om hushållsnära tjänster, då vi anser att detta mycket kraftfullt kommer att drabba landsbygdens företag.

Anf. 2 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Tack för svaret! Antalet arbetstillfällen på landsbygden minskar. Klyftan mellan stad och land ökar. Särskilt intressant är det att se att man i regeringens egen broschyr om 156 insatser för utvecklingskraft i Sverige, alltså regeringens eget material, konstaterar att antalet sysselsatta på landsbygden minskar. Jag tycker att det är intressant och bra att den uppgiften kommer fram och att regeringen själv bekräftar den.

Vi har högtryckszoner i storstäderna och lågtryck i många glesbygdskommuner. Sverige klyvs mellan storstadsregioner och det övriga landet. Det finns ingen samlad regionalpolitik i Sverige. Det har inte lagts fram en enda samlad proposition där man tar ett helhetsgrepp över hur regionerna ska utvecklas. Man har presenterat en skrivelse till riksdagen, men en skrivelse är inget förslag. En skrivelse är inget starkt dokument. Det är en sammanfattning av läget och av vad många olika aktörer runt om i landet försöker göra.

Det som är tydligt under den här regeringsperioden är att staten har abdikerat. Man styr inte ens över de verk, myndigheter och bolag man har till sitt förfogande.

I Sollefteå har man avvecklat skattekontorets växel, distansapoteket och Krisberedskapsmyndigheten, arbetstillfällen som förlades dit just för att kompensera regementsnedläggningar. Nu vill man ta bort de sista 14 jobben på Försvarets hundavelsstation som man ska privatisera. Verksamheten ska läggas över på privata kennlar. De sista 14 jobben som ingick i kompensationspaketen ska nu bort från Sollefteå. Vad är det för typ av regionalpolitik?

I Ludvika fick man en gång i tiden punktskatteenheter med 80 arbetstillfällen som en del i att bygga upp något nytt efter gruvkrisen. Nu ska man ta bort 13 ½ tjänst där och flytta dem till Solna. Vad är det för typ av regionalpolitik?

Trafikverket har inrättats genom att man har slagit samman Banverket och Vägverket. Nu genomför man en stor utredning och det sägs att 300 jobb är hotade i Borlänge.

När Banverket och Vägverket skulle bolagiseras inrättade man Svevia, Vectura och Infranord. Varför har de huvudkontoren hamnat i Solna och Sundbyberg? Varför är det på det sättet? Varför kunde de inte ha legat kvar i Borlänge? Varför fanns det inget regionalpolitiskt perspektiv på de sakerna?

Regeringen slåss inte för att behålla utvecklingskraften i utlokaliseringarna. Utlokaliseringarna var ett sätt att arbeta för att hela Sverige ska leva. Nu tillåter man en centralisering till storstadsregionerna.

Vad är det för fördel för landsbygden med att Bilprovningen nu avregleras och kommer, enligt regeringens egen utredning, att bli ungefär 170 procent dyrare? Vad är det för fördel med dyrare bilprovning? Vad är det för fördel med avreglering av apotek? Det första som har hänt är i stort sett att människor som tidigare har fått medicin på dagen har fått beskedet: Ni får vänta ett dygn. Vad är det för fördel?

Infrastrukturfrågorna nämnde ministern. År 2012–2021 har den rödgröna oppositionen lagt 100 miljarder mer än regeringen. Vi vill också ta bort den tvångströja som regeringen lägger på kommunerna och regionerna: Det blir inga projekt om ni själva inte är med och betalar stora belopp. Det gör att de stora kommunerna, de rikaste landsdelarna, får en fördel.

Det finns mycket övrigt att önska, men jag konstaterar att regionalpolitik saknas. Det är dags att den återupprättas i Sverige.

Anf. 3 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Anledningen till min interpellation är att jag faktiskt är mycket orolig för att klyftorna ökar i Sverige. Det sker mellan människor och det sker också mellan regioner. Jag är därför mycket intresserad av näringsministerns svar.

Sverige är, som jag tog upp i min interpellation, ett långsträckt land med få invånare om man jämför med många andra länder. Förutsättningarna att leva i detta glesbefolkade land är på många sätt olika. För att ha någorlunda likartade förutsättningar finns därför bland annat regionalpolitiken. Ansvar för en fungerande regionalpolitik ligger ytterst på regeringen. Tanken bakom principen att hela Sverige ska leva måste genomsyra regeringens arbete så att levnadsvillkoren är rimliga och rättvisa oavsett om man lever på landsbygden eller i staden.

Statens budget har en avgörande betydelse för den regionala ekonomiska utvecklingen. Statliga investeringar i utbildning och infrastruktur är med och skapar de grundläggande förutsättningarna för regional tillväxt. Om regeringen saknar intresse för att vara med och ta detta ansvar kommer exempelvis landsbygden att halka efter i utvecklingen gentemot våra tätorter.

Alla partier säger sig stå bakom principen att hela Sverige ska leva. Politiken ska ha en aktiv roll för att möjliggöra en positiv utveckling i hela Sverige. Många beslut som den nuvarande borgerliga regeringen har fattat har försvårat levnadsvillkoren i många delar av landet. Jag ställde därför frågan till näringsministern vilka möjligheter ministern ser framför sig vad gäller att hela Sverige ska leva. Jag fick nu ett antal svar, men jag är lite frågande inför flera av svaren.

Ministern sade att regeringen har genomfört 156 konkreta insatser för att stärka Sveriges landsbygd. Men om vi tittar på insatserna är det inte sådant som regeringen alla gånger har genomfört utan det är verksamheter som är mer eller mindre självgående eller som andra genomför, till exempel EU, och där Sverige är med och fyller på. Jag ser inte att regeringen har flyttat fram positionerna med hjälp av de insatserna. Däremot tillämpar man det regelsystem som EU många gånger är tillskyndare av. Jag skulle gärna vilja att regeringen vässar förslagen i stället för att bara komplettera dem.

Vidare påpekar regeringen att man har genomfört 172 insatser för jobb och företagsamhet under mandatperioden. Men när jag pratar exempelvis med Företagarna säger de att det inte räcker. De viktiga sakerna återstår fortfarande att göra. Även i det fallet har näringsministern själv intygat att hon vill ha ytterligare förtroende för en ny mandatperiod därför att de saker som är nödvändiga att genomföra inte är genomförda.

Jag tog själv upp infrastruktursatsningen. Jag frågar därför ministern direkt: Är det offensivt från regeringens sida att överlämna till regioner och kommuner att ta ett ökat ansvar för infrastruktursatsningarna?

Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! I mitt tidigare liv innan jag blev partiordförande var jag mycket aktiv i landsbygdsrörelsen. Jag åkte runt på byakongresser och landsbygdsriksdagar och klistrade lappar om än det ena, än det andra. Det var mer pengar till enskilda vägar, mer pengar till skötsel och underhåll av vägnätet, mer pengar till bredband, förbättrat strandskydd, lättare att sätta upp skyltar för turistföretag – det var otroligt många förslag.

När jag blev minister bestämde jag mig för att ta dessa lappar och göra något av dem. Det var så många som hade klistrat lappar under alla dessa år där ingenting hade hänt. Jag har varit på landsbygdsriksdagar och lyssnat på tidigare statsministern Göran Persson och andra som har lovat och lovat men aldrig levererat något.

Det är därför som allt detta har gjorts. Jag bestämde mig för att det inte räcker med att ett departement är ansvarigt för landsbygdens utveckling utan alla departement, det vill säga hela regeringen, måste vara ansvariga. Det är därför vi för första gången i historien har gjort ett sektorsövergripande arbete där vi tittar på landsbygden utifrån alla delarna. Det spelar roll om det finns 20 000 poliser i Sverige eftersom landsbygden då också har möjlighet att få poliser. Det spelar roll om infrastruktursatsningarna har ett fokus mot enskilda vägar och det finmaskiga vägnätet. Det spelar roll vilken miljölagstiftning vi har. Det spelar roll vad man gör på Jordbruksdepartementet, Utbildningsdepartementet och Socialdepartementet. Det är precis det som finns i åtgärdsplanen när det gäller landsbygden.

Till skillnad från tidigare har vi genomfört förslagen. Det här är genomfört. En del är EU-relaterat. Ja, vi använder naturligtvis de verktygen. En del är saker som vi själva har fattat beslut om. Det är fråga om 156 åtgärder för att stärka landsbygden.

Det intressanta uppstår när man tittar på Socialdemokraternas eget program som handlar om hur ni tänker förbättra den regionala tillväxten. Vad föreslår ni? Införande av kilometerskatt, ensidig höjning av bensinskatten, höjning av skatten på kärnkraft och vattenkraft, höjning av handelsgodselavgiften på 300 miljoner, införande av ungdomsskatt, borttagande av RUT-tjänster. Ni är emot all förnyelse vad gäller välfärden, barnsomsorgsavgift, apoteksmonopolets avskaffande, lagen om valfrihet, fri etableringsrätt inom primärvården. Allt detta är ni emot. Allt detta säger ni ska rädda landsbygden.

Ett åkeriföretag har en kostnad på ca 170 000 per lastbil. Det är det ni ska lägga på. Skogsnäringen finns inte i våra tätorter. Den finns ute på landsbygden. Det är dessutom en fantastisk möjlighet om vi kan använda skogen som energikälla för att ställa om vårt energisystem. Det ska ni

straffbeskatta bort. Ni nämner inte ens detta i ert eget program. Varför gör ni inte det? Det är ett dråpslag mot landsbygden.

Vem slår det emot när ni höjer skatterna på energiproduktionen? Svensk basindustri finns inte i våra storstäder. Den finns ute på landsbygden. Snart ska jag debattera elpriser. Ni säger en sak men gör något helt annat.

Den sänkning av arbetsgivaravgiften som vi har genomfört för ungdomar har naturligtvis gynnat turistföretagen. Det är där som ungdomarna finns. Här vill ni höja skatterna på ungdomar med 10 miljarder kronor trots hög ungdomsarbetslöshet och ge dem till arbetslösa. Det är vad ni gör. Ni säger att ni vill rädda landsbygden.

Ni lånar pengar till infrastrukturen. Det är inga riktiga pengar. Ni har satt i gång sedelpressen igen.

Kära vänner! Ni är inte trovärdiga. Det här har ni sagt förut, och landsbygden avfolkades. Jag och den här regeringen vidtar åtgärder, och vi ser också konkreta resultat.

Anf. 5 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att hushållsnära tjänster används till absolut övervägande största delen i storstadsområden. I exempelvis Härjedalen hade under ett år elva gjort avdrag för hushållsnära tjänster. I Djursholm var det 800. Det är en viss skillnad. Jag tror att ministern bör göra en bättre analys av hur åtgärderna slår.

Det här är en av de stora bristerna i den här regeringens politik. Man genomför en fastighetsskatteomläggning som innebär jättesänkningar för stora villor i storstädernas förorter och högre fastighetsavgifter i större delen av skogslänen. Så ser det ut när man inte sköter analysen av hur olika förslag slår regionalpolitiskt.

Katalogen över åtgärder, kommunalt vårdnadsbidrag, ökad mångfald av företag inom barnomsorgen, barnsomsorgspeng, LOV, lagen om valfrihet, vårdval i primärvården och så vidare, är inte åtgärder som har vidtagits med ett landsbygds- och glesbygdsperspektiv utan det är generella ideologiska frågor från borgerligheten för att driva fram ett systemskifte i familjepolitiken. Så enkelt är det. Det ska bli mycket intressant att så småningom se var barnomsorgspengen har fått genomslag. Ett gott tips kan vara invandrartäta förorter i storstadsregionerna.

Varför finns huvudkontoren inom Svevia, Infranord och Vectura i Solna och Sundbyberg? Varför styrde inte näringsministern upp detta med sin påstådda handlingskraft? Varför ligger Sveys huvudkontor på Hemvärnsgatan 15 i Solna? Där hade ministern haft en möjlighet att gå in och göra någonting rent konkret.

Varför ser vi en löpeld över landet där man avvecklar statliga arbetstillfällen runt om och där gamla kompensationer bara försvinner? Varför ser vi den utvecklingen? Där skulle ministern kunna göra en insats. Varför sker det som sker i Sollefteå? Jag skulle vilja ha svar på det.

Och det här med punktskatteenheten i Ludvika: Där borde det göras ett ingripande. Gäller det gamla löftet till Ludvika, eller gäller det inte? Är det så att den ska smygavvecklas? Finns det en medvetenhet i att statliga arbetstillfällen runt om i landet ska avvecklas och centraliseras?

Oavsett den skimrande bild som ministern försöker ge av hur mycket man arbetar med landsbygdsfrågor ökar klyftan. Antalet arbetstillfällen på landsbygden minskar, enligt regeringens eget material.

Jag tycker att det är dags att slå håll på diskussionen om bensinskatt. Här är det så att regeringens klimatberedning har föreslagit 70 öre i höjd bensinskatt. Centerns förtroenderåd har sagt 105 öre. Sedan står ministern här och försöker ge sken av att det kommer att bli någonting annat än höjd bensinskatt med fortsatt borgerligt styre. Det blev höjd bensinskatt den här valperioden också även om flera partier i Alliansen gick ut med något annat i förra valet.

Det här är en bluff. Det kommer inte att bli någon sänkt bensinskatt. Det kommer inte ens att bli en likvärdig bensinskatt som i dag, utan det blir höjd bensinskatt. Problemet är att ni inte ger något besked före valet. Jag tycker att det är fejt att mörka på den här punkten. Jag tycker att man borde tala ut och försöka ge besked. Vi har gett ett klart besked.

Varför säger regeringen aldrig någonting när bensinbolagen höjer? Nej, då är det marknaden som sköter det, och då är det väl helt okej, antar jag.

Jag tycker att det finns mycket som regeringen borde svara på här. När ska ni börja styra de egna statliga verken och myndigheterna från ett regionalpolitiskt perspektiv?

Anf. 6 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! I motsats till näringsministern tänkte jag försöka besvara några av de påståenden som ministern gav uttryck för.

Hon pratade bland annat om hur svårt och hårt drabbad skogsindustrin blir av att vi har lämnat ett förslag om en kilometerskatt. Men varför säger ministern ingenting om att regeringen inte har gjort någonting åt den höjning av skatter som kommer att drabba sjöfarten? Skogsindustrin och den inhemska näringen säger att det kommer att innebära kostnadsfördyringar på ca 28 miljarder. Där sitter regeringen tyst och har inte gjort någonting. Men skogsnäringen och de som bor längst ut kommer att få betala det kalaset.

När det gäller kilometerskatten, som vi kallar det, varför säger inte ministern någonting om att åkarna själva räknar med att 40 procent av alla tyngre fordon som åker på de svenska vägarna kommer från något annat land än Sverige? I dagsläget betalar de inte ett enda öre för att använda den svenska infrastrukturen, betalar inte ett enda öre i någon form av skatt över huvud taget för att finansiera de kostnader som vi har i Sverige.

Ett av de mål som vi vill nå med kilometerskatt är att komma åt den verksamheten, så att de också får vara med och betala. Nej, i stället säger man att det är ett dåligt förslag. Hur ser då ministerns lösning ut för att se till att de utländska åkerierna är med och betalar kostnaderna för att använda svensk infrastruktur?

Ministern står här och säger att man har sänkt arbetsgivaravgiften. Ja, men man har inte sänkt den för små och medelstora företag i största allmänhet. Den 1 januari 2007 höjde ministern den med 5 procent. Sedan har man sänkt den med någon procent. Men jag förmodar att man pratar om den sänkning av arbetsgivaravgiften som man har gjort i första hand för ungdomar upp till 26 år som är en generell sänkning. Vi ställde inte

upp på den, av den enda anledningen att vi då ansåg att det inte fanns, och finns inte i dag, någon anledning att vara med och betala för de ungdomar som redan är inne på arbetsmarknaden. Vi vill i stället använda de pengarna för att satsa på de ungdomar som fortfarande inte har fått in en fot på arbetsmarknaden därför att vi tycker att behovet är störst där.

Men ministern pratar inte om dem. De som befinner sig i ett verkligt utanförskap får klara sig själva.

Landsbygden avfolkas med vår politik, säger ministern – det är bara att gå in och titta på hur verkligheten ser ut i dag. Var sker inflyttningen? Varifrån kommer den befolkningen? Då har nog ministern svaret själv: Med hjälp av den här politiken har det inte skett någon förbättring. Jag vill inte påstå att vi hade världens bästa regionalpolitik, men jag tycker inte heller att ministern ska slå sig för bröstet i den frågan.

Jag fick inte något svar om kommunernas och regionernas ökade ansvar för medfinansiering för att över huvud taget kunna få en infrastruktursatsning. Jag tycker att det är fel. De regioner och de kommuner som har sämst utgångsläge kommer också sämst ur det sättet att arbeta.

Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det är en lite blandad bild av hur det ser ut på landsbygden. Under lång tid har det varit en avfolkningspolitik som har letts av Socialdemokraterna i regeringsställning, och att vända den trenden kommer att ta lite tid.

Det finns en del positiva tecken i skyn. Antalet nya företag på landsbygden har ökat den senaste tiden. Den största ökningen redovisades 2007. Driftresultatet för företag på landsbygden har ökat över tid, och det tycker jag är intressant. Grunden för en landsbygdsutveckling är ju att det finns företag och att man kan ha lönsamma företag. Antalet övernattningar när det gäller turistföretag har också ökat på landsbygden. Antalet livsmedelsföretag på landsbygden ökar.

Det finns alltså en hel del positiva saker. Det jag kan se framför mig är också att hela energiomställningen kommer att ge ökade möjligheter för företagsamhet på landsbygden. Bioenergin kommer från landsbygden, och vindkraften byggs på landsbygden, så mycket av resurserna finns just där.

Jag tycker att det är intressant att ta infrastrukturdebatten. När vi tillträdde fattades det 100 miljarder i infrastrukturplanen. Ni lovade att en massa saker skulle hända och ske, men ni hade inga pengar. Nu gör ni favorit i repris: Nu lånar ni 100 miljarder till. Ni har inte ens pengarna när ni börjar, och ni har mage att stå här och säga att ni kommer att satsa på det ena och det andra och att ni aldrig kommer att behöva någon medfinansiering.

Vem tror er? Prata med Lennart Holm i Umeå! Han har väntat på Umeåpaketet i 20–25 år, och det har alla vi andra också gjort. Ni har bara lovat, lovat och lovat.

Prata med alla de byutvecklingsgrupper som har krävt mer pengar till enskilda vägar! Det första som jag kan göra i en proposition i en närtdsatsning är att ge extra resurser till enskilda vägar som är det absolut mest finmaskiga nätet. Ni har bara dragit ned de anslagen under alla dessa år. Prata med alla dem som har velat ha upprustning av det finmas-



kiga vägnätet! Där har ni också dragit ned under alla de år som ni har varit ansvariga.

Nu rustar vi upp, och det är vägarbeten på gång runt om i hela Sverige, företrädesvis på landsbygden. Då står ni och säger att ni kommer att göra det bättre. Nej! Ni har satt i gång sedelpressen – ni har inte ens egna pengar. Ni är inte beredda att prioritera just detta.

Det är intressant med kilometerskatten. Det är hedrande att Krister Örnfjäder försvarar den egna reformen, men jag tror inte att den är så välkommen ute på landsbygden. Om åkeriföretag som ska köra varor till småbutikerna ute på landsbygden får en ökad kostnad på 170 000 blir det ganska tufft. Mejeriföretagen som ska hämta mjölken ute på gårdarna får en ökning av kostnaderna med 170 000 per år. Det är klart att det slår mot landsbygden. Vad tror ni?

De här åkeriföretagen gräver inte guld i sina verksamheter, utan det är en ganska tuff verksamhet, och ni smäller till med ökade kostnader. Det har inte en miljöstyrande effekt.

Då säger Krister Örnfjäder: Vi behöver de här pengarna till infrastrukturen. Men ni använder dem inte till det. Ni lånar ju pengar där. Om ni åtminstone tog de pengarna och lade på infrastrukturen! Men det gör ni inte.

När det gäller välfärdssatsningarna och öppnandet av välfärden vill jag säga att barnomsorgspengen är en absolut perfekt reform för landsbygden. Nu behöver man inte längre åka in till tätorten för att ordna barnomsorg, utan man kan ordna den själv. Den valfriheten har aldrig funnits och kommer aldrig att finnas med era alternativ. Det gäller lagen om valfrihet, den fria etableringsrätten, apoteksmonopolets avskaffande och de hushållsnära tjänsterna. Det är perfekta reformer för landsbygden.

Det är så vi tänker. Vi tänker med landsbygdsglasögon på när vi föreslår reformer, till skillnad från vad ni gjorde under er tid. Strandskyddet är också ett sådant exempel. Det har ni aldrig klarat att göra något av. Nu kan man bygga strandnära på landsbygden.

Anf. 8 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tycker inte att näringsministern ska ta till så stora ord om att låna pengar. Den här regeringen lånar pengar för välbeställda, rika människors skattesänkningar. Det är Ebberöds bank. Det är att göra hål i statsbudgeten.

Att låna pengar till vägnät och järnvägar kan man se som en framtidsinvestering. Det har skett många gånger, och vi har mycket bra täckning i vår budget för det som vi ska göra.

Sedan måste man ha ordning på siffrorna. Maud Olofsson säger att kilometerskatten ska kosta 170 000 för en åkare. I förra veckan var budet 350 000 från Anders Borg. Ni har ju inte ordning på de här beräkningarna. Ni står bara här och huggar till.

Däremot skulle det vara intressant att veta hur ni ska ha det med bensinskattehöjningen. 105 öre har ditt parti sagt, Maud Olofsson. 70 öre har regeringens klimatberedning sagt. Vad blir budet nu då? Har ni något att säga före valet, eller är ni för fega för att ge ett besked?

Det finns en skatteutjämningskommitté som jobbar nu. För att hålla ihop Sverige är det väldigt viktigt att vi får en skatteutjämning som fungerar. Börje Hörnlund, före detta centerminister, skrev så här i Dagens

Nyheter: ”Regeringen rövar pengar från fattiga landsorts- och högskattekommuner och överför dem till rika lågskattekommuner. Med berätt mod har statsministern tillsammans med näringslivsministern och centerledaren Maud Olofsson beslutat att låta de allra svagaste kommunerna betala 100 000 kronor extra per invånare. Dessutom har de förhindrat kommunministern att ens skicka på remiss ett utredningsförslag som i stället förordar att de utsatta kommunerna skulle kompenseras ekonomiskt. Detta är rena maffiametoder på högsta politiska nivå.”

Det är ganska intressant att Börje Hörnlund går ut och talar klarspråk på det här sättet. Det vittnar väl om att det regionalpolitiska perspektivet är obefintligt?

Anf. 9 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Det är ändå lite tragiskt att ministern inte vill svara på någon enda av de frågor som jag har ställt utan hela tiden kommer med nya påståenden om olika saker. Ta till exempel det som Peter Hultqvist påpekade, att regeringen har räknat in vartenda kommatecken och tagit med allt långt ut i periferin för att få en så hög siffra som möjligt när det gäller en kilometerskatt och hur hårt det kommer att drabba. Men ministern ville inte svara på att man inte har reagerat på att vi ska få 28 miljarder i konkurrensnackdel när det gäller sjöfarten, som ju också är regeringens ansvarsområde.

Enligt vår egen utredningstjänst kan man konstatera att mycket av det som regeringen har gjort har drabbat landsbygd och glesbygd på ett negativt sätt, oavsett vad ministern säger här. Jag var inledningsvis intresserad av att få veta hur vi tillsammans skulle kunna vara med och ändra på det här, men jag förstår att det är ideologiskt betingat. Ministern säger här att man inför hushållsnära tjänster för att det räddar landsbygden. Hemma hos mig, i den del av Sverige som jag har någorlunda bra koll på, ser man inte detta som en räddning. Skulle man göra det skulle det användas i mycket större utsträckning än i dag. Jag har dessutom fördelen av att i min egen hemkommun ha den skattemyndighet som behandlar just den frågan, så jag har ganska bra kontroll på vilka utgifter som det här medför från statens sida och vilka intäkter det ger.

Jag kan inte se att någon som bor i Spanien ska kunna få en fördel av det här.

Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag tror att vi har olika ingångar när vi ser på landsbygdspolitiken. Jag menar att det handlar om att skapa bra grundförutsättningar för landsbygdens tillväxt. Grunden för det är en bra företagspolitik. Vi har sänkt skatterna med 50 miljarder för företagen. Det är klart att det spelar roll, för småföretagen är grunden – nya tjänsteföretag, turistföretag och annat.

Den andra viktiga delen är infrastrukturen, att det finns en basinfrastruktur runt om i hela Sverige. Där finansierar vi varje projekt som vi lovar. Men ni lovar projekt för 100 miljarder som ni har lånat upp. Det finns inga sådana pengar. Vi har sett resultatet av er politik. Ni lovade en massa program – det var som sovjetiska femårsplaner – men ni hade inga pengar.

Den tredje delen är att öppna upp välfärden så att vi får fler företag också inom välfärdssektorn som kan utveckla barnomsorg, äldreomsorg, sjuk- och hälsovård runt om i hela vårt land. Det är det som nu sker. Apoteksmonopolets avskaffande är en fantastisk reform. Jag har fått lunchöppet i Robertsfors, till exempel, och i Norsjö har man precis öppnat ett apotek. Det är en fantastisk bra reform.

Utbildningssatsningar är också grunden. Det handlar om att se till att vi har en hög utbildningsnivå runt om i hela landet. Vi har förstärkt högskolorna på de mindre orterna, i Dalarna till exempel, för att stärka utbildningsnivån.

Det handlar om stöd till kommersiell service, där vi hittar samverkanslösningar mellan det privata och det offentliga, så att vi kan få en väl fungerande service över hela landet.

Det handlar också om att stärka turistnäringen, så att vi kan få mer av företag.

Det handlar om att fortsätta omställningen av energipolitiken med de förnybara energikällorna. Landsbygden har fantastiska förutsättningar, men det gäller att den här politiken får fortsätta.

Det är inte mer bidrag och mer stöd som behövs. Och det är inte kilometerskatt och ensidiga bensinskattehöjningar eller energiskattehöjningar som kommer att rädda landsbygden – tvärtom.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **6 § Svar på interpellationerna 2009/10:390 och 460 om kärnkraft och brytning av uran i Sverige**

Anf. 11 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Patrik Björk har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att stoppa alla möjligheter för uranbrytning i Skaraborg och Sverige. Göran Persson har frågat mig om jag grundar mitt agerande på att det finns energipolitiska skäl eller klimatpolitiskt utrymme för den ökade användning av naturgas som regeringen öppnat för, när man säger att naturgas ska användas i en omställningsperiod. Vidare har Göran Persson frågat mig vad Skåne och Sverige har att vinna på en utvinning av fossila bränslen, samt hur jag ställer mig till att kommunerna har vetorätt mot såväl prospektering som provborrning av naturgas.

Eftersom båda interpellationerna berör samma område väljer jag att besvara dem i ett sammanhang.

Prospektering och utvinning av mineral regleras genom minerallagen och av flera andra lagar, däribland miljöbalken. De energiutvinnande mineral som interpellanterna tar upp hanteras på sådant sätt. Utöver dessa regleringar omges uran dessutom av ett särskilt regelverk, vilket bland annat innebär att uran kan brytas endast om kommunfullmäktige har tillstyrkt detta.

Minerallagen bygger på att regeringen och riksdagen har ansett att det är ett angeläget allmänt intresse att på ett ansvarsfullt sätt ta till vara våra mineralresurser. Ett förbud mot prospektering av ett visst mineral skulle innebära svårigheter för prospektering efter andra mineral som omfattas av minerallagen och därmed urholka lagstiftningens syfte. Det är ett

angeläget allmänt intresse att det finns regelverk som skapar goda villkor för näringar samt främjar jobb, företagsamhet och investeringar samtidigt som miljön värnas.

Att den lokala dialogen med markägare och kommuner fungerar på ett tillfredsställande sätt är viktigt när det gäller prospektering och utvinning av mineral, något som också minerallagen föreskriver. Jag följer kontinuerligt utvecklingen av minerallagens tillämpning, men har för närvarande ingen avsikt att lägga fram förslag om ändring av lagen.

I alliansöverenskommelsen om den framtida energipolitiken ligger tyngdpunkten på förnybar energi och energieffektivisering och därmed också ett minskat beroende av fossila bränslen.

Anf. 12 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Tack, näringsministern, för svaret. Jag måste nog tyvärr, herr talman, få påpeka att jag tycker att näringsministern smiter undan lite grann. Det har näringsministern gjort varenda gång den här frågan har varit uppe, när det gäller att bygga ny kärnkraft eller att bryta uran i Sverige.

Jag hade velat diskutera den här frågan med ministern före den stora omröstningen, som vi hade här i riksdagen, men då smet ministern undan. Trots att hon befann sig i kammaren ville hon inte svara på det här förrän efteråt, det vill säga i dag. Och när hon nu svarar på det slår hon ihop det med en interpellation om naturgasutvinning. Det är också, tycker jag, lite märkligt. Det är faktiskt ett ganska viktigt budskap till alla oroliga skaraborgare, till exempel, och alla andra runt om i landet, att näringsministern inte ser det här som någon särskilt viktig fråga, utan den kan man baka ihop med vilken annan fråga som helst. Uranbrytning är inte någon speciell fråga. Det är ingen allvarlig fråga. På det sättet försöker hon smita undan. Jag vill uppmärksamma kammaren på att det är på det här sättet.

När jag nu har fått ur mig det ska jag gå till själva svaret. Det är väldigt många människor här i Sverige som känner en stor oro för konsekvenserna av den nya syn på kärnkraft och på uranbrytning som regeringen står för. Det är viktigt att poängtera detta.

Jag får många frågor från oroliga människor, bland annat i mitt hemlän Skaraborg, men naturligtvis också från människor i resten av landet. Hemma, där jag kommer ifrån, kan man fortfarande se resterna av den uranbrytning som vi faktiskt pratar om. Det är alltså inte bara någon sorts hjärnspöke, utan det finns där. Och nu när regeringen har fått igenom sitt förslag om att bygga ny kärnkraft i Sverige är det bara en tidsfråga innan kravet på att återta brytning av uran i Skaraborg är en realitet.

Den 25 mars hade riksdagen möjlighet att stärka det lokala och regionala inflytandet för att förhindra uranbrytning. Det röstades tyvärr ned av den borgerliga majoriteten.

Den 17 juni antog högeralliansens majoritet här i riksdagen på den centerpartistiska näringsministerns initiativ ett förslag om att bygga tio nya kärnreaktorer i Sverige. Statsministern har uttalat sig för uranbrytning i Sverige. Näringsministern har vacklat lite fram och tillbaka.

Allt detta sammantaget gör att oron växer i Skaraborg och på andra ställen i landet där det kan bli aktuellt med uranbrytning. Det här kan man inte vifta bort, och det här kan man inte smita undan om man är vice

statsminister och näringsminister. Kommer den här typen av stora viktiga frågor som ett resultat av den nya politik som näringsministern företräder har medborgarna rätt att kräva svar på sina frågor. Då är det faktiskt otillständigt att inte svara på dem och att smita undan på det sätt som näringsministern gör.

Ett annat stort bekymmer i hela den här debatten är att näringsministern, såsom centerpartistisk partiordförande, försöker sitta på två stolar samtidigt.

Hon försöker säga att den nya politiken inte kommer att leda till någon förändring och att den nya politiken inte kommer att leda till några nya förutsättningar. Den nya ståndpunkt som näringsministern har intagit, den nya positiva inställningen till kärnkraft och uranbrytning, skulle då inte leda till någon förändring. Om det skulle vara sant, att den nya politik hon företräder inte leder till någon förändring, skulle vice statsministern och näringsministern vara en väldigt svag politiker.

Nu finns det tyvärr skäl att tro att den oro som finns ute i landet är befogad, för den nya politik som näringsministern står för kommer att leda till nya förutsättningar. Och det kommer att ställas krav på att få svar på frågor som vi har ställt här i dag.

Anf. 13 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Jag får tacka för svaret från näringsministern, även om jag kan instämma med Patrik Björck: Jag hade gärna tagit den här debatten om naturgasen som ett ärende. Jag kan också nämna att jag inte ger mig in i urandebatten, utan jag vill hålla mig till min interpellation om naturgasen, även om jag givetvis tycker att även uran är ett intressant ämne som det finns mycket att reflektera över.

Bakgrunden till min interpellation om naturgasen och naturgasprospektering och provborrning är det som har hänt i Skåne, på Österlen. Energiföretaget Shell har gått in med en ansökan och även genomfört prospektering och provborrningar i tre kommuner i Skåne. Det har varit en enorm opinion lokalt. Såväl politiker som invånare och andra, kanske mer utomstående, har reagerat starkt på den här beslutsordningen.

När man har fått tillståndet har det skett överklaganden. Men man har genomfört prospektering och provborrning trots att överklagandena inte har beaktats. I efterhand har det väl kommit fram att man fått tillstånd, men det hade kunnat vara åt andra hållet, att man inte hade fått det. Det är en beslutsordning som jag tycker är något underlig och som också har föranlett en av frågorna till näringsministern, nämligen om kommunen inte ännu mer kraftfullt skulle kunna ha exempelvis vetorätt även när det gäller utvinning av naturgas.

Herr talman! Det här är också en fråga som berör såväl närings- som miljöaspekter. Här har det varit motioner och frågor och interpellationer som just berör och tangerar såväl näringsaspekterna som miljöaspekterna. Och nätverket Heaven or Shell, som de heter, har agerat och informerat allmänheten om vad som händer på det här området. Det handlar om både miljöaspekter och näringsaspekter.

Jag hade då en fråga till näringsministern. När det gäller både motioner, skriftlig fråga och den här interpellationen ges det entydiga svaret att näringsministern ska ha den här dialogen. Hon tycker att det är viktigt med dialogen mellan markägare och kommuner, att det ska fungera på ett

tillfredsställande sätt, och näringsministern ska själv kontinuerligt kunna följa utvecklingen.

Då är det, som sagt, intressant att följa det. Hur har näringsministern följt den här frågan? Den har nu pågått en tid. Hur har du personligen kunnat engagera dig mot bakgrund av att även dina egna partikamrater i Skåne har reagerat? I de tre kommuner där provborrningar och prospektering har skett är man på båda sidor överens om att någonting är tokigt. Man känner sig maktlös gentemot såväl det här företaget som den ordning som finns. Man känner sig orolig över att ens egen mark och kulturmiljö behandlas på det här viset.

Jag undrar därför: Hur har näringsministern kunnat följa det här personligen? Är det inte dags att ge kommunerna mer makt att kunna agera på sin egen hemmaplan?

Anf. 14 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag ska tala lite om uranprospektering. Det är inte så att uranet ligger sorterat för sig självt i berggrunden. Det är blandat med en massa andra utvinnbara metaller som vi vill ha. Det är ingen tvekan om att det skulle vara ett allvarligt hot mot den svenska gruvnäringen, med bortåt 5 000 anställda, om vi genomförde ett förbud mot prospektering.

Det är dessutom så, i ljuset av den föregående debatten, att gruvnäringen ofta finns i bygder där vi väl behöver de här arbetstillfällena.

Om man nu tycker att det ska vara förbjudet att leta tycker jag också att man ska tala om hur det praktiskt ska gå till. Ska man sluta leta direkt om man nu hittar uran? Eller ska man inte leta efter uran? Ska man hålla för öronen och säga: Det man inte vet har man inte ont av.

Nej, jag tycker att vi har en ordning som fungerar. Vi har ett mycket starkt veto, och det är något som jag tycker att ledamoten ska ta med sig hem till Skaraborg. Jag tycker att han ska säga: Vi har ett starkt veto.

Det är dessutom ett starkt veto som Centerpartiet värnar. Socialdemokraterna säger: Det här begriper vi bäst i Stockholm. Låt oss besluta det här.

Sedan ska jag ställa en fråga till Patrik Björck: Ska man tolka ditt inlägg som så att den svenska kärnkraften kommer att vara avvecklad om fem år?

En femtedel av det bränsle vi har i våra reaktorer byts varje år för att hålla driften uppe. Eftersom Patrik Björck vill avveckla kärnkraften tycker han väl att man ska avstå nästa gång det ska bytas bränsle i en reaktor. Då är det rätt läge för avveckling. Jag tolkar det som att innan femårsperioden är över kommer den svenska kärnkraften att vara avvecklad. Det vore en korrekt och hederlig hållning från Patrik Björck.

Anf. 15 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det är viktigt att diskutera gruvnäringens betydelse för Sveriges tillväxt. Tack vare den prospekteringslagstiftning som infördes under den förra borgerliga regeringen har vi nu ett guldläge för gruv- och mineralverksamheten.

Jag hade möte med näringsministrarna från Barentsregionen för inte så länge sedan. Då tittade vi på norra Sverige, norra Finland, Ryssland och Norge för att se vilka resurser som finns.

Råvarufrågan är en av de största frågorna vi har internationellt – tillsammans med energifrågan.

Här står Socialdemokraterna som traditionellt har hyllat basindustrin och säger: Vi ska inte ha detta. Vi ska försvara för gruvnäringen att utvecklas i Sverige. Vi ska inte leta efter mer mineraler.

Det värsta är att ni bara gör det populistiskt. Ni står ju inte för det ni tycker, precis som Jan Andersson beskrev. Ni ska också fortsätta att ha kärnkraft. Ni har sett till att vi har det starka beroendet av kärnkraften. Ni är ansvariga för den politiken.

Det Centerpartiet och regeringen gör är att klara omställningen till något annat och nytt som ni inte klarade av. Vi har tredubblat utbyggnaden av vindkraften. Bioenergin har antligen gått om oljan i energisystemet. Vi har tre gånger mer biogas nu i våra system. Vi ställer om till mer etanol. Allt detta har skett under denna regeringsperiod. Vi driver en långsiktigt hållbar energipolitik som ger såväl svensk basindustri som de företag som ska investera i det förnybara långsiktiga villkor.

Det är i detta perspektiv man också ska se naturgasen. Det är först när vi får något annat som vi kan fasa ut det fossila. Det är precis det vi gör. Vi behöver minska beroendet av både kärnkraft och vattenkraft; det visar vinterns övningar.

Det ni säger är bara populism. Ena gången är ni emot uranbrytning. Nästa gång är ni för kärnkraft. Tredje gången är ni för gruvbrytning. Fjärde gången är ni emot gruvbrytning. Allt beror på vilken debatt ni deltar i.

När det gäller mineralagen och den borrhning som sker i Skåne håller jag med om att lagstiftningen ska följas och att de som borrar ska vara ödmjuka i sitt förhållningssätt till lokalbefolkningen. Jag är helt överens med interpellanten om det.

Jag har talat med bergmästaren. Vi har haft en bra dialog om hur vi ska kunna förbättra kontakten. Hur kan vi skapa en ökad trygghet för markägare, lokalbefolkning, kommunpolitiker och andra visavi de företag som gör provborrningar? Det är en viktig synpunkt. Nu byter vi bergmästare, men jag kommer att ha samma dialog med henne när hon tillträder.

Ska vi utvinna mineraler och annat måste lokalbefolkningen känna att det sker på ett hållbart sätt och att man är med i processen och vet vad som händer. I lagstiftningen är det tydlig angivet vad som ska gälla – med arbetsplaner, samråd med mera. Detta ska följas. Det är därför jag säger som jag gör. Jag följer lagstiftningen hela tiden.

Det är samma sak när det gäller uranbrytning och annat. Det är självklart att de stränga miljökraven spelar roll. Det är därför vi inte har haft någon uranbrytning under alla år. Förekomsten av uran är liten, och det är tuffa miljökrav. Det är som Jan Andersson sade: Så länge Centerpartiet är med och styr i kommunerna kan man nog se framför sig att det inte blir någon uranbrytning.

Värre är det med Socialdemokraterna. Ni tillstyrkte ju uranbrytning i Skaraborg en gång i tiden. Där är man därför lite osäker på vad som sker i slutändan.

Anf. 16 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jan Andersson tycker att vi behöver uranbrytning för arbetstillfällena. Det är sådana uttalanden som gör svenska folket oroligt.

Kommer kärnkraften att vara avvecklad om fem år, frågar Jan Andersson. Han förutsätter tydligen att han kommer att förlora valet och att vi får makt att bestämma; det ligger implicit i frågan. Mitt svar är: Nej, den kommer inte att vara avvecklad inom fem år. Men vi startar inte en utbyggnad som bygger oss fast i hundra år; det är skillnaden.

Det är om vi bygger fast oss i ett kärnkraftsberoende i ytterligare hundra år, vilket Jan Andersson och näringsministern vill, som frågan om uranbrytning i Sverige blir aktuell.

Även näringsministern var inne på att uranbrytningen har betydelse för Sveriges tillväxt. Det är denna typ av uttalanden som skrämmer upp folk som bor där man kan drabbas av brytningen. Men – och det är viktigt att komma ihåg – det skapar också en optimism hos dem som vill bryta uran. De hör nämligen vad näringsministern och den centerpartistiske riksdagsledamoten säger.

Det innebär att vi har fått allt fler undersökningstillstånd för uran beviljade. De ökade från 22 tillstånd 2006 till 58 tillstånd 2007. Ökningen beror enligt SGU på kraftig prishöjning på uran. Att regeringen öppnat för uranbrytning är givetvis också en viktig aspekt i detta. Socialdemokraternas mycket tydliga nej till uranbrytning har bytts mot den nya hållningen som näringsministern företräder, alltså ett ja.

Industrin hör vad som sägs i denna kammare, industrin hör vad vår statsminister säger och industrin hör vad näringsministern säger. Det har gått från ett tydligt nej under den socialdemokratiska regeringen till ett tydligt ja under högeralliansen där Centerpartiet ingår.

I en artikel som är publicerad i en internationell tidskrift för gruvbranschen, *Nordic Steel & Mining Review*, går man igenom alla olika mineralslag och ser hur det ser ut för guld, järn, koppar, zink och vad mer man kan hitta i vår berggrund. Om uran står det: "Several companies are involved in exploration for uranium. The Swedish prime minister has expressed support for the mining of uranium as Sweden has about 50% nuclear power. The Swedish parliament voted against forbidding prospecting for uranium in March 2010."

Den internationella gruvindustrin ser alltså en framtid för uranbrytning i Sverige. Man ser att statsministern och den nuvarande majoriteten är välvilligt inställd till det.

Det är detta folk vill ha svar på. Det är i detta vi kommer att jaga Maud Olofsson och regeringen. De olika centerpartistiska företrädarna i landet kommer att sno sig som metmaskar på kroken och vrida sig än hit, än dit för att förneka resultatet av den nya politiken för kärnkraft och uranbrytning som Maud Olofsson och regeringen står för.

Vi kommer dock att fortsätta att ställa frågor och krav. Vi kommer också att vara tydliga med att en socialdemokratiskt ledd regering kommer att säga nej till uranbrytning.

Anf. 17 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Vi återgår till naturgasen. I mitt förra inlägg sade jag att man är överens över partigränserna om att reagera samstämmigt i de kommuner där man har varit och gjort en prospektering. Jag talar inte om



utvinning utan om prospektering och provborrning. Man är överens i kommunerna om att man inte vill ha detta, men man känner sig maktlös eftersom man inte har vetorätt när det gäller naturgasprospektering. Vi var inne på prospektering och provborrning. Redan i det här tidiga skedet känner man sig orolig för vad som kommer att hända i framtiden. Det väcker frågor om vad som kan hända i det här området med tanke på besökare, kulturmiljö och annat. Det nämndes tidigare hur viktigt det är att kommunen har beslutanderätt. Det borde man ha även när det gäller naturgas.

I klimatpropositionen från 2009 tar man inte helt bort möjligheten till expansion av naturgas utan betonar att den kan ha betydelse. Jag vet inte om det har påverkat Shells agerande, men man kan ha sett någon positiv signal om att man kan tänka sig en utvinning av naturgas. Från den röd-gröna sidan har vi sagt absolut nej till en storskalig fossilutvinning i Sverige. Det är ingen framkomlig väg, även om mitt inlägg inte handlade om utvinningen utan om prospekteringen och provborrningen.

Herr talman! Något som också är uppseendeväckande är att man, när man nu har kommit till den tredje kommunen och börjat med prospektering och provborrning, plötsligt drar sig ur. Tidigare protester och reaktioner från såväl kommunpolitiker som oroliga invånare i närområdena har inte hjälpt. Nu har man satt i gång verksamheten men drar sig plötsligt ur och säger att det nog inte är rätt område att vara i och att det är ganska nära bebyggelse. Det är ju den oron vi kände från början. Vi såg en fara i detta. Man har gjort människor irriterade. De känner sig maktlösa, ledsna, förbannade och utlämnade. Vi vet inte hur det går med verksamheten på de båda andra ställen där man har provborrat. Just här drar man sig ur. Man hade kunnat mota Olle i grind på ett bättre sätt.

På min fråga svarade näringsministern att hon följer dialogen med markägare och kommun och även har haft kontakt med Bergsstaten. Det känns som om det inte räcker. Jag frågade också om den lokala kontakten eftersom stora delar av Skåne har reagerat. Det handlar ju inte bara om den kommun där det börjar, utan även om närliggande kommuner där prospektering pågår. Man måste ha kontakt även med närliggande kommuner och följa ärendet för att stärka kommunernas roll i detta. Jag kan bara konstatera att näringsministern håller sig till sitt tidigare svar och inte utvidgar det till att ha en vidare kontakt trots att vi vet att partikamrater – både mina och Maud Olofssons – har reagerat. Det hade varit på sin plats att ta en personlig kontakt.

Anf. 18 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Patrik Björck säger att jag har hänvisat till arbetstillfällena som ett argument för att bryta uran. Det är nästan oförskämt att misstolka ett inlägg på det sättet. Jag pratar om 5 000 arbetstillfällen i gruvnäringen. Patrik Björck vet att vi inte har 5 000 anställda inom uranbrytningen eftersom vi inte har någon uranbrytning i Sverige i dag. Det är 5 000 anställda i hela sektorn. Det är en oerhört viktig sektor som naturligtvis hotas om vi inskränker kunskapen om vilka mineraler som finns i vår berggrund.

Patrik Björck säger att socialdemokratin inte vill bygga fast sig i kärnkraften. I dagsläget kommer mellan 40 och 50 procent av elen från

kärnkraft. Det vet väl Patrik Björck, annars rekommenderar jag Patrik Björck att titta hur det ser ut på Energimyndighetens hemsida.

Kärnkraften ska inte avvecklas. Vi laddar på som vanligt och bryter bränsle. Det är ju också ett intressant svar.

Patrik Björck säger att han ämnar fortsätta att ställa frågor. Fortsätt gärna att ställa frågor, men försök också ge ett svar på frågan hur det praktiskt ska gå till att begränsa prospekteringen. Är det när man hittar uran? Ska man inte få analysera efter uran? Hur ska ett sådant stopp gå till i praktiken?

För övrigt konstaterar jag att Centerpartiet värnar det kommunala självstyret och det kommunala vetot när det gäller de här frågorna.

Anf. 19 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag hade verkligen inte tänkt gå upp i den här debatten, men när man drar in både det ena och det andra – inte minst energiöverenskommelsen – måste jag göra några kommentarer.

Maud Olofsson säger att vi socialdemokrater är populistiska. Om man får tro den centerpartistiska miljöministern ska man i princip inte bygga några nya kärnkraftverk – inte enligt Sven Bergström heller. Enligt inläggen från Folkpartiet ska man bygga tio nya kärnkraftverk. Det ska byggas tio nya kärnkraftverk, så jag undrar vem som är populistisk och vänder kappan efter vinden. Det är nog ingen annan än Maud Olofsson själv som väljer att tolka sina egna beslut, men inte i förhållande till hur andra i regeringen tolkar de besluten. Man tolkar dem ungefär som man tycker att den egna opinionsvinden hanteras.

Minerallagen är en komplicerad lagstiftning – där ger jag näringsministern helt rätt. Det är komplicerat att säga att ett mineral ska utslutas helt och hållet vid prospektering. I det avseendet har näringsministern rätt. Det innebär ju inte att man ska ge tillåtelse till detta. Om nu regeringen säger att vi ska bygga nya kärnkraftverk vore det intressant att veta var man ska ta uranet. Ska vi fortsätta att importera uran från andra länder och låta dem stå för miljökonsekvenserna? Ska vi bara köpa och inte ta ansvar för några konsekvenser? Det skulle jag gärna vilja veta.

Menar Maud Olofsson att vi, i och med att vi tillåter kärnkraft, måste kunna bryta uran i Sverige? Det är det som frågan gäller nu. Det handlar om när man ska ändra energipolitiken i Sverige. Ska Sverige fortsätta att göra som alltid, nämligen få den goda elen från kärnkraften men inte stå för det smutsiga arbetet bakom och som är det stora problemet med kärnkraft?

Säkert har Socialdemokraterna fattat en del felaktiga beslut i historien. Om vi går tillbaka till 70-talet hittar vi säkert beslut som man kan fundera över om de var så kloka. Då måste motsvarande fråga ställas till Maud Olofsson: Är Maud Olofsson alltid stolt över varje beslut som Centerpartiet har fattat? Vårt parti startade 1889. Jag vet att Centerpartiet är några år yngre, men jag tror inte att Maud Olofsson på allvar kan säga att varje beslut som Centerpartiet har fattat under sina snart hundra år som parti är sådant som man i dag är stolt över. Det finns beslut som socialdemokratin har fattat som inte har varit bra, men vi försöker återställa det så småningom.

Anf. 20 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Inte heller jag hade tänkt delta i denna debatt. Men när man får höra vissa saker från talarstolen kan man nog inte undvika att ge sig in denna debatt.

I sitt anförande försöker näringsministern landa på båda fötterna genom att försöka säga att man är mot kärnkraft och mot uranbrytning samtidigt som man inte vill förbjuda uranbrytning. Dessutom vill man bygga ny kärnkraft i Sverige. Det är ett ohållbart resonemang. Det tror jag att vem som helst förstår.

Jag håller med Börje Vestlund om att allting i Socialdemokraternas historia inte är lysande. Frågan är hur många centerpartister som kommer att vara stolta över det beslut som fattades i kammaren om att bygga ny kärnkraft.

I näringsministerns svar står det att i alliansöverenskommelsen om den framtida energipolitiken ligger tyngdpunkten på förnybar energi och därmed också ett minskat beroende av fossila bränslen.

Om man nu ska bygga tio nya reaktorer kommer behovet av uran att öka. Jag har därför en fråga till näringsministern. Uran är en fossil energikälla. Har näringsministern någon annan uppfattning än vad jag har i den frågan?

När det gäller uranbrytning kan jag säga att Skifferoljebolaget har flera undersökningstillstånd i Närke, alltså i min valkrets, i Kvarntorp. Då kan man som näringsministern säga att det är populistiskt att vara orolig över uranbrytning. Jag tycker att det är en befogad rädsla. Varje dag när man rör sig runt Kumla och Kvarntorp ser man beviset på tidigare dumheter. Man har Kvarntorpshögen som många nu kan besöka i lugn och ro. Men den är också ett bevis på en miljöskandal som tidigare kommunpolitiker och staten får ta på sig. Då tycker jag att man ska lära av historien. Det är därför som många är oroade. När det gäller prospekteringsveto är det många som vill stoppa prospektering av uran därför att även den åstadkommer skador.

Men nu är man också orolig med anledning av kovändningen kring kärnkraften. Efterfrågan på uran kommer att öka, priset på uran kommer att öka, och intresset för den svenska möjligheten att bryta uran kommer att öka.

Att då ställa det mot brytning av järnmalm i Norrbotten är inte ett smart sätt att resonera. Vi som har besökt LKAB:s gruva och sett den verksamhet som pågår där tycker naturligtvis att den är viktig. Men jag förbehåller mig ändå rätten att säga att jag ogillar brytning av uran. Det tror jag att man kan göra i alla fall.

Min fråga till näringsministern är: Anser näringsministern att uran är en fossil energikälla, och förstår hon inte den oro som många känner nu när Centerpartiet har vänt i frågan och är för kärnkraft? Vi är rädda för att uranbrytning kan bli verklighet även i Närke.

Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det är klart att jag förstår den oron. Centerpartiet var det enda parti som såg till att uranbrytningen stoppades. Socialdemokraterna var för det. Det var därför som den påbörjades i Skaraborg. Ni har en otroligt dålig track record.

Vad vi försöker göra är att vara hederliga när det gäller vad mineral-  
lagstiftningen handlar om. Om man prospekterar kan man inte skilja ut  
uran. Det är precis det som vi försöker förklara. Ni låtsas som att det är  
möjligt. Uran finns i alla dessa mineraler. Det enda som kommer att  
hända om ni säger att man ska förbjuda prospektering är att man kommer  
att mörka att man letar efter uran. Det är det enda som kommer att hända.  
Ni kommer inte att kunna förhindra att man hittar uran om man jobbar  
med prospektering. Det är det vi säger.

Om ni menar allvar med det ni säger kommer ni att hota gruvnäring-  
en. Det är det som kommer att hända. Vi ändrade prospekteringslagstift-  
ningen under den förra borgerliga regeringens tid. Det har lett till att  
LKAB, Boliden och alla de andra gruvbolagen nu växer så det knakar  
runt om i Sverige. Det är anledningen. Ni är bara populisterna. Ni kommer  
att åka runt och säga att ni är emot uranbrytning. Men i själva verket  
inser ni också att denna minerallagstiftning och denna prospekteringslag-  
stiftning har varit till stort gagn för Sverige.

Dessutom är det så att ni inte alls tänker avveckla kärnkraften. Det är  
bara lögn. Ni står här och låtsas som att ni är emot den. Men sanningen är  
att ni inte har någon energipolitik som gör det möjligt därför att ni inte är  
ense om hur ni ska klara av det förnybara.

Jag hade en diskussion med Peter Eriksson för några veckor sedan.  
Han tycker inte att vi ska ha elcertifikatssystem. Det är det enda verk-  
samma verktyget för att åstadkomma omställningen. Vi har sagt att det  
ska vara 50 procent förnybart. Vi har 25 terawattimmar när det gäller  
elcertifikat. Peter Eriksson säger att vi ska ha feed in-system i stället.

Hela er energipolitik har brakat samman, och ni har ingenting. Det  
gör också att ni inte är trovärdiga när ni säger att ni ska avveckla kärn-  
kraften, för om ni inte är beredda att ta till de styrmedel som leder till det  
förnybara kommer ni inte att klara av att avveckla kärnkraften.

När ni träffar svensk basindustri kan jag lova att ni inte säger ett pip  
om att ni ska avveckla kärnkraften, utan det säger ni här när det passar.  
Ni åker runt och har helt olika budskap beroende på vilken mottagar-  
grupp som ni har.

När det gäller naturgas är vi helt överens. Den kommer inte att ha nå-  
gon stor betydelse i vår energiförsörjning. Vi kommer inte att behöva  
den. Men det är intressant att höra att ni lyfter fram detta som ett pro-  
blem, alltså det parti som tillät oljeborring i Östersjön. Jag yrkade av-  
slag på detta häromåret därför att jag inte vill ha någon oljeborring. Jag  
använde då exakt de argument som nu framförs på grund av det som just  
nu händer i USA. Jag ville inte riskera sådana miljöskador i Östersjön.  
Men detta tog ni beslut om under er regeringstid. Detta är en populism  
som är helt makalös.

Jag tror att det är viktigt att vi håller oss till att ha en strikt mineral-  
lagstiftning. Där håller jag med om att vi måste följa den lagstiftningen  
med det samråd som krävs, med de arbetsplaner som krävs och med den  
starka miljölagstiftningen. Det måste vi vara strikta med.

Ja, jag har en dialog. Det är klart att mina partikamrater pratar med  
mig om detta. Men jag tycker att det är bergmästaren på den ansvariga  
myndigheten som ska upprätthålla de lagar som vi har stiftat och som ska  
se till att de företag som prospekterar och gör denna provbrytning följer

vår lagstiftning. Här finns det anledning för oss att verkligen vara tydliga mot dessa företag, för människor ska inte behöva vara oroliga.

Jag kommer att se till att våra myndigheter följer upp att det som står i lagstiftningen och lagstiftningens intentioner följs.

Anf. 22 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! För att använda Jan Anderssons språkbruk kan jag säga att det inte bara är oförskämt utan näst intill korkat att påstå att ett nej till uranbrytning skulle hota jobben inom svensk gruvnäring. Jan Andersson fortsätter dessutom med att ljuga här i talarstolen genom att säga att vi har förespråkat ett stopp för prospektering. Så är det inte alls.

Vad vi har sagt i reservation 2 i näringsutskottets betänkande 14 är:

”När det gäller frågan om uranprospektering anser vi – i likhet med flera motionärer från partier på båda sidor om blockgränsen – att det lokala och regionala inflytandet måste stärkas.” Det var motionärer bland annat från Centerpartiet.

Det är den frågan som vi har drivit. Vi har inte sagt stopp för prospektering. Det är både korkat och oförskämt att säga det.

När det gäller vad detta handlar om och vem som har sagt vad är det spännande att höra vad näringsministern sade i en tidigare interpellationsdebatt om statligt stöd till ny kärnkraft. Hon sade att ”kärnkraften kommer under överskådlig tid att förbli en viktig del av svensk elproduktion”.

Det är alltså den centerpartiska partiordförandens, näringsministerns, uppfattning att man med denna nya inriktning ska fortsätta att bygga ut kärnkraften i Sverige. Man anser också att det är marknaden som ska styra och inte politiken. Det är industrin som ska ta ansvar för denna utbyggnad, sade näringsministern i svaret, och staten ska genom Vattenfall bygga och äga ny kärnkraft. Det säger också den centerpartistiska riksdagsledamoten. Vattenfall kommer att tillåtas bygga och äga nya kärnkraftsreaktorer. Det sägs i interpellationssvaret: ”Vad gäller frågan om huruvida Vattenfall kommer tillåtas bygga nya kärnkraftsreaktorer är det enkla svaret att med det nya kostnadsansvaret är regelverket detsamma för all kärnkraftsindustri.”

Det är den nya politiken, den nya kärnkraftsvänliga politiken, från Centerpartiets sida som skapar den stora oron. Man bygger den framtida energiförsörjningen på hundra års sikt på en massiv utbyggnad av svenska kärnkraftverk. Det är detta som skapar oron, och det är därför som frågor om uranbrytning ställs. Där har näringsministern inte gett några tydliga svar i dag, och oron kommer att fortsätta växa ute i landet.

Anf. 23 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Det skulle vara intressant att ge mig in i den andra delen av den pågående interpellationsdebatten, den som handlar om uranets roll. Min del behandlar naturgasen. Man blir lite kluven när det gäller svaren. Vi hade behövt ha två debatter.

Jag kan konstatera att svaret från näringsministern blir att man i stort sett är nöjd med den ordning som är nu och att man kan hålla dialogen på ett något så när plan. Jag är inte riktigt säker på att så är fallet, men vi kanske kan göra en utvärdering av detta. Man kanske kan ta till sig detta på Näringsdepartementet och även Miljödepartementet, ha en samord-

ning och diskutera hur just detta ärende har handlagts när det gäller prospektering och provborrning av naturgas i Skåne. Då har vi i varje fall kommit en bit på vägen.

Det är helt klart att dialogen mellan aktörerna – länsstyrelserna, Bergsstaten, kommuner och invånare – behöver förbättras. Det känns så. Jag tar den oro som finns i mitt närområde på allvar. Jag vill inte gå in i lagstiftningen för hur det ser ut, om det är miljöbalken eller minerallagen, för det kan nog vara så att det behövs en justering i båda.

Detta är också en viktig demokratifråga där folk organiserar sig, och vi har valda kommunpolitiker som känner sig maktlösa. De är valda av invånarna i sitt närområde och vill känna att de kan påverka ett så viktigt och övergripande framtida scenario. Man känner en oro. Jag kan även rekommendera de kommuner som är involverade att själva också skriva och påpeka händelseförloppet till kanske såväl Näringsdepartementet som Miljödepartementet. Skriv in och berätta vad som har hänt!

Till sist: Den 7 augusti har nätverket Heaven or Shell en folkfest dit säkert även näringsministern är välkommen. Där kan man ta till sig både Gullan Bornemark, Leonard Cohen-tolkningar och Grus i dojjan för att få inblick. Det är på Österlen. Välkommen!

Anf. 24 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Vad Maud Olofsson vet mycket! Hon vet vad vi socialdemokrater säger till industrin när vi möter den. Jag kan berätta en hemlighet för Maud Olofsson: Vi brukar inte alls säga att vi ska fortsätta med kärnkraft i all oändlig tid, som regeringen säger. Vi säger precis samma sak när vi möter industrin som vi säger i kammaren, nämligen att vi ska avveckla kärnkraften så fort vi kan få fram nya, klimatsmarta alternativ till den.

Skälet till att det i dag växer så det knakar i den svenska gruvnäringen är bland annat den minerallag vi har i dag – den minerallag vi lade fast i denna kammare under förra mandatperioden. Dessutom har det viss betydelse att man öppnar gamla, nedlagda gruvor för att världsmarknadspriserna på mineraler har ökat. Det är de stora skälen.

Vi har heller aldrig sagt nej till prospektering av uran. Vi har sagt nej till att man ska få bryta uran. Jag måste säga att näringsministern har rätt när det gäller att säga nej till prospektering av uran. Det skulle inte fungera, för då skulle man förmodligen inte hitta de andra metallerna heller. Det är dock ingen av Socialdemokraterna som har påstått att vi ska säga nej till prospektering. Vi har sagt nej till brytning av uran, och det är en mycket viktig skillnad i sammanhanget, herr talman.

Slutligen: Maud Olofsson är livrädd just för att vi har en sammanhållen energipolitik. Vi har ett tydligt alternativ, och det blir Maud Olofsson livrädd av.

Anf. 25 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag ska inte ta upp mer tid än nödvändigt, men jag bad näringsministern om svar på två frågor.

Uran är en fossil energikälla. Om man bestämmer sig för att bygga tio nya reaktorer ökar behovet av den fossila energikällan. Har näringsministern någon annan uppfattning om uran som fossil energikälla än den jag har? I näringsministerns svar till Patrik Björck står det att man mins-

kar beroendet av fossila bränslen, och jag skulle vilja veta: Kan det stämma om man nu vill bygga tio nya reaktorer?

Näringsministern hänvisar till att hon kommer att följa den starka miljölagen och de viktiga frågorna kring denna, hur man hanterar tillstånd och så vidare. Jag kan för kammaren påpeka att det är denna regering som har godkänt byggandet av en gasledning utanför Gotland, med hänvisning till den miljöprövning som gjorts där. Det var ingen hit hos miljövännerna, kan jag säga. Jag tror inte att någon riktigt känner att man är bekväm med den frågan. De rödgröna var helt överens där, på samma sätt som när det gäller kärnkraften. Vi ska fasa ut kärnkraften i den takt vi kan ersätta den med förnybar energi utan att äventyra basindustrin och energipriserna.

Herr talman! Jag skulle vilja att näringsministern svarade på frågan om uran enligt henne är en fossil energikälla eller inte. När det gäller den oro som finns i Närke, Skaraborg och så vidare kring uranbrytning, utifrån att näringsministern har öppnat upp för att bygga ny kärnkraft, vill jag bara påpeka att det inte handlar om populism utan om en befogad oro. Jag tror att det är viktigt att de folkvalda talar för de människor ute på landet som inte har möjlighet att stå här i kammaren. Vi kan redovisa denna oro.

Jag hoppas få svar på frågorna!

Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att det är alldeles utmärkt att Eva-Lena Jansson och fler gör sig till tolkar för människors oro, men ni är ohederliga. Det är det som är problemet. Ni säger nämligen en sak här i kammaren och något helt annat därute.

Ni säger att ni ska avveckla kärnkraften, men det tänker ni inte göra. Ni kan inte ens ange när. Som jag sade har ni ingen samlad energipolitik, för ni har ingenting i stället. Ni är inte överens om elcertifikaten. Peter Eriksson har stått i talarstolen i Sveriges riksdags kammare och sagt att han vill ha feed in-system i stället. Då vet man inte om man får något förnybart. Man vet inte om man når 50-procentsmålet, och då kommer ni att tvingas ha kärnkraften kvar. Det vill ni dock inte berätta för era väljare, för ni vill leva populistiskt.

Vi är faktiskt överens när det gäller minerallagstiftningen. Det är bara det att det i ditt partis egen motion står att ”det ökade intresset för uranprospektering bör föranleda ändringar i minerallagen” och att ”markägarens roll bör stärkas vad gäller att tillåta prospektering och bearbetning”. Det står i en motion: ”Därför borde ingen prospektering ske, och det vore rimligt att kommunerna redan vid provborring fick möjlighet att stoppa försök att kartlägga vad som finns under kommunens yta.”

Ni vill ju förhindra prospektering. Ni kommer inte att kunna skilja ut uranet. Jag är ledsen, men så ser berggrunden faktiskt ut. Det ni i praktiken gör är att ni förhindrar prospektering av andra mineraler, och därmed hotar ni också svensk gruvnäring. Berätta det!

Ni är inte beredda att ha en aktiv energipolitik. Det slår ut basindustrin, och det slår ut jobben på landsbygden. Ni är inte beredda att ha en energipolitik som leder till att vi faktiskt klarar denna omställning. Den politik ni för kommer alltså att förhindra en ekonomisk utveckling på

landsbygden. Det kommer att hindra företags utveckling och möjligheten att se till att vi lyfter landsbygden framöver.

Jag kommer att följa denna minerallagstiftning, precis som jag har gjort förut. Jag kommer att vara noga med att miljölagstiftningen följs, för det är viktigt för människor som bor och lever i trakter där utvinning och olika delar av gruvverksamhet och annat kommer att ske.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **7 § Svar på interpellationerna 2009/10:393 och 461 om utveckling av turismen**

Anf. 27 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Marie Nordén har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för framtagande av en nationell strategi för besöksnäringen i landet, och på vilka andra sätt jag avser att bidra till utvecklingen av turismen i landet och särskilt i glesbygden.

Göran Persson i Simrishamn har frågat mig hur jag kan öka den politiska prioriteringen och befästa besöksnäringen som en central basnäring och prioriterad del av svensk ekonomi, samt hur besöksnäringen kan utvecklas som en av de mest attraktiva arbetsmarknaderna för ungdomar i Skåne och Sverige. Göran Persson har även frågat om jag kan bidra till att samordna landets resurser när det gäller besöksnäring i strategiprogram, samt om det är min avsikt att besöksnäringen ingår i ett koncept då det gäller att satsa på internationella evenemang.

Jag besvarar båda dessa interpellationer i ett sammanhang.

Sveriges turistnäring är en viktig, växande och arbetsintensiv bransch med många små och medelstora företag med verksamhet i hela landet, såväl i storstäder som på landsbygd.

Regeringen genomför under mandatperioden 172 insatser som främjar jobb och företagsamhet i hela landet. Regeringen har även tagit fram en landsbygdstrategi och genomför 156 insatser för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder.

Exempel på insatser för företagande är sänkningar av skatter och avgifter med totalt 50 miljarder, varav inte minst sänkningarna av arbetsgivaravgiften för unga spelar stor roll för besöksnäringen. Det har blivit enklare att säsonganställa, det genomförs kraftiga satsningar på infrastruktur och det har blivit enklare att sätta upp skyltar till besöksmål. Momsen för liftkort har sänkts. Anslaget till Visit Sweden för marknadsföring har ökat. Satsningen på Sverige – det nya matlandet och uppdraget till Riksidrottsförbundet för utvecklingen av kompetenscentrum för internationella evenemang är ytterligare några exempel på insatser som genomförs och stärker besöksnäringen.

Turismbranschen är komplex. Det behövs samverkan kring en destination med väl fungerande infrastruktur, tillgängliga transporter, bra boende, god mat, handel i en unik och hållbar miljö.

En samordning mellan berörda myndigheter är viktigt för att tillsammans med regionerna och näringen utveckla nya och befintliga destinationer. För att underlätta för turistföretag kommer en samlad kontaktpunkt att skapas dit företag kan vända sig för att få kontakt med både myndig-



heter och privata aktörer som har till uppgift att stötta näringens utveckling.

Tillväxtverket och Visit Sweden leder denna samverkan där också följande myndigheter och bolag deltar: Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Rikstrafiken, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Vinnova, Invest Sweden, Swedavia, Statens fastighetsverk och de nya myndigheterna Trafikverket och Trafikanalys. Alla dessa myndigheter och bolag kan tillsammans med näringens branschorgan och regionerna bidra till partnerskap för produkt- och destinationsutveckling, detta för att kraftsamla med målsättningen att utveckla Sverige till ett av Europas attraktivaste resmål.

Anf. 28 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka näringsministern för svaret.

Det känns som att det kan bli en positiv debatt om besöksnäringen, för vi har väl samma mål även om vägen dit kanske är lite annorlunda beroende på hur vi ser på saker och ting. Det har lagts fram en utredning som påpekar att en väg att gå är att ha en strategi. En sådan skulle man kanske kunna tänka sig att vi hade kunnat göra gemensamt.

Besöksnäringen är en oerhört viktig och central del, inte minst för mig som kommer från en landsbygdskommun och även för näringsministern. Den ger jobb, och den ger också ett stort innehåll för landsbygden. Man tänker inte alltid på att det inte bara är besökare utan också många andra som tar del av den service som finns och ges. Det har också att göra med infrastruktur med mera.

Den första frågan, som jag tycker är allra viktigast, handlar om de politiska prioriteringarna, att man ska lyfta upp frågan till den politiska nivån. Vad jag kan se är man inte så politiskt engagerad. Man lägger över besöksnäringen som en viktig näringsgren men tar inte riktigt politiska initiativ. Därför tycker jag att man skulle lyfta fram frågan än mer. Det har inte heller varit någon större debatt om besöksnäringen. Därför tycker jag att det är viktigt att man lyfter fram frågan och ger den politisk slagkraft.

Min andra fråga i min interpellation handlar om evenemangen och hur vi kan utveckla dem. Det har i början av den här mandatperioden sagts – jag tror att det till och med var statsministern som sade det – att man skulle försöka satsa på att komma in även vad gäller evenemangen och att Sverige skulle kunna ta del av de internationella evenemang som finns. Det kan vara olika sorters evenemang. Det kan vara större idrotts- evenemang och även kulturevenemang. Jag ser inte att det finns något motstånd mot att man skulle ha olika sorters evenemang. Man kanske till och med kan samordna dem.

Det är så mycket som händer vid evenemangen. Men man måste ha en struktur. Det är därför som jag har velat att en strategi skulle skapas. Då hade vi kunnat gå fram gemensamt och kanske till och med ha diskussioner och samråd över partigränserna, så att det hade fungerat över mandatperioden. Vi vet inte vad som händer till hösten, men det vore bra om vi inte behövde hoppa från det ena till det andra utan ha det mer rationellt.

Till sist vill jag i det här anförandet säga, eftersom vi på båda sidor prioriterar ungdomsjobben, att vi ser speciellt besöksnäringen som en

stor möjlighet för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Man är just de här dagarna i början av en intensiv besöksperiod på många ställen i vårt land. Och ungdomarna får ett inträde på arbetsmarknaden som kommer att vara oerhört viktigt, inte bara för att få en lön och kunna känna sig för på arbetsmarknaden utan också för att få ett steg in och känna hur det är på arbetsmarknaden. De får också en inblick i hur det fungerar på arbetsmarknaden. Det är viktigt för både arbetsgivare och arbetstagare att ungdomarna kommer in rätt på arbetsmarknaden och inte utnyttjas utan att man går regelrätt till väga. En enormt viktig funktion och aspekt när det gäller besöksnäringen är just ungdomsjobben.

Anf. 29 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tycker att besöksnäringen, turismen, ska betraktas som en växande basindustri i Sverige.

Vi kan se att det har varit en ökning av turistströmmen till Sverige år från år, och den trenden håller i sig. År 2008 omsatte branschen 244 miljarder kronor och sysselsatte 160 000 personer på heltid. Det är alltså en stor andel människor som jobbar i den här sektorn.

Vi har oerhörda resurser. Vi har vackra miljöer, moderna städer, välskötta naturreservat och stora möjligheter till fina naturupplevelser och skraddarsydda turispaket. Det finns ett stort intresse för Sverige, framför allt på den europeiska kontinenten.

Det skulle vara fullt möjligt att fördubbla denna närings andel av vår samlade bruttonationalprodukt. Det skulle vara möjligt att fördubbla sysselsättningen på låt säga upp till tio års sikt. Det finns alltså en mycket stor potential här att ta vara på.

Därför borde det upprättas ett särskilt branschprogram för besöksnäringen för att framför allt vässa marknadsföring och utbildningsalternativ. Det finns både på gymnasieskolan och på högskolan all anledning att utveckla den nuvarande verksamheten. Det finns stora möjligheter att anordna skraddarsydda utbildningar passande för olika typer av turistföretag.

Både Finland och Norge har haft högre ambitioner än vad vi hittills har haft i Sverige när det gäller besöksnäringen. Framför allt i Finland har man jobbat väldigt aktivt på utbildningssidan, men man har också jobbat mycket aktivt med charterturism in. Man har på olika flygplatser fått charterturism från USA, England, Japan och andra delar av världen, bland annat till finska Lappland. Den finska staten, näringslivet, kommunerna och regionerna ihop har gjort en stor samhällelig satsning. Där har vi ett exempel, som vi skulle kunna titta på, på hur man på ett effektivt sätt marknadsför ett land och hur man kan utveckla regioner med turismens hjälp.

Här har vi alltså mycket att göra. Då krävs det kanske också en lite offensivare syn på chartertrafik in till Sverige. Det är självklart att Bromma ska ingå i det statliga flygplatsnätet; det tycker jag också. Men jag blir lite förbryllad när man rangerar ut Örnsköldsvik och Skellefteå. Man kanske ska titta strategiskt på vid vilka flygplatser runt om i landet som man skulle kunna göra en sådan här chartersatsning.

Det finns också en annan aspekt som jag skulle vilja att ministern kommenterade. Exempelvis i kommunerna Malung och Sälen fördubblas befolkningen tidvis under vintersäsongen. Det kommer till väldigt många

både som arbetar och som är på turistanläggningarna. Det leder till att kommunen får bygga upp en servicenivå som är betydligt högre än behovet hos den egna befolkningen.

Vore det rimligt att utreda tanken på att kunna folkbokföra eller skattskrivna människor kvartalsvis eller halvårsvis i taget i en kommun där de råkar arbeta eller att på annat sätt hitta kompensationsmöjligheter för den här typen av kommuner?

Om man hittade den typen av system och tog hänsyn till det tror jag att det skulle innebära mycket för turistnäringens och besöksnäringens utvecklingskraft. Det skulle framför allt ge en rättvisare bild av hur kostnaderna egentligen är fördelade över landet. Det skulle även vara en åtgärd som skulle ge en reell regionalpolitisk stimulans och utvecklingskraft.

Titta på det här och utred vilka möjligheter det ger! Det borde vara någonting som ministern skulle kunna kommentera och även ta initiativ till.

Anf. 30 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Jag får tacka ministern för svaret. Jag får också be om ursäkt för den sena ankomsten; jag satt på mitt kontor och glömde bort tiden.

Turismen är en av de få industrier där jobben inte kan flyttas till annan plats eller annat land. Trots att ministern i sitt svar vill ge en bild av att fokus i politiken har varit på turismen och besöksnäringens utveckling och förutsättningar i hela landet vet vi att så inte är fallet.

I Jämtland och stora delar av Sverige är besöksnäringen en basnäring och helt avgörande för sysselsättningen. Precis som ministern säger i sitt svar är näringen komplex. Företag måste samverka för att utvecklas inom samma område och samma region. Man måste gå hand i hand och ha samma målbild i arbetet. Precis så arbetar man i alla fall på platser i Jämtland som Åre, Härjedalen, Vemdalen och Funäsdalen.

Det är bra att ministern nu presenterar ett samarbetsprojekt som kan vara en del i utvecklingen av branschen även om det är i elfte timmen. Jag beklagar bara att vi om vi tittar på respektive område som är avgörande för företagandet oavsett bransch i glesbygd ser att den positiva utveckling som ministern vill ge sken av inte finns.

En av de främsta förutsättningar som företagare tar upp då jag besöker dem som bedriver sitt företag i glesbygd är behovet av bredband. Den förra regeringen hade ambitionen att bredband skulle finnas i hela landet och att staten skulle ta ansvar för utbyggnaden. Den sittande regeringen menade under två års tid att detta var någonting som marknaden skulle ta ansvar för. Det var inte förrän deras egna utredare konstaterade att staten nog borde ta ett ansvar som regeringen avsatte resurser till bredbandsutbyggnaden igen. Men glesbygden kan konstatera att man har två förlorade år bakom sig.

Ministern hävdar att insatserna från regeringen är många och att det i dag skulle vara så mycket lättare att driva företag. Tyvärr känner väldigt få, om någon, företagare igen sig i denna bild. Visst var förväntningarna höga från många företagare, men besvikelsen är för många mycket större.

Regeringen inledde sitt arbete med att höja arbetsgivaravgiften för småföretagare. Det regelförenklingsarbete som utlovades har i princip uteblivit. Den statliga service som är avgörande för företagare har avsevärt försämrats under mandatperioden. Förutsättningarna för att använda vanlig telefoni har försämrats, vilket också gäller mobiltäckningen. Och nu kom det senaste beskedet om minst sju karensdagar för egenföretagare.

Jag har roat mig med att läsa det dokument som ministern hänvisar till i sitt svar. Uttrycket att koka soppa på en spik får en helt ny dimension. Att hävda att bidraget för att köpa hushållsnära tjänster, punkt 27, och vårdnadsbidraget, punkt 133, skulle vara insatser för att utveckla landsbygden är inte så lite magstarkt. 2 procent av jämtarna har nyttjat bidraget för att köpa hushållsnära tjänster.

Jag är förvånad över att inte bilprovningen har lyfts fram som en positiv förändring för glesbygden. Dyrare och sämre i glesbygd verkar enligt regeringen likställas med förbättringar. Frågan om fordonsbesiktning dyker nämligen upp i ett annat dokument, Växtkraft, i punkt 146. Man hör inte ett ljud om att det i glesbygden troligtvis kommer att bli dyrare och glesare mellan bilprovningsställena plus att det blir 10 miljoner dyrare för skattebetalarna för att kontrollera de nya privata företagen. Vi har inte löst frågan om tunga fordon. Är detta att främja företagande i hela landet?

Om regeringen nu har drivit en politik för jobben måste ministern vara otroligt besviken på sitt och regeringens arbete.

Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Jag trodde att det här skulle handla om turism, men det verkar inte så. Jag tänker hålla mig till turistfrågan, för jag tycker att det är en viktig näring. Den sysselsätter 160 000 människor. Man kan jämföra med en annan näring som vi har diskuterat mycket, nämligen fordonsindustrin som sysselsätter 140 000.

Jag tycker att det finns anledning att diskutera turistnäringen. Det är också därför vi har tagit de initiativ vi har gjort. Det är viktigt att också riksdagens ledamöter är på det klara med vad som pågår.

Vi har gett Riksidrottsförbundet 8 miljoner kronor för att bygga upp ett kompetenscenter för internationella idrottsevenemang. Vi menar att det är de som är de mest kompetenta när det gäller att bevaka den typen av insatser. Jag har fullt förtroende för att de kommer att vara aktiva i sammanhanget och göra ett bra jobb.

Myndighetssamverkan är någonting som har varit efterfrågat av turistnäringen länge. Det är många myndigheter som agerar och är aktiva när det gäller turistnäringen. På den senaste turistmässan, när detta presenterades, togs det emot mycket positivt att myndigheterna äntligen samordnar sig och att företag och enskilda kan ha en möjlighet till en dörr in. Det är en viktig del. Jag tror att våra myndigheter på många områden måste samarbeta och samverka på ett mycket bättre sätt. Det gäller allt ifrån infrastruktur till Vinnova och andra.

Branschorganisationen Svensk Turism har tagit fram en nationell strategi där vi har varit mycket aktiva. Jag tror att det är viktigt att det är näringen som driver, och inte politiken. Vi ska lyssna på vad näringen har för önskemål. Om det så handlar om bredband eller annan infrastrukt-

tur eller om samverkan mellan myndigheter är det näringen som måste definiera vilka behoven är och vad det är vi behöver göra. Det är så vi agerar: Vi låter näringen själv presentera vad den vill och sedan möter vi dess önskemål, och myndighetssamverkan är som sagt en sådan önskan.

Jag vill påminna om Visit Sweden, som kanske är den första myndighet som äntligen har lyckats med konststycket att marknadsföra och paketera Sverige. Jag har jobbat länge med turistnäringen och sett stora bekymmer, men jag måste säga att Visit Sweden verkligen är jätteduktiga på att göra det som vi har föresatt oss. Det handlar om att se till att vi får destinationer med hög kvalitet som vi sedan kan marknadsföra utomlands. Detta har gjort att vi har fått en ökad volym. Det gäller volymerna på boendeanläggningar med övernattningar som ökar. Vi har också fler som är sysselsatta. Det ser väldigt bra ut. Vi har nu också tillfört ytterligare 50 miljoner kronor till Visit Sweden.

Jag tycker att matlandet Sverige, som Jordbruksdepartementet och Eskil Erlandsson är ansvariga för, är ett projekt som är bra för Sverige. Jag tror på att koppla ihop mat och turistprodukter på olika sätt. Vi har många bra råvaror, men vi måste förädla dem och vi måste kunna försälja dem. Att koppla ihop mat, kulturattraktioner och andra attraktioner i Sverige tror jag är en viktig del i att utveckla turistnäringen.

När man får frågan från Socialdemokraterna är det intressant att fråga: Vad har ni i stället? I inlägget sades det att det är mycket bra för ungdomar att jobba i turistnäringen. Men hur kan då en skatt på ungdomar leda till fler arbetstillfällen? 10 miljarder i ökade kostnader för turistföretagen och andra företag för att anställa unga är bara en straffbeskattning av turistnäringen. Det är samma sak med kilometerskatten och ensidiga bensinskattehöjningar och energiskattechöjningar. Hur kan det leda till fler jobb i turistnäringen? Det ska Socialdemokraterna svara på, tycker jag.

Anf. 32 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Herr talman! Det är lätt att man glider in på olika områden. Även besöksnäringen har ju att göra med infrastruktur, skatter och annat. Men jag ska försöka hålla mig till just besöksnäringen, eftersom det är den jag har ställt frågan om. Annars rinner det ut i så mycket annat.

Näringsministern tar upp samordningen. Jag vill inte stå här och säga att allting har varit dåligt. Vi ökar besöksnäringen, och det är positivt. Vi gjorde det under förra mandatperioden, och vi gör det nu. Det fungerar tillfredsställande, men jag menar att vi måste ta det på ännu större allvar. Det var därför jag nämnde strategiprogrammet. Det kommer också från näringen själv.

Vi vet att Sveriges hotell- och restaurangföretagare och Hotell- och Restaurangfacket jobbar mycket tajt tillsammans. Det fungerar alldeles utmärkt. De har ett bra och framgångsrikt koncept. De kritiserar också att vi från rikshåll inte kan samordna oss än mer så att de kan känna sig lugnare på sitt område. Det är mot det min kritik riktas. Jag riktar kritiken mot oss också och inte bara mot näringsministern. Vi ska samordna oss också på det politiska området och ge branschen lugn och ro i arbetet. Vi behöver inte bara köra våra egna race.

I Norge har man tagit fram en strategi som talar om tre mål. Det handlar om ökad lönsamhet och produktivitet i näringen, ökad sysselsätt-

ning och stabila resmål såväl miljömässigt som socialt. Man har alltså kommit överens. Man ger branschen möjlighet att agera. Branschen får trygga rammar att handla inom. Jag menar att vi också borde göra detta.

Det här är mångfasetterat. Det gäller hotell, infrastruktur, evenemang och kulturmiljöer. Det är så mycket som bakas in i detta, men har man en gemensam strategi är det lättare att komma till rätta med det.

Jag ser inte detta som ett problem. Det är en angenäm utmaning vi har att jobba med där vi ser inte minst ungdomars möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Vi har också möjlighet att få vår landsbygd att blomstra. Det är viktigt för storstäderna också, men eftersom jag representerar landsbygdskommuner tycker jag att det är viktigt att säga att det här kan vara mer eller mindre en överlevnadsfråga. Det är inte bara ett litet komplement, utan det är en viktig näring i sig.

Jag tycker att vi ska införa ett strategiprogram och gå fram mer gemensamt med detta som mål.

Anf. 33 PETER HULTQVIST (s):

Herr talman! Jag tog upp två perspektiv i mitt förra inlägg som ministern hittills har valt att icke kommentera. Jag ska vara lite tydligare i frågeställningen. Är ministern beredd att stödja projekt som handlar om chartertrafik per flyg in till Sverige? Ser ministern den möjligheten, den dimensionen, att utveckla turist- och besöksnäringen?

I Malung-Sälen pågår i dag projekt som handlar om att ska man kunna ta nästa steg i utvecklingen av det området när det gäller turist- och besöksnäring är det kanske nödvändigt att satsa på en flygplats i Rörbäcksnäs för att kunna få in charterturister. Det är det ena frågan.

Den andra frågan som jag tog upp och som ministern har valt att hittills inte kommentera är: Är ministern beredd att titta på, utreda eller på något vis se över problemet med kvartalsvisa och halvårsvisa säsongsarbetare som skattar på ett annat ställe än i den kommun som man arbetar i under den här tiden? Många kommuner som har en hög andel inom turistnäringen får på det här sättet rätt rejält ökade kostnader. Man bygger alltså en infrastruktur som kostar betydligt mer än de skattepengar man får in. Jag säger inte att man ska lösa problemet exakt så här, men däremot borde statsmakten ha ambitionen att se över det och se just det här problemet.

Jag tycker att frågan om vem som ska ta initiativ och vem som inte ska göra det mest är en teoretisk fråga. Efter många års erfarenhet av kommunalpolitik och aktiv näringspolitik kan jag säga att det måste vara ett samarbete där alla parter, kommun, region, stat, företag och näringsliv, är med fullt ut. Det är naturligtvis viktigt att man lyssnar på varandra, men det är samarbetet och likvärdigheten som är det viktiga.

Anf. 34 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Ministern reagerade på mitt senaste inlägg. När ministern själv tar upp de här två skrivelserna i sitt svar tycker jag att jag också har rätt att kommentera det som ministern lyfter fram som ett exempel på ett framgångsrikt arbete som regeringen har gjort.

Besöksnäringen är en viktig arbetsgivare i hela landet. Besöksnäringen består oftast av små företag som behöver samma förutsättningar som vilket annat företag som helst. Därför pratar jag om den kommunala

servicen. Därför pratar jag om behovet av att den statliga servicen finns på plats. Därför tycker jag att det finns anledning att diskutera det beslut som fattades i kammaren i veckan om otryggheten för företagare.

Vi har inte den här debatten två veckor efter det att vi har lämnat in interpellationerna, utan vi har den fyra veckor efter det att ministern fick ta del av våra frågor. Jag har fått vänta i fyra veckor, och det har hunnit hända en hel del som inte har varit till företagarnas fördel. De behöver bredband och en fungerande kommunal service. Det säger vi därför att vi har lyssnat på dem.

Om man lyssnar på näringen, som ministern sade i sitt inlägg, varför tog man då en paus i bredbandsutbyggnaden? Det var väl ändå inga företagare som sade: Nej, det där grejar vi själva. Vi behöver inte statens hjälp. Vi behöver inte bättre bredband.

Om man lyssnar på företagare och får höra om behovet av att utveckla den småskaliga livsmedelstillverkningen, varför har det då varit så svårt att få en fast finansiering för Eldrimner i Jämtland som under den förra mandatperioden blev utsett till ett nationellt centrum för alla matproducenter i hela landet? Man har gjort ett fantastiskt arbete och står bland annat bakom den stora matmässan i Tantolunden här i Stockholm. Det har varit trögt i diskussionerna med jordbruksministern om att få en fast finansiering, vilket man tycker att ett nationellt centrum förtjänar.

Jag tycker att det är bra att man samverkar. Jag inledde faktiskt mitt första inlägg med det. Jag gav nästan ministern lite beröm över att hon har samlat statliga myndigheter. Men jag tycker också att det var i elfte timmen. Det är någonting man har efterfrågat ganska länge.

Jag vill återigen ställa den fråga som jag inte hann ställa klart till ministern förra gången. Hon lyfter upp insatserna för jobben i landet och i glesbygden. Om man har drivit en politik för jobben måste man väl ändå vara fruktansvärt besviken över resultatet. 290 600 var arbetslösa hösten 2006. 434 200 är arbetslösa i dag, och den högsta arbetslösheten finns naturligtvis på landsbygden. I Jämtland har vi en av de högsta ungdomsarbetslösheterna. Var tredje ungdom står utanför arbetsmarknaden. Regeringen kan inte annat än konstatera att man har misslyckats med jobbpolitiken i staden och i glesbygden. Jag undrar naturligtvis om ministern är nöjd med detta.

Anf. 35 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Det är en viktig diskussion om vem som formulerar vad som behöver göras. Jag tycker verkligen att det är näringen som måste formulera det. Sedan ska vi naturligtvis samverka. Det är precis det som vi gör nu i den här myndighetssamverkan. Det är tack vare att näringen har formulerat behov av detta som vi gör det. Även om en del tycker att det är i elfte timmen tycker jag att det är bra att den här regeringen gör det eftersom den förra inte gjorde det.

Sänkta skatter för företagen med 50 miljarder kronor har naturligtvis spelat roll också för turistnäringen. Sänkta skatter för ungdomar har spelat roll för turistnäringens möjligheter att anställa unga. Det är alldeles riktigt som Göran Persson säger. Därför är det helt obegripligt att oppositionen nu säger att man ska ta bort den sänkningen. Det är 10 miljarder i ökade kostnader. Jag skulle vilja säga att det är en straffskatt på restaurang- och turistnäringen.

En viktig del som ingen har tagit upp men som jag vill lyfta fram är möjligheten att skylta. Många turistföretag har länge varit irriterade över att Vägverket har sagt nej till skyltning av turistanläggningar. Nu är det möjligt, och det har till och med kommit till tre nya skyltar som handlar om handelsområde, gårdsbutik och hantverk. Det är också viktigt att människor hittar till våra destinationer.

När det gäller chartertrafik till Sverige tycker jag att det är viktigast att börja med destinationer, och det är det som Visit Sweden gör. Det har vi missat förut. Vi börjar med någon slags önskan om att de ska komma hit, men har vi en destination finns det förutsättningar för att också öka charterturismen. Det har man gjort i Kiruna, och det fungerar, men man började med destinationen. Visit Sweden är väldigt tydligt med att vi ska börja med den delen.

Infrastrukturen då? Upprustningen av infrastrukturen har vi fått ägna oss åt under den här mandatperioden. Vi diskuterade bristerna i detta i den förra interpellationsdebatten. Vem var det som införde att marknaden skulle bygga bredband? Jo, det var den berömde Björn Rosengren som då var minister. Det beslutet har vi också fått stå upp efter. Nu tillför vi resurser så att vi kan bygga ut bredbandet runt om i Sverige.

Matlandet är en viktig satsning. Jag tänker inte ta ställning till vilka resurser som ska gå vart. Jag tycker också att Eldrimner har gjort ett fantastiskt bra arbete, men jag vill säga att man på många andra ställen i Sverige också gör värdefulla saker för att stärka matlandet.

Restaurangmomsen skulle jag vilja nämna lite grann, för det är också en viktig del framöver. Vi har gjort en massa bra saker, men det återstår att göra saker. Jag tror att man ska titta på om inte en åtgärd när det gäller restaurangmomsen skulle kunna gynna turismen mycket framöver. Jag tror också att det finns många som ser att för att förädla den produkt som vi har när det gäller turismen måste också våra restauranger ha en högre kvalitet.

Jag tycker att vi är på rätt väg när det gäller turistnäringen, men vi kan göra mycket mer framöver. Det är intressant att se oppositionens alternativ, och jag skulle återigen vilja ställa frågan till er: Om ni nu säger att turistnäringen är så viktig, hur kan ungdomsskatten vara svaret på att bygga ut turismen? Hur kan 10 miljarder i ökade kostnader leda till ökad turism? Hur kan införande av kilometerskatten, som kommer att förhindra transporter av gods ut till alla de här turistanläggningarna på landsbygden, gynna turismen? Hur kan bensinskattehöjningen och energiskattehöjningen leda till att vi får en ökad turism i Sverige? Det måste ni svara på, för ni har de här förslagen i era alternativ.

Säsongsanställningarna togs upp. Den förra regeringen föreslog försämringar när det gäller säsongsanställningar som vi i den borgerliga regeringen tog bort. Är det nu så att ni är beredda att öppna för säsongsanställningar på ett mer konstruktivt sätt välkomnar jag det. Det skulle vara intressant att veta om det är partiets ståndpunkt eller inte.

Anf. 36 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Vi var kritiska till hopslagningen av interpellationerna i den förra interpellationsdebatten, men jag kan säga att i den här debatten angående besöksnäringen var det alldeles utmärkt att man slog ihop dem,



för här får vi en mångfasetterad och bred diskussion. Det tycker jag är alldeles utmärkt.

Vi har från regeringens och oppositionens håll olika utgångspunkter, men jag ser ändå att målen är desamma. Hur vi når dit kanske skiljer sig lite, och jag ska inte gå in för mycket på olika detaljer. När det gäller ungdomsskatt kan det diskuteras om man ska få jobba när man är 25 år men inte om man är 27 år, för då är det högre skatt. Jag ger mig inte riktigt in i debatten, men jag ser inte att det skulle vara helt avgörande när det gäller besöksnäringen.

Däremot är det avgörande att vi har en strategi som vi är eniga om och kan driva tillsammans. Jag tror att vi om vi har en samlad och bra diskussion även över blockgränserna kan ge aktörerna på marknaden – det är ju de som är experterna, precis som näringsministern nämner – ramarna så att vi i Sverige får en fortsatt och än bättre besöksnäring och turism. Det får inte bara bli så att turisterna gör engångsbesök, för det är återbesöket som ger betyget på hur upplevelsen har varit här. Då är det mycket som spelar in vad gäller övernattningar och hur man kan ta sig fram och tillbaka i vårt land för själva helhetsupplevelsen och att man rekommenderar den till andra.

Jag ser fram emot en fortsatt debatt, och jag hoppas även kunna göra återbesök här i riksdagen efter höstens val.

Anf. 37 MARIE NORDÉN (s):

Fru talman! Reinfeldt meddelade i sin första regeringsförklaring att regeringen skulle göra särskilda insatser för att få hit internationella idrottsevenemang. Jag och många med mig tolkade det som en ambition för en nationell strategi för stora evenemang. Tyvärr har vi inte sett någonting av detta under de här fyra åren, och det var en av anledningarna till att jag skrev den här interpellationen. Vi undrar naturligtvis vart det här arbetet tog vägen.

Turismen är, menar jag, en av våra basnäringar och förtjänar utifrån det en nationell strategi som samlar politiken och tar ett helhetsgrepp tillsammans med näringen, alltid tillsammans med näringen. Tyvärr har det inte varit regeringens ambition under mandatperioden, och nu kan vi bara hoppas att en regering med högre ambitioner får ta över i höst.

Avslutningsvis måste jag igen kommentera förändringen i trygghets-systemet för småföretagare, för det är faktiskt småföretagare vi pratar om i det stora hela i besöksnäringen. De har tidigare kunnat välja hur många karensdagar de ska ha vid sjukdom – 1, 3 eller 30 dagar. Nu har man fått beskedet att det lägsta antalet karensdagar man kan välja är sju dagar. Det har skett utan någon som helst dialog om jag har förstått företagarföreningen rätt. Då har ni i alla fall inte pratat med företagarnas ordförande, för det kom som en kalldusch även för henne.

Jag ställer frågorna som också företagarna har ställt: Menar ministern att man tidigare har tagit ut för många sjukdagar i onödan? Tycker hon att det är rimligt att stå utan ersättning en vecka, och tror hon att det blir mer attraktivt att starta eget med de här villkoren?

När det gäller bensinskatten vill jag säga att Centerpartiets förtroenderåd beslutade om en höjning med 105 öre, och man talade om 70 öre i den borgerliga Klimatberedningen. Vi har gett besked om 49 öre under

två år. Jag tycker att det är fejt och oansvarigt av Maud Olofsson att inte ge besked innan valet, men det kanske kommer.

Anf. 38 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig säga när det gäller bensinskattehöjningen att vi skatteväxlar när vi höjer bensinskatten. Det gör inte ni. Ni har bara röd skattehöjning, och det är därför det drabbar landsbygden. Det är samma sak med kilometerskatten. Det är en ren skattehöjning som är direkt riktad mot landsbygden och inte minst mot turistnäringen.

När det gäller karensdagarna kanske det är ett sidospår, men det gäller många turistföretagare. Karensdagarna kombineras med en sänkning av egenavgifterna med 0,74 procentenheter. Tillsammans med den generella sänkningen på 5 procent har vi sänkt egenavgifterna med närmare 7 procent. Det här tycker ni inte är bra, men vi tycker att det är bra.

Företagarna får dessutom ta med sig ersättningen från anställning in i företagande. De får samma ersättningsnivåer som de anställda. De får ett högkostnadsskydd. Det här har ni aldrig åstadkommit under hela er regeringstid. Nu får vi ett socialt skyddsnät för företagarna, och de får sänkta kostnader därför att de väldigt sällan använder karensdagarna. Dessutom har deras anställda 14 dagar i karens, vilket är det företagarna betalar för sina anställda. Det är sju dagar för de egna.

När det gäller besöksnäringen tror jag att vi, precis som Göran Persson säger, har goda förutsättningar att utveckla turistnäringen i Sverige. Och vi kan göra ännu mycket mer. Det som är intressant är att vi äntligen har fått ihop näringen med våra myndigheter och tar ett helhetsgrepp. När det gäller destinationer har Riksidrottsförbundet fått i uppdrag att jobba med detta.

Vi har delat ut uppdragen och ser till att var och en gör det man är bra på. Dessutom har vi Visit Sweden som är fantastiskt duktigt på att skapa kvalitet och utveckla destinationer så att vi har någonting att marknadsföra och sälja. Det vi ska göra är att bygga infrastruktur, sänka kostnaderna för företagen och regelförenkla, men då är det helt obegripligt varför ni lägger allt det här krånglet på säsongsanställningar och annat, för det är verkligen att skjuta turistföretagen i sank.

Jag hoppas att besöksnäringen ska fortsätta att utvecklas på det positiva sätt som vi har sett under den här mandatperioden, och jag är säker på att så sker.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **8 § Svar på interpellationerna 2009/10:410 och 443 om försäljning av statliga företag**

Anf. 39 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Bosse Ringholm har åter frågat mig när jag avser att redovisa för riksdagen resultatet av den översyn av statliga företag aktuella för försäljning som skett inom Näringsdepartementet under mandatperioden. Vidare har Bosse Ringholm och Eva-Lena Jansson frågat när jag

avser att redovisa vilka företag som regeringen, efter genomgång, planerar att sälja.

Jag svarar på samma sätt som jag tidigare gjort vid ett antal tillfällen här i kammaren. Regeringens ambition att minska det statliga ägandet ligger fast. Förvaltningen och försäljningen av statligt ägda företag har självfallet påverkats av det rådande osäkra ekonomiska läget. I varje enskilt fall agerar regeringen som en ansvarsfull säljare, på samma sätt som regeringen agerar som en ansvarsfull ägare, med värdeskapande som övergripande mål.

Utifrån den grundsynen kommer regeringen att fortsätta de systematiska genomgångarna av alla de statligt ägda företagen. Under mandatperioden har regeringen genomfört ett omfattande analysarbete med att gå igenom de statligt ägda företagen för att pröva skälen till ett fortsatt statligt ägande.

När det gäller redovisningen av detta pågående arbete blir mitt svar, även denna gång, detsamma som tidigare. Redovisningen till riksdagen sker och kommer att ske per företag och i takt med att den individuella genomgången av ett företag är klar.

Anf. 40 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret, som inte överraskar mig på något sätt. Näringsministern har en mandatperiod bakom sig som är sällsynt misslyckad. Gång på gång har näringsministern sagt att det pågår en översyn i Näringsdepartementet av de statliga företagens villkor och framtid. Gång på gång har näringsministern lovat att lämna ut resultatet av denna översyn. Gång på gång har vi interpellanter ställt frågan: När kommer översynen?

Det är klart att det är en misslyckad näringsminister som inte ens kan styra sitt departement så att hon på fyra år kan redovisa den här översynen för allmänheten och göra den offentlig. Man ställer sig frågan: Finns det någonting som Maud Olofsson över huvud taget har lyckats med?

Det är sant att det pågår en översyn, som Maud Olofsson säger. Då måste man fundera på varför Maud Olofsson inte vill offentliggöra resultatet av denna översyn. Är det oförmåga? Det ligger väl närmast till hands. Maud Olofsson har misslyckats med att styra statliga företag, med näringspolitiken, med regionalpolitiken och med turismpolitiken – jag kan göra listan hur lång som helst. Det är ett faktum. Men man kan ändå begära av Maud Olofsson som departementschef att hon om det pågår en översyn i ett departement i fyra år ska ha så mycket kurage och kraft att hon kan redovisa resultatet av denna översyn för riksdagen under dessa fyra år.

Inte ens det har hon lyckats med. Gång på gång skjuter hon det framför sig och säger: Jag ska redovisa det senare, företag för företag. Sanningen är att vi inte får någon redovisning. Vi kan bara spekulera i om det beror på Maud Olofssons oförmåga, vilket ligger nära till hands eftersom hon inte har lyckats med någonting annat heller, eller om det möjligen – det är bara en spekulation – är ett slags hemlig plan från Maud Olofssons sida. Hon ska sälja ut statliga företag, men hon vill inte berätta för svenska folket vilka statliga företag hon ska sälja ut. Hon ska försämla för de statliga företagen, försämla deras villkor, tvärtemot vad

näringsministrars uppgift är. Men hon vill inte berätta på vilket sätt hon ska försäkra för de statliga företagen.

Om två dagar lyckas Maud Olofsson med konststycket att försäkra för alla landets bilägare, som hittills har haft en utomordentlig service genom Svensk Bilprovning, med de lägsta avgifterna i Europa och en jättegod service. Kunderna är oerhört nöjda. Det lyckas Maud Olofsson försäkra från den 1 juli genom att "konkurrensutsätta" bilprovningen, vilket enligt erfarenheter från Finland och alla andra länder leder till att man höjer priserna och försämrar servicen. Inte minst kommer folk i glesbygden att få det svårare.

Om det är det Maud Olofsson ska göra med fler företag – försäkra villkoren för de statliga företagen och dessutom sälja ut en del av dem – har jag full förståelse för att Maud Olofsson inte vill berätta för svenska folket vad hon tänker göra med de statliga företagen. Maud Olofsson kanske hade en hemlig plan, men väljarna vill nog veta vad denna hemliga plan består av. Nu har Maud Olofsson i fyra år hemlighållit den där planen, alternativt varit oförmögen att presentera någon form av analys, något som hon påstår har pågått inom hennes eget departement men som vi inte fått se något av under fyra års tid.

Jag tycker att det är lite ynkligt, Maud Olofsson, att en näringsminister inte på fyra år kan berätta för väljarna och Sveriges riksdag vad det är för översyn av de statliga företagen som pågår. Eller är det helt enkelt en hemlig plan Maud Olofsson har? Det är bara att välja. Ettdera är det. Antingen är det en oförmåga att redovisa resultatet eller så är det en vilja att hemlighålla resultatet av översynen. Det är bara att välja, Maud Olofsson, och berätta någonting för Sveriges riksdag och allmänheten.

Anf. 41 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag tackar Maud Olofsson för svaret.

Jag vill passa på att tacka fru talmannen för denna mandatperiod. Detta är sista dagen med interpellationer för min del under denna mandatperiod, men jag ser fram emot att se Maud Olofsson i interpellationsstolen även nästa mandatperiod, fast från ett annat perspektiv. Jag vill också passa på att tacka kammarpersonalen för denna period, eftersom vi har haft mycket samarbete.

Tillbaka till interpellationen och svaret från Maud Olofsson! Jag kan väl säga som Bosse Ringholm: Jag blir inte förvånad över att vi inte får något riktigt svar. Det här har varit en upprepad fråga under hela mandatperioden, eftersom det är viktigt att de folkvalda och medierna får reda på före valet vad den här regeringen avser att göra med de statliga bolagen.

I min interpellation har jag redovisat att Rådet för försäljning av aktier i bolag med statligt ägande fortfarande är aktivt som myndighet. Regeringen har inte lagt ned myndigheten, så jag antar att de fortfarande jobbar. Då är det intressant att veta vilka planer regeringen har på försäljning av ytterligare bolag.

Posten Norden arbetar för fullt inför den kommande börsintroduktionen. Det innebär att i alla fall en del av det statliga bolaget är till försäljning snart, får jag förmoda. LKAB önskar komma till börsen, och jag antar att det är någon typ av styrning som gör att de inser att de också kan bli föremål för utförsäljning.

År 2006 höll den så kallade alliansen en presskonferens och redogjorde för vilka bolag man inte skulle sälja. Det är också en ganska spännande idé. Frågan är om man från den här regeringens sida kommer att upprepa det repricket och berätta för väljarna vilka bolag man inte kommer att sälja. Själv skulle jag tycka att det var ärligare och mer uppriktigt att redovisa redan nu vilka bolag man har för avsikt att sälja. Det har varit tydligt i den här kammaren att det finns ett intresse från de olika partierna för att sälja. LKAB, Vattenfall, Posten, SJ, SAS, Svenska Spel och Sveaskog har alla funnits med från de olika politiska partierna på den borgerliga sidan som bolag som man har för avsikt att sälja. Frågan är bara när.

Jag tycker som sagt att det vore på sin plats att näringsministern här i kammaren kunde redogöra för vilka bolag man har gått igenom och som nu är under luppen för försäljning. Jag har svårt att tro att man under fyra års tid inte har klarat av de statliga bolagen. Jag är ganska säker på att man gjort det. Jag beklagar att näringsutskottet inte har kunnat ta del av de här handlingarna och få reda på detta.

Det finns om man vill möjlighet, fru talman, att säkerställa att riksdagen får ta del av dessa handlingar under sekretess, om man är rädd för att vi skulle kunna äventyra vissa bolag. Den möjligheten har inte näringsministern velat pröva, och det tycker jag är synd, för jag hade i alla fall önskat att vi som folkvalda hade kunnat ha lite mer information. Vi i näringsutskottet är trots allt ansvariga för de statliga bolagen, och därmed har vi också en plikt att försöka se till att de får bästa möjliga förutsättningar.

Varför är regeringen så hemlig? Kommer man att ha en presskonferens där man redovisar vilka bolag som inte är till salu?

Anf. 42 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Bosse Ringholm säger att mitt svar inte överraskar. Jag måste säga att jag inte är så överraskad över Bosse Ringholms anförande heller. Jag tror att jag har hört det där varje gång. Han har aldrig ansett sig få något svar på någonting.

Det är möjligen så att Bosse Ringholm inte är så aktiv i riksdagen, men det har skett en hel del saker under denna mandatperiod. Vi har sålt OMX, Vin & Sprit och Vasakronan, och vi har gjort det med den äran. Det har bringat inkomster till landet, och vi har kunnat minska statsskulden under den här mandatperioden, vilket har varit väldigt bra.

Vi har också gett förtydligade uppdrag med nya mandat till ett antal företag. Vattenfall, Sveaskog och några fler har fått förnyade uppdrag. Vi har bolagiserat en del företag inom infrastrukturområdet, vilket har varit viktigt för att förbättra konkurrensen så att inte svenska myndigheter konkurrerar med privata bolag. Svevia, Vectura Consulting, Infranord och Swedavia är exempel på den delen. Vi har också gjort andra förändringar. Apoteksbolaget är ett exempel.

Jag noterar att så fort vi gör dessa förändringar, vare sig det handlar om Bilprovningen eller Apoteksbolaget, är ni emot. Ni är hela tiden emot alla förändringar. Jag lyssnade till en finsk politiker. Han sade: De konservativa partierna har inte monopol på konservatismen. Jag tycker att det stämmer väldigt väl på Socialdemokraterna. Ni är otroligt konservativa i detta. Det som är nu ska vara så i all evig framtid.

En politiker som vill leva med i tiden måste också fundera över hur samhället ser ut och verkar. När det gäller statligt ägande måste man fundera över: När ska staten äga bolag? Det är när det finns ett tydligt samhällsuppdrag. Men bolag som konkurrerar på en konkurrensutsatt marknad är någonting annat. Det är en vattendelare mellan oppositionen och regeringen när det gäller det.

Jag har sagt att jag kommer att redovisa, och det är också vad vi har gjort. Steg för steg när vi har saker att föreslå kommer vi till riksdagen, och då får ni diskutera. I regel är Socialdemokraterna emot det vi föreslår, men vi är inte så överraskade över det.

Vad vill då oppositionen? Lars Ohly vill förstatliga banker och köpa tillbaka Apoteket. Det är intressant att veta: Tycker Socialdemokraterna samma sak? Vad har ni för ägarpolitik?

Vin & Sprit är ett fint område för Bosse Ringholm. Trots att han själv är nykterist tycker han att staten ska producera sprit och sälja det till höga vinster. Är det fortsatt så att ni tänker köpa tillbaka detta? Vad är er ägarpolitik i detta? Jag har förståelse för att ni vill ifrågasätta regeringen. Men det är intressant att veta vad oppositionen har för politik på det här området.

Vår grundläggande politik är att vi inte ska äga mer företag än nödvändigt. Vi kommer att fortsätta genomgången och fortsätta att komma med förslag på saker och ting som vi vill förändra. Vi kommer att ge tydliga besked om detta. Vår omstrukturering av bolag, vår försäljning av bolag och vår drift av de statliga bolagen har fungerat alldeles utmärkt. Så kommer vi att fortsätta att jobba.

Anf. 43 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Jag välkomnar att Maud Olofsson redan nu börjar rätta in sig i sin nya roll som oppositionspolitiker. Nu börjar hon ställa frågor till Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, det vill säga De rödgröna. Det kommer naturligtvis att bli Maud Olofssons lott tiden framöver att få ställa de frågorna. Jag välkomnar därför att Maud Olofsson redan nu börjar pröva på hur det är att ha den rollen.

Det märkliga är att i fyra år har Maud Olofsson haft uppdraget att vara näringsminister. I fyra år har hon lovat och sagt att hon ska presentera den översyn som pågår inom Näringsdepartementet om de statliga företagen. Hon har skyllet ifrån sig och sagt: Det kommer snart. Det kommer om ett halvår. Det kommer nästa år.

Nu väjer hon på slutet och säger: Vi kommer bara att presentera företag för företag. Hon har alltså minskat ambitionsnivån. Det kan man ju förstå. Eftersom hon har misslyckats med så mycket annat som hon har hållit på med har hon själv insett att hon inte klarar av det uppdrag hon tog på sig från början att göra en allmän redovisning av de statliga företagens situation och framtidsläge och vad regeringen vill göra med statliga företag.

Precis som det sades från talarstolen här är det intressant att i valrörelsen 2006 kunde de borgerliga presentera en lista på de företag som de inte tänkte sälja ut. Varför kan man inte nu presentera en lista som på samma sätt drar samma slutsatser? I valrörelsen när man inte hade något ansvar kunde man prestera en sådan lista. Men när man nu haft ett ansvar kan man inte presentera en lista på de företag man inte tänker sälja ut.

Nu står Maud Olofsson här och försöker att föra en allmän debatt om att man inte över huvud taget kan ändra någonting när det gäller de statliga företagen. Maud Olofsson hade kunnat fråga sin finländske kollega som hon citerade alldeles nyss om bilprovningen i Finland som har privatiserats på samma sätt som nu Maud Olofsson privatiserar Bilprovningen från den 1 juli. Han hade då kunnat svara att det har blivit dyrare för den enskilde bilisten och sämre service inte minst för människor i glesbygden.

Maud Olofsson hade då fått en ganska intressant information som hon kanske borde ha skaffat sig innan hon sålde ut Bilprovningen till den privata marknaden. Det handlar om en samhällstjänst för bilisterna att säkerställa trafiksäkerheten för fordonen. Hon gjorde en tjänst till en vanlig marknad helt enkelt. Det har varit Maud Olofssons ambition: Gör marknad av allting. Det spelar ingen roll om det sedan missgynnar konsumenterna eller enskilda medborgare: Gör marknad av allting.

Det är därför som Maud Olofsson väjer för den fråga som jag har ställt. I fyra år har Maud Olofsson inte kunnat svara på frågan: När ska vi i Sveriges riksdag få en redovisning från näringsministern och Näringsdepartementet om hur framtiden ser ut för de statliga företagen? Maud Olofsson varken kan eller vill svara på frågan.

Därför väcker det uteblivna svaret en ny fråga. Finns det en hemlig plan bakom det hela? De och de företagen vill egentligen Maud Olofsson och den borgerliga regeringen privatisera. Men de förmår inte redovisa skälen. De vet att det skulle väcka väldigt stort motstånd hos många människor i vårt land lokalt bland konsumenter och medborgare om man ska privatisera än det ena och än det andra företaget.

Maud Olofsson flyr elden. Hon vågar inte ens berätta vad hon har för sig i Näringsdepartementet, om hon nu har gjort någonting. Det är möjligt att hon inte har gjort någonting och att det inte finns något att berätta. Om hon har en hemlig plan vill hon ännu mindre avslöja den för väljarna före valet.

Nej, Maud Olofsson, jag tror att du passar bäst som oppositionspolitiker. Jag gratulerar till ditt första insteg i den nya rollen efter valet.

Anf. 44 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Säg vad man vill om näringsministern, men gott självförtroende har hon i alla fall. Jag tycker att det är roligt att debattera med Maud Olofsson. Hon är för det mesta väldigt tydlig med vad hon tycker och tänker. Det är bara när det gäller kärnkraft och statliga bolag som hon försöker stå på ett ben och balansera.

Hon säger att det är viktigt med statliga bolag. Men hon vill sälja statliga bolag, och hon vill inte tala om vilka. Det är därför som jag ställde frågan. Kommer man att försöka göra om reptricket som man gjorde 2006 genom att presentera de bolag man inte tänker sälja? Ska man då ta det till intäkt för att alla andra står på försäljningslistan? Det vore på sin plats att redovisa det.

När det gäller de andra bolagen som jag talat om men även annan statlig verksamhet som regeringen nu har ökat säger Maud Olofsson att Socialdemokraterna på något sätt bara säger nej. Det gör vi inte. Vi är pragmatiska. Det är möjligt att man kommer att sälja SAS. Men det ska vara på sin plats när man gör det, och det ska vara ordentligt utrett.

Vi har sålt delar av statliga bolag tidigare. Jag har inte varit glad över alla tillfällen man har sålt olika delar av statliga bolag. I Maud Olofssons uppräknade över alla försäljningar glömde hon att berätta om den misslyckade Teliaförsäljningen som fick stark kritik från Riksrevisionen. Men Socialdemokraterna är pragmatiska.

Fru talman! Det verkar som att den här regeringen och Maud Olofsson har en närmast religiös övertro på marknaden. Allting ska lösas med marknaden. I svaret står: Regeringen agerar som en ansvarsfull ägare med värdeskapande som övergripande mål. Det finns faktiskt bolag där vi sagt att samhällsintresset är det viktigaste. Jag har uppfattat att Systembolaget är ett sådant. Vi har talat om att Apoteket också varit ett sådant, eftersom läkemedel inte är vilken vara som helst. Nu är det marknaden som ska lösa allting.

Marknaden håller på att lösa detta med bilprovningen genom att det blir 170 procent dyrare att få sin bil genomgången på en besiktning. Jag kan inte säga att jag tycker att det verkar speciellt positivt vare sig för konsumenter eller för dem som ska ut i trafiken. Men det kanske Maud Olofsson kan ge en kommentar om.

Man bolagiserar Banverkets och Vägverkets produktion. När man tittar på England förskräcker den bolagisering man har gjort på järnvägen. Antalet olyckor har ökat dramatiskt. Vi har sett att det finns problem med säkerheten när man plockar in företag som hela tiden ska vara de billigaste. Säkerheten har satts på undantag för både vägar och järnvägar. Det är inte lyckat.

Ibland är det viktigt att tänka på att samhällsintresset kan vara överordnat. Det är viktigt att komma ihåg att marknaden kan vara en bra tjänare men en usel herre. Tyvärr har jag och näringsministern inte samma uppfattning där, fru talman.

Det vore på sin plats att kunna få svar här i dag. Varför vill inte näringsministern redovisa vilka bolag man tänker sälja? Det är uppenbart av hela hennes svar här och alla hennes inlägg att man har för avsikt att sälja. Kommer det i stället att bli en presskonferens där man kommer att redovisa vilka bolag man inte tänker sälja?

Anf. 45 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt att vara noggrann med fakta. Jag har hela tiden sagt här i riksdagen att jag kommer att presentera företag för företag när vi har förslag att presentera för riksdagen. Det har vi också gjort. I regel är Socialdemokraterna emot de förslag vi lägger fram.

Det som jag tycker är intressant med de försäljningar vi nu har gjort är att vi har minskat statsskulden. Trots att vi har haft en internationell finanskris har vi minskat statsskulden i Sverige. Ni tillgodoräknar er de pengarna. Ni är emot försäljningen, men ni vill ha pengarna. Det är klart att det är ett rätt intressant förhållningssätt att man tycker att pengarna kan vi ta, men principen att sälja är vi emot.

Jag har inte en övertro på marknaden, men jag är väldigt noga med rollerna. När ska staten äga bolag och när är det viktigare att det privata näringslivet äger? Jag ville till exempel inte köpa något bilföretag därför att jag tyckte att det inte var en roll som staten skulle ta. Det ville ju Mona Sahlin. Hon ville att man skulle köpa, bara ett litet tag, men man



skulle köpa Saab. Jag tyckte inte att det var en verksamhet som staten skulle ägna sig åt. Jag var rädd om skattebetalarnas pengar.

Så ser jag också på andra bolag. SAS är ett utmärkt sådant exempel. Nu finns det inga köpare som står i rad för att köpa flygbolag, men flygverksamhet är ingen verksamhet som staten är superduktig på att bedriva, även om vi sköter SAS, som nu är i ett svårt läge, på ett bra sätt. Så kan man titta på bolag efter bolag.

Jag tycker också att man ska komma ihåg att det är en sak att ha framgångsrika bolag, LKAB och andra, som ger intäkter till staten. Men det kommer ju situationer där man måste tillföra ägarkapital. Då tas det ägarkapitalet från andra prioriteringar. Det är därför det är så viktigt att veta vilka bolag som staten ska äga och vilka vi inte ska äga. Min grundhållning är att finns man på en kommersiell marknad och agerar där är det andra som är väl så duktiga på att äga de här bolagen.

Bolagisering av infrastrukturen – det är rätt överraskande att ni är emot det också. Är det någonstans vi behöver konkurrens är det väl på det här området. Att myndigheter ska konkurrera med privata företag när man bygger vägar och järnvägar är helt absurt. Vi behöver en bättre konkurrensutsättning så att vi får mer infrastruktur för pengarna. Jag vet att ni har varit dåliga på att sköta allt detta och utsätta det för konkurrens, men det är otroligt överraskande att ni är emot nu när vi gör de här reformerna för att konkurrensutsätta just den här sektorn som inte har haft tillräckligt med konkurrens.

Svaret återstår ju för er. Ni säger att jag inte vill svara, men svara ni: Vad vill ni göra med apoteken? Ska ni köpa tillbaka dem? Ni är ju emot den här reformen. Vad ska ni göra med bilprovningen? Ska ni förstatliga bankerna? Den bolagisering av infrastrukturen som vi nu gör, vad ska ni göra med den?

Om ni nu är så angelägna om att få reda på vad jag tycker kan jag säga att jag verkligen tycker att det är bra att det finns två alternativ. Jag har redovisat vad jag tycker, men vad tycker oppositionen? Vad är er politik när det gäller statligt ägande? Det finns möjligheter att redovisa det här.

Anf. 46 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Maud Olofsson passar definitivt bättre som oppositionspolitiker än som ansvarsfull minister. Det märks på hennes inlägg att hon känner glädje över att nu få börja ställa frågor till De rödgröna inför den roll som hon ska anpassa sig till åren framöver. Något ansvar för vad som inte har hänt i Näringsdepartementet vill Maud Olofsson inte ta.

Gång på gång har Maud Olofsson sagt att man ska redovisa en översyn som pågår inom Näringsdepartementet av de statliga företagens villkor och framtid. Nu redovisar Maud Olofsson ingen sådan översyn. Nu är tiden över. Nu är ansvaret snart slut för Maud Olofsson. Maud Olofsson ska byta roll från minister till oppositionspolitiker efter den 19 september. Hon har ännu inte efter fyra år lyckats prestera den här översynen.

Det är klart att en politiker som inte ens kan få sitt departement att göra en översyn är en politiker som inte lyckas med särskilt mycket annat heller. Maud Olofsson säger att statliga företag inte ska ägna sig åt sådant som finns på konkurrensutsatta marknader. Vad är det för konkurrensut-

satt marknad det har funnits när det gäller apotek och bilprovning, Maud Olofsson?

Det är ni som vill skapa en annan marknad. När det gäller apotek och när det gäller bilprovning har vi tyckt att det var viktigt att det är en samhällsservice till medborgarna så att säkerheten kommer i första hand, så att den medicinska säkerheten finns i första hand, så att trafiksäkerheten finns i första hand. För Maud Olofsson är det viktigare att någon kan komma in och tjäna pengar på läkemedel, på apotek, att någon kan tjäna pengar på bilprovning. Om resultaten blir bra ur trafiksäkerhetssynpunkt är sekundärt för Maud Olofsson.

Maud Olofsson vill privatisera för privatiserandets egen skull. Det försöker hon dölja så länge som möjligt. På fyra år har hon inte lyckats redovisa en översyn. Maud Olofsson passar som oppositionspolitiker. Det är inte långt kvar till det bytet.

Anf. 47 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag har ställt samma fråga två gånger. Jag tror att jag provar en gång till, för då får Maud Olofsson åtminstone möjlighet att anteckna frågan.

År 2006 höll den samlade alliansen en presskonferens om vilka bolag man inte skulle sälja. Kommer man att genomföra en sådan presskonferens igen där man redovisar vilka bolag man inte kommer att sälja, eller kommer man att redovisa vilka bolag som är till försäljning? Jag tycker att det vore intressant att få svar på den frågan.

När man lyssnar på Maud Olofsson märker man ganska tydligt att det blir en ideologisk debatt. Det är egentligen inte svar på de frågor som jag har ställt, men det är väl bra att vi har en ideologisk debatt. Om man ska tolka Maud Olofsson finns det egentligen ingen verksamhet som inte passar att privatisera. Det marknaden kan fixa ska marknaden fixa. Är det vård och omsorg är det okej. Är det vägar är det okej. Medicin, allting som kan privatiseras ska privatiseras. Staten ska egentligen inte syssla med så mycket.

För mig finns det faktiskt ett samhällsintresse i att vi tar ansvar tillsammans för frågor som handlar om till exempel infrastruktur. Det är viktigt att man kan känna säkerhet när man går till ett apotek, men också när man ska prova sin bil. Det är viktigt att det finns en samhällsomfattande verksamhet som ser till att kommunikationer fungerar, att det finns tåg som går fram och tillbaka i Sverige, att människor får sin post även om man är ett företag långt ut på landsbygden. Att inte välja att vara tydlig med den styrningen tycker jag är dålig politik. Det är att bara tro gott om marknaden och inte förstå att ibland måste samhällsintresset vara överordnat.

Fru talman! Jag har ju ställt några frågor några gånger så jag hoppas att Maud Olofsson i det sista inlägget ska svara på frågorna i stället för att ställa frågor till mig, för jag har inget mer inlägg i den här debatten.

Anf. 48 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag kan konstatera att Eva-Lena Jansson och Bosse Ringholm inte heller vill svara på frågor. Jag har ställt frågan: Om det nu är så att ni har åsikter om apoteken, bilprovningen, infrastrukturmyndigheterna, Vin & Sprit, vad tänker ni göra? I så fall måste ni ju redovisa.

Jag har varit väldigt tydlig med att jag steg för steg, efter varje analys kommer att komma till riksdagen och begära mandat. Så har jag gjort under hela den här mandatperioden. Det är möjligt att Bosse Ringholm inte har varit aktiv i riksdagen och följt med i den delen. Det är precis så vi har hanterat det. En del gånger har vi sålt, en del gånger har vi förtydligat uppdrag, en del gånger har vi tagit från myndigheter och gjort bolag och en del gånger har vi avreglerat marknaden. Det är precis så vi har gjort. Det är så vi har gått till väga. Ni har haft möjlighet att ta ställning hela tiden. I regel har ni varit emot.

Det finns verkligen anledning att fundera över hur ni ska göra, om ni ska köpa tillbaka alla apotek. Det är också intressant att höra varför ni är så emot detta. Jag kan bara konstatera att det jag ser nu är en förbättrad service när det gäller apoteken. Det är fler butiker. Säkerheten kring läkemedel sköter man ju via lagstiftning. Det är naturligtvis på det sättet man sköter det.

Jag var i Nors alldeles nyligen. Där hade man öppnat ett apotek. Det är fantastiskt. Som jag har sagt tidigare, hemma i min egen hemkommun har man fått lunchöppet tack vare den här reformen och ökad konkurrens.

Jag tror verkligen att vi måste vara effektiva med skattebetalarnas pengar. Då ska vi inte äga fler statliga bolag än nödvändigt, där det finns ett tydligt samhällsintresse, där det finns andra intressen att ta fasta på.

När det gäller post och annat tycker jag att det är samma sak. Vi vill ju med postlagstiftning och direktiv se till att det finns postservice i hela landet. Det är ni också emot. Det direktivet tycker ni inte att vi ska implementera. Där är ni också ute och protesterar.

Det är klart att vi har helt olika åsikter. Ni vill förstatliga. Ni tycker att staten ska äga alla de här bolagen. Vi tycker inte att det är nödvändigt. Vi ska bara äga bolag när det finns ett tydligt samhällsintresse. Där skiljer vi oss åt.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **9 § Svar på interpellationerna 2009/10:442 och 473 om styrningen av statliga bolag**

Anf. 49 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tomas Eneroth har frågat mig om jag agerar utifrån att de höga elpriserna är ett hot mot jobb och sysselsättning. Tomas Eneroth har även frågat om jag agerar utifrån att den nordiska elmarknaden fungerar väl. Slutligen frågar Tomas Eneroth om jag avser att skärpa ägarstyrningen av Vattenfall så att bolaget i ökad utsträckning erbjuder svensk basindustri långa avtal till konkurrenskraftiga priser. Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av Riksrevisionens rapporter och den kritik som framkommit om den bristande styrningen av statliga bolag.

Ja, jag agerar utifrån att höga priser kan vara ett hot mot jobb och sysselsättning. Jag delar Tomas Eneroths uppfattning att det är angeläget att värna om goda förutsättningar för svensk basindustri och därmed också för jobben och sysselsättningen. En förutsättning för detta är att

elmarknaden är robust och flexibel och att prismekanismen leder till balans mellan produktion och förbrukning.

När det gäller Tomas Eneroths andra fråga är det min uppfattning att den nordiska elmarknaden fungerar. I Sverige har vi en avreglerad elmarknad där utbud och efterfrågan sätter priset på produktion och handel med el. Priserna påverkas också av faktorer som exempelvis väderlek. En hård vinter, som vi sett i år, gör att efterfrågan på el ökar. Därmed stiger också priset. Att priserna följer tillgång och efterfrågan bör ses som ett tecken på att marknaden fungerar som den ska snarare än att regeringen ska gå in och reglera.

Den gångna vinterns händelser har dock visat på behovet av fortsatt arbete med att etablera ny elproduktion och underlätta övergången till alternativa energikällor. Vi behöver också främja en effektivare elanvändning och ge elkunder incitament att minska sin förbrukning under ansträngda effektsituationer. Överföringsnäten både inom och mellan de nordiska länderna och gentemot norra Europa behöver också stärkas. Detta ligger också inom ramen för den överenskommelse som regeringen har redogjort för i förra årets proposition om en sammanhållen klimat- och energipolitik.

Vad gäller frågan om Vattenfall har jag som näringsminister tagit initiativ till samtal med företrädare för basindustrin och Vattenfall. Min bild är att parterna har utvecklat goda affärsförhållanden och att Vattenfall i hög utsträckning erbjuder industrin affärsmissiga och långsiktiga avtal.

När det gäller Eva-Lena Janssons fråga vill jag först kommentera begreppet ”formlös styrning”. Det introducerades första gången i Riksrevisionens rapport *Vattenfall AB – uppdrag och statens styrning år 2004*. Riksrevisionen menade att så kallad formlös styrning innebar utbyte av information mellan bolaget och ägarförvaltningen som inte dokumenteras i alla delar.

Sedan dess har dokumentationen av ägarförvaltningen formaliserats och förbättrats. Konstitutionsutskottet har i sin nyligen avslutade granskning av regeringens styrning av Vattenfall också konstaterat att det skett en utveckling av styrningen från mer av informell styrning till mer av formellt grundad styrning. Jag kommer att fortsätta utveckla styrningen av de statligt ägda bolagen.

Då Tomas Eneroth, som framställt en av interpellationerna, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Börje Vestlund i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 50 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack, Maud Olofsson, för svaret! Fast jag får väl säga det som börjar bli en stående replik, nämligen att jag inte är riktigt tillfreds med svaret.

Maud Olofsson hänvisar till Riksrevisionens rapport *Vattenfall AB – uppdrag och statens styrning år 2004*. Riksrevisionen har återkommit med kritik. Man kan säga att vad den socialdemokratiska regeringen bland annat gjorde efter 2004 var att ta ett hårdare grepp om flera statliga bolag. Att Vattenfall inte har varit förmöget att lyssna på vare sig den tidigare eller den nuvarande regeringen visar att en hårdare statlig styrning av Vattenfall hade varit önskvärd.

Nu är det inte bara styrningen av Vattenfall som man har kritiserat utan man har också kritiserat en passiv styrning av Sveaskog. Den rapporten kom nyligen. Även där pratar man om formlös styrning.

Det jag försökte beskriva i min interpellation, fru talman, i fråga om den formlösa styrningen är när regeringen hänvisar till att man styr om en statssekreterare går på en bolagsstämma, en årsstämma, för Vattenfall. Det är inte riktigt min uppfattning om hur man styr ett statligt bolag. Därför är det viktigt att förtydliga vad uppdraget gäller. Man säger att man styr Vattenfall för att det ska vara mer förnybar energi och att Vattenfall därmed förvärvar Nuon, som innebär ett kraftigt ökat beroende av kol och gas i Vattenfall. Då kan man inte säga att man har lyckats speciellt bra. Det är Maud Olofsson som har varit ansvarig för Vattenfall under den här mandatperioden när Vattenfall har gjort det stora förvärvet.

När Vattenfall säger att man vill bygga ny kärnkraft i både England och Sverige sker det också med regeringens goda minne. Är det en del av regeringens mer lyckade styrning – det som statsrådet pekade på i sitt svar när det gäller konstitutionsutskottet? Konstitutionsutskottet var inte enigt i frågan om regeringens styrning av bland annat Vattenfall. Det är viktigt att poängtera det här eftersom delar av konstitutionsutskottets betänkande har citerats här.

Statsrådet sade också att hon kommer att fortsätta utvecklingen av styrningen av de statligt ägda bolagen. Det skulle vara intressant att få reda på hur statsrådet har tänkt sig det. Jag har för avsikt att se till att Maud Olofsson inte får förnyat förtroende genom att prata med väljarna om bland annat regeringens sätt att styra de statliga bolagen. Jag hoppas att statsrådet inte blir statsråd till hösten. Det vore intressant om statsrådet kan redovisa vad hon menar med att utveckla styrningen av statligt ägda bolag. Maud Olofsson har haft fyra år på sig, fru talman, och då borde hon ha kunnat konstatera vad som inte har varit bra.

Fru talman! Jag skulle vilja veta vilka av åtgärderna som statsrådet har tagit sikte på efter den rapport som lades fram av Riksrevisionen när det gäller Sveaskog. Den kom efter 2004. Jag har inte uppfattat att vi har fått någon mer tydlig styrning av de statliga bolagen efteråt. Jag hoppas på att få svar på frågan.

Anf. 51 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag tror att den stora skillnaden mellan oss socialdemokrater och regeringen när det gäller synen på elpriserna för basindustrin handlar om att vi värnar om att priserna ska vara så låga som möjligt medan regeringen mår mest om att ha en så avreglerad marknad som det över huvud taget är möjligt. Det blir tydligt av detta interpellations-svar.

Tomas Eneroth är förhindrad att närvara på grund av att han har varit tvungen att uppsöka sjukhus. Han har alltså inte smitit undan någon debatt.

Tomas Eneroth har frågat om näringsministern har agerat utifrån att de höga elpriserna är ett hot mot jobb och sysselsättning. Han har dessutom frågat om näringsministern agerar utifrån att den nordiska elmarknaden fungerar väl. Vidare undrar han om näringsministern avser att skärpa ägarstyrningen av Vattenfall så att bolaget i ökad utsträckning erbjuder svensk basindustri långa avtal till konkurrenskraftiga priser.

Svaret var avslöjande. Maud Olofsson sade att ”en förutsättning för detta är att elmarknaden är robust och flexibel och att prismekanismen leder till balans mellan produktion och förbrukning”. Det där skulle vem som helst kunna instämma i om det inte just handlade om prismekanismen. På nästa fråga om den nordiska elmarknaden sade Maud Olofsson att hon tycker att den fungerar väl. Betalar man det korrekta priset? Den här regeringen, den förra regeringen och regeringar innan dess har varit tvungna att ta ut fastighetsskatt på kärnkraftverk och vattenkraftverk. Det är helt enkelt därför att de stora vinsterna på priset på energin inte motsvarar kostnaden för att producera den produkt man säljer. Man får helt enkelt enorma övertvinster i företagen. Skälet till detta, fru talman, är att priset sätts efter den sista producerade terawattimmen. Det brukar vara kolkondens i de allra flesta fall.

Maud Olofsson verkar inte vara det minsta bekymrad över att flera av kärnreaktorerna har stått stilla under stora delar av denna mandatperiod. Det borde få Maud Olofsson att fundera över hur det egentligen står till med produktionen av elkraftverk.

Jag håller med om att en av de viktigaste åtgärderna att vidta – något vi måste arbeta hårdare med – är att ta fram alternativa energikällor. Vi måste också arbeta hårdare med det vi kanske har diskuterat minst här i kammaren, nämligen effektivare elanvändning och att ge elkunderna incitament att minska förbrukningen. I det avseendet håller jag med.

Det jag inte håller med Maud Olofsson om är när hon säger att hon har haft samråd med företagen. Då är min fråga: Vad tyckte företagen om elpriserna?

Anf. 52 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag kan direkt svara Börje Vestlund vad företagen tycker om elpriserna. Det är som förväntat: De tycker att de är för höga. Som man ropar i skogen får man svar.

Utifrån det konkurrensläge som företagen är i är det tufft, och jag har ambitionen att minska dessa kostnader. Men för att vi ska kunna få en förbättrad konkurrens på marknaden behöver det byggas nytt. Det är därför som vår utbyggnad av det förnybara är så väldigt viktig.

Det är därför som jag kritiserar er. Ni har ingen gemensam energipolitik, kära vänner. Vi har en splittrad opposition som inte förmår ge besked till dem som ska investera i ny produktion, den basindustri som behöver elenergin. Ni har ingen gemensam politik här. När det gäller elcertifikaten är ni splittrade. Om ni inte får fram det tredje benet kommer ni att fortsätta att vara beroende av kärnkraften och vattenkraften som huvudsakliga elproduktionskällor. Det är bara så. Vi vet att feed-in-systemet inte leder till att ni vet att ni får fram det förnybara som vi måste få fram för att nå målen. Det är väldigt viktigt att säga det.

Det är det som jag har redovisat. Slutsatsen från vintern, med höga elpriser där vi ser beroendet av kärnkraften och vattenkraften, är att det är det tredje benet som vi måste bygga ut ännu snabbare. Då är en tredubbling av vindkraften – eller en tiodubbling på tio år, som vi ser framför oss – en helt avgörande faktor. Kraftvärmeutbyggnaden är en helt avgörande del för att vi ska kunna nå dithän. Därför är allt det vi gör på detta område så otroligt viktigt.

När det gäller priser på el: Vi kommer inte att ha någon statlig prispolitik. Det är inte så man styr Vattenfall. Jag skulle vilja veta: Har ni tänkt er att ni ska gå till Vattenfall och säga att ni ska sänka kostnaden för företagen och kunderna? Är det detta ni har tänkt er? Eller vad har ni tänkt er om styrningen av Vattenfall?

Då kan jag tala om att det om något är detaljstyrning, och det ska inte ministrar ägna sig åt. Det ministrar ska göra – och då är vi inne på styrning av Vattenfall och andra statliga bolag – är att jobba med strategier och tillsättande av styrelser. Det har saknats en strategi i Vattenfall. Det har inte saknats i Sveaskog, men den har varit alldeles för vittomspännande. Om man inte har en tydlig strategi i dessa bolag är det jättesvårt att utvärdera om man lyckas eller misslyckas. Det är det Riksrevisionen har pekat på, inte minst när det gäller Sveaskog. Vi har förtydligt Sveaskogs uppdrag, och det gör att vi lättare kan utvärdera resultatet från Sveaskog.

Vi har fått kritik för att vi inte har sålt Setra. Tänk om vi hade sålt Setra mitt i finanskrisen och i ett läge när Setra inte hade god lönsamhet! Göran Persson och jag är faktiskt helt överens om att vi inte skulle ha gjort någon försäljning av Setra under finanskrisen. Göran Persson är ordförande i Sveaskog.

I Vattenfall har vi jobbat på samma systematiska sätt. Jag kan konstatera att det i just den granskning som KU har gjort – även om oppositionen försökte plocka politiska poäng på det ena och det andra – är just den tydliga styrningen, som går att följa, som är det viktiga. Det är det jag har förändrat som minister, där jag jobbar med strategier och jobbar med att styrelser får ta ett väldigt bra ansvar.

När det gäller den nordiska elmarknaden: Ja, det är den elmarknad som fungerar bäst i världen som regional elmarknad. Dock måste vi göra mer. Vi måste ha mer produktion. Vi måste både bygga mer elnät inom Norden och koppla oss till Europa.

Tittar vi då på ert ställningstagande i oppositionen ser vi att ni är emot elnät också. Att få en väl fungerande elmarknad om man inte har elcertifikat och inte bygger elnät är jättesvårt. Här talar ni med dubbel tunga. Ena gången säger ni låga elpriser, och andra gången säger ni att ni kommer att förhindra det som leder till att vi fortsatt kan ha konkurrenskraftiga elpriser.

Anf. 53 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag försökte få svar på några frågor av Maud Olofsson, och jag tycker inte att jag blev klokare på dem nu heller.

När det gäller den formlösa styrningen ska jag läsa vad Riksrevisionen säger:

”Regeringen behöver följa upp och tydligt styra för att säkerställa att Sveaskog följer sina uppdrag. Regeringens förslag till ett förändrat uppdrag förtydligar Sveaskogs roll, men behovet av en aktiv ägarstyrning kvarstår, säger riksrevisor Eva Lindström.”

Det säger hon efter att regeringen har lagt fram förslag om nytt ägardirektiv, nya riktlinjer för Sveaskog. Där fick jag ett ganska tydligt svar, att regeringen säger att man gör saker. Men man åstadkommer inte det som efterfrågas.

Jag har stort förtroende för Göran Persson, och jag tror att man säkert har gjort rätt bedömning. Det Riksrevisionen pekar på är att man inte har följt det uppdrag som riksdagen hade gett till Sveaskog och regeringen.

Jag tog upp det här med Vattenfall därför att jag tycker att det är viktigt att visa på att regeringen inte har varit tydlig med styrningen där heller. Det är den så kallade formlösa styrningen. Man går på en årsstämma och säger: Nu ska Vattenfall göra det här. Och så hänvisar man till det som ett tydligt sätt att styra Vattenfall.

Ägardirektiv och tydliga riktlinjer till styrelsen är självklart viktigt. Men utifrån att ha lyssnat på de KU-förhör som hölls med både Maud Olofsson och Dag Klackenberg har jag uppfattat att det finns två helt skilda uppfattningar om hur bolaget har styrts från regeringens håll. Min uppfattning är fortfarande att regeringen och näringsministern borde ta till sig av den kritik som har kommit fram i bland annat Riksrevisionens rapport.

Då kan man hänvisa till att det har funnits kritik sedan länge. Jag får väl påpeka, fru talman, att det är Maud Olofsson som är statsråd nu och därmed ansvarig näringsminister för de statliga bolagen och som då har agerat. Hon har haft fyra år på sig att agera, så hon kan inte säga att det är någon annan som borde ha gjort något. Jag tycker att det är viktigt att poängtera det.

När man har ett bolag och säger att man styr det tydligt och inte ska gå in och peta i detaljer blir min fråga: Hade det varit att peta i detaljer att säga åt Vattenfall att om man ska vara ledande i omställningen bör man nog inte köpa ett bolag som bara har kol och gas? Man hade det gamla ägardirektivet från den socialdemokratiska regeringen om att Vattenfall skulle vara det ledande företaget när det gäller omställning till förnybart. Att förvärva kol- och gaskraft till nästan 98 procent, som Nuon består av, är ingen smart affär. Om man inte förstår det när man styr detta bolag förstår inte jag varför man vill vara ägare och ha den här funktionen att styra bolagen.

Den sista frågan som jag hade i det förra anförandet handlade om att Maud Olofsson svarar nästan lite flummigt: ”Jag kommer att fortsätta att utveckla styrningen av de statligt ägda bolagen.” Vad står den meningen för? Vad betyder det, fru talman? Jag kan inte tolka det.

Tidigare har Maud Olofsson varit tydlig när hon har sagt: Jag ska bara ge ägardirektiv. Jag tillsätter en styrelse, och är jag inte nöjd petar jag den. Och så har hon en styrelseordförande i Vattenfall som har skrivit på ett bolag. Honom petar hon inte, så hon är uppenbarligen nöjd. Jag vill veta: Vad står de här nya reglerna för som hon tänker återkomma med?

Anf. 54 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Det är klart att företagen tycker att elpriserna är för höga. Men interpellationen handlar ju om vad vi ska göra för att behålla bra, konkurrenskraftiga och helst låga energipriser för företagen. Maud Olofsson har fortfarande inte svarat på det. Hon har redogjort för hur systemet fungerar och sagt att det är bra med en avreglerad marknad. Men på frågan hur man dristar sig att pressa ned elpriserna är Maud Olofsson svaret skyldig.

Hon anklagar oss i oppositionen för att inte ha någon samlad energipolitik. Om Maud Olofsson, som sina kolleger i regeringen, någonsin



varit närvarande vid de debatter som berör hennes område här i riksdagen hade hon kunnat få en väldigt klar och tydlig redovisning av den energipolitik som vi i oppositionen står för.

Vi är helt eniga om de målsättningar vi har, om det förnybara och i vilken takt vi ska avveckla kärnkraften och på vilket sätt vi ska utveckla energipolitiken i framtiden. Maud Olofsson försöker hela tiden hitta något litet halmstrå för att kunna säga att hon vet mycket bättre än vi som har suttit med vid förhandlingsborden och skrivit på överenskommelserna.

Maud Olofsson talar om att det är viktigt att man knyter samman energinäten i norra Europa. Men denna interpellation handlar om energipriserna för basindustrin. Vad innebär det för energipriserna? Den analysen måste man väl rimligen göra om man seriöst ska debattera energipriserna, som är det som den här debatten handlar om.

Något annat som är nästan obegripligt i det här sammanhanget är när man säger att vi måste öka produktionen av energi. Så är det möjligen, men de flesta som analyserar energimarknaden väger in en ökad energieffektivisering, att nya maskiner drar mindre energi och att nya vindkraftverk faktiskt har högre kapacitet än de gamla. Detta är inga uppgifter som jag hittar på, utan det är våra egna myndigheter som konstaterar att vi inom en överskådlig tid kommer att ha ett ordentligt överskott i den svenska elproduktionen.

Maud Olofsson tycker att det är viktigare att man kan exportera det. Vi i Socialdemokraterna och oppositionen vill säkert gärna bidra till att göra en omställning i Europa, men det är inte det som detta handlar om, utan det handlar om att se till att andra länder ska få ta del av vår energimix, som har bättre klimatsäkerhet än många andra, och inte den nordiska elmarknaden. Men detta pratar Maud Olofsson inte om.

Vi kommer att få ett överskott som vi ska exportera. Vad det innebär för basindustrin står fortfarande skrivet i stjärnorna. Maud Olofsson har inte redovisat hur hon ser på energipriserna för basindustrin, som är så känslig. Det finns fortfarande diskussioner – det vet Maud Olofsson – där man inte minst från pappersindustrins sida överväger att förlägga sina industrier någon annanstans. Hur ska regeringen i så fall hantera det?

Anf. 55 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig ta detta med de statliga bolagen först. Jag blir inte klok på Eva-Lena Janssons inlägg. Jag kan förstå att oppositionen har intresse av att kritisera styrningen av bolag och annat, men menar verkligen Eva-Lena Jansson att vi borde ha sålt Setra mitt under brinnande finanskris? Vi är mer ansvarsfulla än så. Även om riksdagen har fattat beslut om att vi ska sälja gör vi det inte mitt under brinnande finanskris. Det har vi inte gjort med andra heller. Det är därför som jag gentemot Riksrevisionen har hävdat att även om det fanns ett beslut om försäljning skulle Riksrevisionen ha kritiserat oss om vi hade sålt mitt under brinnande finanskris. Det kan nog inte Riksrevisionen förneka.

Styrningen av bolag sker inte med tal på stämman. Nej, naturligtvis inte bara det, men det är en del av styrningen. I Vattenfall säger man att man förstår precis vad ägarna menar. Det är ju det viktigaste: Förstår styrelsen och vd vad ägarna vill? Ja, säger man.

Till detta har vi lagt en ny strategi för Vattenfall med nya ägardirektiv som det har fattats beslut om här i riksdagen. Det är klart att Vattenfall vet vad som gäller och inte.

Det viktiga är att man har en genomarbetad strategi. Det gäller också Sveaskog. Man hade spretiga uppdrag på alla möjliga områden. Vi har förtydligat och gjort uppdraget smalare för att göra det lättare att utvärdera. Det kommer också att hjälpa de här bolagen.

Varför investerar då Vattenfall? Ja, den tidigare strategin innehöll ju att man skulle vara ledande i omställningen här i Sverige. I det förnyade uppdraget ska hela bolaget vara ledande i omställningen. Det är den stora skillnaden. Det kommer också att utvärderas utifrån detta.

Vad kommer vi då att utveckla framöver? Vi måste utveckla strategier för alla dessa bolag och förtydliga dem. Det är det jobb som vi håller på med och som vi levererar steg för steg. Jag tror att man måste utveckla rapporteringsdelen mellan bolagen och ägaren så att det blir tydligt att vi också följer upp de uppdrag som bolagen har haft. Det finns alltså ytterligare saker som vi kommer att jobba med under den kommande mandatperioden.

Vad är det då som kan ge bättre elpriser? Jo, det är konkurrens och mer utbyggnad. Precis som Börje Vestlund säger kommer vi att ha ett överskott. Det är tack vare att den här regeringen har snabbat på och tydliggjort en energipolitik som gör att investerarna nu känner sig säkra på att det finns en långsiktighet i detta.

Man blir orolig, inte minst i svensk basindustri, när oppositionen säger att man visst har en gemensam energipolitik utan att vara överens om elcertifikaten. Börje Vestlund kan tycka vad han vill om sina kolleger, men Peter Eriksson har stått här i talarstolen i riksdagen och sagt att han inte gillar elcertifikatssystemet utan han vill ha feed-in-system. Då har ni ju ingen energipolitik, och då har ni ingenting att ersätta kärnkraften med! Ni har heller ingen säkerhet i att det tredje benet kommer att utvecklas, för ni har inget styrmedel för det.

Det är klart: Om vi förmår producera mer el så att vi också kan exportera är det dels en inkomst för landet, dels något som gör att vi kan fasa ut en del av den kolkraft som finns på den europeiska marknaden. Det utsläppshandelssystem som baseras på den sist producerade kilowattimmen leder till att ju mer vi fasar ut kolkraften, desto bättre fungerar det andra systemet. Det är också en viktig miljöaspekt. Om vi från svensk sida har möjlighet att producera bra energi med minskade utsläpp är det väl rimligt att vi också tar intäkter och exporterar på det området.

Till sist har jag en fråga. Eva-Lena Jansson och Börje Vestlund kommer ju att ha möjlighet att svara i nästa inlägg. Jag undrar bara: Hur kan ni tro att man pressar elpriserna med höjd skatt på kärnkraft och på vattenkraft och minskad möjlighet att bygga elnät? Hur kan det sänka elpriserna för svensk basindustri?

Anf. 56 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Interpellationer tillhör ju riksdagens kontrollfunktion. Vi kan ställa frågor till statsrådet om hur hon sköter sitt uppdrag, och jag hoppas att jag får fortsätta att göra det senare i dag. Det är i alla fall på det sättet som jag har uppfattat att interpellationerna ska gå till. Det är därför jag har ställt frågor om statlig styrning. Jag har också tidigare ställt

frågor, till exempel om hur Maud Olofsson såg på det faktum att uran är fossilt bränsle och om hon därför tyckte att utbyggnaden av kärnkraften var en del av den klimatsmarta energin. Det svarade hon inte på.

När det gäller Sveaskog tycker jag att Maud Olofsson skulle lyssna på vad jag sade. Eftersom hon inte gjorde det får jag hänvisa till protokollet. Men jag påpekade att riksrevisor Eva Lindström säger att "regeringens förslag till ett förändrat uppdrag förtydligar Sveaskogs roll, men behovet av en aktiv ägarstyrning kvarstår". Det vill säga att man måste vara aktiv som ägare.

Man måste vara aktiv som ägare i Vattenfall. Maud Olofsson har noga undvikit att svara på min fråga om den sista, flummiga meningen i hennes interpellationssvar. Hon säger däremot: Vattenfall förstår precis vad vi menar. Jaha. Förvärvet av Nuon, med mer kol och gas, var alltså vad Maud Olofsson menade. När Vattenfall säger att man ska bygga ny kärnkraft och satsa ännu mer på kol i Tyskland har man förstätt precis vad Maud Olofsson och regeringen menar.

Vattenfall vill bygga ny kärnkraft. Kommer Maud Olofsson att motsätta sig det? I den här kammaren har vi hört fyra borgerliga partier diskutera kärnkraft. Tre av dem har hävdat att det nu blir mer kärnkraft, men Centerpartiet har sagt att det blir mindre kärnkraft. Då måste man väl få ett tydligt svar från statsrådet, som vägrade delta i den debatten trots att hon var ansvarig för den frågan: Vad menar Maud Olofsson? Blir det mer kärnkraft från Vattenfalls sida, eller blir det mindre? Det är en del av den tydliga ägarstyrningen, tycker jag.

Anf. 57 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! När man är i avsaknad av egen politik och när man inte kan svara på hur basindustrin ska få lägre priser säger man att de från basindustrin är glada för att de har fått långsiktiga villkor genom det energibeslut som togs här i riksdagen, med två rösters majoritet.

Man kan inte säga att det är någon stabil grund att stå på i en framtid, Maud Olofsson.

Maud Olofsson var så feg att hon inte ens ville vara här i kammaren och lyssna på debatten och höra Miljöpartiet, inte minst, utveckla sin syn på energipolitiken. Maud Olofsson tar i stället upp en interpellationsdebatt som var för en tid sedan om att man är emot elcertifikatssystemet. Miljöpartiet är inte det, i varje fall inte enligt deras egen energipolitiska talesperson. Däremot har man synpunkter på hur det fungerar. Det tror jag i grund och botten att också Maud Olofsson har en del synpunkter på, för det är naturligtvis ett system som behöver förbättras.

Jag tycker också att det är viktigt att vi, när man får ett elöverskott, eventuellt ska kunna hjälpa till på den europeiska marknaden. Men först måste vi se till att vi har en marknad som fungerar i Sverige. Och en av de mest konkurrenskraftiga delar vi har haft för basindustrin i Sverige har varit just de konkurrenskraftiga elpriserna. Där vill Maud Olofsson säga: Ja, vad som händer med det har jag ingen aning om. Maud Olofsson tycker att det är helt okej att det får gå ut på en europeisk marknad. Sedan får vi bara acceptera det som händer. Det är alltså återigen en avregleringsiver som inte är rimlig i förhållande till verkligheten.

Anf. 58 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Jag tror att interpellationsdebatter också är en möjlighet att visa på de olika alternativ som finns i svensk politik.

När det gäller de statliga bolagen kommer vi att fortsätta att styra dem med strategier, med tydliga mål och uppföljning och med kompetenta styrelser som också har möjlighet att leverera i fråga om de mål och strategier som regeringen och ägarna har satt upp. Så kommer vi att fortsätta. Det ska också vara möjligt att följa. Det är precis det som Riksrevisionen har efterfrågat.

När det gäller låga elpriser, låt mig än en gång säga: Det är väldigt svårt att följa Socialdemokraterna. Peter Eriksson är fortfarande språkrör för Miljöpartiet. Han står här i riksdagen och säger att han ska ha feed-in-system. Med det faller också den energiöverenskommelse som oppositionen har.

Elcertifikatssystemet är garanten för att vi ska få fram det förnybara. Om ni vill avveckla kärnkraften, som ni säger att ni vill göra, måste ni ha förnybart i stället. Ni har inget styrsystem om ni inte har ett certifikatsystem som klarar av den manövern.

Sedan står ni här och lovar låga elpriser till bolagen. Ni kommer inte att få det. Ni säger: höjd kärnkraftsskatt. Ni säger: höjd fastighetsskatt på vattenkraften. Ni säger: införande av kilometerskatt.

Vad säger basindustrin om det? Och tror ni att det kommer att leda till lägre energikostnader?

Nej, det är tvärtom. Det kommer att leda till högre kostnader. Tala om för svensk basindustri vad det är ni verkligen tänker genomföra! Eftersom ni själva inte vill presentera allt detta finns det anledning för oss att göra det.

Vi kommer från regeringens sida att fortsätta den här omställningen. Det ger tydlighet. Det ger långsiktighet. Vi ser också att det behövs en energimix i vårt energisystem som ger den här tryggheten. Vi har styrmedlen. Omställningen är på gång. Det kommer också att göra att vi får en bra och effektiv energi- och elmarknad men också konkurrenskraftiga priser för svensk basindustri.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **10 § Svar på interpellation 2009/10:472 om situationen för Sveriges företagare**

Anf. 59 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Tomas Eneroth har ställt fyra frågor till mig om situationen för Sveriges företagare. Den första frågan avser arbetsgivaravgifternas förhållande till fler jobb och minskat utanförskap. Den andra frågan avser regeringens strategi för att minska regelkrånglet. I den tredje frågan efterfrågas min syn på de strategiska branschprogrammen. Den fjärde frågan handlar om statliga insatser för att förbättra företagens tillgång till riskvilligt kapital.

Inledningsvis vill jag tydliggöra att regeringens gemensamma målsättning när det gäller att främja entreprenörskap och företagsamhet alltså står fast. Den allianspolitik som regeringen genomfört har varit

framgångsrik under mandatperioden. Det är viktigt att vi fortsätter på den inslagna vägen, så att ett förbättrat företagsklimat alltjämt står högt på den politiska agendan.

När det gäller frågan om arbetsgivaravgifternas förhållande till fler jobb och minskat utanförskap är det viktigt att poängtera att regeringen har satt upp som mål att Sverige ska bli ett av världens bästa länder att starta och driva företag i. Regeringen har genomfört såväl generella som riktade sänkningar av socialavgifterna. Det har bland annat blivit billigare att anställa unga, äldre, nyanlända invandrare samt personer som stått utanför arbetsmarknaden en längre tid.

När det gäller frågan om regeringens arbete med att förenkla för företagen är detta arbete framgångsrikt. Regeringen antog redan 2006 en ambitiös målsättning och har därefter lagt en stabil grund för ett långsiktigt arbete. De fem centrala verktygen för regelförenklingsarbetet är nu på plats. Regeringens systematiska tillvägagångssätt har inneburit att trenden med ständigt ökade administrativa kostnader har brutits. De senaste siffrorna visar på en sänkt administrativ börda för företagen med 7,3 procent. Flera internationella studier visar också att Sverige placerar sig i topp när det gäller en sammanvägning av hur enkelt det är att bedriva näringsverksamhet. Detta sammantaget visar att vi är på rätt väg. Det finns således ingen anledning att byta inriktning, utan nu handlar det i stället om att fördjupa arbetet och med kraft genomföra det vi åtagit oss.

När det gäller frågan om det ekonomiska stöd som man skulle kunna kanalisera genom ett branschprogram har vi till skillnad från den tidigare regeringen valt andra verktyg för att göra detta. Ett exempel är den forsknings- och innovationsproposition (prop. 2008/09:50) som regeringen har beslutat om. År 2012 har resurserna för forskning och innovation ökat med 5 miljarder kronor. Det är den största satsningen som någonsin har gjorts i Sverige på detta område. Satsningarna i propositionen innebär både att den behovsmotiverade forskningen förstärks och att resurserna till grundforskningen ökar. Vidare vill jag betona att en ständigt pågående dialog mellan näringslivet och regeringen är avgörande för att skapa en effektiv politik som bygger på de verkliga utmaningar som finns i samhället, nationellt och globalt. Regeringen har därför valt att föra dialogen på ett flexibelt sätt för att man på så vis ska kunna mötas när det är som mest angeläget. Regeringen träffar kontinuerligt representanter för branscher och företag och ser detta som ett viktigt underlag för att utveckla politiken.

När det gäller frågan om riskkapital har regeringen redan vidtagit en rad åtgärder för att förbättra tillgången till kapital för svenska företag. Regeringen har bland annat avskaffat förmögenhetsskatten för att frigöra kapital till investeringar i nyföretagande och affärsutveckling och förbättrat små och medelstora företags finansieringsmöjligheter hos Almi. Mot bakgrund av finanskrisen har regeringen härutöver nyligen vidtagit en rad ytterligare åtgärder för att förbättra de mindre företagens kreditmöjligheter. Förutom stabilitetspaketet för det svenska finansiella systemet, som underlättar bankernas kreditgivning, har regeringen förstärkt Almi Företagspartner AB:s utlåningskapacitet med 2 miljarder kronor.

Avslutningsvis vill jag poängtera att det är viktigt för Sverige att vi fortsätter på den inslagna vägen, så att entreprenörskap och företagsamhet alltjämt främjas.

Då Tomas Eneroth, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Börje Vestlund i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 60 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! För Sveriges företagare tror jag att det skulle vara förödande om man fortsatte på den inslagna vägen. Låt mig utveckla detta lite närmare!

Maud Olofsson säger att man har genomfört riktade socialavgifter. Man skulle väl ändå kunna få de företag som normalt sett anställer unga och som kanske skulle kunna tänka sig att anställa äldre att anställa ytterligare unga, äldre eller sådana som står långt ifrån arbetsmarknaden.

När det gäller äldre har jag ingen statistik; det ska jag villigt erkänna. Men när det gäller unga och dem som står långt ifrån arbetsmarknaden får man väl ändå betrakta detta som ett stort misslyckande i det sammanhanget, för att börja i den änden.

Den här regeringen började med att i sitt valmanifest säga: Vi vill främja initiativkraft i alla samhällssektorer, inte minst genom att uppmuntra entreprenörskap och företagsamhet.

Det första man gjorde var att höja arbetsgivaravgiften för småföretagen. På vilket sätt ökade detta entreprenörskapet i företagen? Man har velat ställa om näringspolitiken. Eftersom Maud Olofsson sällan är i kammaren när vi debatterar och beslutar om näringspolitik är det genom interpellationerna man får ta upp detta. Det gör att vi inte får någon speciellt samlad bild över regeringens näringspolitik.

Man har ersatt forsknings- och innovationsprogrammen med ökade anslag i forskningspropositionen. Men tittar man noga var det till grundforskningen som huvuddelen av anslagen gick. Det finns till och med exempel på där man har skurit ned på den tillämpade forskningen – som borde vara Maud Olofssons bevakningsområde. Det är ingen tvekan om det.

Branschprogrammen var så mycket mer. Det handlade också om utbildning och branschernas egna insatser. Vi har tidigare i dag debatterat turistsektorn. Den skulle i allra högsta grad behöva utveckla sin kompetens på forskningsområdet. Det forskas alldeles för lite på turism. Jag har själv rötter i den branschen och vet väl att där behövs det.

Man säger att man har gett 2 miljarder till Almi och finansiering av företag. Men talar man med representanter för Almi och tittar på utfallet av det ser man att det gjordes under finanskrisen. Det mesta av pengarna gick till redan etablerade företag som inte kunde få krediter någon annanstans. Det gick alltså inte till att utveckla nya företag.

Nyföretagandet har förvisso ökat, men problemet är att antalet företag nästan inte ökar alls. Det kan bara betyda fyra år av totalt misslyckad näringspolitik.

När det gäller förmögenhetsskatten hade Maud Olofsson och jag en debatt för ett par år sedan om att man behövde ha en rik moster. Kan Maud Olofsson redovisa hur mycket pengar förmögenhetsskatten har gett i ökat riskkapital till de svenska företagen?

Anf. 61 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Det är viktigt att se helheten när man talar om företagspolitik. Jag har därför tagit med mig två broschyrer som jag ska överlämna till Börje Vestlund. Den ena innehåller 172 åtgärder för förbättrat företagsklimat i Sverige och den andra 61 åtgärder för förbättrad konkurrens för företagen i Sverige. Syftet med innehållet i dessa två broschyrer, tillsammans med broschyren för landsbygdsutveckling, är att stärka företagsamheten runt om i Sverige. Det handlar om allt från skattesänkningar, regelförenklingar och förbättrad tillgång på riskkapital till infrastruktursatsningar och satsningar på forskning och innovation. Det är helheten som i slutändan kommer att avgöra.

Med tanke på att vi har gått igenom en global finanskris är det kanske inte den bästa perioden att avläsa resultatet av den här politiken och räkna antalet nystartade företag. Trots det kan vi se att Sverige har klarat sig relativt bra. Har staten ordning och reda på de offentliga finanserna kan vi hålla nere räntan. Ränteutgifterna är en viktig del för svenska företag. Vi kan också göra reformer i form av att sänka skatter och avgifter, vilket vi har gjort med 50 miljarder under denna period.

Mot detta står oppositionen med sin sedelpress. Man har ofinansierade välfärdssatsningar, ofinansierade infrastruktursatsningar och annat ofinansierat som kommer att riskera den offentliga ekonomin. Det mest allvarliga är inte att man är för eller emot någon enskild åtgärd, utan det är ansvarslösheten när det gäller den offentliga ekonomin.

Det överraskar inte mig att Socialdemokraterna hamnar i ett sådant läge när de samarbetar med Vänsterpartiet. Vi vet att Vänsterpartiet inte är berett att följa budgetlagar och annat. Man ska dock komma ihåg att detta är ett stort hot mot svensk företagsamhet.

Det finns inga gratisluncher. Vi vet mycket väl att man måste hålla ordning och reda på statsfinanserna. Vi är det lysande undantaget jämfört med övriga Europa. Det är vi, Estland och Luxemburg som klarar en del av regelverken.

Låt mig ta upp kvinnors företagande. Att vi har öppnat upp den offentliga sektorn för företagande kommer att spela en avgörande roll för kvinnors möjlighet att starta och driva företag. Allt detta är ni emot. När jag tillträdde sade jag att målet var 40 procent nyföretagare bland kvinnor till 2010. Vi har nu nått 37 ½ procent och är alltså snart uppe i 40 procent. Det är en fantastisk utveckling.

Det skulle vara intressant att veta vad Börje Vestlund tänker säga till alla kvinnor som har startat företag inom dessa sektorer. Ni ska ju ta bort allt detta. Vad är ert besked till kvinnorna? Ska de inte kunna starta och driva företag inom de verksamheter som de kan och behärskar för att ni ska stänga sektorn igen?

Jag erkänner villigt att det återstår en del att göra. Rom byggdes inte på en dag, vilket jag har sagt förut. Men dessa 172 plus 61 åtgärder är viktiga steg på vägen för att förbättra företagsklimatet. Jag tror att företagen steg för steg kommer att se förbättringar på olika områden.

Den 1 juli sänks egenavgifterna på 5,74 procent. Jag tror att många småföretagare är glada över det. Samtidigt får man ett socialt trygghets-system vårt namnet. Det är också en reform som jag känner mig stolt över.

Anf. 62 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag får gratulera Maud Olofsson till att hon har lyckats producera tre broschyrer. En stor del av innehållet är sådant som var förberett av tidigare regeringar och utredningar, men på en del områden kan regeringen ta åt sig äran. Dock berör det allra mesta bara en mycket liten andel företag. Problemet är att det är för mycket riktat och för lite generellt i regeringens företagspolitik. Detta har vi debatterat förut.

Låt mig ta upp min gamla käpphäst regelförenklingarna. Maud Olofsson säger att man har lyckats nå 7,3 procent. På Näringslivets regelnämnd, NNR, sade statssekreterare Hägglund att prognosen var 7,3 procent. Vem har gjort mätningen av regeringens regelförenklingar? Det var väl regeringen själva som gjorde prognosen, men var det inte inbyggt i strukturen att någon annan än regeringen skulle mäta det? Vem är det i så fall som har mätt det?

Det finns några saker som Maud Olofsson alltid kan skylla på. Det ena är Socialdemokraterna generellt, det andra är de tolv åren vi satt i regeringsställning och det tredje är den globala finanskrisen. Det skulle förvåna mig mycket om Maud Olofsson lade skulden på något annat än dessa tre saker.

Jag håller dock med Maud Olofsson om en sak, och det är att det är viktigt att hålla nere räntan. Man behöver dock inte förläsa sig på affärstidningar för att se att räntehöjningar är just det som befaras. Ganska snart, kanske bara inom några dagar, kommer räntorna att höjas. Vilka åtgärder tänker Maud Olofsson vidta för att motverka detta?

Fru talman! Maud Olofsson säger att man genom att öppna upp den offentliga sektorn kan skapa många fler företag. På papperet stämmer det kanske, men problemet är att ökningen av det totala antalet företag är mycket liten trots att vi är på uppgång enligt regeringens egen bedömning. Hur lyckat har det varit om man ser på totalen för näringspolitiken? Maud Olofsson skryter med att ett antal nya företag inom den offentliga sektorn har startats. I nästa inlägg kommer hon säkert att dra upp de hushållsnära tjänsterna också. Min fråga är dock: Vilka företag är det som har försvunnit om detta har varit så fantastiskt framgångsrikt?

Fru talman! Vi har ingen sedelpress. Vi har inte presenterat några ofinansierade förslag i vår budget. Det är svårt för Maud Olofsson att föra det i bevis. Det är sådant som Maud Olofsson kastar ur sig och tycker låter bra. Jag har respekt för Maud Olofsson. Jag tycker att Maud Olofsson ska ha respekt för oppositionen.

Anf. 63 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Börje Vestlund säger att många av åtgärderna i de här broschyrerna var förberedda tidigare. Det är väl inte riktigt sant. Vi har länge väntat på att det sociala trygghetssystemet skulle bli verklighet. Nu kan vi äntligen genomföra det. Det innebär att vi får sänka kostnader för småföretagen. Man får ta med sig ersättningar från tidigare anställning. Man jämförs med löntagarna när det gäller uttag. Man får ett högst kostnadsskydd. Samtidigt får man sänkt egenavgift i samband med karensdagen. Jag tycker att det här är en väldigt bra reform. Det är bra att vi också kan sänka kostnaderna.

Att öppna välfärdssamrådet var väl inte riktigt vad ni beredde marken för när ni satt i regeringsställning. Jag vill påminna om att i den offent-



liga sektorn är 80 procent kvinnor. Om de ska kunna starta och driva företag är det inom välfärdsområdet. Det har gett ungefär 30 000 nya jobb. Det är inte att förakta i en situation där vi behöver skapa fler jobb. Det har dessutom gett ökad frihet för kvinnor att välja mellan olika arbetsgivare. Det visar sig att det också ger en bättre löneutveckling inom hälso- och sjukvård.

Jag tror att svenska folket vill ha större flexibilitet, högre kvalitet och möjlighet att välja. Kvinnor har samma rätt som män att starta och driva företag. Öppnandet av den offentliga sektorn är en viktig åtgärd för att öka företagandet inte minst bland kvinnor. Det är ju ni emot.

Jag vill också ta upp konkurrensfrågan. Den är också viktig. Om småföretag ska kunna vara med i offentlig upphandling måste det finnas en vettig konkurrenssituation. Vi har 61 åtgärder för att förbättra konkurrensen. När vi riktar dem mot de riktigt små företagen slår det rätt.

Regelförenklingen är 7,3 procent när vi räknar in revisionsplikt och bokföringsförändringar. Det motsvarar ungefär 1 procent i arbetsgivaravgiftssänkning. Det här är första gången en regering över huvud taget har minskat regelbördan. Börje Vestlund har kritiserat mig år ut och år in. Jag har ännu inte sett en enda lista på fler åtgärder som Börje Vestlund och Socialdemokraterna vill genomföra för att minska regelbördan ytterligare, snarare tvärtom. Mycket av det som vi har föreslagit har Börje Vestlund och Socialdemokraterna varit emot.

Jag tror att det också är viktigt att se att den sänkning av arbetsgivaravgiften som vi har gjort, riktat mot olika grupper som har stått långt från arbetsmarknaden, har karaktären av att vi vill stimulera människor att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Ungdomar är en sådan grupp. Ungdomsarbetslösheten är fortfarande för hög. Det är svårt för mig att förstå hur ett borttagande av halveringen av arbetsgivaravgiften för unga skulle stödja företagen och leda till fler jobb för unga. Det är tvärtom. Man har 10 miljarder i ökade kostnader för småföretagen för att anställa unga under 26 år. De pengarna ger man till människor som har relativt höga inkomster och inte arbetar. Det är fullständigt obegripligt. Jag tror att ungdomarna spelar en mycket viktig roll på svensk arbetsmarknad och för svenska småföretag. De tillför nya idéer och ny kunskap. Det är helt obegripligt att Socialdemokraterna går till val på att införa en ungdomsskatt. Vi kommer att aktivt kämpa mot det. Ungdomar är värda att få jobb. Småföretagarna är värda att få in ungdomar på sina arbetsplatser.

Anf. 64 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi kunde ha haft ett bättre socialt skyddsnät för företagare om inte Maud Olofsson hade sparkat utredaren och låtit göra om hela utredningen på grund av att hon trodde att det var fel utredare. Vad jag har förstått har man presenterat ungefär samma sak som den tidigare utredningen. Maud Olofsson hade fel och ville dessutom ha beröm av oppositionen för att hon sparkade fel utredare.

Att konkurrensutsätta den offentliga sektorn har gett 30 000 nya jobb, säger Maud Olofsson. Det vore klädsamt om Maud Olofsson också talade om hur många jobb som har försvunnit i den offentliga sektorn. Det kanske inte har skapats så många nya jobb. Det här är ju skattefinansierad verksamhet.

När jag var på kommunal nivå hade vi ofta debatt om detta. Då handlade det om att man med mindre arbetskraft kunde göra mycket mer. Det handlade debatten om då. Det är möjligt att det har ändrats.

Jag vill ha svar på frågan om förmögenhetsskatten. Hur många miljarder i riskkapital har detta inneburit? Hur mycket har mosterspengarna inneburit för företagen? Hur mycket har investerats? Det skulle jag vilja ha svar på.

Fru talman! Det är ju inte så att ungdomar aldrig har varit anställda. Ungdomar har funnits med i arbetslivet redan tidigare. Vi har uppfattningen att det är de ungdomar som har problem att ta sig in på arbetsmarknaden som ska ha chansen. Det är ju inte något som ungdomar generellt behöver. Det vore att säga att ungdomar inte kan få jobb.

Anf. 65 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Den här debatten visar tydligt vilka skillnader det är i vår syn på företagspolitiken. Vi jobbar med generella villkor. Vi jobbar med bättre konkurrensvillkor, med att öppna den offentliga sektorn, med regelförenklingar och med skattesänkningar för att stärka företagsamheten i Sverige. Det återstår en hel del att göra. Vi har inte hunnit allt på fyra år, men vi är på god väg.

Välfärdssektorn är ett bra exempel på att vi genomför välfärdsförändringar och får nya företag som ger bättre välfärd och ökad valfrihet samt ökad möjlighet, inte minst för landets kvinnor, att starta och driva företag.

Sänkningen av arbetsgivaravgiften för unga syftar naturligtvis till att göra ungdomarna mer attraktiva på arbetsmarknaden. De är de första som slås ut på grund av det regelverk vi har. Ingen kan förklara för mig hur man ska kunna göra det enklare att anställa unga genom att ta bort 10 miljarder i skattesänkningar. Det är helt obegripligt. Ingen tror på det. Att man ger de 10 miljarderna till dem som är arbetslösa och har höga inkomster är en gåta. Det speglar det samarbete som ni har med vänsterpartierna.

Svensk företagsamhet behöver långsiktighet och tydliga spelregler med inriktning på de små och medelstora företagen. Konkurrensen utifrån, från Kina och andra länder, kommer att kräva att vi är ännu mer innovativa och kreativa i vår företagspolitik. Jag tror också att vi kan ta med oss den tradition vi har inom svensk företagsamhet in i jobbpolitiken framöver. Jag ser fram emot att föra debatten om företagspolitiken i valrörelsen och att under de kommande fyra åren ta ytterligare steg för att stärka svensk företagsamhet.

Jag vill passa på att tacka fru talmannen. Det är sista gången jag deltar i en interpellationsdebatt där fru talmannen är talman. Jag vill tacka för ett gott samarbete. Det har fungerat väldigt bra.

Jag vill önska kollegerna här i riksdagen en trevlig sommar. Jag tänkte överlämna broschyrerna om växtkraft, men ni har tydligen redan läst dem – annars kunde ni ha fått ett signerat exemplar.

Tack för spännande debatter, och trevlig sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 66 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Matilda Ernkrans har frågat mig om jag anser att regeringen lever upp till sitt eget familjepolitiska mål och om jag avser att vidta några ytterligare åtgärder för att uppnå målen. Monica Green har frågat äldre- och folkhälsoministern om hon avser att vidta några åtgärder som minskar barnfattigdomen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på denna interpellation. Hillevi Larsson har frågat mig om vad jag och regeringen gör åt den växande barnfattigdomen samt hur jag och regeringen kan stödja föräldrarna för att förbättra de ekonomiska villkoren för barnen. Dessutom ställs frågan om jag kan verka för att mildra konsekvenserna av förd politik för sjuka och arbetslösa föräldrar så att politiken inte går ut över barnen.

Vad gäller barnens situation har vi i Sverige ett väl utvecklat stöd till barn och deras familjer, och barns ekonomiska situation är en viktig fråga för regeringen. Den ekonomiska familjepolitiken bidrar till att ge alla barnfamiljer förbättrade förutsättningar för en god levnadsstandard. De behovsprövade stöden, till exempel bostadsbidraget, är direkt riktade till de hushåll som har de lägsta inkomsterna. Även barnbidraget verkar inkomstutjämnande och kommer familjer i ekonomiskt utsatta hushåll till del.

För barnhushållen utgjorde den ekonomiska familjepolitikens förmåner i genomsnitt 11 procent av den disponibla inkomsten 2009. Störst påverkan har familjepolitiken på ensamhushållen. Exempelvis utgjorde familjestöden 27 procent av den disponibla inkomsten för ensamstående med två eller flera barn under 2009, och knappt hälften av dessa hushåll fick bostadsbidrag någon gång. Utöver familjepolitiken har även utvecklingen av barnomsorg och skatter stor påverkan på barnfamiljernas ekonomiska levnadsstandard.

Av särskilt intresse är utvecklingen av andelen hushåll med låg ekonomisk standard, vilken regeringen följer kontinuerligt. Därför redovisar regeringen varje år andelen med låg ekonomisk standard i budgetpropositionen. Regeringen har dessutom gett Försäkringskassan i uppdrag att redovisa och analysera utvecklingen inom den ekonomiska familjepolitiken. I denna rapportering ingår andelen ekonomiskt utsatta som en betydelsefull del. För att utveckla analysen har Försäkringskassan kompletterat det nuvarande måttet på låg inkomststandard med absoluta mått. Absoluta mått visar *vad* man kan konsumera med sin inkomst oberoende av andras inkomster, medan ett relativt mått visar hur din inkomst förhåller sig till andras.

Försäkringskassan presenterade i början av juni sin rapport som visar utvecklingen av den ekonomiska familjepolitiken och dess effekter. Ett sätt att mäta låg ekonomisk standard är hur många hushåll som har inkomster som ligger under riksnormen – alltså när man kan få ekonomiskt bistånd. Av samtliga barnhushåll hade 7 procent disponibla inkomster under riksnormen i upp till ett år under perioden 2004–2008, medan bara knappt 1 procent hade haft så låga inkomster under hela perioden. För ensamstående med barn var motsvarande siffror 12 procent ett år och drygt 1 procent för hela femårsperioden.

Svar på  
interpellationer

Under 2009 fanns det 138 000 barn i de 237 000 hushåll som någon gång fick ekonomiskt bistånd. Naturligtvis borde inga barn behöva växa upp med låg ekonomisk standard, men de allra flesta upplever alltså detta under en begränsad period av sin barndom. Det var 25 000 hushåll med barn som fick ekonomiskt bistånd under minst tio månader 2009. Av de ensamstående kvinnorna med barn var det 22 procent som fick ekonomiskt bistånd någon gång under 2009. Det är en återgång till 2004 års nivå. Som lägst har andelen med disponibel inkomst under riksnormen legat på 19 procent 2007.

Men faktum kvarstår: Barnfamiljernas viktigaste inkomstkälla är förvärvsarbete, vilket innebär att åtgärder som skapar bättre förutsättningar för arbete är den viktigaste åtgärden för att möjliggöra en god ekonomisk standard. Här är drivkrafter för arbete en viktig del, och regeringens satsningar inom skatteområdet är av stor vikt för att göra det mer lönsamt att arbeta. Det är viktigt att förhindra en långvarig frånvaro från arbetsmarknaden, men under såväl långa som korta perioder finns de sociala trygghetssystemen där som stöd.

Då Monica Green, som framställt en av interpellationerna, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Eva-Lena Jansson i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 67 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag tycker att svaret handlar rätt så mycket om statistik som ska visa att det inte har blivit värre. Men samtidigt kommer det oroande tecken från många håll. Jag nämnde i min interpellation Rädda Barnens rapport som visar att barnfattigdomen under den senaste mandatperioden, de senaste fyra åren, har ökat, från 225 000 fattiga barn till ungefär 350 000 fattiga barn. Detta går åt alldeles fel håll.

Jag tror att det blir lite förenklat om man bara tittar på det som kallas för ekonomiskt bistånd. Man får även titta på de barn som har sjuka och arbetslösa föräldrar som de facto har fått en betydligt försämrad levnadsstandard. Man kan se att både socialbidragen och utbetalningen från akassan har ökat. I nio av tio kommuner har utbetalningarna av socialbidrag ökat. Vi har i dag massarbetslöshet. Arbetslösheten har ökat från 5 procent till över 9 procent. Det är klart att detta drabbar alla de barn som lever i dessa familjer.

Det går säkert att hitta olika statistik. Men jag tror att det är farligt om man säger att det inte finns något problem, för det är alldeles för många barn som lever i fattigdom, och det har faktiskt blivit fler.

Det viktiga är nu att gå vidare och se vad vi nu kan göra för att hjälpa dessa barn. Det som är tragiskt är att barnen drabbas av föräldrarnas situation, och barnen kan faktiskt inte hjälpa att familjen har hamnat i en ekonomisk knipa.

Man kan säga att barnfattigdomen är ett dubbelt problem. Den ena delen är det självklara att familjen har svårt att få ekonomin att gå ihop. Det kan till och med vara så att man ibland inte kan äta sig mätt utan att barnen får äta extra mycket i skolan eller i förskolan, och på helgerna kan det vara ganska knappt. Man kan till och med bli beroende av välgörenhet. Det är självklart den ena sidan av saken, alltså att få det mest grundläggande att fungera.

Den andra delen är den relativa fattigdomen. Det handlar om att klyftorna växer mellan olika barn. Då blir det en känsla av utanförskap. De andra barnen som man känner har råd att åka på semester. I skolan har de råd att vara med på utflykter, fester och resor där det ofta är dolda avgifter. Vanligtvis är det inte så höga avgifter men tillräckligt höga för att en familj som är fattig faktiskt tvingas låta barnen stanna hemma vid sådana aktiviteter. Det blir då ett stort utanförskap.

Det är viktigt att vi nu inriktar oss på vad vi kan göra för att hjälpa dessa barn. Målet måste vara att föräldrarnas ekonomiska knipa inte ska gå ut över barnen. I viss utsträckning gör den naturligtvis det. Men vi kan försöka att från samhällets håll se till att man ändå försöker värna barnen så långt det går.

Det gäller bland annat barn till arbetslösa och sjuka. Kan man inte på något sätt försöka hjälpa dessa familjer ekonomiskt? Det handlar om barnomsorg på obekvämt arbetstid som skulle underlätta inte minst för ensamstående föräldrar. Det handlar om de deltidsarbetslösa, inte minst många kvinnor, som har svårt att försörja sig. Det handlar om de skuldsatta föräldrarna. Det handlar om underhållsstöd. Det handlar om att man skulle kunna ha förbud mot avgifter i skolan. Det är några exempel. Jag tycker att det är viktigt att vi nu inriktar oss på vad vi kan göra för att hjälpa barnen.

Anf. 68 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag tackar för svaret på Monica Greens interpellation. Hon är dess värre förhindrad att närvara eftersom hon deltar i Nordiska rådets verksamhet, och den här veckan skulle det inte ha varit några interpellationer. Vi har fått lite sena svar.

Monica Green ställde från början en interpellation till Göran Hägglund. Men hon fick svaret att det var Maria Larsson som skulle besvara interpellationen. Men sedan hamnade den hos Göran Hägglund i alla fall.

Omkring en kvarts miljon barn i Sverige växer upp i fattiga familjer där brist på pengar är ett ständigt problem. Det handlar om familjer som kämpar för att få tillvaron att gå ihop, utan marginaler till något utöver det allra nödvändigaste. Andelen barn i hushåll med ekonomiskt bistånd har ökat. Barnfamiljer vräks från sina bostäder, och allt fler hamnar hos kronofogden.

Ur ett barnperspektiv är det allvarligt att andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard ökar eftersom det innebär en risk för stora både sociala och ekonomiska problem. Om inget görs för att vända utvecklingen är det stor risk att barnfattigdomen totalt kommer att öka och att också klyftorna kommer att vidgas ännu mer. Självförtroendet och framtidstron kan minska hos barn som upplever att det är stor skillnad mellan de möjligheter som de själva har och vad andra barn kan göra. Detta är något som vi har sett bevis på bland annat i boken *Jämlikhetsanden* där man pekar på att alla mår mycket bättre i ett jämlikt samhälle och att ju större klyftor som vi får i samhället, desto sämre mår alla. Man har redovisat att 23 000 barn inte kommer att kunna läsa vad som står på tavlan i skolan. Anledningen är inte att de inte kan läsa utan att deras föräldrar inte har råd att köpa glasögon till dem – i Sverige 2010. För en del låter detta helt främmande, men så ser situationen faktiskt ut. Det har redovi-

sats i rapporter att föräldrar även avstår från att ta ut läkemedel i den omfattning de behöver därför att de inte har pengar så det räcker.

”Regeringen avser nu att ändra definitionen av barnfattigdom så att färre barn enligt statistiken blir fattigare. Detta påverkar självfallet inte barnens situation utan är bara till för att regeringen ska komma i bättre dager.” Detta skriver Monica Green i sin interpellation, och hon ställer frågan: ”Avser statsrådet att vidta några åtgärder som minskar barnfattigdomen?”

Sedan läser man svaret, och mycket av det som står där är en redovisning av hur situationen ser ut i dag. Det handlar om bostadsbidrag och om barnbidrag, som verkar inkomstutjämnande. Jag vill säga att barnbidrag är en generell välfärd, och det säger vi att alla ska ha. Det är inte bara för dem som lever i fattiga familjer. Regeringen pekar på familjestöd och olika saker, men egentligen kan man säga att den konstaterar fakta.

I sista avsnittet kommer regeringen fram. Vad är lösningen? Vad är åtgärden? Vad ska man göra? Jo, att öka drivkraften för arbete är viktigt, och man satsar på skatteområdet för att det ska vara mer lönsamt att arbeta. Trösten för dem som är arbetslösa och sjuka är alltså att de får lägre ersättning, och jag som har ett välbetalt uppdrag får skattesänkningar – så att de fattiga förstår att de inte borde vara fattiga utan verkligen borde ta sig i kragen och söka jobb. Nu när det är nästan 10 procents arbetslöshet och ungdomsarbetslösheten är Europas högsta är svaret att drivkrafterna måste öka för att fattiga inte ska vara så fattiga.

Fru talman! Detta tror jag inte är lösningen på problemet att vi har en ökad barnfattigdom. Jag tror att man måste se det ur ett mycket bredare perspektiv. Om människor som är arbetslösa inte kan få hjälp till exempelvis komvuxstudier eller arbetsmarknadsutbildningar för att komma vidare, eftersom regeringen har valt att skära ned på detta och samtidigt sänka ersättningen, gör inte det barnfamiljer mindre fattiga. Det gör inte att de får mindre drivkrafter. Jag har svårt att tro att det finns föräldrar som frivilligt avstår från att köpa glasögon till sina barn bara för att de inte har tillräckligt med drivkraft för att skaffa jobb.

Jag önskar ett förtydligande av statsrådet Hägglund i den fråga Monica Green har ställt. Den är berättigad.

Anf. 69 MATILDA ERNKRANS (s):

Fru talman! Jag ska ta ministern med till ett samtal vid ett köksbord för några veckor sedan.

En av personerna runt bordet säger gång på gång att han vill kunna arbeta. Han vill kunna försörja sig själv och sin familj. Han säger att han aldrig trodde att en sjukdom skulle kunna förändra hans liv så mycket. Han återkommer till tiden innan han var sjuk och hur han faktiskt tittade lite snett på dem som var sjukskrivna. Han tänkte för sig själv: Den där ser inte ut att vara sjuk. Han borde väl kunna jobba.

Det var då, före hans egen kamp mot sjukdom och före hans kamp för att komma tillbaka till ett jobb. Nu vet han hur svårt det är, hur många bakslag han har mött och hur han har ansträngt sig. Han är fortfarande fast besluten – det ska gå. Självklart ska han kunna jobba någon gång, åtminstone halvtid. Men nu är hans dagar i sjukförsäkringen slut. Han har nått den absolut sista dagen. Han har insett att det nu inte spelar någon

roll hur sjuk han är och vilken plan eller rehabilitering han har i gång, för dagarna är slut. Han vet inte om han orkar mer, men han måste för barnens skull. Barnen har redan fått försaka så mycket. Nu blir det ännu tuffare.

Mannen framför mig vid köksbordet såg på mig och sade: Det här är inte rimligt. Det här är inte vårt Sverige.

Det här är ditt land, Göran Hägglund. Det är ministern och den här alliansregeringen som har skapat den verklighet mannen berättade om vid köksbordet för några veckor sedan. Det står i djup kontrast till den färdriktning jag vill ta Sverige i. För mig har nämligen minskade klyftor ett egenvärde för samhället och för oss alla. Det får oss att må bättre. Också den som har det bra vinner på ett samhälle där klyftan ned till den som har det jobbigare är så liten som möjligt. Det blir tryggare, och det blir bättre.

Sedan 2008 gäller målet för den ekonomiska familjepolitiken att den ska bidra till att ge goda förutsättningar för en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Har alliansregeringen nått upp till sitt eget mål? Jag skulle vilja svara nej, och jag tycker att de svar vi hittills har fått här i kammaren av Göran Hägglund understöder det. Familjer och barn har fått betala ett högt pris och har drabbats hårt av krisen. Det har blivit tuffare att ha barn i Sverige.

Det har blivit mindre i plånboken för dem som vårdar sjuka barn och för dem som är föräldralediga. Dessutom får föräldralediga betala högre skatt än de som jobbar. Det ska uppenbarligen inte löna sig att ta hand om sina egna, små barn. VAB-intyget misstänkliggör en hel föräldragegeneration och skapar en osäkerhet: Om jag nu är hemma och vårdar mitt sjuka barn, kommer jag då att få den ersättning jag har rätt till?

Barn till sjuka och arbetslösa har fått se sina föräldrars kamp. Det handlar inte bara om kampen tillbaka till ett arbete eller kampen för att bli frisk utan också om kampen för att få pengarna att räcka till. Jag har i den valrörelse som är i gång redan träffat många ungdomar som vittnar om klumpen de bär i magen för att de vet att deras mamma eller pappa närmar sig en utförsäkringsdag. Jag tycker inte att det är rimligt.

Som Hillevi Larsson väldigt bra beskrev har barnfattigdomen ökat i Sverige under de senaste fyra åren. Den har enligt Rädda Barnen ökat med närmare 50 procent. Det finns i dag, under regeringens fjärde regeringsår, 350 000 fattiga barn i Sverige. Klyftorna ökar, och vardagen hårdnar. Det är inte bara för de föräldrar och barn som uppenbart drabbas utan också för var och en av oss som lever i ett land som taktfast byggs otryggare och svagare.

Är detta god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer, Göran Hägglund? Det här är verkligheten. Vad är ditt svar?

Anf. 70 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Den fråga vi just nu diskuterar är mångfasetterad, vilket de olika inläggen har speglat, och den handlar ytterst om de ekonomiska förhållanden under vilka barn får möjlighet att växa upp. Det finns en grupp barn som växer upp under knappa ekonomiska omständigheter, och det påverkar givetvis deras liv i väldigt stor utsträckning – både i jämförelse med kamrater som är mer lyckligt lottade och när det gäller den faktiska situationen.

*Svar på  
interpellationer*

Det är någonting som beskrivs genom de olika begrepp jag har försökt resonera en del kring. Det handlar om relativ fattigdom, alltså min egen ekonomiska standard i förhållande till andra, och det som är absolut fattigdom. Det gäller förstås att arbeta medvetet på båda dessa områden för att minska gapet, glappet och skillnaderna så att vi har ett sammanhållet samhälle.

Det finns betydande problem, och det är självklart så att dessa problem förstärks när Sverige precis som övriga delar av världen genomgår en ekonomisk kris med den kraft vi har kunnat se under de senaste två åren. Det slår mot kommuners ekonomi och gör att de kanske inte har råd att ha lika många anställda som tidigare, och det slår mot företag som i sin tur säger upp personer. Detta minskar skatteintäkterna för kommunerna, och man hamnar i en problematisk situation.

Regeringen har försökt motverka detta, bland annat genom att sänka skatten för människor, vilket gör det möjligt för fler att kunna leva på sin egen lön. Ett vårdbidrag har 1 480 kronor mer i plånboken efter skatt per månad, och en metallarbetare har 1 680 mer per månad. Det handlar dock inte bara om det, utan det handlar också om att erbjuda fler vägar in på arbetsmarknaden. Därför har vi förstärkt nystartsjobben, och vi har skapat fler platser på yrkeshögskolan och yrkesvux. Vi har gett mer stöd till arbetslösa genom coaching, fler praktikplatser, mer av kompetensutveckling och utbildning för arbetslösa. Det är för att man ska kunna använda den olyckliga tid av arbetslöshet som uppkommer för att gå vidare.

Det är förstås också extremt viktigt att vi har en samhällsekonomi som är i balans och en arbetsmarknad som fungerar. Där har regeringen tagit ansvar på ett sätt som låter tala om sig vida kring. För att dämpa fallet i kommuner och landsting har vi också gjort massiva resurstillskott till dessa sektorer för att de ska kunna stå starka.

Utöver detta finns en rad åtgärder, som till exempel förstärkning av flerbarnstilläggen. Det spelar väldigt stor roll för – det ligger i sakens natur – barnfamiljerna.

Jag säger inte det här för att relativisera problemen utan för att skapa ett visst perspektiv. År 1999 var andelen ensamstående kvinnor som uppbar ekonomiskt bistånd någon gång under året 30 procent, år 2004 var andelen 22 procent och vi befinner oss på den nivån nu också efter att vi, som vi hoppas, har genomlevt det sista av finanskrisen.

Jag säger inte att inte mer behöver göras, men vi behöver ha lite perspektiv på det här. Och det är klart att varje enskilt barn som inte upplever att det kan leva under trygga ekonomiska omständigheter är ett misslyckande för samhället. Därför måste vi ständigt göra vårt yttersta för att på olika sätt bidra till att skapa så stabila och goda ekonomiska förutsättningar som möjligt.

Anf. 71 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det är klart att de som har heltidsjobb, speciellt om det är båda föräldrarna, har det ganska bra i dag. Visserligen äts inkomsten upp i andra änden av höjda kostnader för bilförsäkring, a-kasseavgift, mediciner, läkarbesök och hyror till följd av regeringens bostadspolitik. Men även om man väger in de här kostnaderna klarar man sig i de flesta fall, speciellt om man har goda löner. Då får man också en större skattesänkning ju högre lön man har.



Problemet är de barn som inte befinner sig i sådana familjer. Många barn har ensamstående föräldrar, arbetslösa och sjuka föräldrar. Tyvärr är regeringens enda svar, och även svaret på den här interpellationen, att för att hjälpa de barnen ska man göra det ännu mer lönsamt att arbeta, det vill säga att man sänker skatten ännu mer, speciellt för dem som tjänar bra.

Jag tror att drivkraften redan finns väldigt stark i de här familjerna att kunna försörja sig. Problemet är att arbetslösheten har ökat, kanske inte enbart till följd av den här politiken, men man kan i alla fall se att den inte har gjort läget bättre. Och det är fler barn i dag som befinner sig i en utsatt ekonomisk situation.

Det är då jag ifrågasätter att lösningen på det här problemet är att gå vidare med ytterligare skattesänkningar, så att skillnaden mellan de barn som lever i familjer där föräldrarna har det bra ekonomiskt och de fattiga familjerna växer. Jag tror inte att det gynnar barnen. Därför tycker jag att man måste gå in och hjälpa de här speciella familjerna i den situation som de i dag befinner sig i och inte bara måla upp en drömvärld där alla ska få jobb och klara sig bättre ekonomiskt.

Dessutom handlar det inte bara om skatterna för dem som arbetar. Vi har väldigt många deltidsarbetslösa kvinnor. Den dominerande delen av de deltidsarbetslösa är ju kvinnor, många av dem dessutom ensamstående föräldrar. För dem är det mycket viktigare att få rätt till heltid än den här skattesänkningen, som dessutom är ganska liten om man har en låg inkomst. Här har regeringen inte gjort någonting för att garantera rätten till heltid. Det är en diskriminering av en stor del av Sveriges befolkning. Det här drabbar inte alls män i samma utsträckning.

Dessutom har regeringen tagit bort möjligheten att deltidsstämpla. Det innebär att många kvinnor ställs inför en svår situation som innebär att de för att över huvud taget kunna klara sig ekonomiskt måste säga upp sig från sitt deltidsjobb, därför att arbetsgivaren inte ger dem heltid. Det är inte bra för vare sig arbetslinjen eller barnen att man riskerar att bli heltidsarbetslös. Och så länge som man inte ställer krav på att arbetsgivarna ska erbjuda rätt till heltid är det kvinnorna som får ta smällen och även barnen i de familjerna. Där är något konkret som man skulle kunna göra för många familjer i ett utsatt läge, inte minst ensamstående.

Visst, det är bra med flerbarnstillägget, men det är väldigt lite pengar det handlar om. Och många ensamstående föräldrar har bara ett barn men ändå en väldigt svår ekonomisk situation.

När det gäller bidragen till kommuner och landsting drog regeringen först undan pengar men tillförde sedan pengar, och nu har man fryst anslagen. Räknar man ihop det här har kommunerna och landstingen i dag stora ekonomiska behov. Därför tycker jag att man skulle prioritera att skjuta till mer pengar framför att gå vidare med ytterligare stora skattesänkningar.

Anf. 72 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag tycker inte att jag fick något riktigt svar av statsrådet. Jag ställde frågan vad man faktiskt vill göra för den kvarts miljon barn som växer upp i fattiga familjer. Svaret kan väl inte vara att om föräldrarna bara får det lite sämre kommer det nog att lösa sig för barnen.

Herr talman! Det är inte den finansiella krisen som har sänkt ersättningen för de sjuka och arbetslösa. Det är inte den finansiella krisen som valt att inte förstärka välfärden i den omfattning som krävs. Det är inte den finansiella krisen som har valt att lägga skattebidrag på städning i stället för att satsa på mer arbetsmarknadsutbildning och mer komvuxplatser. Det är regeringen som är ansvarig.

I dag skriver Aftonbladet om Lena Nyman. Hon kan inte tvätta håret själv, och hela kroppen skriker av smärta. Hon har förlorat en tusenlapp i månaden sedan 2006. Hur blir hon friskare av det? Det kan inte jag begripa.

Precis som Hillevi Larsson redovisade har en del par som jobbar och är friska tjänat lite mer på politiken, i alla fall ekonomiskt. Men den som har levt i ett ojämlikt samhälle vet att alla drabbas förr eller senare. Ingen mår bra av att bo i ett ojämlikt samhälle utan alla mår sämre.

Att se hur människor far illa, dag ut och dag in, gör inte mig lyckligare. Om inte barngrupperna minskar, om barn som går i skolan inte har råd med glasögon därför att deras föräldrar är så fattiga, om de inte har råd att ta ut mediciner under den tid som de behöver göra det därför att föräldrarna har det dåligt ställt blir det inte bättre för att jag har fått stora skattesänkningar. Det ökar inte mina drivkrafter.

Som jag sade i går, herr talman, vill jag ha ett solidariskt samhälle. Jag vill inte ha ett välgörenhetssamhälle där vi får ha TV4-galor för fattiga barn i Sverige. Vi har ju bestämt att vi ska ha ett välfärdssystem där vi ser till att fördela från var och en efter förmåga och till var och en efter behov. Då måste vi ha råd, tid och vilja att se även dem som inte befinner sig på solsidan och inte säga: Vi bryr oss inte om dem, utan att om vi satsar på dem som redan har det bra kommer de andra att förstå att resa på sig, ta sig i kragen och bli friska och få arbete. Trots att arbetslösheten är nästan 10 procent kommer det att bli fler jobb bara för att de sjuka och arbetslösa fått det sämre, bara för att barnfattigdomen ökar.

Det var därför jag ställde frågan: Vad är egentligen regeringens svar på Monica Greens interpellation? Avser statsrådet att vidta några åtgärder för att minska barnfattigdomen? Jag kan inte se det någonstans i svaret. Att regeringen kontinuerligt följer andelen hushåll med låg ekonomisk standard är säkert intressant, men det är inte speciellt roligt för de familjer som tvingas leva i fattigdom att regeringen bara följer det kontinuerligt.

Om man vill göra någonting kan man agera, och Göran Hägglund har faktiskt varit socialminister i snart fyra års tid. Då måste man vara tydlig med vad man önskar och vill göra. Hur vill man åstadkomma att de här barnfamiljerna får det bättre, och framför allt hur säkerställer man att barn inte drabbas av regeringens politik?

Herr talman! Jag kan tyvärr inte höra någonting från statsrådet som gör mig lugn eller lite mindre otrygg med den utveckling som vi har sett med fler barn som lever i fattiga familjer. Men jag önskar och hoppas att statsrådet ändå ska kunna komma med ett tydligt svar på om det finns någonting som han vill göra för att åstadkomma minskad barnfattigdom.

Anf. 73 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! En god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer, Göran Hägglund, är ett beslut som du i regeringen tillsammans med

den borgerliga riksdagen har fattat ska gälla i Sverige som land. Jag tycker att du är svaret skyldig på hur du under dina fyra år vid makten har sett till att det är en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Jag skulle vilja hävda att det är precis tvärtom.

Precis som Eva-Lena Jansson var inne på är det inte den ekonomiska krisen som har sänkt ersättningen för vård av sjuka barn och för föräldralediga. Det är inte den ekonomiska krisen som har satt en sista dag i sjukförsäkringen. Det är inte den ekonomiska krisen som har infört VAB-intyg eller vårdnadsbidrag.

Det här är en verklighet för familjer och barn som den borgerliga alliansregeringen själv har beslutat om och applåderat i den här kammaren. Jag skulle vilja hävda att det man har lyckats skapa snarare är ett Bidrags-Sverige. Socialbidragen ökar i nio av tio kommuner. Hillevi Larsson beskrev det tidigare i bättre ordalag. Regeringen har dessutom infört ett rent vårdnadsbidrag på området med 3 000 kronor i månaden.

Minister Hägglund är ju känd för att skoja till det hela lite grann, så jag tänkte att jag skulle skoja till det lite här i kammaren också men med ett djupt allvar. Jag vill nämligen i debatten komma ned på det som är vardag – det som blir vardag i högeralliansens Sverige. Jag gjorde det tidigare med samtalet från köksbordet, och jag gör det nu genom att skoja till det lite.

I Kristdemokraternas Sverige skulle inte jag och ministern ha stått här i dag i kammaren. Det skulle bara ha varit den manlige ministern här, med så där en 80 000–90 000 kronor i månadslön. Jag skulle ha varit hemma med mina barn för så där en 3 000 kronor i månaden. Jag har två barn, så under de senaste tio åren skulle jag ha varit hemma i minst sex år med kristdemokratisk politik. Jag kanske skulle ha varit hemma ännu mer. Det här med barn är ju det som jag är bra på, så jag hade kanske önskat mig ett barn till.

Klyftorna hade varit stora mellan mig och Hägglund – 80 000–90 000 kronor i månaden mot 3 000 kronor. Men det är inte bara det. I Kristdemokraternas land får inte alla gifta sig, men alla får väl skilja sig om jag har förstått det rätt. Så vad hade hänt om kärleken hade tagit slut? Jag hade nog fått ta hand om barnen. Jag är ju deras trygghet. Men som ensamstående mamma skulle jag inte ha getts något extra engagemang från Göran Hägglund – ingenting faktiskt. Något jobbskatteavdrag skulle jag inte heller ha fått del av, för jag hade ju inte jobbat. Jag hade varit hemma och tagit hand om barnen.

När det handlar om god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer, Göran Hägglund, är det här din verklighet. Detta är ditt Sverige. Det här är dina beslut som du har varit med och skapat och som du borde kunna ta ansvar för. Är det här den framtid som du ser framför dig? Vill du stå här i kammaren tillsammans med andra män, ungefär likadana som du?

Jag tror inte på en sådan framtid. Jag tror att det gör Sverige svagare och debatten i den här kammaren fattigare. Jag tror att Sverige som land och alla vi som bor och lever här har någonting att bidra med. Om Sverige ska klara konkurrenskraften runt om i världen måste vi ta till vara varje människas talang. Det gör man inte i Kristdemokraternas Sverige, och det gör man definitivt inte i högeralliansens Sverige. Det ser man om man tittar på vad som har hänt med familjer och barn.

Det handlar om god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer. Vad är ditt svar? Vad har du gjort och vad tänker du göra?

Anf. 74 LARS U GRANBERG (s):

Herr talman! Jag vill ge mig in i debatten om den fattigdom som ökar i vårt land och ge en bild av en grupp till. Vi har diskuterat dem som är sjuka med flera. Vi ska till den gruppen också föra dem som är funktionsnedsatta. Det kan röra sig om att man har ett barn som är funktionsnedsatt. Det kan röra sig om att man har föräldrar som är funktionsnedsatta. Man kan drabbas exceptionellt hårt av den förda politiken.

På vilket sätt då? Det har nämnts tidigare i debatten att socialbidragen ökar i nio kommuner av tio. Om man har ett barn som är funktionsnedsatt och är berättigad till vårdnadsbidrag samordnas dessa två insatser. Om familjen då hamnar utanför arbete och blir utförsäkrad från sjukförsäkringen hänvisas den till kommunernas försörjningsstöd. I det läget tappar vårdbidraget sitt tillskott till familjekassan.

Man kan säga att gruppen familjer med barn som har funktionsnedsättning och som är berättigade till vårdnadsbidrag också ökar i och med att vi får fler och fler som är berättigade till försörjningsstöd. De är garanterat de som har en av de svåraste situationerna när det handlar om fattigdom.

Det blir ofta separationer. Det finns statliga utredningar som visar att det ofta sker separationer i familjer med funktionsnedsatta barn. Kvinnorna i familjerna har tyvärr med regeringens politik när det handlar om deltidsarbete ofta låg inkomst. Mycket av detta har gjort att de hamnar utanför och i dag återfinns i försörjningsstödsjön.

Eftersom jag själv är aktiv i handikapprörelsen vet jag att detta är ett stort problem. Vi som är aktiva där möts dagligen av förtvivlade människor som signalerar att det som var ett stöd nu har blivit en enorm börda eftersom det gör att vårdnadsbidraget slår undan benen och rätten till ett försörjningsstöd – den sista utposten när det handlar om socialt skyddsnät i vårt samhälle.

Där har vi en stor uppgift. Jag väntar fortfarande, precis som mina kolleger, på svar från socialministern. Hur tänker socialministern ta sig an den ökade fattigdomen? Jag gav en bild av en fattigdom som har funnits och som vi hela tiden har ett kollektivt ansvar för att se. Vi måste se till att titta över systemen så att vi får en koordination och att de inte krockar. Men den här gruppen finns där ute bland dem som vill ha ett svar. Vad ska vi göra? Vad gör regeringen åt den ökade fattigdomen?

Anf. 75 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Vi ska ta till vara varje människas talang, säger Matilda Ernkrans. Om jag diskret får ge något slags karriärtips är det att avråda från stand-up-karriär. Det var kanske inte någon höjdare, det där.

Vi pratar om oerhört viktiga frågor. Jag tror att det kan finnas skäl att påminna lite grann om vad det är som bygger välstånd och välfärd i ett land. Det är förstås att många människor bidrar till vår gemensamma försörjning för sin egen del och för att bygga Sverige starkt genom arbete. Det var misslyckandet på det området som ledde till att vi fick ett regeringsskifte 2006. Människor var trötta på en regering som inte tog frågan på allvar och som inte trodde att det skulle komma att spela någon

roll för utslaget i valet. Människor reagerade och sade att det måste bli en ändring. Vi måste få en ny politik som leder till att fler människor får en möjlighet att försörja sig själva och genom det också större skatteintäkter för att kunna genomföra förbättringar på många betydelsefulla områden.

När den nya regeringen tillträdde genomförde den många viktiga saker. Under åren har det gjorts förbättringar när det gäller psykiatri. Det är en grupp som har varit utsatt för tuffa ekonomiska förhållanden under långa tider och som har varit bortglömd. Det har gjorts förbättringar för människor som har stått i evighetslånga vårdköer, för att förstärka för många äldre genom skattesänkningar, genom att öka det ekonomiska utrymmet för löntagare och genom att ta itu med frågor som hade långhalats tidigare, till exempel i form av en tandvårdsreform. Det finns också många, många andra saker som jag skulle kunna nämna här. Jag tror att det är viktigt att ha denna grund klar för sig.

Sverige har, vilket jag tycker att det finns skäl att påminna om eftersom mina motdebattörer ständigt glömmer bort det, gått igenom den värsta ekonomiska krisen sedan 30-talet. Jag vet att ni tycker att det är tjtatigt när man säger det. Men om man tror att detta kan inträffa utan att det får några som helst konsekvenser för ett land är man att gratulera till en enastående hårdnackad inställning gentemot verkligheten. Det påverkar faktiskt vårt land. Det påverkar kommunernas möjligheter att bibehålla antalet sysselsatta. Det påverkar exportindustrins möjligheter att erbjuda jobb. Det påverkar underleverantörer och så vidare. Det spelar en roll för ett land.

När detta inträffar spelar det förstås också roll för socialbidragens utnyttjande. Allt fler människor hamnar i en situation där de behöver stöd. Jag har beskrivit här hur det tycks som om utvecklingen har vänt för ensamstående mammor. Vi ligger nu på samma nivå som vi gjorde 2004 – väsentligt bättre än vi gjorde 1999 i Sverige. Det är bra; det ska vi vara glada för. Men vi ska verkligen inte vara nöjda, utan här finns mycket att göra ytterligare.

Någon sade här att de inte hade hört någon beskrivning av vad regeringen har gjort. Då undrar jag om det är någon mening med att jag står här och berättar vad vi faktiskt har gjort. Vi kommer självfallet att i budgetsammanhang ytterligare värdera situationen i ljuset av den kunskap som vi har.

Vi har självfallet ingen annan ambition än att se till att alla barn kan växa upp under goda ekonomiska förutsättningar. Det spelar en roll för barnen nu, och det spelar också en roll långsiktigt för barnen.

Vi kommer att pröva varje tänkbar åtgärd för att kunna fortsätta utvecklingen mot att fler får möjlighet att klara sig på sin egen försörjning. De som inte kan arbeta får möjlighet till rehabilitering och återgång. De som ändå inte passar in på arbetsmarknaden för att de har olika funktionsnedsättningarna eller sjukdomar ska naturligtvis ha ett tryggt skyddsnet som finns där. Grunden för det är en ansvarsfull ekonomisk politik.

Anf. 76 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Jag minns när vi hade en borgerlig regering på 90-talet. Resultatet av de åren var massarbetslöshet, utanförskap, ökade klyftor och underskott i finanserna. Det är ungefär den utvecklingen vi kan se under den här mandatperioden också. Ända sedan dess har jag som en

förklaring till att det gick så illa hört att det inte berodde på regeringens politik utan på den ekonomiska krisen.

Nu får vi höra från ministern att vi hade den senaste så här allvarliga krisen på 30-talet. Då frågar jag mig: Var det regeringens misslyckade politik som orsakade problemen på 90-talet eller var det kris då också? Man får faktiskt bestämma sig.

Jag tycker att svaret handlar väldigt mycket om statistik. Man försöker få fram budskapet att fattigdomen inte har förvärrats för barnen och att det till och med har blivit bättre. Jag tycker att det är oroväckande.

Det borgarna gick till val på handlade om arbetslöshet och utanförskap. Nu när man ser att det faktiskt inte har blivit bättre är lösningen att ändra statistiken, det vill säga sättet att beräkna med statistiken. Dessutom friskförklarar man svårt sjuka människor så att det ser ut som om det är färre som är sjukskrivna.

Det här hjälper faktiskt inte de barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer. Det har nyligen kommit siffror som visar att var fjärde ensamstående mamma är fattig. Vi kan se hur allt fler kommer till kyrkan för att få matpaket. Jag tycker att verkligheten tränger sig på. Vi kan inte bara prata om statistik.

Nu önskar jag att ni kommer med konkreta åtgärder för de barn som befinner sig i den här utsatta situationen. Man kan inte bara komma med åtgärder för de barn som faktiskt har det bra och tro att det ska leda till att de fattiga barnen automatiskt får det bättre. Vi måste även hjälpa folk direkt i dag.

Jag vill avsluta med att önska alla en glad sommar. Vi ses i valrörelsen!

Anf. 77 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Monica Green konstaterar i sin interpellation att regeringen avser att ändra definitionen av barnfattigdom så att färre barn enligt statistiken blir fattigare. Det kan inte vara lösningen på problemet.

Det finns ett uttryck som lyder: Bären varandras bördor! Jag tycker att det är ganska bra. Det handlar om solidaritet.

Herr talman! Den här regeringen har tagit som sin policy: Åt den som har ska varda givet. Det tycker jag inte alls är lika roligt.

Vi vet att det finns barn i dag i Sverige vars föräldrar inte har råd att köpa glasögon. Vi vet att föräldrar tvingas ställa in deltagande i idrottsevenemang. Barn får inte följa med på utflykter, man kan inte åka och bada och så vidare därför att det kostar pengar, och de här föräldrarna är så fattiga att man inte har råd.

Vi vet att arbetslösheten har ökat och att antalet socialbidragstagare har ökat. Innan man blev regering var regeringens paradgren det så kallade utanförskapet. Man gick till val på att minska det. Det har skenat, och den här regeringen säger att det beror på den finansiella krisen.

Jag är ganska säker på att man kan hantera en ekonomisk kris med en solidarisk politik till skillnad från den orättvisa politik som Göran Hägglund och regeringen har genomfört.

Min fråga till Göran Hägglund blir: Hur kan Göran Hägglund svara en sådan här politik? Hur kan man vara stolt och säga att vi hade en finansiell kris, och man lät den slå hårdast mot dem som inte hade jobb, mot dem som var sjuka och mot de fattiga barnfamiljerna? Det var de

som fick bära bördan, medan jag som tjänade mest skulle bli belönad. Hur kan man säga att man är stolt över en sådan politik, herr talman? Det är för mig en gåta.

Prot. 2009/10:145  
29 juni

*Svar på  
interpellationer*

Anf. 78 MATILDA ERNKRANS (s):

Herr talman! Jag fick ett råd av Göran Hägglund, och jag kan inte motstå att ge ett råd tillbaka. Jag avråder Göran Hägglund från att aspirera på socialministerposten i framtiden. Där tycker jag faktiskt inte att ministern har varit speciellt lyckad. Han får väl fundera på om han kan göra bättre succé någon annanstans.

Om det nu är krisen eller regeringens misslyckade politik som har åstadkommit dagens verklighet verkar Hägglund få fundera på. Men oavsett det har den här regeringen gjort ett antal val. Man tyckte sig ha råd att sänka skatterna med uppåt 100 miljarder trots att det var en ekonomisk och finansiell kris. Man tyckte uppenbarligen att man inte hade råd att stödja familjer och barn i fattigdom, för då skulle vi inte ha haft det som Rädda Barnen har konstaterat, det vill säga 350 000 fattiga barn i Sverige i dag.

Det är detta det kommer att handla om. Det handlar om det i dag i kammaren och förhoppningsvis under hela valrörelsen. Det handlar om att få den borgerliga regeringen att ta ansvar för den vardag och den verklighet som Göran Hägglund och hans regering har skapat i Sverige i dag. Man kan inte gömma sig bakom finanskriser och annat. Det är faktiskt så att de beslut, framför allt när det gäller den ekonomiska familjepolitiken, som berör barn och familjer fattades innan och oberoende av finanskrisen. Det gäller sänkningarna av ersättningen för vård av sjuka barn och ersättningen till föräldralediga. Utförsäkringarna i sjukförsäkringarna beslutades också innan och oberoende av finanskrisen.

Det finns en annan färdriktning att välja. Vi har redan klara socialdemokratiska och rödgröna besked som handlar om minskade klyftor och en kamp mot barnfattigdomen. Där har vi bland annat ett flerbarnstillägg, ett höjt underhållsstöd och ett höjt bostadsbidrag för ensamstående.

Anf. 79 LARS U GRANBERG (s):

Herr talman! Det kan vara farligt ibland att säga att man har lyckats så bra när man har sanerat den värsta ekonomiska krisen sedan 30-talet. Man kan ju möta någon som var med 1994. Den riksdagsledamoten kan komma in på några ideologiska frågeställningar, till exempel: Vilka ideologiska avkall har den här regeringen gjort under den så kallade saneringen av den ekonomiska krisen?

När vi tillträdde 1994 och började städa efter den regering som hade börjat försöka sanera den ekonomiska krisen gjorde vi enorma ideologiska avkall. Vi gick i full konflikt med LO. När gick Göran Hägglund i full konflikt med Svenskt Näringsliv senast? Vi gick i full konflikt med alla andra. Vi var nere och sparade i den pension som betalas ut till efterlevande barn till föräldrar som omkommit i olyckor. Sådana avkall var vi tvungna att göra, men den krisen nämns aldrig av den nuvarande alliansregeringen.

De säger att de har varit så duktiga, men de har inte gjort ett enda ideologiskt avsteg. Jag kallar det inte för att göra ett ideologiskt avsteg när man som stolt socialminister säger att vi har fått ett privat barnsjuk-

hus som har öppnat en marknad. Där säljs det presentkort på bra vård. Är det att göra ideologiska avkall för att sanera den värsta krisen sedan 30-talet? Nej.

Den socialpolitik som Göran Hägglund har varit ansvarig för innebär att vi har fått presentkortslösningar för barn i hälso- och sjukvården. Men det gäller inte de barn som vi pratar om i den här debatten utan de barn som har föräldrar som har råd att efterfråga detta på en marknad som Göran Hägglund vill ha.

Nej, Göran, ni har inte gjort ett enda ideologiskt avkall. Ta ansvar och säg att den här krisen inte var någonting jämfört med krisen på 90-talet!

Anf. 80 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det är intressant om man gör en poäng av att man har gjort ideologiska avkall, alltså att man har gjort ideologiska avsteg. Är det någon gång som ideologier spelar en roll – det är kanske bäst att förklara för den som inte följer den politiska debatten att ideologier betyder grundläggande värderingar – är det när det är ekonomisk kris. De behövs alltid, men alldeles särskilt behövs de vid en ekonomisk kris eller om man behöver genomgå en tuff saneringsperiod. Du säger att Socialdemokraterna gjorde ideologiska avkall. Det är ett intressant uttalande.

Jag tror inte att det leder särskilt långt att resonera om skuld eller inte historiskt sett, men jag tror att det leder ganska långt att ha en förståelse för den ekonomiska kris som Sverige har genomgått. För en kort tid sedan var IMF:s Peter Doyle här och sade att det är svårt att se vad den svenska regeringen hade kunnat göra bättre för att klara den svenska ekonomin, och det är klart att det är ett betyg som spelar roll. Vi vet att klarar vi inte av att hantera den ekonomiska situationen blir det i första hand de som har de minsta ekonomiska marginalerna som får betala.

Vi har gjort precis så gott som vi har kunnat. Vi har gjort vårt yttersta för att se till att så många människor som möjligt ska ha jobb i Sverige genom en politik som främjar anställning och att behålla arbetskraft, genom att satsa på kommuner och landsting för att de ska kunna ha kvar sina anställda, genom att förbättra med satsningar på framtidsinriktade saker som infrastruktur, forskning och annat och att använda tiden till detta men också genom att ge särskilt stöd till särskilt utsatta, till exempel genom flerbarnstillägget. Här har regeringen gjort betydelsefulla insatser. Allt har säkert inte varit perfekt, men alla internationella jämförelser visar att vi har lyckats bättre än nästan varje annat land.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **12 § Svar på interpellationerna 2009/10:383 och 408 om förmaksflimmer och jämlik vård**

Anf. 81 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Lars U Granberg har frågat mig hur jag avser att agera för att fler personer med diabetes ska få stöd och kunskap av sjukvården när det gäller att nå sina behandlingsmål samt hur jag avser att agera för att vården inte ska bero på var man bor eller socioekonomiska faktorer.



Per Svedberg har frågat mig vilka insatser jag avser att vidta för att garantera att patienter med förmaksflimmer får en lika god vård i alla delar av landet samt om jag avser att ta initiativ till ökad kunskapsuppbyggnad och kunskapsspridning kring förmaksflimmer samt till att samla olika aktörer kring detta.

Då interpellationerna har en nära koppling väljer jag att besvara dessa i samma svar.

Lars U Grahnberg och Per Svedberg tar upp mycket viktiga frågor. Det är självklart oacceptabelt om patienterna inte får den vård de behöver inom rimlig tid eller om vården inte är jämlik.

För såväl diabetesvården som hjärtsjukvården har staten tagit ett tydligt ansvar för att patienterna ska ges vård på lika villkor genom Socialstyrelsens nationella riktlinjer inom dessa områden. Riktlinjerna utgör ett stöd för beslutsfattare i styrning och ledning av vården liksom för hälso- och sjukvårdspersonal vid beslut om diagnostik och behandling. Utgångspunkten för riktlinjerna är de tre etiska grundprinciperna människovärdesprincipen, behovs- och solidaritetsprincipen och kostnadseffektivitetsprincipen.

Riktlinjerna är ett viktigt verktyg för att bland annat påverka resursfördelningen utifrån principen att mer resurser fördelas till högt prioriterade hälsotillstånd och åtgärder. I riktlinjerna ingår beslutsstöd för prioriteringar som baseras på riksdagsbeslutet om prioriteringar i hälso- och sjukvården. Rekommendationerna om prioriteringar är rangordnade efter angelägenhetsgrad. Det är patienternas behov och hur patienten kan tillgodogöra sig vården som ska avgöra insatsen.

Diabetes och hjärtsjukdomar har starka samband med både livsvillkor och socioekonomiska faktorer liksom med varandra. Dessa samband har uppmärksammats i båda riktlinjerna, liksom betydelsen av att arbeta förebyggande. Under 2011 kommer Socialstyrelsen att publicera nationella riktlinjer för sjukdomsförebyggande metoder där det kommer att finnas rekommendationer om vilka metoder hälso- och sjukvårdspersonal kan använda för att hjälpa patienter att förändra sina levnadsvanor.

Regeringen har också vidtagit flera åtgärder för att kunna ge ytterligare stöd till medborgarna när det gäller goda levnadsvanor. Statens folkhälsoinstitut har regeringens uppdrag att bland annat ge nationellt stöd till lokalt arbete och nationell samordning av tobaksfrågan och en kraftsamling för tobaksavvänjning.

Den 1 juli i år träder förändringar i tobakslagen i kraft som syftar till en bättre efterlevnad av bestämmelserna om åldersgräns samt en effektivare tillsyn. Regeringen har vidare inrättat ett dialogforum om matvanor och fysisk aktivitet där företrädare för branschen, experter, frivilligorganisationer, myndigheter och medier gemensamt diskuterar hur samhället kan befrämja detta. Statens beredning för medicinsk utvärdering, SBU, har nyligen gjort en kunskapsöversikt om kost och diabetes som eventuellt kan komma att utgöra en komplettering till de nationella riktlinjerna.

Öppna jämförelser spelar en central roll för att utveckla hälso- och sjukvården mot att bli mer effektiv och jämlik. Genom att fortlöpande och öppet jämföra sin verksamhet med andra ges vårdgivarna ett kraftfullt verktyg för att spåra ojämlikheter och för att förbättra kvaliteten i vården. Regeringen har därför tagit fram en nationell strategi för kvalitetsutveckling genom öppna jämförelser. Under 2009 publicerade Social-

styrelsen en fördjupad rapport med öppna jämförelser inom hjärtsjukvården där bland annat skillnader belystes i hjärtsjukvårdens processer och resultat. Med utgångspunkt i indikatorerna för god diabetesvård kommer Socialstyrelsen under 2010 och 2011 att göra en uppföljning av diabetesvården.

Det är viktigt att patienterna får snabb tillgång till vård. Regeringen har genom satsningen på kömiljarden sett till att patienterna snabbare får vård. Uppföljningen från 2009 visar på minst sagt lyckosamma resultat. Antalet patienter som väntade längre än vårdgarantins 90 dagar på besök till specialist minskade med 77 procent. Väntetiderna till behandling eller operation minskade med hela 82 procent. Nu har regeringen dessutom höjt kraven i kömiljarden för att sporra landstingen att korta köerna ännu mer. Detta är en reform som gynnar alla i behov av vård.

Anf. 82 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Tack för svaret, socialministern! Det blir lite specifikt när man fokuserar bara på förmaksflimmer, men frågan spänner vidare än så, och du har ju i ditt svar breddat diskussionen rätt rejält.

Anledningen till att jag skrev interpellationen var att ett antal människor i mitt närområde kontaktade mig och ställde frågan hur det kunde vara på detta sätt. Det handlar företrädesvis om äldre människor som under långa perioder slitit med ett sjukdomstillstånd som de inte har fått någon ordning på och fått till svar att de håller sig inom kön och de har sin rättighet, men tyvärr har man inte specialister. Det där kan jag tycka har varit lite knöligt. Vår roll här är att se till helheten och konstatera att vi måste sätta system i sjön som gör att det blir så bra som möjligt för individen.

När jag lyssnar på ministrarnas svar, bland annat om kömiljarden, tycker jag att det är lite intressant, för om man tittar på statistiken ser den rätt konstant ut, det vet både du och jag. Det är ungefär lika mycket folk i kön fortfarande fast det är ett större antal som själva har valt köandet för att de vill träffa sin egen läkare. Då har man inte tjänat något.

Den här patientgruppen är en sådan grupp som inte för speciellt mycket väsen av sig. Däremot är det en grupp som förutom att de genomgår ett kraftigt lidande också kostar en del pengar. Insatsen skulle alltså mycket väl kunna betala sig rejält, men då krävs det att ministern är tydligare och mer skarp. Att Socialstyrelsen kommer med riktlinjerna 2011 är jättebra, det är inte fråga om det, men det är viktigt med tydlighet, och då kanske vi i slutändan hamnar hos specialisten, läkaren. Vi skulle kunna bredda debatten till att handla om hyrläkare och allt vad det är, men det tänker jag inte göra.

Skulle ministern kunna tänka sig att ta fram verktyg som gör att läkarkåren tar det här på större allvar? Det skulle för den enskilde innebära att tiden som man lider förkortas. Då skulle per automatik också köerna kortas. Totalen borde bli att hela samhället skulle tjäna på det här.

Då krävs det tydlighet, och det är i stort sett bara ministern och regeringen som kan vara tydlig och säga att vi måste ta krafttag för att lösa problemet. Om man resonerar så att den äldre ska vara i fokus – jag har hört ministern säga det ett flertal gånger – då borde man också ta krafttag för att lösa den här frågan.

Även diabetesvården berör många äldre, men vi kan se att det system som byggts upp bland annat i Stockholm utifrån ett vårdutbud mer bygger på kvantitet än kvalitet, vilket oroar mig. Det är lite snårigt. I går hade jag en diskussion med finansministern om pensionärernas möjligheter när det gäller skatter. Det är en grupp där det stora flertalet inte har ekonomiska möjligheter att kunna köpa sig en plats eller gå förbi en kö.

Jag tror att vi har en gemensam syn på detta, men lösningarna är nog lite olika. Skulle ministern kunna vara lite mer precis beträffande hur han tänker i frågan?

Anf. 83 LARS U GRANBERG (s):

Herr talman! Jag ska börja med att kort nämna att vi gjorde ideologiskt avkall 1994 för att värna det som vi nu diskuterar, likvärdig vård. Det var nödvändigt för att vi skulle ha kvar någonting av välfärdens kärna. Det var anledningen till ideologiskt avkall, Göran Hägglund.

Alla patienter bör ha rätt till likvärdig vård och samma möjligheter att få den medicinmässigt relevanta vården. Det är vår syn. Frågan är om regeringen är beredd att ta ansvar för det som sker med de nationella riktlinjer som är öppna, som inte på något sätt är tvingande. Man kan vid kliniker och bland läkare bortse från dem. Vi vill att det ska vara obligatoriskt att använda de nationella riktlinjerna. Vi vill ha granskning och kontroll i förväg av alla vårdgivare för att säkerställa att de ger den bästa möjliga vården och följer de nationella riktlinjerna. Därför föreslår vi en nationell kvalificering av alla vårdgivare.

För att öka kunskapen om vårdens resultat spelar kvalitetsregistren en viktig roll. Där kan man samla data om hur patienten mår, om hur vårdens behandling av patienten lyckas, och det ger möjligheter att utveckla kvaliteten. Problemet är att rapporteringen till kvalitetsregistren i dag är frivillig. Regeringen har valt att inte öka kunskapen om vården genom att avstå från ett obligatorium som skulle ge värdefull kunskap om hur vården lyckas. Min fråga till ministern är varför regeringen inte vill ta ansvar så att vi får tillgänglig och tillförlitlig kunskap om hur vården fungerar. Eller är ministern beredd att öppna för obligatorisk rapportering? Vi vill ha obligatoriskt deltagande i kvalitetsregister. Det ska finnas ett krav att man ska delta i nationell kvalitetscertifiering.

Låt mig gå över till frågan om diabetes. Regeringen har infört vårdval men lämnat till landstingen att formulera på vilka grunder ersättningen till vårdcentralerna ska betalas. Regeringen har också ensidigt prioriterat valfrihet och tillgänglighet men valt att bortse från kvaliteten. Regeringen föredrar alltså att gynna snabba kontakter med vården, vilket Per Svedberg var inne på, inte kvaliteten. Inte heller har man satsat på tillgänglighet för dem som behöver vård allra mest, människor med diabetes och andra kroniska sjukdomar.

Det är inte rimligt att människor med diabetes riskerar att komma i kläm när forskningen entydigt visar att regelbundna kontakter med läkaren eller i detta fall diabetessköterskan leder till bättre måluppfyllelse och bättre resultat i diabetesvården. Frågan är om regeringen är beredd att prioritera de kroniskt sjuka. Kommer ministern att ta initiativ till att det tas fram kvalitetsindikatorer i vårdvalet så att kvaliteten och resultatet belönas?

I dag visar det nationella diabetesregistret att sex av tio diabetespatienter, av dem som finns i registret, inte når sitt målvärde. Det är inte rimligt. Därutöver finns mörkertal i form av alla de som inte rapporteras till registret. Det visar att det behövs mer fokus på resultat i vården. Det behövs kvalitetsregister och nationella riktlinjer. Eller tycker ministern att det är rimligt att bara sex av tio når målet?

Anf. 84 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Det är naturligtvis viktiga frågor vi resonerar om. De är viktiga för den enskilde patienten, för vederbörandes anhöriga och för hur vården fungerar när det gäller att knyta an till enskilda personer och fungera som den är tänkt att göra.

Det finns en ojämlikhet i vården som tar sig uttryck på många olika sätt. Det finns skillnader mellan norr och söder, öster och väster. Det finns skillnader inom ett och samma landsting, skillnader i behandlingen av kvinnor och män, skillnader mellan människor som är svenskar sedan generationer tillbaka och sådana som nyligen anlänt till vårt land. Det finns också skillnader mellan personer från olika socioekonomiska grupper. Detta behöver ändras så att alla människor, oavsett allt, behandlas på ett likvärdigt sätt, på bästa möjliga sätt.

En av de absolut bästa metoderna att åstadkomma det är att mäta och jämföra och därefter utvärdera resultatet av det som åstadkommit. På så sätt kan vi ta itu med det som inte fungerar och samtidigt lära oss av det som fungerar riktigt väl. Därför tror jag att öppna jämförelser och kvalitetsindikatorer är något av en nyckel. Jag kan förmodligen inte leda det i bevis, men jag tror att ojämlikheten i vården håller på att minska om vi ser på det över lång tid. Allteftersom vi mäter alltmer och allt noggrannare kommer dessa saker i dagen, och det blir möjligt att ta itu med dem. Det är mycket, mycket betydelsefullt, men då måste de också användas till kloka åtgärder.

Per Svedberg var inne på köer, och köer orsakar mängder av oro och lidande när det gäller enskilda personer som väntar på behandling. Det gäller för den delen även deras anhöriga. Här finns det en hel del bekymmer. Jag vill dock motsäga Per Svedberg när det gäller resultaten. Det vi nu kan se – jag nämnde siffrorna tidigare – är dramatiska förbättringar.

Även om vi – vilket vore felaktigt, men jag säger det ändå – räknade in varenda person som är frivilligt väntande och räknade med att vederbörande skulle behandlas nu, trots att det finns goda medicinska grunder för att inte behandlas nu – om man räknade alla som att de väntat 90 dagar oavsett hur länge de faktiskt väntat – skulle vi se en förkortning av köerna med 57 procent. Vi har alltså sett dramatiska förbättringar på mycket kort tid, och det arbetet måste vi fortsätta att bedriva. Detta kan var och en studera på sajten [vantetider.se](http://vantetider.se).

Lars U Granberg är inne på viktiga frågor när det gäller hur riktlinjer används och när det gäller inrapportering till kvalitetsregister. Självklart är det inte fritt valt arbete utan det är metoder som ska användas. Det gäller att nå ut med utbildning och information till all personal så att det också praktiseras. För att våra register ska bli riktigt verkningsfulla och väl fungerande kortsiktigt och ligga till grund för forskning och utveckling på området, vilket kan ge ännu bättre behandling, måste vi ha in

uppgifterna. På så sätt kan vi få ett så bra underlag som möjligt och kan gå vidare.

Självklart måste vi tydligare prioritera kroniskt sjuka patienter som inte ska ha en bättre vård än andra men en vård som är jämförbar med alla andras. I dag hamnar de ofta mellan stolarna och slits på ett sätt som gör att de, summa summarum, inte får en likvärdig vård, jämfört med de allra flesta av oss.

Anf. 85 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! När vi diskuterar på det här sättet är vi samstämmiga. Jag tror att vi har samma tankar om hur vi vill att våra äldre ska ha det och hur vi själva vill bli behandlade när vi blir äldre.

Problemet är att jag inte tror på kvantifieringen. Jag tror på att vi måste följa upp och ha krav, men ett belöningssystem, ersättningssystem, inom vårdapparaten som bygger på kvantifiering kommer att leda till sänkt kvalitet. När man börjar mäta kvalitetsindikatorerna och de andra faktorerna kommer det i sig att vara stimulerande, men som ministern sade kan vi se att kvaliteten inom hälso- och sjukvården blir allt bättre. Så är det, och det oberoende av regering, skulle jag tro. Den utveckling vi har, den medicinsk-tekniska och den specialiserade, blir nämligen bättre. Brottet uppstår när det är kvantiteten som styr, och då blir det bekymmersamt. Då tror jag att våra äldre, de som inte kan ta till orda, hamnar i kläm.

När det gäller förmaksflimmer specifikt är tyvärr majoriteten av patienterna äldre multisjuka människor som är beroende av en vårdapparat som tar ett helhetsgrepp och ser hela människan, inte bara specifikt och styckevis. När man har ett system som belönar styckevisa insatser är risken att man bortser från de andra delarna, som också behöver stöd, hjälp och behandling. Vi borde väl ändå vara ganska överens om att ett sådant system inte är till gagn för den äldre. Då är vi ute på ett sluttande plan. Det leder inte till en bättre hälso- och sjukvård. Det leder förmodligen till mer hälso- och sjukvård, men inte till bättre.

Det är här det bryter sig lite grann mellan vår och er syn på hurdan hälso- och sjukvården ska vara. Jag tror att vi vill samma sak, men har lite olika orosmoln i sikte. Men det viktiga måste ändå vara att tant Agda eller Kalle under sina sista dagar åtminstone inte ska känna att det är hjärtat som stör så att de inte mår så bra som de skulle kunna, utan att det måste vara någonting annat. Där har vi ett ansvar, tycker jag. Det är de som har byggt landet. Det är därför vi finns här med all den trygghet som de har varit med och skapat. De förtjänar att bli tagna på allvar.

År 2011 kommer riktlinjerna, kan man framhålla. Väl så bra, men man kanske skulle kunna göra en viljeyttring redan nu. I stället för att bara prata om vårdval kanske man borde diskutera att det skulle kunna heta "hälsoval", med en helhetssyn på människan i stället för en kvantifiering.

Jag kommer förmodligen inte att få ministern att säga det här, men jag tror att det gäller all verksamhet, oavsett om den är offentlig eller privat. Om man bara kör på kvantitet måste man göra avkall på kvaliteten. Det tror jag att vi kan vara ganska överens om. Det är en balansgång. Jag tror inte på ministrernas medicin.

Prot. 2009/10:145  
29 juni

Svar på  
interpellationer

Var gärna lite tydligare! Tala om för Agda och Kalle att ni kommer att se till att det bildas ett flimmerteam inom deras hälsocentral! Det kan räcka.

Anf. 86 LARS U GRANBERG (s):

Herr talman! Man kan som socialminister få för sig att man i talarstolen under en interpellationsdebatt kan säga att de *ska* följa de nationella riktlinjerna. Men nationella riktlinjer är endast rådgivande. I och med att de är rådgivande kan man på kliniken, på landstinget eller någon annanstans välja att bortse från dem eller göra någonting annat. Det är det som är problemet, så frågan återstår: Är regeringen beredd att ta ansvar för att det läge som råder ska råda också i fortsättningen? Vi vill att det ska vara obligatoriskt att använda de nationella riktlinjerna. Vad vill regeringen? Vi vill ha granskning och kontroll i förväg av alla vårdgivare för att säkerställa att de ger bästa möjliga vård och följer de nationella riktlinjerna. Vad vill regeringen? Är ministern vad gäller kvalitetsregistren beredd att ta upp frågan om obligatorisk rapportering? Vi vill ha obligatoriskt deltagande i kvalitetsregister. Vi vill ha krav i den nationella kvalitetscertifieringen på att man deltar.

Jag hakar upp mig på slutet av socialminister Göran Hägglunds svar, där han tar upp kömiljarden, som Per var inne på. Han säger: ”Uppföljningen från 2009 visar på minst sagt lyckosamma resultat.” Det är möjligt att det är så, men det har också kommit upp att det ute i landstingen har funnits två olika kösystem. Den ena består av frivilligt väntande eller vad det heter. Det är klart att vi kan redovisa att resultatet har varit lyckosamt, Göran Hägglund, men varför ska vi vänta till efter valet för att få se resultaten? Näst sista meningen i svaret lyder: ”Nu har regeringen dessutom höjt kraven i kömiljarden för att sporra landstingen att korta köerna ännu mer.” Varför ska redovisningen av detta komma först efter valet, Göran Hägglund?

Jag vill inte vara konspiratorisk, men jag tror att Göran Hägglund förstår att när han nu har varit ute och kanske varit tvungen att skärpa till det hela på grund av att man inte har följt de riktlinjer som ministern har talat om i talarstolen i Sveriges riksdag – det är väl ungefär lika dåligt som med de nationella riktlinjer som han nyss sade att de ska följa – innebär det att resultatet kanske inte är så klädsamt när vi är nära ett val. Men vi får väl se! Vinner vi valet ska vi jaga Göran Hägglund i opposition med det resultat som redovisas då.

Anf. 87 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Skulle ni vinna valet skulle ni ta bort kömiljarden, har jag förstått. Det är ett av de mest verksamma instrument som vi har åstadkommit på många år inom svensk hälso- och sjukvård. Jag såg att man i Dagens Medicin hade ringt runt till de s-märkta landstingsråden runt om i Sverige. Rubriken handlade om att kömiljarden har gett resultat. Det var vittnesmålet.

Jag kan inte klandra Lars U Granberg, men jag sade i mitt tidigare inlägg att om man räknar in alla de så kallade frivilligt väntande – patientvald väntan heter det egentligen – i köerna, också dem som har väntat kortare tid än 90 dagar, för man vet inte hur många som har väntat under respektive över 90 dagar, är förbättringen 57 procent. Det är ett fenome-

nalt resultat. Även om man räknar på det ur min utgångspunkt kanske mest pessimistiska sättet är förbättringen 57 procent. Jag vet inte om det gick in nu heller, men jag nämner det ändå för protokollets skull.

Man behöver inte vänta till efter valet för att se resultatet. Lars U Granberg kan gå in på sajten [www.vantetider.se](http://www.vantetider.se) redan nu efter denna debatt och ta del av hur det går landsting för landsting och hur mycket köerna har kortats i det egna Norrbotten eller annorstädes.

Per Svedberg tar upp den viktiga frågan om ersättningssystemen. Där är det på följande sätt: Landstingen får själva konstruera sina ersättningssystem. Man har gjort lite olika. Stockholm har gjort på ett sätt, Halland på ett annat, Skåne på ett tredje, Västra Götaland på ett fjärde och så vidare. Jag tror att det kanske inte är så dumt att det är så. Man kan lära av varandra och se vad som fungerar bäst. Jag brukar alltid säga till landstingspolitikerna, som äger besluten, att de inte ska låta för mycket prestige kopplas till detta utan ha en prestigelös prövande attityd och säga: Nu prövar vi det här. Det är det bästa vi kan tänka ut just nu. Om det visar sig att det går att göra bättre ska vi ändra på det allteftersom, så att vi får en utformning som är så bra som den någonsin kan vara.

I några regioner har man valt just uttrycket "hälsoval". Det viktiga är vad de gör, inte vad det kallas, men det handlar om att erbjuda mer vård, närmare vård och kvalitetsmässigt god vård. Sedan 2009 har vi fått häpnadsväckande 181 nya vårdcentraler i Sverige, alltså en ökning med 19 procent. Det är jättemycket, det! Den som jag invigde senast var en ny vårdcentral som Bräcke Diakoni startade i Jönköping och som jag tror tillför någonting betydelsefullt i vården och gör att det blir närmare för många personer som bor där, vilket har betydelse inte minst för de äldre personerna.

Primärvården, som ser hela människan, har ett större ansvar att ta för helheten, som Per Svedberg efterlyser. Inom specialistvården är det naturligtvis så att vi som människor delas upp på olika sätt efter våra kroppsdelar, men primärvården har helhetsansvaret. Det är viktigt att primärvården gör sitt jobb tidigt och sedan naturligtvis använder specialistvården när det krävs.

Det ska ske ett prestigelöst prövande av ersättningssystemen, och jag välkomnar de många nya vårdcentralerna. Jag tror att det här kommer att utveckla vården. Det gäller naturligtvis att göra de viktiga uppföljningarna.

Jag är lite skeptisk till det som Lars U Granberg tar upp med certifiering. Jag tror att det där blir ett övermäktigt system att hantera i förhållande till de vinster som kan göras.

Anf. 88 PER SVEDBERG (s):

Herr talman! Det är kul att socialministern får klippa band! Frågan är – jag återkopplar – om alla bandklippningar leder till högre kvalitet. Då är vi tillbaka i samma frågeställning: Är det kvalitet eller kvantitet? Men jag tänker inte fördjupa mig mer i det. Jag vet att det är väldigt många som är debattsugna och vill fortsätta dagen.

Jag kan konstatera att vi är ganska överens om att de äldre är en viktig grupp. De behöver stöd och stöttning, och framför allt behöver de en smidigare väg för att få hjälp med sina åkommor. Vi är inte överens om ersättningssystemet.

Jag måste kommentera detta med köerna. Vi kan hålla på och laborera med statistik, och statistiken som du beskriver finns på vårdsidan. Men vi måste se vad statistiken innebär.

I de delar som jag känner till är den självvalda kön särskild och särredovisad. Men i och med att du valt den självvalda kön får du en ny remiss. Då händer någonting snopet. Efter 89 dagar får du en ny remiss, och då är du inne på dag ett fastän det egentligen är den 90:e dagen.

Det är bara ett tips. Det kan stöka till statistiken en aning så att det inte blir så bra som socialministern pekar på.

Jag vill önska socialministern, talmannen och all personal i kammaren en trevlig sommar! Nu tänker jag fara hem till Norrbo.

Anf. 89 LARS U GRANBERG (s):

Herr talman! Jag fick ett klart svar. Jag uppfattade svaret rätt som du gav på Per Svedbergs fråga om kömiljarden. Däremot finns det en sorts statistik om kömiljarden som har ändrats. Vi kan ta den debatten någon annan gång vid sidan av Riksdagshuset i och med att jag nu slutar i riksdagen efter 16 år.

Det talas om att tillgängligheten har ökat och möten. Enligt en RUT-rapport minskade antalet anställda i den offentliga sjukvården 2007 och 2008 med 11 000 personer. Däremot ökade antalet i privat specialiserad sjukvård i storstäder som Stockholm.

Det är svårt att få ihop det. Åren 2007 och 2008 ökade ojämlikheten i hälso- och sjukvården när det handlar om möjligheten, precis som vi debatterade, att kunna få kontakt med och möta en specialist runt om i vårt land. Det är hur det ser ut, Göran Hägglund, enligt den rapporten.

Jag ska avsluta med att tacka Göran Hägglund och förste vice talmannen, som har gjort samma kloka val som jag. Du har suttit betydligt längre tid än jag. Efter lång tid och åtskilliga debatter i riksdagen väljer vi att göra någonting annat. Men vi ska debettera Göran Hägglund även när han sitter i opposition efter valet.

Anf. 90 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag lovar att jag som socialminister kommer att fortsätta att göra mitt yttersta så att alla vi som är i kammaren ska få en god vård också fortsättningsvis.

Per Svedberg ställde frågan: Leder alla nya vårdcentraler verkligen till högre kvalitet? Det är en betydelsefull fråga att ställa. Man ska inte förväxla kvantitet och kvalitet, precis som Per Svedberg var inne på. Det handlar om att vi kan klara båda sakerna.

Vi ska gärna ha en högre tillgänglighet i form av större kvantitet. Men vi måste hela tiden säkerställa att vi har en hög kvalitet på vården. Därför är tillsynen av en enormt stor betydelse. Det gäller också de öppna jämförelserna, kvalitetsindikatorerna och annat som gör att vi kan mäta och värdera de insatser vi gör. Vi kan då sätta in särskilda åtgärder som det är så att vi får bekymmer.

När det gäller köstatistiken, som båda herrarna här har tagit upp, jobbar vi oerhört målmedvetet med det. Det kräver också landstingen. Man vill ha sjysta spelregler för jämförelserna. Därför får vi hjälp och tips med råd och dåd från landstingen.



Vi är också själva oerhört angelägna om det. Det är i första hand inte för att statistiken ska vara perfekt, även om den behöver vara det för att vi ska uppnå målet. Men målet är att så många patienter som möjligt ska få vård så snabbt som möjligt och att ingen ska behöva vänta i onödan. Därför arbetar vi mycket intensivt med att ha bästa möjliga underlag.

Faktum kvarstår. Räknar man på det mest pessimistiska sätt som jag över huvud taget kan komma på att göra har antalet personer som väntar längre tid än 90 dagar, det vill säga det som vårdgarantin har som högsta gräns, minskat med 57 procent, och det är enastående bra. Men vi har mycket kvar att göra innan vi kan säga att vi är nöjda.

Vi har sannolikt den bästa vården i världen. Men det finns fortfarande förbättringspotential, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

### 13 § Svar på interpellation 2009/10:404 om försäljning av receptfria läkemedel

Anf. 91 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Lennart Axelsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att gällande regler för försäljning av receptfria läkemedel i handeln följs samt vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att reklam för receptfria läkemedel sker på ett måttfullt sätt.

Omregleringen av apoteksmarknaden syftar till att öka tillgängligheten till läkemedel. Möjligheten att sälja vissa receptfria läkemedel på andra försäljningsställen än apotek är ett viktigt led i detta. Men även receptfria läkemedel kan ge bieffekter, och överkonsumtion kan vara skadlig. I propositionen *Handel med vissa receptfria läkemedel* gjorde därför regeringen noggranna överväganden om hur försäljningen skulle vara utformad. Bland annat infördes en regel om att läkemedel inte får säljas till personer som är under 18 år.

En viktig utgångspunkt har varit att upprätthålla en hög nivå på säkerheten för konsumenterna. Det finns ett tydligt regelverk för tillsyn och kontroll av handeln. Kommunerna ska kontrollera efterlevnaden av lagen om handel med vissa receptfria läkemedel och de föreskrifter som Läke-medelsverket har meddelat. Läke-medelsverket ska underrätta kommunerna om de anmälningar som kommer in från näringsidkare som vill bedriva detaljhandel med receptfria läkemedel. En gång i månaden skickar Läke-medelsverket en lista över anmälda butiker till samtliga kommuner. Listan publiceras också på Läke-medelsverkets webbsida. Brister som kommunen upptäcker ska rapporteras till Läke-medelsverket. Läke-medelsverket får meddela förelägganden och förbud, som kan förenas med vite, för att regelverket ska efterlevas. Den som bryter mot förbudet att sälja läkemedel till personer under 18 år kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

För att underlätta för kommunerna att svara för kontrollen av försäljningen har Läke-medelsverket vidtagit ett antal åtgärder. En vägledning har tagits fram och distribuerats till samtliga kommuner. En särskild kommunsida finns nu på Läke-medelsverkets webbplats där information till kommunerna är samlad. Stöddokument till kommunerna i form av en

checklista och rapportformulär för rapportering av brister har tagits fram och distribuerats till samtliga kommuner via e-post. Utbildningstillfällen för kommunhandläggare genomförs under våren och hösten 2010. En informationsinsats riktad till de stora affärskedjorna för att förbättra efterlevnaden av regelverket har genomförts.

Regeringen har den 10 juni gett Statskontoret i uppdrag att följa upp och utvärdera omregleringen av apoteksmarknaden utifrån målet med reformen. Uppföljningen och utvärderingen ska omfatta försäljning av såväl receptfria som receptbelagda läkemedel. Det innebär att utvärderingen bland annat bör avse effekterna för konsumenterna när det gäller tillgängligheten till läkemedel och service i alla delar av landet, öppettider, prisutveckling, konsumtionen av de läkemedel som omfattas av reformen samt apotekens bidrag till en förbättrad läkemedelsanvändning. I fråga om förbättrad läkemedelsanvändning bör bland annat risken för överdosering av receptfria läkemedel utvärderas. En delrapport med en första utvärdering ska lämnas senast den 1 juni 2012, och uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juni 2013. Dessutom har Konkurrensverket och Konsumentverket i uppdrag att följa och analysera utvecklingen på apoteksmarknaden. Dessa uppdrag ska slutredovisas senast den 31 december 2010.

När det gäller marknadsföring av humanläkemedel ställs det enligt läkemedelslagen krav på att den ska främja en ändamålsenlig användning av produkten genom en presentation som är aktuell, saklig och balanserad. Reklam som riktas till allmänheten får inte ha ett innehåll som är utformat så att det kan leda till användning av läkemedel som medför skada eller på annat sätt inte är ändamålsenlig eller till att människor inte söker relevant vård. Läkemedelsverket har tillsyn även över att dessa bestämmelser efterlevs.

Insatser i form av information, kontroll och tillsyn i enlighet med gällande lagstiftning är viktiga för att uppnå en god efterlevnad av regelverket. Jag avser att även fortsättningsvis noga följa utvecklingen när det gäller försäljning av receptfria läkemedel på andra platser än apotek.

Anf. 92 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Tack, socialministern, för svaret! Vi fick ju tidigare en lektion i ideologi. Jag tror att socialministern sade att det handlade om grundläggande värderingar. När det gäller frågeställningen i den här interpellationen kanske det i första hand inte handlar om ideologi, däremot handlar grunden till det hela om ideologi. Där har socialministern och jag haft ett antal interpellationsdebatter tidigare där vi har fastställt varandras åsikter om lämpligheten i Apotekets avreglering, omreglering, utförsäljning eller hur man väljer att uttrycka det.

Jag tycker inte att det var en klok idé att slå sönder ett väl fungerande system med uppgiften att se till att vi fick den medicin vi behövde. Vi har nu fått ett system som är svårt att överskåda, det är svårt för folk att veta var någonstans medicinerna finns och liknande saker.

Om ett par dagar kommer Bilprovningsen att gå samma väg. Där handlar det naturligtvis om grundläggande värderingar. Ni är som sagt beredda att låta skattebetalarna, svenska folket, betala den kostnaden för att ni av ideologiska skäl inte vill att vi ska äga tillsammans.

Dagens interpellation handlar alltså om en helt annan sak. Den handlar om vad som börjar hända i och med att vi i en sak som vi var överens om, att släppa ut receptfria läkemedel i handeln, nu kan se att man inte följer de regler som socialministern räknade upp i svaret och som jag nog tror i grunden är ganska väl genomtänkta, om de bara följs. Vi kan alltså i affärskedja efter affärskedja få exempel på att man exponerar läkemedel på ungefär samma sätt som godis. Vi kan nu se att tv-reklamen allt oftare påminner oss om att vi kanske borde köpa just det här läkemedlet. Risken är uppenbar att vi kommer att få en ökning av konsumtionen av läkemedel om vi inte är väldigt vaksamma på den här utvecklingen.

Det var bakgrunden till att jag ställde interpellationen. Jag tycker att det är viktigt, även om vi var överens om att det var bra att vi kunde få möjlighet att köpa läkemedel på fler ställen, att vi som politiker inte tvekar att göra reglerna ännu tydligare om det visar sig att man inte följer de vi har. Det är det vi kan se hända.

Anf. 93 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag är glad att Lennart Axelsson har väckt den här viktiga frågan så att jag får tillfälle att redogöra för regelverket. Jag är också glad över att vi är överens om betydelsen av att underlätta tillgängligheten till läkemedel, men att det också ska ske på ett ansvarsfullt sätt, både från den nationella nivåns sida, alltså myndigheter och annat, och när det gäller uppföljningen lokalt. Det här ställer krav på aktörerna att faktiskt kunna motsvara det förtroende som man har fått.

Inte ens de vanligaste receptfria läkemedlen är vid en felaktig eller omåttlig användning ofarliga, utan det finns risker med och biverkningar av ett användande som manar till försiktighet, därav också ett ganska strikt regelverk.

Kommunerna har ett ansvar för att följa upp det här. De har ett tydligt uppdrag. Vi har genom inte minst medieredovisningar, en tid tillbaka visserligen, sett att alla kommuner kanske inte har tagit sitt ansvar fullt ut. Därför är det viktigt att de centrala myndigheterna trycker på och ligger på kommunerna så att de först och främst, det självklara, är medvetna om sitt ansvar, men också vad det innebär i praktiken att följa upp. Kommunerna är ju inte alldeles ovana vid det här. De har redan ett ansvar för tillsynen när det gäller tobaks- och folkölsförsäljningen. Det betyder ju att organisationen för detta borde finnas på plats. Men det gäller också att man tar in den här delen.

Jag håller förstås också med Lennart Axelsson om vikten av att den reklam som görs, den marknadsföring som sker, vare sig det handlar om till exempel tryckta medier eller det handlar om tv-reklam, sker på ett ansvarsfullt och måttfullt sätt, för läkemedel är underbara på det viset att de faktiskt kan bota och de kan lindra. Men fel använda kan det också vara riktigt ödesdigert. Därför är det viktigt att gagna just ett ansvarsfullt utnyttjande av de läkemedel som står till förfogande. Vi kommer att fortsätta följa det här mycket noga för att kunna säkerställa att regelverket följs hela vägen ut.

Anf. 94 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag hade egentligen inte tänkt göra ett inlägg till, men jag funderade på en sak, en ren kunskapsfråga. I och med att kommuner-

na nu har blivit pålagda det här ansvaret, innebär det också att de har blivit tillförda ytterligare resurser för att kunna klara det? I och med att man har svårt att kunna behålla anställda redan som det är i dag, med ansträngd ekonomi på grund av den politik som Göran Hågglund står bakom, vore det intressant att veta om man har fått möjligheten att göra den här tillsynen.

Sedan skulle jag också vilja passa på och göra reklam för ett debattseminarium i Almedalen som kallas Tappa inte respekten för läkemedel. Det är alltså Sveriges farmaceutförbund som vill att man diskuterar de här väldigt viktiga frågorna. Sett utifrån deras yrkeskompetens är de naturligtvis extra viktiga. Jag tror inte att det var att överskrida några regler. Skulle det vara så får jag ta på mig det.

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Vi är generösa vid denna tidpunkt.)

Anf. 95 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd):

Herr talman! Detta sagt med anledning av diskussionen om måttfullhet när det gäller reklam och marknadsföring. Man får väl säga att den är måttfull med tanke på de våldsamma massor som följer den här debatten just nu.

Jag borde kanske kunna svara Lennart Axelsson rätt upp och ned på frågan om de har fått extra pengar. Vad jag däremot med säkerhet kan försäkra är att vi inte har gjort någonting som vi inte har varit överens om. Vi har haft en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om den här ordningen. Huruvida de har fått pengar eller inte kan jag på rak arm inte svara på, men jag kan återkomma i den frågan till Lennart direkt.

Jag säger en gång till att det här är otroligt betydelsefullt, och vi kommer att följa det väldigt noggrant. Jag är glad att Lennart Axelsson har tagit upp den här frågan. Jag räknar med att han kommer att fortsätta vara en vakthund på det här området så att vi får fortsätta att samarbeta på det här viset.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **14 § Svar på interpellationerna 2009/10:435, 454 och 464 om barnens rätt till båda sina föräldrar**

Anf. 96 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (kd):

Herr talman! Gunvor G Ericson har frågat integrations- och jämställdhetsministern om hon avser att ta initiativ till att ändra reglerna för jämställdhetsbonusen så att sambopar inte diskrimineras i förhållande till gifta par. Dessutom ställs frågan om ministern avser att ta initiativ till att ändra reglerna så att lesbiska par som blivit gravida utomlands har rätt till lika mycket bonus som om de hade blivit gravida i Sverige. Lennart Axelsson har frågat socialförsäkringsministern om hon är beredd att vidta åtgärder för att se till att adoptivföräldrar får ta del av samma rättigheter som andra föräldrar har. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara även på dessa interpellationer. Veronica Palm har

frågat mig hur min plan ser ut för att öka pappornas uttag av föräldraförsäkringen.

Beträffande den del i Lennart Axelssons interpellation som behandlar beslut från CSN vill jag påpeka att dessa frågor ligger inom Utbildningsdepartementets område. Jag kommer därför endast att besvara Lennart Axelssons fråga om adoptivföräldrars rätt till jämställdhetsbonus.

Att ha vårdnaden om ett barn betyder att ha det rättsliga ansvaret för barnets person. Barnets vårdnadshavare har rätt och skyldighet att bestämma i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn har tillsammans ett juridiskt vårdnadsansvar för sitt barn och ska tillsammans besluta om frågor som rör barnet. Utgångspunkten är att vårdnadshavarna ska enas i frågor som rör barnet. Det är ett barns vårdnadshavare som har en självständig rätt till föräldrapenningdagarna. Om föräldrarna har gemensam vårdnad har de rätt till hälften var av dagarna med möjlighet att avstå sin rätt, det vill säga överlåta ett visst antal dagar till den andra föräldern. Som svar på Gunvor G Ericsons frågor vill jag därför informera om att med hänsyn till att föräldrar med gemensam vårdnad har ett gemensamt ansvar för barnet faller det sig naturligt att inrikta jämställdhetsbonusen på dessa. Det ligger också i sakens natur att personerna måste vara två för att kunna få jämställdhetsbonus.

När ett par adopterar ett barn får de automatiskt gemensam vårdnad och därmed också rätt till föräldrapenning, vilket i sin tur ger dem rätt till jämställdhetsbonus. Rätten till föräldrapenning omfattar även personer som med socialnämndens medgivande tar emot ett barn i syfte att adoptera det. Jämställdhetsbonusen omfattar således, till skillnad mot vad Lennart Axelsson framför i sin interpellation, även adoptivföräldrar som har rätt till föräldrapenning.

Familjepolitiken ska öka familjernas valfrihet och stärka föräldrarnas makt över sin livssituation. Det ska finnas förutsättningar för både män och kvinnor att ta ett aktivt och jämlikt ansvar för föräldraskapet, utan att för den skull frånta familjerna sitt självbestämmande. Målet med jämställdhetsbonusen är att skapa förutsättningar för jämställdhet mellan kvinnor och män i ansvaret för hem och barn, i uttaget av föräldraförsäkringen och på arbetsmarknaden.

Svaret på Veronica Palms fråga är att den jämställdhetsbonus som infördes den 1 juli 2008 och som gäller för barn födda från det datumet har skapat bättre förutsättningar för ett jämställt uttag av föräldrapenning. Eftersom föräldrapenningen kan användas till dess barnet har fyllt åtta år är det för tidigt att redan nu dra slutsatser om effekterna av reformen. Målet med jämställdhetsbonusen betonar förutsättningarna snarare än utfallet. Olika utfall kan vara beroende av att förutsättningarna är olika, men de kan också vara beroende av att familjerna har gjort olika prioriteringar och val. Regeringen följer reformen noga. Om det visar sig att det behövs justeringar i regelverket får vi titta på det.

Anf. 97 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag drivs av en politisk tro och vilja där jag vill att varje enskild människa ska få möjligheten att förverkliga sina drömmar och välja sitt liv. Så är det inte i dag. Så är det inte för den som blir förälder eller för den som får föräldrar – för det lilla nyfödda barnet. Jag tror inte

Svar på  
interpellationer

att det finns en gen som gör sådana som mig särskilt lämpade att ta hand om barn, lika lite som jag tror att det finns några hjärnceller som gör sådana som socialministern särskilt lämpade att snickra och bygga bilar. Jag tror inte att uppdelningen i kön är biologisk. Jag är hundra procent övertygad om att det är en social konstruktion, att det är kulturen och de sociala konstruktionerna som sätter hinder för människors möjligheter att förverkliga sina drömmar och att välja sina liv.

Dessa hinder finns hos arbetsgivaren, i könsroller, i omgivningen, hos fastrar, mostrar, mormor och farmor, grannar och alla andra som lägger sig i när man är nybliven förälder. De finns hos mödravårdscentralen, på öppna förskolan, hos barnavårdscentralen och hos oss själva.

Politikens uppgift är att undanröja hinder och att befria människor så att de kan göra sina egna fria val. Därför är frågan om barns rätt till också sina pappor så viktig för mig. Det är en frihetsfråga.

TCO:s senaste pappaindex visar att om utvecklingen fortsätter som den gör nu kommer det att ta 51 år innan barn har lika stor rätt till både mamma och pappa under de första småbarnsåren. Det är inte rimligt. Det är alldeles för lång tid. Barn kan inte vänta. De är inte barn längre efter 51 år.

Jag är helt övertygad om att det finns massor med saker som politiken kan göra för att undanröja hindren. Nu har vi haft en borgerlig regering i fyra år. Man har valt att införa en jämställdhetsbonus som inte har gett ökad jämställdhet. I övrigt har man gjort saker som har förstärkt hindren, som har satt upp nya hinder, infört vårdnadsbidrag, dränerat förskolan samt infört en socialförsäkring, sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring som hindrar kvinnor från att jobba heltid. Hindren har förstärkts, och den könsmaktsordning som är en del av hindren har förstärkts.

Jag vill ge socialministern en chans att få svara på frågan hur han vill arbeta för att undanröja de hinder som gör att män och kvinnor, mammor och pappor, inte kan göra de fria valen utan att bindas av könsstrukturer och gamla roller.

Anf. 98 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Tack för svaret! Jag skrev denna interpellation utifrån att jämställdhetsbonus är en av de åtgärder som regeringen har fört fram som en jämställdhetsfråga, och därför hade det varit intressant att få svar av jämställdhetsministern. Men nu är det socialministern som svarar. Det är märkligt men föga förvånande. Jämställdhet kanske inte är den starkaste grenen från regeringens sida.

Jämställdhetsbonus var en politisk kompromiss för att kd skulle få igenom vårdnadsbidraget, och fp ville ha något i compensation. Men den har blivit en flopp. Hälften av dem som är berättigade har inte ens sökt, har Försäkringskassan visat. Bara varannan som har sökt har fått pengarna. Det handlar om max 13 500 kronor i bonus, och regeringens förhoppning när bonusen infördes var att öka männens uttag med 25 procent. Men i praktiken har den inte alls påverkat uttaget.

Trots förhoppningar från regeringen har det varit ett krångligt regelverk, och det är dessutom inte anpassat för alla föräldrar.

Föräldrar som inte är gifta med varandra behöver fastställa och bekräfta faderskapet innan vårdnaden kan bli gemensam. Faderskapsutredning görs faktiskt för sex av tio nyfödda barn. Ibland tar det veckor innan

det är klart. När jämställdhetsbonusen beräknas ingår inte föräldrapenningdagarna från barnets födelse till dess att vårdnaden har blivit gemensam. Det innebär att föräldrar som är sambor får mindre tid som kan räknas in i jämställdhetsbonusen än vad föräldrar som är gifta med varandra får.

Lesbiska par som har blivit gravida utomlands får inte automatiskt gemensam vårdnad. Den icke-födande kvinnan måste ansöka om närståendeadoption för att vårdnaden av barnet ska bli gemensam. Den processen kan ta sex till sju månader. De föräldrapenningdagar som tas ut innan adoptionen är klar berättigar inte till bonus, vilket innebär att dessa familjer går miste om en stor del av bonusen.

Jag undrar hur regeringen egentligen menade när regeringen skrev i underlaget till förslaget att jämställdhetsbonus är en reform som ska underlätta för föräldrar av samma kön att fördela föräldraledigheten jämlikt. Det svar jag får av ministern är att med hänsyn till att föräldrar med gemensam vårdnad har ett gemensamt ansvar för barnet faller det sig naturligt att inrikta jämställdhetsbonusen på dessa. Ja, men regelverket gör att det tar tid innan man på papperet kan få den gemensamma vårdnaden trots att man i praktiken har haft den gemensamma vårdnaden ända sedan barnet föddes.

Är det så att jämställdhet inte ses som en fråga hos ett sambopar innan de har fått gemensam vårdnad? De är två föräldrar. Eller kan jämställdhet inte ses som en fråga hos ett samkönat par? De är också två föräldrar.

Jämställdhetsbonusen är krånglig att förstå. Dessutom betalas inte pengarna ut förrän året efter som en skattereduktion. Jag kan förstå att det inte givit någon effekt i ett mer lika uttag. Men att konstruktionen dessutom är sådan att bonusen främst riktas till den gifta kärnfamiljen missgynnar andra familjer – var det så ni ville ha det i regeringen?

Anf. 99 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Tack, socialministern, för svaret! Men jämfört med de interpellationer vi har debatterat tidigare är det här svaret nog det sämsta. Det verkar nästan som att socialministern inte har läst frågan. Jag tänkte börja med den.

20–30 familjer per år adopterar barn från Thailand. Det som särskiljer adoptionerna därifrån är att de thailändska myndigheternas regler innebär att barnen från Thailand kommer till Sverige som fosterbarn. Först efter att den thailändska adoptionsmyndigheten har fått uppföljningsrapporter om barnet fattar adoptionsstyrelsen beslutet att den thailändska adoptionen kan registreras. Därför är de svenska föräldrarna inte juridiska vårdnadshavare förrän adoptionen även beslutats av tingsrätten i Sverige.

Tidsperioden är vanligen ett till ett och ett halvt år då barnet är i föräldrarnas vård i Sverige och de vanligtvis tar ut sina föräldraförsäkringsdagar.

Föräldrapenning kan man få som adoptivförälder från den dag man har barnet i sin vård, oavsett vem som är formell vårdnadshavare. Det verkar som om flera regler som hänger ihop med detta inte tar hänsyn till adoptivföräldrars särskilda situation. Det gäller denna regel om jämställdhetsbonus, som Försäkringskassan alltså vägrar att betala ut i dessa fall. Det är märkligt att man på just detta sätt vill straffa adoptivföräldrar,

som i övrigt uppfyller de förutsättningar som är själva syftet med jämställdhetsbonusen. Jämställdhetsbonusen borde rimligtvis kopplas till själva rätten att få föräldrapenning.

Det här är exempel som jag har fått från Adoptionscentrum som visar att reglerna inte går ihop och där Försäkringskassan har sagt nej till jämställdhetsbonus. Jag har personligen också träffat en man – det var upprinnelsen till interpellationen – som berättade om det här.

Man kan läsa i svaret från socialministern: ”Rätten till föräldrapenning omfattar även personer som med socialnämndens medgivande tar emot ett barn i syfte att adoptera det. Jämställdhetsbonusen omfattar således, till skillnad mot vad Lennart Axelsson framför i sin interpellation, även adoptivföräldrar som har rätt till föräldrapenning.”

På sätt och vis är det väl bra om det är så, för då behöver socialministern bara se till att upplysa Försäkringskassan om att de beslut som de har fattat om att neka dessa föräldrar jämställdhetsbonus är felaktiga. Då får vi saken ur världen. Men att svara på det viset utan att, vad jag förstår, ha tagit reda på bakgrunden till frågan tycker jag är dåligt.

Jag kan mycket väl förstå att socialministern inte vill svara på sådant som inte finns inom hans område, men min sista fråga var alltså: Är statsrådet beredd att vidta åtgärder för att se till att adoptivföräldrar får ta del av samma rättigheter som andra föräldrar har? Det är en väldigt öppen fråga. Det borde inte vara så jättesvårt att säga: Ja, naturligtvis ska vi göra vad vi kan för att se till att reglerna gäller alla föräldrar på samma sätt. Oavsett vilket kompetensområde det handlar om tycker jag att man borde göra det.

Sedan kan jag skicka en fråga till rätt ställe när det handlar om den andra delen. Men rent allmänt borde det vara ganska enkelt att säga: Absolut – alla föräldrar ska ha samma rätt.

Anf. 100 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag vet inte om den sista frågan är ställd med anledning av resonemanget om CSN, men det är uppenbart att det är utbildningsministerns ansvar att hantera sådana frågor. Regeringen har inte något annat syfte än att säkerställa att regelverket är lika för alla, med den reservationen att det handlar om personer som är föräldrar, antingen genom adoption eller på annat sätt, att det handlar om personer som har vårdnaden så att man har en juridisk grund för att fatta beslut omkring de regelverk som finns. Det är självklart.

Då är man inne på det som Gunvor G Ericson är inne på, nämligen att utgångspunkten självklart är att alla ska få samma villkor. Man särskiljer inte sambor från gifta par, utan de behandlas lika. Men det måste vara någon som är vårdnadshavare. Är man inte vårdnadshavare kan man inte dela föräldraförsäkringen på det sätt som föräldrar gör. Det måste finnas en grund för de olika delarna av lagstiftningen. Självklart eftersträvar man en lagstiftning som är så lika som möjligt.

När det gäller faderskapsfastställande anger Gunvor G Ericson siffror för väntetider som är häpnadsväckande stora. I regel går det närmast med blixstens hastighet – det är nog det normala. Om det tar väldigt lång tid i något enskilt fall är det att beklaga, och då behöver det skyndas på, på ett rättssäkert sätt förstås, men det ska inte ta extra lång tid. Idén är att det ska gå så snabbt och smidigt som möjligt för att säkerställa grunderna för



föräldrarnas ansvarstagande gentemot barnen och för att de ska uppbära de förmåner som det för med sig.

Jag tror att det är alldeles för tidigt att resonera så som Gunvor G Ericson gör när hon säger att det här har blivit en flopp och att det inte alls har påverkat uttaget. Det tar i regel ganska lång tid från det att en reform beslutas till det att den får en verklig effekt. Därför ska man nog vara försiktig med att göra den typen av uttalanden för närvarande. Vi får låta det här ha sin verkan så att människor blir varse att det finns och lär sig hur systemet fungerar. Jag säger också i svaret att om det finns onödiga hinder och regelverket är krångligt i överkant får vi kika på om det finns möjligheter att ändra det så att det blir begripligt och lättanvänt för föräldrarna.

Veronica Palm tar upp frågan hur jag vill arbeta för att ta bort hinder som inte möjliggör fria val. Det är en väldigt viktig uppgift, som handlar om till exempel hur förskolan och skolan behandlar killar och tjejer, att man ger tjejer samma möjligheter som killar, samma utrymme och samma möjligheter att växa som personer och ta för sig på olika sätt.

Det handlar förstås också om villkoren på arbetsmarknaden. Det handlar om den attityd som kan finnas på en del arbetsplatser men också om det faktum att kvinnor fortfarande tjänar ungefär 80 procent av det som män tjänar. Detta är naturligtvis en situation som behöver förändras för att vi ska få bort de onödiga hinder som kan leda till att det är annat än de fria valen som avgör till exempel hur föräldrapenningen tas ut.

Det blir lite märkligt när Veronica Palm frågar hur jag vill arbeta för att ta bort hinder som inte möjliggör fria val. Det säger hon som står för en politik där det inte ska finnas så särskilt mycket av fria val. Just när det gäller föräldraförsäkringen vill ju hela vänstersidan bestämma detta åt föräldrarna, eftersom föräldrarna inte anses kapabla att fatta de besluten.

Anf. 101 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Om man tror att det i dag är ett fritt val att ta ut föräldraledigheten och det är en överväldigande majoritet kvinnor och få män, som tar ut lite, måste man med den bilden och den tron också tro att kvinnor är mer korkade än män, eftersom kvinnor inte har lika mycket makt som män. Man måste också tro att kvinnor gör ett sämre arbete eftersom kvinnor inte har lika mycket lön som män. Om man nu tror att det är ett fritt val måste man tro att kvinnor vill jobba deltid och gärna vill ha lite extra socialbidrag vid sidan av för att de inte får lön nog och arbetstid nog att kunna försörja sig själva och sina barn.

Det tror inte jag, och jag hoppas att landets socialminister inte heller tror det.

Då måste man använda politiken som verktyg. Socialministern säger att man måste ändra attityder i skolan och på arbetsmarknaden och att kvinnor måste få en större del av den disponibla inkomsten. Men den här regeringen har gjort precis tvärtom! I varje budget man har lagt fram är det inte nog med att rika människor prioriterats på bekostnad av vanliga människor, pensionärer och genomsnittsinkomsttagare. Den rikaste procenten i Sverige har fått lika mycket av skattesänkningarna som 25 procent av resten av befolkningen. Män har prioriterats på bekostnad av kvinnor. Män har under den här tiden fått i snitt 60 procent av skattesänkningarna och de ökade bidragen, och kvinnor har fått 40. Det är en

ganska tydlig, skev fördelning. Samtidigt skär man i den offentliga, gemensamt finansierade välfärden, där kvinnor jobbar och som de är beroende av.

Man kan göra saker. Antingen kan man göra det som Göran Hägglund säger eller låta bli, som han gör.

Jag tror till exempel att man kan utveckla familjecentraler där man kan arbeta mer aktivt med könsrollsfrågor.

Mödravårdscentralen kan ställa frågan: Hur kommer ni att dela på er föräldraledighet?

Arbetsgivaren kan ställa frågan, både till män och till kvinnor. Om man vill ha en jämställdhetsbonus som fungerar tror jag att det vore smartare att stimulera arbetsgivare att få både män och kvinnor som är både bra föräldrar och attraktiva på arbetsmarknaden.

Försäkringskassan kan ställa frågan. Barnomsorgen skulle kunna ta ett aktivt ansvar genom att alltid ringa pappa först när barnen kräks på dagis. Det vore ett jätteenkelt sätt att bryta könsroller.

Rätten till heltid är en basal jämställdhetsfråga – rätten att få en lön att leva på.

Att kvotera kvinnor i börsnoterade företag är ett sätt att visa symbolbilden. Kvinnor är inte mer korkade än män – de är lika kloka som män. Att höja taket, som ni sänkte, i ersättningen för vård av sjukt barn, där kvinnor tar ut en än större andel, skulle kunna vara ett sätt att stimulera fler män att få nära relationer.

Man skulle kunna införa en gemensam vårdnad under barnets första levnadsår för att pappan skulle få den där nära relationen från början, så att man sedan vågar vara hemma ensam som pappa. Jag tycker också att det är dags att knyta fler föräldraledighetsmånader till varje förälder för att ge också pappor den självklara rättigheten till egen tid med barnen och åt barnen den självklara rättigheten till egen tid med sina pappor, men det är inte det enda. Detta är en av de frihetsreformer jag tycker att man ska genomföra.

Anf. 102 GUNVOR G ERICSON (mp):

Herr talman! Vi i Miljöpartiet vill se en familjepolitik som gynnar alla familjer, inte bara kärnfamiljer. Vi vet att familjer ser väldigt olika ut, och vi använder gärna begreppet ”stjärnfamilj” som ett samlingsnamn. När vi talar om en politik för stjärnfamiljer menar vi alla bonusfamiljer, alla regnbågsfamiljer, alla ensamstående föräldrar, alla som har halvsyskon i andra familjer och alla barn som har kommit till utan en pappa närvarande. Jämställdhetsbonusen är inte anpassad till dagens verkliga familjer.

Jämställdhetsminister Nyamko Sabuni har sagt att ni vill förenkla jämställdhetsbonusen. Men i svaret säger inte ministern något om det. Men jag uppfattade ändå att det i debatten kom fram att man ville se över regelverket. Just detta att juridiskt få vårdnaden tar ibland väldigt lång tid.

Jag fick ett mejl från Sara, som är gift med Linda. De har en dotter som är ett och ett halvt år. De har delat sina föräldrapenningdagar lika, men enligt regeringens regelverk är de inte berättigade till jämställdhetsbonus trots att de båda är föräldrar och gemensamt hade beslutat att skaffa barn. Men eftersom de åkte till Danmark tog det dem sex månader

att få gemensam vårdnad på grund av att de var tvungna att göra en närståendeoption. Därför är de inte berättigade till detta.

Ska jag uppfatta svaret som att regeringen ändå är beredd att se över reglerna, så att man kan underlätta även för samkönade par att få ta del av detta? Det är väl inte tanken att de som har fått insemination utomlands ska missgynnas?

I debatten pratar ministern om att man vill göra det mer betydelsefullt för föräldrarna att välja. Innebär det att Kristdemokraterna och regeringen vill ta bort pappamånaderna? Det kanske är vad regeringen planerar men inte säger högt.

I november 2009 skrev den moderata riksdagsledamoten från Kronobergs län, Anna Tenje, i ett pressmeddelande att pappamånaderna borde skrotas. Även moderaten Sten Tolgfors, numera försvarsminister, har motionerat i riksdagen om att slopa pappamånaderna, och jag vet att Kristdemokraterna har beslutat det på sitt riksting.

Om nu jämställdhetsbonusen inte fungerar för att man ska få ett mer jämställt uttag av föräldraförsäkringen, vad tänker då regeringen föreslå i stället? Eller ser inte regeringen att köksbordsbesluten i familjen också påverkar andra familjer? Så är det till exempel med den familj där kvinnan söker arbete och arbetsgivaren krasst räknar med att kvinnan kommer att skaffa barn även om hon nu inte har barn och därmed sätter en lägre lön för att kompensera för den risken. Vad tänker regeringen göra för att åstadkomma ett mer jämställt uttag?

Anf. 103 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Man måste nog börja fundera på om det är rimligt att klumpa ihop svaren på interpellationer som man har gjort i det här fallet. Det är ju nästan omöjligt att ha en dialog med socialministern om den specifika fråga som jag har ställt i interpellationen när socialministern måste svara på tre olika interpellationer samtidigt och där de andra är väldigt övergripande. Det känns inte riktigt bra.

För den grupp som min interpellation handlar om – den är ju inte speciellt stor, men interpellationen tar upp en fråga som är viktig för dem – är det viktigt att man behandlar interpellationen på ett sjyst sätt. Jag tycker inte att det blir riktigt som det borde här. Nu mot slutet av riksdagsåret har man lagt ihop väldigt många interpellationer i grupp. Det måste ju vara svårt också för den minister det gäller att genomföra debatten på ett bra sätt så att interpellanterna känner att de får diskutera de frågor som är viktiga för dem.

Jag skulle ändå vilja ställa en fråga till ministern, och det skulle vara jättebra om jag kunde få ett klart svar. Uppenbarligen har inte Försäkringskassan samma uppfattning om hur reglerna om jämställdhetsbonus ska tolkas för denna grupp av adoptivföräldrar som den som uttrycks i svaret från Göran Hägglund. Faktum är att ett flertal adoptivföräldrar med barn från Thailand har nekats jämställdhetsbonus av Försäkringskassan med den motivering som jag redovisade i den ställda frågan.

Om nu Försäkringskassan har missuppfattat reglerna hoppas jag att Socialdepartementet meddelar Försäkringskassan vad det är som gäller. Man har ju helt skilda uppfattningar om hur reglerna ska tolkas. Jag hoppas att socialministern kan ge löftet att man ska nå en samsyn med För-

säkringskassan om vad som borde gälla utifrån den lagstiftning som ligger till grund för svaret på interpellationen.

Anf. 104 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Först vill jag vända mig till Veronica Palm som undrar om kvinnor är mer korkade än män och om tjejer är mer korkade än killar. Nej, det tror jag verkligen inte. Det är nog någorlunda jämnt fördelat mellan oss. Det finns individuella skillnader som inte är könstypiska på något sätt.

Jag tror att det finns en skiljelinje i synsätt mellan oss här. Vi tror att förnuftet ska råda och att förändringar kommer genom att vi får ökad insikt. Sakerna och ting tar ibland lite tid, men det är bättre att de får göra det än att en politisk majoritet plötsligt beslutar om saker och ting som fungerar illa ute i verkligheten när människor utsätts för detta. Detta kommer vi säkert att kunna bråka mycket om.

När man gör den här typen av generella påståenden – att regeringen skulle ha försämrat jämställdheten och så vidare – är det viktigt att framhålla att vi till exempel på pensionsområdet, när vi har lagt ut pensionerna eller gjort skattesänkningar för pensionärerna, har haft en väldigt hög träffsäkerhet. Våra reformer har nått de kvinnor som har de allra lägsta pensioner som finns i vårt land. Det är ofta personer som har kommit en bra bit upp i åren. Det är likadant med reformeringen av lönebildningen för statliga toppchefer, där det nu är ungefär lika många män som kvinnor och där lönerna är nästan exakt lika för kvinnor och män.

Detta har vi kunnat göra utan kvoteringslag, utan vi har gått efter kompetens. Plötsligt visar det sig att kvinnor är lika kompetenta som män. Vi har gått från ett system där ministrarna ringde till kompisar och frågade om de ville ha ett jobb till en situation där man har ett vanligt rekryteringsförfarande och går på meriter. Plötsligt får vi en helt annan situation. Därmed får vi också fler förebilder för kvinnor att vara verkamma i näringslivets styrelser eller på toppositioner i samhällslivet för övrigt, vilket jag tror är väldigt betydelsefullt.

Gunvor G Ericson och Lennart Axelsson, det kan vara så att det finns någon information i detta som jag inte har och som har legat till grund för svaret. Det kan göra att vi inte har en fullständig bild. Jag svarar efter bästa förmåga.

Men min generella ingång i det här är förstås att det inte ska råda några skillnader, utan alla ska behandlas på lika sätt. Men det är självklart – det tror jag också att alla här förstår – att det när det gäller föräldrapenning och därmed också frågan om jämställdhetsbonus måste vara personer som är eller betraktas som barnens föräldrar eller vårdnadshavare. Det är de som kan få del av de här förmånerna. Det tror jag inte att vi har olika uppfattningar om.

Utifrån de kriterierna har jag självklart ingen annan inriktning än att alla personer, alla familjer ska behandlas på precis samma sätt. De här stöden finns ju ytterst till för att barnen ska få en så bra uppväxt som möjligt. Det handlar inte om att premiera föräldrar av ett visst slag eller familjetyper av något visst slag. Föräldrar ser olika ut. Familjer ser olika ut. Alla är lika mycket värda, och alla har rätt till det stöd som det offentliga ger i olika tappningar för att skapa så trygga förhållanden som vi tillsammans kan göra när det gäller våra barns uppväxt.

Anf. 105 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Ja, det är precis här som skiljelinjen går. Tror man att politiken går att använda för att ge det lilla nyfödda barn som föds i dag bättre möjlighet att få en nära relation med både sin mamma och sin pappa, eller tycker man att det får vänta i 51 år, förutsatt att utvecklingen går i samma riktning som den nu har gjort? Fortsätter vi att ha en högerregering i några år till lär det ta ännu längre tid.

Jag tror att politiken kan vara ett verktyg. Då undrar man: Vem är förlorare på att man skulle låta fler pappor få en nära relation med sina barn från början? Det är inte papporna, för de får den här nära relationen, som gör att de, även om det går snett någon gång senare i livet, har en familj kvar. Det är inte mammorna, för de får en stark etablering på arbetsmarknaden och en förälder hemma som tar ansvar för det där vardagliga pysslet, som det är att vara förälder. Och det är inte barnen, för föräldraskap delas inte. De får inte två halva föräldrar. De får två hela.

Det enda som tar stryk av att man ger mer stöd för att ge båda föräldrarna möjligheter att vara hemma är de traditionella könsrollerna. Det är möjligheten att bryta dessa, även på andra ställen, som gör att kvinnor får bättre arbetssituation och bättre lön, som gör att män vågar välja icke-traditionellt och som gör att pojkar och flickor får lika goda förutsättningar.

Här går skiljelinjen. Jag tycker att det är dags att politiken tar ansvar för de små barnen. Då måste jag få ställa en sista fråga till Göran Hägglund: Kan vi förvänta oss att Kristdemokraterna går till val på att utveckla vårdnadsbidraget och avskaffa pappamånaderna? Är det den kristdemokratiska familjepolitiken?

Anf. 106 GUNVOR GERICSON (mp):

Herr talman! Ja, det blir många frågor i den här debatten, eftersom det är tre interpellationer samtidigt.

Både jag och Lennart Axelsson lyfter visserligen fram två specifika fall som exempel. Men det är ändå exempel på hur regelverket slår gentemot enskilda familjer, oavsett om det är sambopar, om det är adoptivföräldrar eller om det är samkönade par. Självklart ska det finnas en juridisk vårdnadshavare, en gemensam vårdnad. Där är vi helt eniga. Men på grund av de teknikaliteter som finns runt regelverket tar det ibland lite tid, och det missgynnar. Man skulle kunna tänka sig att se över regelverket, så att det, när man får gemensam vårdnad, ändå går att räkna ut det här, så att det blir möjligt att ta ut det.

Eller man kanske helt enkelt ska slopa jämställdhetsbonusen och utveckla någonting annat. Jag skulle gärna vilja höra hur ministern ser på det. Jag ställde den frågan i mitt förra inlägg. Planerar regeringen att ta bort pappamånaderna? Går Kristdemokraterna till val på att ta bort pappamånaderna och utveckla vårdnadsbidraget? Hur ser ni då på jämställdhetsbonusen i det? Vad är regeringens och vad är Alliansens besked om hur den kommande föräldraförsäkringen och familjepolitiken ska se ut?

Anf. 107 LENNART AXELSSON (s):

Herr talman! Jag är också politiker och vet att man ibland kanske inte kan ge riktigt glasklara svar. Så kan det speciellt vara om man inte kän-

ner sig säker på vad som gäller. Så uppfattade jag faktiskt socialministerns senaste svar på min fråga.

Naturligtvis måste man vara vårdnadshavare. Det är det som är problematiken runt det här, att man inte betraktas som vårdnadshavare förän det har beslutats av tingsrätten efter ett till ett och ett halvt år.

Men då vore det ganska bra om socialministern kunde säga: Jag lovar att titta på om det med dagens regler finns några hinder för att den här gruppen ska få ta del av jämställdhetsbonusen. Och om det skulle vara så ska jag se över möjligheterna att göra förändringar i det.

Mer än så tycker jag inte att man behöver avkräva.

Säger man, som i svaret, att det här gäller för alla föräldrar och det uppenbarligen inte gör det måste man, tycker jag, ta konsekvensen av det och titta över vad som är bekymret.

Anf. 108 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Jag börjar med det sista. Jag kan säga till Lennart Axellsson att jag tycker att det är en fair deal, så att säga. Vi är överens om att vi kikar på det här. Det kan vara delar som jag i dag inte har kunskap om när det gäller de fall som har beskrivits här och finnas sådant i regelverket som ingen av oss känner till som det behöver kikas vidare på.

Jag har ingen annan idé, som jag sade tidigare, än att alla ska behandlas lika, och det gäller att ha ett regelverk som fungerar praktiskt väl och som skapar de här stabila regelverken omkring barnet. Det är en viktig faktor som båda motdebattörerna har strukit under. Därför tror jag att vi är överens om detta.

Gunvor G Ericson ställer ett par specifika frågor. En av dem är: Ska vi slopa jämställdhetsbonusen? Nej, det är det som ni vill på er sida, förstår jag. Det innebär då att moroten ersätts med en piska för att ni tänker er att lagstiftningsvägen kvotera föräldraförsäkringen. I den mån föräldrar inte begriper sitt eget bästa begriper ni det å föräldrarnas vägnar och kommer då att diktera villkoren för deras del.

Planerar vi att ta bort pappamånaderna? Nej, det gör vi inte. Det finns inget parti i regeringen som har lagt fram något förslag i våra gemensamma överläggningar. Diskuterar man principiellt tycker jag att det inte borde finnas sådana, men det är inte en prioriterad uppgift för oss vare sig under innevarande mandatperiod eller kommande mandatperiod. Där tror jag att fajten kommer att handla om just det som vi nu diskuterar: Vet föräldrarna sitt eget bästa? Eller vet vänstersidan i svensk politik föräldrarnas bästa och har därmed rätt att avgöra? Det är det som det kommer att handla om.

Också jag tror förstås att politiken har en roll att spela. Jag tror att den har roller att spela omkring det som vi resonerade om tidigare, attityder i samhället, praktiska beslut när det gäller lönebildning och annat som handlar om att ge kvinnor ett större utrymme. Men jag tror inte att vi ska bestämma över huvudet på föräldrarna hur de ska ta hand om föräldraförsäkringen, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 109 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Herr talman! Ylva Johansson har frågat mig dels om jag avser att vidta några åtgärder för att ändra de prioriteringar som regeringen haft under mandatperioden beträffande resurser, kvalitet och personal i sjukvården och omsorgen, dels varför regeringen infört marknadslösningar inom hälso- och sjukvården.

Till att börja med vill jag framhålla att regeringen tydligt prioriterat hälso- och sjukvården under mandatperioden, både när det gäller resurstilldelning och kvalitetsarbete. Exempelvis ökade regeringen under åren 2006–2009 de specialdestinerade statsbidragen till hälso- och sjukvården och omsorgen från ca 20 miljarder till drygt 26 miljarder. Dessa statsbidrag har, utöver läkemedelsförmånerna, innehållit satsningar på till exempel psykiatri och tandvård. Till detta kommer även det tillfälliga konjunkturstödet på 14 miljarder som utgick till kommuner och landsting i december 2009 som syftade till att mildra effekterna av den ekonomiska krisen.

En mängd insatser har också gjorts för att höja kvaliteten i vården. Ett exempel är den patientsäkerhetsproposition som lämnades till riksdagen i april i år. Propositionen innehåller bland annat ett förslag till ett förstärkt rapporteringssystem av felbehandlingar som begås inom vården samt pekar ut vårdgivaren som ansvarig för att utreda händelser och förebygga vårdskador. Ett annat exempel är läkemedelsområdet där landstingen numera kan få tillgång till uppgifter om bland annat patienters uttag av förskrivna läkemedel hos apoteken. Detta förbättrar möjligheterna för landstingen att följa upp kvaliteten, kostnadseffektiviteten och säkerheten i läkemedelsanvändningen.

När det gäller frågan om marknadslösningar vill jag inleda med att konstatera att Sverige under lång tid dragits med problem när det gäller tillgänglighet i form av till exempel långa väntetider eller upplevda svårigheter med att komma i kontakt med vården. Parallellt med detta har anspråken på vården ökat och kommer med stor sannolikhet även att göra så framöver. I takt med ökad allmän kunskap i samhället möter vården patienter som allt tydligare anger egna önskemål och behov.

Grundprinciperna för svensk hälso- och sjukvård är att den ska vara solidariskt finansierad genom skattemedel, att den ska ges efter behov och att den ska vara tillgänglig för alla. För att hälso- och sjukvården ska kunna möta kommande krav har regeringen arbetat med nya tankesätt och metoder som kan anpassa vårdutbudet till de framtida behoven.

Sjukvårdshuvudmännen måste ges förutsättningar att använda sig av olika driftsformer och arbetssätt när de planerar och organiserar hälso- och sjukvården. Därför har regeringen bland annat upphävt inskränkningarna i landstingens möjligheter att överlämna driften av sjukhus, genomfört en omreglering av apoteksmarknaden och infört vårdvalssystem i primärvården.

De reformer som regeringen arbetat fram under mandatperioden har också förbättrat tillgängligheten inom olika delar av vården. Sedan omregleringen av apoteksmarknaden 2009 har Läke­medelsverket beviljat tillstånd för drygt 70 helt nya apotek, och 6 500 försäljningsställen har anmält försäljning av receptfria läkemedel på andra platser än apotek.

Svar på  
interpellationer

Vårdvalsreformen inom primärvården, som infördes den 1 januari 2010, har lett till att inte mindre än 181 nya vårdenheter har tillkommit eller godkänts för etablering. Det är en ökning med 19 procent jämfört med situationen 2009. Patienten står i större utsträckning än tidigare i centrum, och frågor som bemötande och kundservice har fått större uppmärksamhet.

Regeringen kan konstatera att de lösningar som tagits fram för primärvården inte bara lett till en generellt förbättrad tillgänglighet. De har även lett till att grupper som har de största behoven nu också ökat sina kontakter med vården. Uppföljningen av Vårdval Stockholm visar exempelvis att läkarbesöken har ökat som mest i områden med lägre medelinkomst.

Även de satsningar som gjorts för att minska köerna i vården har varit framgångsrika. I arbetet med kömiljarden har de landsting som presterat de bästa resultaten också fått ersättning därefter. Avstämningen från det första året med kömiljarden visar att andelen patienter som väntat längre än 90 dagar i den planerade specialiserade vården minskat kraftigt, från 35 procent till 9 procent för besök och från 38 procent till 7 procent för behandling.

Avslutningsvis vill jag framhålla att de reformer vi genomfört, oberoende av vilka principer de bygger på, skapat en bättre tillgänglighet till hälso- och sjukvården för medborgare generellt men också för grupper av medborgare som tidigare dragit sig för att söka vård på grund av till exempel upplevd otillgänglighet.

Då Ylva Johansson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmanen att Veronica Palm i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 110 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Det var ett långt svar, men det var inte riktigt svar på denna viktiga interpellation.

Det pågår ett systemskifte i sjukvården i det tysta. I dag gör vi ett slags bokslut för regeringens sjukvårdspolitik.

Socialministern säger i sitt svar: ”Grundprinciperna för svensk hälso- och sjukvård är att den ska vara solidariskt finansierad genom skattemedel, att den ska ges efter behov och att den ska vara tillgänglig för alla.” Så säger också lagstiftningen.

Men sedan säger socialministern att man har infört ”nya tankesätt och metoder som kan anpassa vårdutbudet”. Sedan går han in på de privata utförarna och deras möjligheter att skapa gräddfiler.

Det är detta som är problemet; det är här konflikten ligger. Tillgången till vård är orättvis. Klyftorna i vården ökar. Vi är på väg mot en välfärd där alla har tillgång till sjukvård light men kan köpa plusmeny. Plusmenyn köper man vid sidan av. Med plusmeny kan man gå före i kön, med plusmeny kan man få mjukare säng och med plusmeny kan man få kaka till kaffet i äldreomsorgen. Jag vill inte ha en sådan välfärd. Jag vill inte ha en välfärd där alla vanliga människor erbjuds en lightmeny, men där den som har pengar kan köpa en plusmeny.

Regeringen har gjort några snabba reformer. Det har varit lätta klubbslag här i kammaren. Man har gjort det möjligt att privat betala och köpa



sig företräde i vården – i den offentligt finansierade vården och inne i den offentligt finansierade vårdlokalerna – med de så kallade gallerierna. I gallerior shoppar man, och i gallerian på Södersjukhuset kan man om man har hjärtsvikt, som min far, gå in i huvudentrén, gå förbi receptionen och väntrummet och gå in till Arrhythmia som är en privat klinik. Där kan man om man har råd gå före och få sin operation på dagen. Om man inte har pengarna eller försäkringen får man gå tillbaka och sätta sig i sjukhusets väntrum. Det är effekten av ett politiskt beslut.

Privata utförare får sälja tilläggstjänster inne i den offentligt finansierade vården och omsorgen.

På ett demensboende i Blekinge säljer man tilläggstjänsten Nattmacka till de dementa. De anhöriga kanske säger att mamma ska sova på natten och inte ha någon nattmacka. Men om mamma vaknar och är förvirrad och behöver ett glas mjölk och en smörgås för att somna får hon inte det om man inte har köpt den tilläggstjänsten. I stället får mamma sömmedel för att somna, för det är det enda hon har rätt till.

Vårdföretagen i primärvården har rätt att etablera sig där det är mest lönsamt, inte där behoven finns, och universitetssjukhusen kan säljas ut.

Det här går inte att beskriva som något annat än ett systemskifte i synen på vården.

Varför har socialministern på punkt efter punkt infört marknadslösningar i vården?

Anf. 111 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Jag hade inte tänkt gå upp i debatten, men det finns anledning att göra det. Ministern säger att vården ska finansieras med skattemedel. Problemet är dock att man dessutom ska kunna köpa tilläggstjänster som förut var helt främmande att man skulle kunna köpa till. Det har öppnat för de så kallade gallerierna. Vi ser ett systemskifte i vården; det är ingen tvekan om det.

Skälet till att jag gick upp i debatten är ett helt annat, nämligen att vi som har kroniska sjukdomar alltid glöms bort i valfrihetsreformerna. Vi har oftast inget alternativ. Det finns oftast bara en klinik för oss att gå till, även i ett storlandsting som Stockholm. Där finns ingen valfrihet. Vi har ingen möjlighet att välja utan blir tilldelade en läkare. Vi har inte möjlighet att ta del av det som regeringen vill erbjuda, nämligen valfrihet. Vi kan inte ens diskutera kundservice; vi har att ta emot det vi får.

Det är förskräckligt. Det borde finnas något som heter patienträtt, det vill säga rätten att få den läkare man vill ha och den vård man behöver. Man ska också kunna prata med sin läkare och vårdgivare när man behöver det. Det gäller naturligtvis också alla dem som har stora vårdbehov.

181 nya vårdenheter är inte särskilt imponerande för oss som bor i den här regionen. Det fanns tidigare fyra vårdcentraler på Östermalm. Jag tror att det är 32 nu. I Kista–Rinkeby där jag bodde i flera år hade man fyra. Om jag är rätt underrättad är tre kvar i dag; jag kan ha fel på den punkten.

Det är ju inte särskilt imponerande att de som kanske inte har så stora vårdbehov får del av detta. Där ohälsotalen är lägst etableras flest nya vårdgivare. Det måste vara ett systemfel när vården inte styrs av de behov som människor har.

Anf. 112 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det är fenomenalt att kamraterna som för den här debatten gör det med ett så imponerande självförtroende med tanke på vad vi tog över. Vi har utträtt något oerhört betydelsefullt på hälso- och sjukvårdens område.

Börje Vestlund säger att det inte är imponerande att antalet vårdcentraler har ökat med 181. Det innebär ett trettiotal nya i Västra Götaland. Det innebär, om jag minns rätt, 18 nya i lilla Jönköpings län. Det betyder att vårdcentralerna kommer närmare. De finns där och kan utföra sin viktiga uppgift i den nära vården. Det betyder mycket, inte minst för äldre patienter. Om man rycker på axlarna åt det vet jag inte vad som ska imponera. Det handlar om en ökning av antalet vårdcentraler i landet med 19 procent under ett och ett halvt års tid.

De som debatterar här är de som tidigare ingick i underlaget för en regering som vände psykiatrin ryggen. Under 15 års tid lät man ingenting hända på det här området. Vi har tagit oss an detta och satsat stora pengar och metodiskt arbetat med att utveckla svensk psykiatri. Där finns många som är bortglömda.

Vi har tagit itu med de långa köer som ni lämnade efter er. Ni hade inte en susning om hur många personer som väntade; ni brydde er inte om det. Kömiljarden har gett resultat i form av dramatiska väntetids-sänkningar, vilket innebär att fler människor får vård. Det är det som betyder något.

Vi har släppt in nya aktörer på det här området. Vi har inte velat förbjuda etablerandet av nya vårdcentraler. Ni vill att politiker i landstingen ska tala om vilka som ska få öppna, var de ska få öppna och när ni ska säga nej. På det sättet vill ni behålla politikermakten i stället för att lägga makten hos patienterna att styra genom att välja de vårdcentraler som fungerar.

Vi har genomfört kvalitetsförbättringar på område efter område. Vi har infört en oberoende granskningsfunktion som gör att vi har ett bättre grepp om vården och kan se vad som presteras och hur kvaliteten ser ut. Vi kan mäta och jämföra och få ett underlag för de förbättringar som krävs.

Vi har en nationell strategi för kvalitetsutveckling. Vi har fått till stånd en överenskommelse om en nationell cancerstrategi. Det är ett helt nytt grepp på vårdens område för att vi ska ta oss an en snabbt växande sjukdomsgrupp och förbättra, förstärka och utveckla hela vårdkedjan. Om det fungerar väl kan man överföra det till andra områden.

Vi har fått en samordnad tillsyn av socialtjänsten och hälso- och sjukvården som jag tror innebär att den blir effektivare och bättre och hittar misstag och kan ta itu med dem. Vi har lagt grunden för mycket genom en ny patientdatalag så att informationen följer patienten. Patient-säkerhetsarbetet har förbättrats.

Därför kan vi i dag med gott samvete säga att vården är väldigt mycket bättre i dag än när ni hade ansvaret för det här området. Ni kan ju använda talartid till att försöka skrämja folk med både det ena och det andra, men jag tror att upplevelsen hos de flesta är att vården förbättras, utvecklas, blir mer tillgänglig och får högre kvalitet. Det tror jag att människor upplever i sin vardag.

Anf. 113 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Den här debatten handlar om huruvida vård ska ges utifrån behov eller plånbok. Det är den enkla frågan. Är det den som har störst behov av vård som ska få tillgång till vård först, eller är det den som kan betala sig före i kön eller kan betala för att få vård?

Jag gav en hel del exempel på enkla lagstiftningsförändringar som den här regeringen har gjort som innebär att man låter plånboken i stället för behovet bestämma. Jag har inte fått några kommentarer till det.

Jag vill göra en liten utveckling. Socialministern talar om att tillgången till vårdcentraler har ökat markant. Det är ju också ett sätt att klyva vården. Det är små privata läkarmottagningar, etablerade inne i staden – Stockholm i det här fallet – med ett resursfördelningssystem som gör att det är lönsamt att behandla sådana som mig, det vill säga friska människor som jobbar i staden och kan titta in på lunchen och få en enkel behandling av en läkare. Det är lönsamt. Något som är olönsamt är multisjuka äldre. Det är sköra äldre som kanske inte behöver läkare utan behöver träffa en demenssköterska – det finns inga, men det hade jag gärna sett – eller en diabetessköterska. De behöver lämna prov. De är oroliga och behöver träffa någon i vården som tittar på deras samlade livssituation. Man blir skör och ofta multisjuk när man blir äldre. Dem finns det inte plats för.

Klyvningen har gjort att vården prioriterar läkarbesök av friska patienter, inte sköterskebesök och vårdcentralbesök av multisjuka äldre. Det var en utveckling, men det är en del av klyvningen.

Jag kommer tillbaka till frågan om vård efter behov. Jag har ett exempel som jag inte hann med när jag talade om privata hjärtsviktskliniker och demensboende där man betalar extra för nattmacka eller eftermiddagskaffe. Det handlar om tilläggstjänster i offentligt finansierad vård.

Det tredje exemplet är det privata barnsjukhuset Martina. Man har underlåtit att stärka den offentligt finansierade barnsjukvården och välkomnar ett privat sjukhus. Det är ett privat sjukhus där bara barn som har en privat sjukvårdsförsäkring får plats, eller barn som kan betala kontant i dörren – 1 400 kronor för det första besöket. Det gör mig orolig både med tanke på de barn som inte får plats och den människosyn det visar hos regeringen. Det här sjukhuset säger inte: Låt barnen komma till mig. De säger: Låt de barn som inte har kroniska sjukdomar, handikapp eller medfödda sjukdomar komma till mig. De andra bryr jag mig inte om. De får ställa sig sist i kön i väntrummet. Det skiktar vården. Det ger vård efter plånbok, inte efter behov. Jag tycker att det är fullständigt oanständigt för ett samhälle som Sverige. Vi har en regering som medvetet har valt vård efter plånbok i stället för vård efter behov. Och utvecklingen fortgår.

Jag fick inte svar på min förra fråga. Nu frågar jag: Varför vill socialministern ha vård efter plånbok, inte efter behov? Varför är det så viktigt att marknaden ska få styra sjukvården också?

Anf. 114 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! I helgen läste nog socialministern, liksom jag, de småroliga notiserna om att under Reinfeldts ledning har flera män blivit impotenta eller behöver impotensläkemedel. Det är naturligtvis bara en smårolig rubriksättning.

Jag skulle naturligtvis aldrig stå och anklaga regeringen för att fler män har blivit impotenta under denna regerings tid. Mycket kan vara regeringens synder men inte just detta.

Men det finns några saker som man i detta sammanhang borde ta på allvar, och jag tycker att det finns anledning att konstatera hur psykiatrin var. Låt oss gå tillbaka till när psykiatrireformen genomfördes. Tanken med den var egentligen att man skulle avveckla de stora mentalsjukhusen och ersätta dem med gruppboenden. Vi vet att 90-talskrisen kom emellan. Och denna grupp var inte den som skrek högst. I den meningen har socialministern naturligtvis rätt. Det var en patientgrupp som blev bortglömd. Missbrukare var en annan sådan grupp, och det kanske finns ytterligare några. Jag tror att vi ska säga att detta nog hade kommit förr eller senare.

Låt mig också påminna om att 2005 var det sista året då det var generella sparbetning för de olika myndigheterna.

Det sista som jag vill säga i denna debatt är att man naturligtvis kan prata om väntetider. Men man har så kallad självvald kö för väntan i en del landsting, inte minst i det landsting som jag tillhör. Hur många finns i dessa köer? Vet vi någonting om det? Har man koll på det? Hur stor betydelse har det fått i verkligheten? Uppenbarligen har politikerna i Stockholms läns landsting kunna gömma undan sina långa köer.

Anf. 115 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Eftersom jag har dåligt minne börjar jag med sista, nämligen frågan om väntetider. Jag har tidigare under eftermiddagen talat om detta, men var och en kan gå in och titta på sajten [vantetider.se](http://vantetider.se) och titta på landsting för landsting. Där kan man se att även om man räknar in alla självvalt väntande i köerna – det kan diskuteras om de ska vara det eftersom en del har goda medicinska skäl för att inte nu genomgå en operation som av medicinska skäl bör genomföras om kanske fyra månader – har vi ändå sett en minskning med hela 57 procent av antalet personer som väntar längre än 90 dagar. Det tycker jag är ett enastående resultat.

Den ohyggligt polemiska och retoriska frågan från Veronica Palm var: Varför vill socialministern ha vård efter plånbok? Det är möjligt att det går göra någonting av det om man lyckas ta ett citat från en debatt. Men det blir ändå inte särskilt trovärdigt.

Jag är i varje debatt angelägen om att säga att grunderna för den svenska hälso- och sjukvården är att vi finansierar den tillsammans. Vi har en solidariskt finansierad hälso- och sjukvård. Den ges efter behov, och den ska vara tillgänglig för alla. Det är grunden för den svenska hälso- och sjukvården. Det är också det som är skälet till att jag jobbar hårt med att förbättra vården på olika områden och att korta väntetiderna. Jag tycker nämligen inte att det är rimligt. Vi har sedan ganska många år tillbaka sett en utveckling då allt fler har funnit skäl att skaffa sig en sjukvårdsförsäkring som säkerställer att man snabbt kan få vård på privat väg. Jag tycker inte att människor ska behöva betala en gång till. Människor betalar skatt, och vår uppgift är att se till att vi levererar vård i tid. Därför är detta köförkortningsarbete naturligtvis viktigt för den enskilda patienten som står där med oro och smärta. Men det är också viktigt långsiktigt för trovärdigheten inom svensk hälso- och sjukvård att vi faktiskt levererar det som vi har åtagit oss att leverera.

Beträffande Barnsjukhuset Martina ska jag ställa en konkret fråga till Veronica Palm. Vill ni förbjuda det? Det vill ni tydligen inte. Det vill inte jag heller. Men jag vill att det arbete som vi gemensamt bedriver ska göra det onödigt för människor, för föräldrar, att vilja skaffa en extra försäkring för man ska se att den svenska hälso- och sjukvården, i detta fall barnhälsovården, är så bra och att man har så god tillgänglighet att man inte behöver skaffa en extra försäkring. Det är det som driver mig att arbeta vidare. Vården ska finnas där för alla. Vården ska finnas där för den som har en tjock plånbok. Man ska veta att det finns skattefinansierad vård. Den ska finnas där för den som inte har några pengar över huvud taget. Vården ska levereras till den som är i behov av vård oavsett vilka ekonomiska resurser som man har. Det är det som måste vara drivkraften för enskilda personer men också för att man ska upprätthålla förtroendet för systemet, annars kommer det att bli så att allt fler skaffar sig privata försäkringar. Jag tror att det långsiktigt är dåligt, och man drar isär systemet. Till sist kommer folk inte att vilja betala sin skatt för att hålla ihop systemet. Då tror jag att vi är illa ute.

Därför är det viktigt att vi reformerar sjukvårdssystemet på ett sådant sätt att vi faktiskt förmår att leverera det som vi har åtagit oss att leverera.

Min, naturligtvis ytterligt objektiva, förklaring på detta område är att vi lyckas ganska väl just nu. Vi åstadkommer förbättringar på område efter område som har den allra största betydelsen för många människor i vårt land, och det arbetet vill jag fortsätta.

Anf. 116 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Det framgår tydligt för den som har lyssnat på denna debatt att det är en stor skillnad mellan den socialdemokratiska synen på hur sjukvården ska utvecklas och högerynens på hur sjukvården ska utvecklas.

Socialministern säger att han i varje debatt är noga med att säga att vård ska ges efter behov och att den ska vara solidariskt finansierad.

Det är bra att du är noga med att säga det. Men det är inte verkligheten. De politiska beslut som du genomför leder till något annat. Efter fyra år har vi nu en utveckling där systemskiftet har påbörjats. Fyra år till gör mig orolig. Vi är på väg mot ett samhälle med en välfärd light. Visst, den är lika för alla, solidariskt finansierad. Men vill man ha det där lilla extra, till exempel slippa stå i kö alldeles för länge, få eftermiddagskaffe om man bor på äldreboende eller nattmacka till sin gamla mamma får man betala extra. Välfärd light lika för alla, men om man ska ha bra vård måste man betala för en plusmeny.

Detta syns i och med att vi har möjlighet att betala privat inom den offentligt finansierade vården och köpa tilläggstjänster i offentligt finansierad vård. Vårdföretagen har rätt att blanda påsarna – företagspåsen och mina skattepengar – och sälja tilläggstjänster med försäkringar, tilläggsförsäkringar och möjlighet för vårdföretagen att etablera sig där det är mest lönsamt och inte där behoven är störst.

Detta är en utveckling som vi ser, och jag vill ha en annan. Jag vill ha en bra sjukvård där vård ges efter behov. Allt annat är oanständigt i ett land som Sverige. Jag är glad att den här konflikten finns. Det blir tydligt

för väljarna att de har ett vägval: vård efter behov eller vård efter plånbok.

Anf. 117 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det är sant att det handlar om ett vägval, men inte på det sätt som Veronica Palm beskriver, utan det handlar om vem som bäst vårdar de principiella grunder som vi har, de etiska grunder som vi har för svensk hälso- och sjukvård. Vem förmår att leverera vården i tid till de personer som är beroende av vård? Där får man säga att ni på många håll har misslyckats när ni satt i regeringsställning.

Under dessa fyra år har vi gjort mer än vad ni gjorde på tolv år som faktiskt kommer människor till del genom förbättringar på tandvårdsområdet, när det gäller psykiatrin, när det gäller patientsäkerhetsarbetet och när det handlar om tillgängligheten i vården. Det är möjligt att ni hade rätt principer, men ni lyckades aldrig genomföra dem.

Nu har vi både rätt principer och förmåga att faktiskt förändra Vårdsverige så att vården blir mer tillgänglig och har en hög kvalitet. Det är det som sist och slutligen kommer att räknas.

Det är inte så att vi har ett system i dag, vilket Veronica Palm påstår, som innebär att man måste betala extra för att inte köa. Det är snarare tvärtom så att vi nu genom det arbete som vi har bedrivit har gjort att fler människor får vård i tid, medan de under er tid stod i köer. Ingen hade ens en susning om hur många som väntade, för man brydde sig helt enkelt inte. Då blev väntetiderna långa, oron lång och smärtan outhärdlig för många personer.

Jag vill fortsätta att bedriva arbetet med en effektiv och kvalitetsmässigt god sjukvård där människor får vård i tid.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **16 § Svar på interpellation 2009/10:482 om jämlikheten och jämställdheten inom sjukvården**

Anf. 118 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att sjukvården i Sverige inte ska vara ojämfälld och ojämfelik.

Jag är mycket glad att Eva-Lena Jansson bett mig att redogöra för alla de åtgärder som regeringen vidtar för en jämlik och jämställd vård. Ett av de viktigaste målen för svensk hälso- och sjukvårdspolitik är att alla ska få en god och säker vård på lika villkor. Detta innebär att vården ska präglas av säkerhet och hög medicinsk kompetens, att patienterna ska mötas med respekt och omtanke, få vara delaktiga i vården samt att vården ska ges i rimlig tid. Detta kännetecknar för mig en jämställd och jämlik vård.

Patienter är en allt annat än homogen grupp. Patienter kan vara alltifrån för tidigt födda spädbarn till personer som blivit över 100 år gamla, flickor och pojkar, män och kvinnor. Dessutom måste vi vara medvetna om att kulturell och social bakgrund kan ha stor betydelse för hur och när en person söker sig till vården. För att kunna ge en god och säker vård till alla krävs en stor kunskap inom vården om vad våra olikheter för med sig för särskilda behov.

För att stärka förutsättningarna för ett systematiskt jämställdhetsarbete inom hela hälso- och sjukvården har regeringen vidtagit en rad åtgärder. Nyckeln i detta arbete är att skapa ett bättre kunskapsunderlag samt att medvetandegöra problematiken hos vårdpersonal och beslutsfattare. Längre saknades såväl kunskaper som instrument för att utveckla en mer jämställd vård. Efter hand har vi fått allt större kunskaper på området, inte minst genom de uppföljningar och rapporter som Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att genomföra. Dessa ger en god överblick över utvecklingen inom hälso- och sjukvården när det gäller dessa frågor.

Som en del i detta arbete har Sveriges Kommuner och Landsting fått 145 miljoner kronor av regeringen för att etablera ett program som stöder arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i allt beslutsfattande inom hälso- och sjukvården. Programmet syftar till att stödja kvalitets-säkring av offentligt finansierade verksamheter på kommunal nivå och på landstingsnivå. Detta för att garantera att vården svarar mot båda könen villkor och behov så att vi säkerställer en hög kvalitet och goda resultat för såväl kvinnor och män som flickor och pojkar.

Satsningen ska vidare bidra till att vidareutveckla ledningssystem och verktyg för verksamhets- och kvalitetsutveckling så att jämställdhetsperspektivet fortlöpande beaktas och att lärandet inom vårdorganisationen stimuleras. Målet är konkreta och bestående förbättringar i verksamheternas arbete med jämställdhetsintegrering. För närvarande pågår 87 olika utvecklingsprojekt över hela landet.

Även den förebyggande hälso- och sjukvården är ett prioriterat område där det behövs mer kunskap om kvinnors ohälsa och skäl till sjukfrånvaro. För att ge några exempel har regeringen satsat 41 miljoner kronor på forskning och rehabilitering för att minska kvinnors sjukskrivning. Försäkringskassan har beviljats 25 miljoner kronor för rehabiliteringsprojekt. Karolinska Institutet och Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering får därutöver 10 miljoner kronor respektive 6 miljoner kronor till forskning om könsskillnader på jämställdhetsområdet.

Socialstyrelsen har lyft fram jämställdhet och jämlikhet som den största utmaningen för vården, och fokus ligger på att minska skillnader i hälsa och vård mellan olika grupper. Socialstyrelsen har regeringens mandat att intensifiera arbetet med uppföljning av jämställdhet och jämlikhet i vården inom ramen för uppföljningen av God Vård. Detta innebär

att vården är tillgänglig, kunskapsbaserad, säker, effektiv, patientfokuserad och jämlik. Jämställdheten ingår genomgående i allt förbättringsarbete inom ramen för God Vård-konceptet.

Genom de kunskapsmässiga framsteg som dessa insatser har medfört hyser jag goda förhoppningar om att vi genom systematiskt arbete från alla nivåer inom sektorn kan komma till rätta med jämställdhetsproblemen inom hälso- och sjukvården.

Anf. 119 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret, socialminister Göran Hägglund!

Jag har en fråga. I avslutningen på Göran Hägglunds svar står det ”genom de kunskapsmässiga framsteg som dessa insatser har medfört”. Betyder det att man har tillförskaffat sig kunskaper utifrån projekt man har anslagit pengar till under den här sista budgetperioden? Det skulle vara intressant att veta hur snabbt kunskaperna kommer.

Bakgrunden till min interpellation, fru talman, är att det i samband med ett möte anordnat av Unifem Örebro uppmärksammades att flera kvinnor ansåg sig ha fått ett sämre bemötande på grund av att de var kvinnor och också för att de var kvinnor och inte hade svensk bakgrund. Det borde vara självklart – det tycker både jag och Göran Hägglund, som jag har uppfattat det – att man oavsett om man är kvinna eller man och oavsett bakgrund, utbildning och ålder får ett bra bemötande när man uppsöker sjukvården.

Dess värre visar anmälningar till de olika patientnämnderna att kvinnor anmäler både bemötande och den sjukvård de sedan får. Problemet med en ojämlik och ojämställd sjukvård förekommer dess värre i hela landet. Jag pekar på vad FN:s kvinnokonventions artikel 12 om hälsovård säger, nämligen: ”Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor när det gäller hälsovård för att, med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, säkerställa tillgång till hälso- och sjukvård, inklusive sådan som avser familjeplanering.”

Det är här min fråga kommer in: Vilka åtgärder är socialministern beredd att vidta för att sjukvården i Sverige inte ska vara ojämställd och ojämlik?

Uppgifter om hur det ser ut i sjukvården har funnits, och de har funnits under en längre tid. Jag har tyckt att det har varit viktigt att granska dessa frågor, och under förra mandatperioden tror jag att man började titta lite mer på hur ojämställd sjukvården var. Man har konstaterat att kvinnor med hjärtbesvär får ett annat bemötande. Kvinnor missgynnas på flera områden.

Kvinnor får sämre väntan och sämre tillgång till kranskärldröntgen. Kvinnor får mindre aktiv hjärt- och kärlbehandling än män. Kvinnor får vänta längre på gråstarrsoperationer. Kvinnor har längre väntetid hos allmänläkare. Kvinnor har sämre tillgång till vård på strokeenheten. Kvinnor har mindre chans att få dialys och njurtransplantation. Kvinnliga rökare löper samma risk som män att få lungcancer, och ändå remitteras de inte lika snabbt till bronkoskopi. Kvinnor med knäledsartros, höftledsartros och spinal stenosis har varit mer handikappade än män när de väl opereras.



Detta tycker vi är ett resultat som måste leda till åtgärder som undanröjer ojämsställd vård. Denna information redovisade SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, i en kunskapsöversikt om omotiverade könsskillnader i svensk sjukvård, så det har regeringen känt till. Man kan alltså fundera på om det är tillräckligt.

Det vi har föreslagit från Socialdemokraterna är att det utarbetas en nationell genomförandeplan för implementering av jämställd sjukvård. Jag tänkte höra om socialministern tycker att det är en bra idé. Ibland kan det nämligen vara så att det finns goda idéer från olika partier, och vi kan enas om att vi när det gäller vissa saker borde göra gemensam sak över blockgränser och inte tycka att de är oviktiga. Vi tycker att jämställd sjukvård är viktigt.

Precis som Veronica Palm lyfte fram i föregående interpellationsdebatt var jag också inne på jämlikhet. Jämställdhet handlar om kvinnor och män, men jämlikhet är någonting annat. Just bakgrund – huruvida man tjänar mer eller är född i Sverige – visar sig få effekter också för sjukvård. Många personer har faktiskt också angivit att man har fått ett sämre bemötande.

I interpellationssvaret, fru talman, tycker jag att Göran Hägglund ägnar en väldigt stor del åt jämställdhet. Jag upplever dock inte att han har lyft fram just detta med jämlik sjukvård i samma omfattning som jag gjorde i min interpellation. Jag skulle alltså vilja ha ett tydligare svar på den frågan.

Anf. 120 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Det sista var ett viktigt påpekande: Det spelar ingen roll av vilka skäl någon blir diskriminerad eller åsidosatt. Oavsett om det är för att man är kvinna, invandrare, ung eller gammal är det lika fel. Därför gäller det att sjukvården hela tiden bemödar sig om att bemöta alla människor på samma goda sätt, vare sig det rör sig om en högutbildad eller lågutbildad person, en person med svensk eller utländsk bakgrund, en kvinna eller en man, en flicka eller jättegammal kvinna – precis alla ska behandlas på samma värdiga sätt.

Den första frågan jag fick från Eva-Lena Jansson handlade om den sista formuleringen om de kunskapsmässiga framsteg som insatserna har medfört. Har vi gjort sådana? Ja, det vill jag påstå att vi har. Socialstyrelsen kom med en rapport 2008 som heter *Mot en mer jämställd sjukvård och socialtjänst*, där man har tittat på landstingens engagemang för jämställdhet. Där säger man att det har ökat påtagligt under de senaste tre åren.

Vi vet att det jag kommer att säga nu inte är någon garanti för att det kommer att bli så i verkligheten, men man kan också se att samtliga landsting nu åtminstone har skrivit om dessa viktiga frågor när det gäller policydokument. Det kan jämföras med hälften om vi går tillbaka sex år i tiden. Sedan gäller det att det går från dessa viktiga papper, styrdokument, till att också bli verklighet också ute i tillvaron.

Det finns alltså en ökad medvetenhet, och det är det första steget. Det är en ökad medvetenhet om att vi ibland, vare sig vi tänker på det eller inte, bemöter människor på olika sätt. Vi måste få det påpekade att vi ska tänka på dessa viktiga saker. Det är det första viktiga för att kunna åstadkomma denna förändring. Många vårdhuvudmän arbetar väldigt aktivt

med de här frågorna i form av utbildningar och andra aktiviteter för att få med hela personalen, eller i alla fall en stor del av personalen, på tåget, och det är ofantligt viktigt att göra.

Från regeringens sida fungerar det lite grann som en katalysator för olika processer som ska leda rätt, att inför regelverk, uppföljningar, öppna jämförelser och annat ta in underlag som är så bra som möjligt och följa upp de här viktiga faktorerna. Men sedan handlar det mycket om att vi är pådrivande gentemot landstingen så att de utför sitt arbete som ansvariga arbetsgivare. Det gäller naturligtvis också andra aktörer i vården, men inte minst att landstingen utför sitt arbete som arbetsgivare på ett sätt som leder till att alla anställda kan fungera på bästa möjliga sätt. Jag tror att jag och Eva-Lena Jansson är överens om att det är oändligt viktigt. Det kommer inte att låta sig göras över en natt utan är något som kräver ansträngningar av väldigt många runt om i Vårdsverige. Framför allt har de som är ledare av olika slag, antingen politiskt valda ledare eller chefspersoner i vården, ett särskilt ansvar för att det här arbetet förs framåt. Jag tror också att forskningen spelar en jättestor roll för att skapa ett bättre underlag för att ta lite större kliv vid sidan om det dagliga gnetandet.

Anf. 121 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Jag ställde några fler frågor, och jag ska upprepa dem så att Göran Hägglund får möjlighet att svara på dem. Jag inser att jag ibland ställer lite för många frågor så att ministern har lite svårt att svara på dem, men jag ska försöka vara tydlig.

Jag poängterade att Socialdemokraterna har föreslagit att det ska utarbetas en nationell genomförandeplan för implementering av jämställd sjukvård. Centralt i en sådan plan skulle vara ökad och mer spridd kunskap om hur könsfaktorer påverkar vården. Det krävs mer forskning för att belysa vilka könsskillnader som finns och hur de uppkommer. Det krävs ökat fokus på jämställdhet och genus på vårdutbildningarna på gymnasiet och högskolan samt vid vidareutbildning för personal inom hälso- och sjukvården. Arbetet med könsuppdelad vårdstatistik ska fortsätta, och jämställd vård ska vara ett eget uppföljningsområde i de nationella jämförelserna. Detta var vad vi tyckte var viktigt. Då blir min fråga: Uppfattar socialministern att de här kraven är berättigade? Sedan kanske socialministern har valt att formulera dem på ett annat sätt.

Socialministern säger att han tycker att det är viktigt att politiker, landstingspolitiker men också chefer inom sjukvården, både i den privata och i den offentliga, har ett ansvar. Då blir min fortsatta fråga på den punkten: Kommer Göran Hägglund att ställa krav på privata vårdbolag, privata vårdutförare, för att också de ska kunna få ta del av skattepengar? Göran Hägglund har ju öppnat för att skattepengar ska kunna ingå i finansieringen av den privata vården. Kommer han att ställa några krav på jämställdhet och jämlikhet?

Frågan om jämlikhet hade jag med i interpellationen: Vilka åtgärder är socialministern beredd att vidta för att sjukvården i Sverige inte ska vara ojämsälld och ojämlig? Jag uppfattar att den ojämlighet som finns utifrån inkomst, vilket land man är född i och om man är gammal eller ung också är en viktig fråga att hantera.

Jag möter en hel del unga tjejer som upplever att de inte blir tagna på allvar, oavsett om det är privata eller offentliga vårdcentraler de besöker. Deras olika sjukdomssymtom uppfattas inte, och de blir behandlade på ett, tycker jag, ibland förnedrande sätt.

Det är jätte viktigt att den här ojämlikheten diskuteras. Jag tror att det var Veronica Palm som försökte lyfta fram tydligt, just utifrån den politik som regeringen nu har fört, att risken är uppenbar för ojämlik sjukvård. Några får tillgång till allt för att de kan betala mycket mer medan andra får en, som Veronica Palm uttryckte det, sjukvård light. Det är jag jättebekymrad över.

Jag skulle vilja ha svar på vad socialministern gör praktiskt för att sjukvården ska bli mer jämlik och mindre ojämsälld.

Anf. 122 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! Jag har i mitt inledande svar beskrivit många av de insatser som regeringen gör för att med hjälp av olika myndigheter, institut och vårdgivare driva arbetet framåt. Det arbetet är jag fast besluten att fortsätta eftersom jag tror att det spelar en jättestor roll för kvaliteten och bemötandet i vården som också hänger samman med vårdens resultat.

Eva-Lena Jansson ställer några frågor ytterligare som handlar om en nationell genomförandeplan. Det kanske inte är exakt det begrepp som jag skulle använda, men när det gäller innebörden tror jag att vi är överens om att det är ungefär det som behövs. Det är det som är en förutsättning på det arbete som vi hittills har gjort och som vi bedriver.

Är jag beredd att ställa krav på privata vårdgivare? Ja, på privata vårdgivare ska vi ställa samma krav som vi ställer på offentliga vårdgivare, till exempel öppna jämförelser och annat. Jag tycker att det är en absolut självklarhet att kraven ska vara likalydande. Det är inte acceptabelt att kvinnor, människor med annan etnisk bakgrund och personer på grund av ålder eller annat behandlas annorlunda hos en privat vårdgivare eller en ideell organisation som driver vårdverksamhet än vad man skulle göra på andra håll.

Det som jag tycker är ett allvarligt hot även mot en jämlik vård är långa köer och bristande kvalitet, för då blir det de som kan tala för sig, de som har de stora resurserna för att kunna resa, övernatta eller betala för sig som kommer att kunna efterfråga eller åtminstone tillgodogöra sig den vård som går att köpa. Därför är det en oerhört viktig uppgift att det offentliga förmår att leverera i enlighet med sitt åtagande. Därför är arbetet med kvalitet, patientsäkerhet och tillgänglighet av allra största betydelse.

Jag tycker att vi har gjort något väldigt betydelsefullt just när det gäller att erbjuda en vård där den enskilda personen står i centrum och som är bättre på att anpassa sig till den enskildes önskemål och behov, att man inte behöver vänta orimligt länge eller riskera att drabbas av vård som är illa fungerande. Tillsyn och öppna jämförelser är otroligt viktigt i det här sammanhanget.

Anf. 123 EVA-LENA JANSSON (s):

Fru talman! Nu blev jag lite bekymrad över slutet på Göran Hägglunds inlägg, därför att han pratar om patientens önskemål. Det är viktigt att man lyssnar på människor som uppsöker sjukvården, men för

mig är det alltid viktigast att det är behovet som ska styra. Det kommer alltid att finnas människor som har önskemål om massor av saker när det gäller sjukvården, och jag är inte helt säker på att vi alltid kommer att tycka att det är viktigt att prioritera allt som människor kommer att ha önskemål om, därför att det kommer att finnas önskemål om sådant som inte är prioriterat, behovsanpassat. Man kan fundera på hur man ska hantera det.

Jag tycker inte att vi ska ha köer i Sverige, men jag inser att vi kommer att ha köer så länge som vi har en väl fungerande sjukvård, därför att det kommer att finnas de som behöver prioriteras i första hand, de som har det största behovet. Några kanske får vänta lite längre. Frågan är hur lång väntan som är acceptabel. Jag tycker att det är viktigt att se till att kön är så kort som möjligt. Jag tror inte att någon klarar av att uttradera kön utan att det alltid kommer att finnas köer. Så pass länge har jag varit med i livet att jag inser att allt inte går att lösa på en gång. Men jag har, precis som Göran Hägglund, alla ambitioner att vi ska korta köerna så mycket som det någonsin går.

Jag tycker fortfarande att jag inte får ett tydligt svar på hur man minskar den ojämlika sjukvården. Jag kanske lyssnade dåligt. Men jag har försökt att lyfta fram ett antal frågor.

Vi vet också att psykiskt sjuka – det finns det rapporter om – får ett sämre bemötande i sjukvården utifrån att de redan har en diagnos. Vi vet att människor med olika typer av funktionshinder bemöts sämre. Det är jätteviktigt att hantera. I min frågeställning handlar det om hur sjukvården inte ska vara ojämfäst och ojämfäst, och det handlar om alla, både kvinnor och män men också människor med olika bakgrund och människor med funktionshinder.

Anf. 124 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! När det gäller patienters önskemål har det visat sig att delaktighet från patientens sida är av största vikt för behandlingens resultat. Sedan kan man självfallet inte som patient önska sig vad som helst av behandlingen. Vi har betydande restriktioner till exempel när det gäller vilka ingrepp vi gör och vilka läkemedel vi förskriver. Det kommer att finnas också fortsättningsvis; det är självklart.

Men det handlar om delaktigheten och att patienter ska ha en möjlighet att till exempel välja en vårdgivare, vilket jag tycker är viktigt. Vi är överens om att det är behoven som styr och att vi finansierar gemensamt. Det är det som är grunderna för svensk hälso- och sjukvård.

När det gäller arbetet med att korta köerna instämmer Eva-Lena Jansson i att de ska kortas så gott det går. Jag tycker att det är synd att ni då går till val på att avskaffa kömiljarden, som har visat sig vara ett verkamt instrument för att åstadkomma just detta som vi har misslyckats med under lång tid.

Med detta, fru talman, vill jag avsluta min insats i kammaren för den här mandatperioden – förhoppningsvis. Jag vill rikta ett stort tack till talmannen och talmanskollegiet för insatserna, till kammarkansliets personal, till alla glada debattörer och till folkmassorna på läktaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 125 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att fler ska få jobb och för att jobb- utvecklingsgarantin ska bli en garanti för att få jobb eller utbildning.

Självklart har Sverige inte gått oberört genom den djupaste och mest utbredda lågkonjunkturen sedan 1930-talskrisen. Från det att den internationella finanskrisen slog till hösten 2008 har regeringen agerat för att överbygga krisen samt mildra dess långsiktiga effekter. Inom arbetsmarknadspolitiken har regeringen gjort kraftfulla satsningar bland annat på arbetspraktik, praktisk kompetensutveckling, lyft och jobbcoacher. Regeringen har också tillfört stora resurser för att Arbetsförmedlingen ska kunna erbjuda alla personer som varit arbetslösa en längre tid ett individuellt utformat stöd inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin. Den 1 januari 2009 fördubblades dessutom kompensationen till arbetsgivare som anställer en person på ett nystartsjobb.

En deltagarundersökning som Arbetsförmedlingen genomförde våren 2009 indikerar att många av deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin erbjöds aktiviteter i alltför ringa omfattning. Mot bakgrund av bland annat detta har Arbetsförmedlingen påbörjat ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra det stöd som ges inom garantin. Jag anser att detta är ett bra initiativ och har fullt förtroende för att Arbetsförmedlingen genomför det på bästa sätt.

Jag kan konstatera att antalet deltagare i garantin som övergår till arbete har ökat under våren 2010. Även antalet deltagare som erbjuds arbetsplatsförlagda aktiviteter har ökat under samma period.

Då Monica Green, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Patrik Björck i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 126 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Frågan gällde jobb- och utvecklingsgarantin och om den är en garanti för jobb eller utbildning. I svaret tar arbetsmarknadsministern naturligtvis upp att det har varit en lågkonjunktur den senaste tiden. Arbetsmarknadsministern brukar använda ett annat ord när han beskriver lågkonjunkturen. Det ska inte jag göra i kammaren här.

Så är det ju. Men frågan det handlar om i dag gäller inte vilken konjunkturcykel vi befinner oss i utan vilka verktyg som arbetsmarknadsministern använder sig av för att hantera den. Är då jobb- och utvecklingsgarantin ett bra verktyg för att hantera det faktum att vi befinner oss i en lågkonjunktur?

I slutet av svaret kan man konstatera att arbetsmarknadsministern är nöjd med rådande ordning. Det står att arbetsmarknadsministern konstaterar att antalet deltagare i garantin som övergår till arbete har ökat under våren. Sedan är allting frid och fröjd.

Det är här debatten startar, för verkligheten är inte frid och fröjd. Arbetsmarknadspolitiken är regeringens stora och gigantiska misslyckande.

*Svar på  
interpellationer*

Det kunde man till och med läsa i regeringsorganet Dagens Nyheter i går. Där konstaterade man att det är på det viset. Alla arbetslösa konstaterar det, och alla som följer svensk politisk debatt konstaterar att arbetsmarknadsministern har misslyckats på varje punkt.

Jag återkommer till någonting som jag brukar säga, nämligen att det inte bara är jag som konstaterar detta. I *Svensk finanspolitik* – Finanspolitiska rådets rapport från 2010 – konstaterar man apropå att arbetsmarknadsministern säger att vi befinner oss i en lågkonjunktur: ”Jobbsökaraktiviteter och coachning har expanderat för mycket i lågkonjunkturen, medan arbetsmarknadsutbildningen har blivit alltför liten.” Så säger det av arbetsmarknadsministern utsedda Finanspolitiska rådet.

Det finns fler som har gått igenom arbetsmarknadspolitiken och bland annat jobb- och utvecklingsgarantin. Riksrevisionen har gjort det. För att vara en statlig myndighet är Riksrevisionen ganska rolig. Det brukar man inte kunna anklaga myndigheter för i vanliga fall, kanske. Men som rubrik för sin rapport har Riksrevisionen satt: *Jobb- och utvecklingsgarantin – en garanti för jobb?* Jag tycker att det är på gränsen till humoristiskt för att komma från en myndighet.

Det är naturligtvis detta som är frågan. Ger garantin några jobb? Här är arbetsmarknadsministern svaret skyldig. När man går igenom rapporten kan man läsa att Riksrevisionen konstaterar att ett skäl till att man avskaffade den tidigare åtgärden aktivitetsgarantin var att den uppvisade brister i kvalitet och effektivitet. Jag ska erkänna att den åtgärden absolut inte var problemfri. Detta är svårt; det ska man också erkänna och säga.

Frågan är om arbetsmarknadsministern ser och förstår svårigheterna. Det är jag mycket tveksam till. Den stora skillnaden mellan aktivitetsgarantin och jobb- och utvecklingsgarantin är framför allt att deltagarna har blivit många fler och mycket fattigare. Men annars konstaterar Riksrevisionen att det är fler likheter än skillnader. Det finns en mängd olika punkter där Riksrevisionen är kritisk, och jag hoppas att vi hinner återkomma till dem.

Jobb- och utvecklingsgarantin är inte anpassad för stora volymer. Det är risk för rundgång och inlåsning. Lågkonjunkturen påverkar garantins effektivitet. Jobbsökaraktivitet och coachning är effektiva i begränsad omfattning. Regeringens styrning av jobb- och utvecklingsgarantin är bristfällig. Det är otydliga och sena direktiv. Införandet av kompletterande aktörer skedde för snabbt och utifrån oklara antaganden. På punkt efter punkt visar Riksrevisionens genomgång att denna åtgärd som arbetsmarknadsministern är ansvarig för inte har fungerat.

Anf. 127 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! I maj 2010 hade 90 procent av deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin någon form av aktivitet. I en undersökning som genomfördes i april 2010 sade 78 procent av deltagarna att de var mycket eller ganska nöjda med programmets innehåll. Den stora frågan är om jobb- och utvecklingsgarantin ger några jobb. Svaret är naturligtvis nej. Arbetsförmedlingen anställer inte, åtminstone inte i några stora volymer. Det är företag, organisationer och andra som står för anställningarna. Men en vettig arbetsmarknadspolitik syftar till att förbättra förutsättningarna att få anställning. Det är hela syftet.

Det är klart att man kan göra sig lustig över Riksrevisionens rapport, eller låta bli att göra sig lustig över den och gå igenom den och titta på den. Det man ska komma ihåg är att det var en webbaserad undersökning som genomfördes där man bedömde läget för ganska länge sedan, vid det här laget. Det var när jobb- och utvecklingsgarantin var ganska ny i sin utformning. Det är klart att varje ny insats man inför tål att förbättras, att granskas, att tittas på och att göras lite bättre än man har gjort tidigare.

Jag skulle kunna parafraasera en gammal socialdemokrat och säga: Stolt men inte nöjd. Nöjd blir man inte.

Anf. 128 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag är den siste att göra mig lustig över arbetsmarknadspolitiken i dag. Den orsakar mer tårar än skratt. Jag gör mig definitivt inte lustig över Riksrevisionens rapport. Det är en gedigen rapport där man efter sina förutsättningar försöker ta del av de åtgärder som arbetsmarknadsministern har ställt sig bakom och utvärdera dem. Det är någonting som arbetsmarknadsministern inte själv har vinnlagt sig om att göra.

90 procent av deltagarna har aktivitet. Om det inte var mer än aktivitet det handlade om kunde man ha behållit aktivitetsgarantin. Men man spände ju bågen när man bytte namn till jobbgaranti. Det är det Riksrevisionen antyder i sin rubrik; det finns inget innehåll som stärker namnändringen. Det är ingen garanti för jobb, och det konstaterar Riksrevisionen. Det är det frågan i interpellationen handlar om.

I den här genomgången som Riksrevisionen har gjort står det: Den slutsats Riksrevisionen kan dra av forskningsgenomgången är att jobbsökaraktiviteter och coachning bör begränsas i omfattning och endast riktas till de grupper av arbetssökande som har störst behov. I annat fall finns risken att kvaliteten i insatserna blir för låg.

Det är en genomgång av den här aktiviteten, som för övrigt har ett annat namn. Det är inte bara Riksrevisionen som ifrågasätter det här. Personalen på Arbetsförmedlingen kallade den för Ljugen när den kom eftersom innehållet inte motsvarade namnet.

Det må vara hänt om arbetsmarknadsministern har svårt att hantera Riksrevisionen och den kritiken. Det kanske är så att det alltid är svårt att ta till sig kritik från någon annan. Men det av arbetsmarknadsministern själv tillsatta Finanspolitiska rådet drar i princip samma slutsats som Riksrevisionen. Man kan misstänka att de troligen baserar sig på samma forskning. De säger att jobbsökaraktiviteter och coachning har expanderat för mycket i lågkonjunkturen medan arbetsmarknadsutbildningen har blivit alltför liten. Det är det vi socialdemokrater har kritiserat arbetsmarknadsministern för. I lågkonjunktur har man en lägre andel i arbetsmarknadsutbildning och vuxenutbildning än vi hade i högkonjunktur. Där skulle man naturligtvis ha kunnat sätta in åtgärder. Man skulle ha kunnat avlasta den här garantin och haft en aktivitet som kunde ha lett till jobb.

Man konstaterar att jobbsökaraktiviteterna och coachningen är missriktade. Man konstaterar också att regeringens styrning är bristfällig. Man konstaterar att införandet av kompletterande aktörer skedde för snabbt och utifrån oklara antaganden om deras bidrag till garantins effektivitet. Man konstaterar också att regeringen har valt att fullt ut införa kompletterande aktörer inom jobb- och utvecklingsgarantin utan att in-

vänta pågående utvärdering. Man konstaterar också att regeringen yttrar sig om effektiviteten utan att ha någon som helst grund för detta. Regeringen tror, tycker och hoppas att jobb- och utvecklingsgarantin är effektiv.

Men när Riksrevisionen försöker ta reda på vilka grunder man bygger den tron eller förhoppningen på hittar man inte dem av det enkla skälet att de inte finns.

Det här är naturligtvis en mycket allvarlig kritik i ett allvarligt läge som drabbar många enskilda människor, och jag är den siste att göra mig lustig över det.

Jag skulle vilja ha några svar från ministern. Tar inte ministern den här kritiken alls på allvar? Om ministern är stolt men inte nöjd förstår jag inte vad det är ministern är stolt över. Kan ministern förklara det för mig?

Anf. 129 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Verktyglådan finns där. Det är Arbetsförmedlingen och deras medarbetare som utifrån en individuell utgångspunkt avgör vilken typ av insats som ska erbjudas och utföras.

Jag konstaterar att i just den här rapporten från Riksrevisionen säger 60 procent av handläggarna på Arbetsförmedlingen att de anser att jobb- och utvecklingsgarantin i hög eller viss grad har stärkt deltagarnas ställning på arbetsmarknaden. Anledningen till detta är främst att deltagarnas chanser att få en anställning har ökat och att deltagarna kan tänka sig att söka jobb inom fler yrken än tidigare. Det är naturligtvis viktigt.

78 procent av deltagarna själva säger att de är nöjda eller mycket nöjda med jobb- och utvecklingsgarantin.

Samtidigt ställer naturligtvis en kraftig volymtillväxt i krisens spår krav på kvaliteten som vi hela tiden måste följa upp. Det är självklart. Vi tar Riksrevisionens rapport på allvar, noterar, studerar och för en dialog med Arbetsförmedlingen om hur man kan förbättra insatserna och kvaliteten.

Anf. 130 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag vill återigen hänvisa till rapporten. Där säger man så här: Avsaknaden av ett effektivt uppföljningssystem innebär att det inte går att bedöma resultatet av garantin vare sig när det gäller garantins aktiviteter eller kompletterande aktörers bidrag. Trots bristen på utvärderingar drar regeringen slutsatsen att garantin är effektiv.

Jag tycker att det är ett väldigt starkt yttrande från Riksrevisionen. Med utgångspunkt i den här debatten verkar det inte som om arbetsmarknadsministern har tagit till sig någonting alls av den kritiken.

Arbetsmarknadsministern säger att man har drabbats av en kraftig volymökning och att det kom plötsligt som en blixtnedslag från klar himmel. Men i inledningen av svaret hänvisar arbetsmarknadsministern till att vi befann oss i en lågkonjunktur. Man brukar ju anklaga oss för att inte ha noterat att vi befinner oss i en kraftig lågkonjunktur. Om inte arbetsmarknadsministern har noterat det kan jag, men risk för att bli tjatig, konstatera att forskningen säger att i den här kraftiga lågkonjunkturen är inte ökade satsningar på jobbsökaraktiviteter och coaching någon effektiv metod.



Om arbetsmarknadsministern befinner sig i den här konjunkturen och det är allmänt fastslaget av Finanspolitiska rådet och Riksrevisionen att forskningen säger att detta inte är en effektiv metod, vilka verktyg i sin så kallade verktygslåda är det då arbetsmarknadsministern vill använda? Forskningen har konstaterat att den metod som arbetsmarknadsministern stöder sig på, den åtgärd som nästan alla befinner sig i, inte fungerar. Även om jag säger det och arbetsmarknadsministern inte lyssnar på mig, säger ju forskningen samma sak. Då borde arbetsmarknadsministern åtminstone lyssna på forskningen och svara på frågan: Om det nu är så att jobb- och utvecklingsgarantin inte fungerar, vilket verktyg är det då arbetsmarknadsministern tänker använda sig av de sista månaderna som arbetsmarknadsministern har någon möjlighet att påverka arbetsmarknadspolitiken?

Anf. 131 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Finanspolitiska rådets rapport kom när prognosen för arbetslösheten för innevarande år låg på närmare 12 procent. Nu ser det ut som om den pekar på 9 ½ procent. Det sker 1,2 miljoner jobbyten under det här året. Coachning är en effektiv metod för att se till att människor har möjlighet att hitta och få arbeten.

Men det är inte det enda som finns i jobb- och utvecklingsgarantin. Det finns en uppsjö av verktyg. Det är arbetsförmedlarna som tillsammans med den arbetssökande och utifrån individuella behov komponerar den meny av insatser som bäst svarar mot de behov som den enskilda personen har.

Jag konstaterar också att i regleringsbrevet för Arbetsförmedlingen för 2010 har Arbetsförmedlingen ett uppdrag att senast den 2 augusti i år inkomma med en fördjupad analys av garantin. Jag tror att det är ett värdefullt bidrag för att behålla och öka kvaliteten i de insatser som vi gör.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **18 § Svar på interpellation 2009/10:409 om regeringens utlovade nya jobb**

Anf. 132 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Bosse Ringholm har frågat mig om jag kan redovisa hur många av de 150 000 utlovade nya jobben i Stockholm, Göteborg och Malmö som har kommit till stånd. Han har vidare frågat mig hur den utlovade jobbgarantin i Stockholm har utfallit och om jag kan ge besked om alla arbetslösa fått jobb inom fem dagar enligt den utlovade garantin.

Bosse Ringholm ställer ett antal frågor till mig som avser vallöften rörande Stockholm, Göteborg och Malmö. Jag anser att det vore lämpligare att Bosse Ringholm i stället vänder sig till berörda företrädare i dessa kommuner med frågorna.

Men jag vill passa på att framhålla att regeringen välkomnar alla initiativ och insatser som syftar till minskat utanförskap och ökad sysselsättning.

Anf. 133 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för det engagerade och älskvärda svaret! Svaret framfördes med en sådan inlevelse av arbetsmarknadsministern att man kan tro att han är på väg ut både från riksdagen och från politiken efter den här mandatperioden. Det kan kanske ligga någonting i det.

Arbetsmarknadsministern vill inte kännas vid de löften som hans partikollegor har gett i Stockholm, Göteborg och Malmö. Det förstår jag. Om jag hade varit moderat i Stockholm, Göteborg eller Malmö och ställt ut sådana löften som gjordes i förra valrörelsen hade jag hoppats att svenska folket velat glömma dem så fort som möjligt. Jag förstår att arbetsmarknadsministern inte heller vill bli påmind om sina partikollegors löften i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Det är fyra år sedan. Då lämnade arbetsmarknadsministerns parti, Nya moderaterna, en rapport som ser ut så här, arbetsmarknadsministern. Om arbetsmarknadsministern ser så långt som tre meter ser rapporten ut så här. Den heter *150 000 nya jobb i Stockholm, Göteborg och Malmö*.

Där står: Vi moderater har förslagen i riket och lokalt för att återupp-  
rätta arbetslinjen. Då är min fråga: Vart tog de här 150 000 nya jobben vägen som ni moderater skulle ordna i riket och lokalt?

I Stockholm gick man steget längre och sade att man skulle ha arbete i stället för bidrag. Stockholmsmoderaterna lade fram skarpa förslag.

Här är ett annat dokument som arbetsmarknadsministern inte heller vill se förstår jag. Han vill gärna titta bort och undvika att se förslaget, för det är graverande för arbetsmarknadsministern och hans parti. Där står nämligen, för att återge en del av Stockholmsmoderaternas löfte i valrörelsen 2006, följande: En jobbgaranti ska införas i hela Stockholm som innebär att en person som blir arbetslös och söker socialbidrag ska börja jobba igen inom fem dagar. Om personen inte hittar ett eget arbete eller inte kan matchas ihop med ett ledigt jobb ska hon eller han tilldelas arbetsuppgifter i staden, exempelvis inom parkskötsel.

Min fråga är: Hur gick det med det här löftet från Stockholms moderater som skulle understödjas av den arbetsmarknadspolitik som Littorin, Borg och andra har drivit i riksdagen de senaste åren?

Jag ska avsluta med ytterligare ett par exempel. Det fanns förslag från Nya Moderaterna om 55 punkter för en fungerande Stockholmsregion i jobb. En av punkterna var: Inför en jobbgaranti med jobb inom fem dagar för alla med socialbidrag.

Det fanns slutligen ett program från Nya Moderaterna om tre förslag för 30 000 nya jobb. Man hade devalverat lite grann, för man insåg kanske att det var lite svårt, men det var också jobb inom fem dagar som skulle skapas.

Ingenting av detta vill arbetsmarknadsministern kännas vid. Jag förstår att det känns pinsamt att bli påmind om detta – inte bara om man är moderat i Stockholm, utan framför allt om man är moderat och har lett arbetsmarknadspolitiken och Arbetsmarknadsdepartementet de senaste åren. Man kan ju rimligen inte från Moderaterna i Stockholm säga att det är arbetsmarknadsministern som är helt ansvarig för att man har misslyckats med sina vallöften. Moderaterna i Stockholm kan inte lägga hela bördan på Sven Otto Littorin, för så betydelsefull är han inte i sammanhanget. Och han har väl haft hjälp av herrarna Reinfeldt och Borg och

andra som har bidragit till den arbetsmarknadspolitiska röra som vi har sett de senaste åren och som snarast har förstärkt läget.

Vi ser nu, till exempel i går, i tidningarna att arbetslösheten när arbetsmarknadsministern tillträdde låg på 290 000 personer och nu närmar sig 450 000 personer. Det är långt över 100 000–150 000 fler arbetslösa, och vallöften har gått upp i rök.

Jag förstår att arbetsmarknadsministern helst tittar bort när han blir påmind om de här löftena.

Anf. 134 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Bosse Ringholms världsbild är väldigt enkel. Finanskris och lågkonjunktur har helt enkelt inte inträffat. En bra regering är oberoende av sådana omvärldsfaktorer. Sanningen är att Sverige har skött den extrema lågkonjunkturen bra. Bosse Ringholm menar att Sverige har skött den uselt, och det trots allt beröm från internationella bedömare och trots att man står starkast i Europa när det gäller att klara välskötta statsfinanser och nu kan diskutera reformer i stället för kraftiga nedskärningar.

Bosse Ringholms egentliga fråga till arbetsmarknadsministern är den här: Varför har inte regeringen trots den värsta lågkonjunkturen sedan 30-talet lyckats hålla det exportberoende Sverige oberört av omvärlden och öka sysselsättningen trots vikande efterfrågan och stora uppsägningar? Det är frågan som Bosse Ringholm ställer, och han har alltså väldigt stora förhoppningar på Alliansen. Valmanifest ska gälla oavsett hur omvärlden utvecklas, menar interpellanten.

Bosse Ringholm frågar inte om Sveriges ekonomi, statsskuld och budgetunderskott, sannolikt beroende på att verkligheten är så bedövande tydlig när det gäller att Sverige är bäst i klassen i Europa. Han koncentrerar sig i stället på arbetslösheten. Det är ju där det exportberoende Sverige brukar utvecklas bättre när högkonjunkturen inleds och falla lite hårdare när lågkonjunkturen slår till. Så skedde även denna gång, även om Sverige ligger riktigt hyggligt till i Europasnittet och även om återhämtningen nu börjar ta fart och arbetslösheten nu bottnar långt under befarade nivåer.

Visst ska oppositionen kritisera, men lite verklighetsförankring och kredit för allt det Alliansen skött bra tror jag skulle ge ökad trovärdighet när man kritiserar de punkter som säkert även Alliansen kunnat göra ännu bättre. Nu väljer Socialdemokraterna och Bosse Ringholm inte den sansade oppositionslinjen, utan allt är svart eller vitt. Alliansregeringens alla framgångar svartmålas.

Min uppfattning är att verkligheten avgör i det långa loppet. Medborgarna ser hur Sverige står starkt i ett Europa med jätteproblem. Jag tror att Socialdemokraternas oppositionstaktik främst slår tillbaka mot dem själva. Men det får vi se i valet, så svartmåla gärna på, Bosse Ringholm! Verkligheten har du inte med dig.

Anf. 135 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Kan vi inte en gång för alla komma överens om, arbetsmarknadsministern och Staffan Danielsson, att vi har en lågkonjunktur och att vi haft det förr och kommer att få det igen? Jag tycker att när man utlovar en viss politik och vissa vallöften ska de hålla i både sol och

storm. Det blir rätt meningslöst annars och mer som de där kvällstidningarna som säljer lösnummer på att alltid lova vackert semesterväder. Så ser inte världen ut.

Om man utlovar 150 000 nya jobb, en jobbgaranti och att arbetslösa ska få jobb inom fem dagar måste det väl innebära att man accepterar att det finns en arbetslöshet? Hade man sagt att man gör detta så länge det inte finns några arbetslösa hade det varit ett rätt meningslöst vallöfte. Det kan väl inte vara så att Staffan Danielsson tolkar sina kolleger i Stockholm på det sättet att de lovar att avskaffa en arbetslöshet som inte finns? Löften om jobb och åtgärder mot arbetslöshet ställer man naturligtvis ut till väljarna för att det ska fungera när lågkonjunkturen kommer. Man säljer ju regnkläder för att de ska hålla en torr när det regnar. Då kan man inte säga att regnkläderna bara fungerar i soligt väder. Vi vet att det är lågkonjunktur. Ni verkar vara obekymrade över att det är lågkonjunktur eftersom ni inte kan skaka fram några effektiva åtgärder för att hantera den lågkonjunkturen. Det är det jag har försökt fråga arbetsmarknadsministern gång på gång.

Vad för verktyg ska arbetsmarknadsministern ha när de verktyg som han har tagit fram och använt visat sig inte fungera när verkligheten är annorlunda? Det kan han inte svara på, och det tycker jag är väldigt allvarligt.

Det finns all anledning att ställa upp de här vallöftena för beskådan och begära att politiken på något sätt ska kunna utkrävas ansvar för det man har lovat. Det är det valet är till för; det är det som hela den demokratiska processen går ut på. Man ska kunna ställas till svars för vad man sade och vad man gjorde.

Fru talman! Återigen vill jag säga att vi befinner oss i en lågkonjunktur. Vi har gjort det förut, och vi kommer att göra det igen. Den politik som vi socialdemokrater går till val på kommer att vara till för både högkonjunktur och lågkonjunktur. Vi kommer att ha en sommarkollektion för det vackra vädret, och vi kommer att ha en vinterkollektion för det kalla vädret. Vi kommer att ha en politik som fungerar på landsbygd och i stad, i Stockholm. Vi kommer att ha en politik som fungerar i lågkonjunktur och i högkonjunktur.

Försök inte smita undan bakom lågkonjunkturen! Den politik som inte fungerar i vare sig hög- eller lågkonjunktur är inte värd att tas på allvar.

(Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m): Jag avstår från mitt nästa anförande. Den här debatten får Bosse Ringholm ha i Stockholm. Det är inte min debatt.)

Anf. 136 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Här står en av de fegaste ministrarna i regeringen – Sven Otto Littorin. Han har inte ansvar för någonting. Han har inte ansvar för arbetslösheten i Sverige, inte för den i Stockholm, inte för den i Göteborg och inte för den i Malmö. Han har inte ansvar för Moderata samlingspartiet, han har inte ansvar för Nya Moderaterna, han har inte ansvar för Moderaterna i Stockholm, inte för Moderaterna i Göteborg och inte för Moderaterna i Malmö. Vad ska han göra egentligen?

Jag är övertygad om att han efter den 19 september kommer att stå på Arbetsförmedlingen och säga att han vill ha en coach. Jag hoppas att han blir framgångsrik och får hjälp av en coach, för han behöver uppenbarligen göra någonting annat. Efter att så kapitalt ha misslyckats med det ämbete han haft i fyra år förtjänar han naturligtvis att få en chans till. Socialdemokraterna är ett generöst parti som tycker att man ska få en chans till, och kanske också en tredje och en fjärde chans, om man inte har lyckats. Även en misslyckad arbetsmarknadsminister ska få en chans till. Coachsystemet kommer rimligen att vara kvar någon vecka efter valet, och då kan arbetsmarknadsministern söka sig dit för att hitta bärgning och sysselsättning i fortsättningen.

Det är inte så enkelt, Sven Otto Littorin, som att man kan ställa ut vallöften, såsom Nya moderaterna gjorde, och säga att det ska bli 150 000 nya jobb i Stockholm, Göteborg och Malmö, att det ska bli 30 000 speciella jobb enbart i Stockholm med hjälp av en särskild garanti, och att de ska komma inom fem dagar för den som är arbetslös och uppbar, eller har rätt till, socialbidrag. Det är inte så lätt som att bara ställa ut alla dessa löften och sedan säga att man inte har något ansvar för dem, att det är partivännerna i Stockholm, Göteborg och Malmö som ställt ut löftena.

Möjligen kan man till försvarsadvokatens försvar säga, om han nu ska behöva försvaras, att centerpartisten Staffan Danielsson inte ens fick vara med på löftet i Stockholm. Staffan Danielsson tog på sig försvarsadvokatrollen lite grann i onödan, för Centern ansågs av de övriga borgerliga partierna som så beskedligt och oansenligt i Stockholm att det inte ens fick vara med på vallöftena. Ni centerpartister kan därför säga att ni i alla fall inte har ställt ut de omöjliga löftena.

Ibland när man ska försvara någonting och den tilltalade uppenbarligen inte kan försvara sig själv utan skickar en försvarsadvokat så blir det inte bättre, allra helst som den försvarsadvokat som agerade i det här sammanhanget kunde säga att hans parti inte ställde upp på de tokiga vallöftena som Nya moderaterna ställde ut i valrörelsen 2006.

Sven Otto Littorin kan tuga i den här debatten, och han kan tuga i resten av eftermiddagens debatter ifall han inte vill ha någon debatt. Uppenbarligen vill han inte det. Han kommer dock att jagas med blåslampa land och rike runt inte bara av oss socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister utan av varenda arbetslös som känner att han svikit dem eftersom han inte burit fram några medel och instrument för att motverka lågkonjunkturen.

Littorin kan inte som arbetsmarknadsminister säga att det är lågkonjunkturens fel, att det är lågkonjunkturen som gjort att det är så illa som det är. Då kunde han lika gärna ha avgått och sagt: Det går inte att göra någonting i en lågkonjunktur utan vi drar in ministerposten, den som arbetsmarknadsminister. Den fungerar bara soliga dagar. Den fungerar inte när det regnar. Den fungerar inte när det är lågkonjunktur.

Tig gärna i den här debatten, Sven Otto Littorin, om det är det som är modellen, och tig gärna i de påföljande interpellationsdebatterna, men du kommer att bli jagad land och rike runt av arbetslösa, av alla som vill ha en annan politik efter den 19 september. Jag säger som en av dina företrädare, Per Ahlmark, sade en gång i tiden: Lycka till! Det säger jag när du söker upp Arbetsförmedlingen den 20 september. Ta kontakt med en

coach så kanske du kan få någon annan livsbana än den som du skändligen misslyckats med.

Anf. 137 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Bosse Ringholm, med instämmande av Patrik Björck, är ute på rätt djupa vatten, tycker jag. Valmanifest ska hållas även om det blir jordbävning, stormen Gudrun, oljekatastrofer eller om den värsta lågkonjunkturen sedan 30-talet oväntat slår till över hela världen – valmanifest ska ändå hållas. Det är en märklig inställning, Patrik Björck.

Regeringen Persson regerade 2006 i en extrem högkonjunktur. Trots det mobiliserade man människor i stora arbetsmarknadsinsatser och trots det var människor i utanförskap i en aldrig tidigare skådad omfattning. De var långtidssjukskrivna och förtidspensionerade.

När det var lågkonjunktur på 90-talet stod Socialdemokraterna och deras politik och verklighet inte opåverkade av lågkonjunkturen, men Patrik Björck menar att det borde de visst ha gjort. Det tycker jag är en märklig inställning.

Anf. 138 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Vi har fått två spännande besked i den här debatten. Det ena är att arbetsmarknadsministern inte vill debattera, vilket säger mycket. Det andra, sensationella, beskedet kommer från Centerpartiet. Centerpartiets uppfattning är nämligen – lyssna noga nu – att det är en märklig inställning att valmanifest ska hållas. Det tycker jag är viktigt att komma ihåg när Centerpartiet går ut med vallöften i den kommande valrörelsen. Om vallöftena hålls är det alltså en märklighet. Med stor sannolikhet kommer Centerpartiet inte att hålla sina vallöften. Det är jätte viktigt för folk att få reda på.

Om man i arbetsmarknadspolitiken ställer ut vallöften om att man som arbetslös ska få jobb inom fem dagar ska det löftet naturligtvis infrias när man blir arbetslös. Det är i en lågkonjunktur det ska infrias. Annars är det meningslöst.

Tack för beskedet, Staffan Danielsson! Att valmanifest ska hållas är en märklig inställning. Det är Centerpartiets uppfattning.

Anf. 139 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Den här debatten håller på att utvecklas till någonting annat än det som den egentligen skulle handla om.

Jag måste säga en sak till Staffan Danielsson. Jag satt i EU-nämnden även under den förra mandatperioden, vilket jag inte tror att Staffan Danielsson gjorde. Då fick vi redovisningen över Lissabonstrategins olika uppgifter. På endast en punkt, om jag minns rätt, var Sverige ganska dåligt, och det handlade om nyföretagande. På övriga punkter som handlade om arbetslöshet och jämställdhet, vilket även den här debatten möjligen handlar om, låg vi antingen på topp, som nummer två eller möjligen som nummer tre. Då skrek centerpartister, folkpartister, kristdemokrater och inte minst moderater att vi hade en historiskt hög arbetslöshet, trots att vi var bäst i Europa.

Jag tror att det var Bosse Ringholm, när han var finansminister, som sade att man gärna inte kan komma högre än etta i de sammanhangen. Ungefär samma konstiga resonemang förs nu här. Vi var duktiga även på

den tiden. Jag tycker att det finns anledning att nämna det i den här debatten eftersom den har blivit så brokig.

Prot. 2009/10:145  
29 juni

Anf. 140 BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Det är sällan man kan se pinsamheten personifierad. Här står pinsamheten själv, arbetsmarknadsministern, som plötsligt har tappat rösten. Det får väl uppfattas som att han drabbats av något slags chock, av psykisk eller arbetsmarknadspolitisk chock, som gjort att han totalt tappat rösten.

Arbetsmarknadsministern har ingenting att säga om sina partivänners löften om 150 000 nya jobb i Stockholm, Göteborg och Malmö. Han har ingenting att säga om Nymoderaternas löften i förra valrörelsen om att alla som var utan jobb skulle få jobb inom fem dagar. Han har ingenting att säga till sitt och Nymoderaternas försvar om att de fullständigt övergett alla de löfena.

Jag kan förstå att han skickat en försvarsadvokat, för vem vore bättre på att förklara brutna vallöften än Staffan Danielsson och Centerpartiet, ett parti som i förra valrörelsen sade att vi inte ska bygga ut kärnkraften men som häromdagen ändå beslutade att bygga ut den. En bättre försvarsadvokat kanske man inte kan kalla in, arbetsmarknadsministern, än en som är om inte världsmästare så i alla fall Sverigemästare i löftesbrott, vilket Staffan Danielsson och Centerpartiet är.

Jag kan förstå att det är bättre än att pinsamheten själv står där i sin talarstol, har tappat rösten, inte förstått vad det handlar om, inte har några förslag, vet inte vad han ska göra och allt annat. Det finns, som sagt, inget annat slut på det här. Jag tror faktiskt att det är ett gott slut för Sven Otto Littorin. Sök upp Arbetsförmedlingen den 20 september, och sök upp en coach. De flesta brukar kunna hjälpa till. Till och med hopplösa fall tror jag att Arbetsförmedlingen kan ge sig på.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **19 § Svar på interpellationerna 2009/10:415 och 485 om en aktiv arbetsmarknadspolitik för våra unga**

Anf. 141 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Veronica Palm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att pressa tillbaka den höga ungdomsarbetslösheten i Sverige. Börje Vestlund har frågat mig vilka aktiva åtgärder jag avser att genomföra för att ungdomar ska få jobb, praktik eller utbildning.

En hög ungdomsarbetslöshet är inte ett svenskt fenomen utan ett problem vi delar med stora delar av Europa. Utmärkande för just ungdomsarbetslösheten är att den ökar snabbt i en lågkonjunktur, men också att den minskar snabbt när konjunkturen vänder igen.

Regeringen har sedan den tillträdde arbetat hårt för att minska utanförskapet och för att fler människor ska kunna komma i arbete. Ungdomar har varit och är en viktig grupp i detta arbete. Regeringen har vidtagit en rad viktiga åtgärder för att underlätta för unga personer att komma

*Svar på  
interpellationer*

i arbete, vilket jag också har redogjort för i flera andra interpellationsdebatter här i riksdagen.

Så sent som den 1 januari i år trädde flera förändringar i kraft som syftar till att ytterligare förstärka jobbgarantin för ungdomar. Deltagarna i garantin kan numera till exempel ta del av stöd till start av näringsverksamhet och arbetslivsinriktad rehabilitering. Dessutom har vi som ett komplement till den utbildning som erbjuds inom jobbgarantin för ungdomar satsat på kortare, studieförberedande utbildningar inom folkhögskolorna för arbetslösa ungdomar som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Utöver detta kan deltagarna i garantin även ta del av insatsen Lyft. Vidare har regeringen tillfälligt ökat antalet platser i yrkesvux inom den kommunala vuxenutbildningen, yrkeshögskoleutbildningen samt högskolor och universitet, vilket ger fler möjligheter att börja studera.

Börje Vestlunds påstående att vi skulle ha minskat antalet högskoleplatser är direkt felaktigt. Antalet studenter i högskolan var under 2009 det högsta någonsin.

Ungdomar mellan 20 och 25 år som varit arbetslösa i sex månader kan dessutom anställas med ett nystartsjobb. Det innebär att arbetsgivaren kompenseras med ett belopp motsvarande arbetsgivaravgiften och den allmänna löneavgiften under upp till ett år. Nystartsjobben tillsammans med nedsättningen av socialavgifter för ungdomar innebär att lönekostnaden blir ca 40 procent lägre vid anställning av en ung person med nystartsjobb än vad den annars skulle ha varit.

Detta är bara några exempel på regeringens senaste satsningar som syftar till att bekämpa ungdomsarbetslösheten genom aktiva arbetsmarknadspolitiska insatser och utbildning.

Regeringen har – som jag tidigare nämnt – vidtagit en rad åtgärder för att arbetslösa ungdomar ska få ett aktivt stöd, och vi följer naturligtvis resultaten och utvecklingen av insatserna för ungdomar mycket noga.

Anf. 142 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Arbete är förutsättningen för all annan välfärd. Det är inte bara en sanning man kan säga i den här kammaren. I mitt parti, det socialdemokratiska partiet, har det varit ledstjärnan i mer än 100 år. Arbete är förutsättningen för all annan välfärd, liksom en tro på att människor vill arbeta, att människan i grunden är god, vill göra rätt för sig, vill bli en del av det sociala sammanhanget och – när det gäller unga människor – vill få bli vuxna.

Så är det inte i Sverige i dag. Vi har massarbetslöshet, och vi har en skenande massarbetslöshet när det gäller unga människor. Det gör mig djupt orolig. Mer än var fjärde ung människa får inte rätten att bli vuxen, att kunna skaffa sig telefonabonnemang, skriva kontrakt på en lägenhet, fundera på om man kanske skulle ta och skaffa barn, spara pengar för att åka ut och resa eller flytta hemifrån – rätten att få vara vuxen och få göra rätt för sig.

Det gör mig också orolig att vi har en högerregering som så lamt lutar sig tillbaka. Arbetsmarknadsministern säger i sitt svar: När högkonjunkturen kommer löser det sig! Unga människor kommer tillbaka igen.

Det är en hel generation unga människor som i dag, när Sven Otto Littorin är arbetsmarknadsminister, inte har rätten att få ett lönekuvert i



slutet av månaden. Det måste vara den här arbetsmarknadsministrerns och den här regeringens ansvar.

Man kan välja, och det gör Sven Otto Littorin. Han väljer att stillasittande se på. Man hade kunnat välja att föra en aktiv investeringspolitik. Man hade kunnat välja att värna välfärdens verksamheter och de jobb som finns där. Man hade kunnat välja att utveckla ROT-avdraget för fler jobb. Man hade kunnat välja att utveckla investeringar i infrastrukturen för fler jobb. Man hade kunnat välja aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder för unga människor. Men det har man inte valt, i tron att det löser sig.

Jag vill bara förvarna Sven Otto Littorin om att jag inte har någon lust att lyssna mer när du och regeringen skyller ifrån er. Skyll inte på den internationella globala finanskrisen! Ja, den har drabbat Sverige. Ja, den har drabbat resten av världen. Men Sverige har tagit sig sämre ut än jämförbara länder. Sverige har tidigare haft den lägsta ungdomsarbetslösheten, men har nu bland de högsta. Det går inte att skylla ifrån sig på vare sig globala finansiella kriser eller ungdomarna själva.

Min fråga kvarstår. I Sverige står mer än var fjärde ung människa utanför arbete. Jag tror inte att det är deras fel och vilja. Jag tror att det är den regering som är ansvarig i Sverige som har möjlighet att göra någonting åt det. Jag ställer åter frågan, som jag inte tycker att jag fått svar på: Vilka åtgärder avser landets arbetsmarknadsminister att vidta för att pressa tillbaka ungdomsarbetslösheten från denna skyhöga nivå?

Anf. 143 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi har diskuterat den här frågan ett par gånger förut, Sven Otto Littorin och jag, och den är lika intressant varje gång. Abrovinkerna blir alltid väldigt olika för varje svar, och jag måste säga att det här svaret uttrycker en stor självgodhet hos regeringen: Vi har varit väldigt duktiga och gjort allting rätt. Vi har inte gjort några misstag. Framför allt kommer vi att ha lösningen för alla framtidens frågor vad gäller ungdomsarbetslösheten.

Sanningen är nog att ingen har den lösningen helt och hållet. Men man kan ha olika ingångar i detta. Min interpellation handlar om vilka aktiva åtgärder man ska vidta för att få ungdomar i jobb, praktik och utbildning. Man har i praktiken i väldigt stor utsträckning avskaffat de utbildningsinsatser som man tidigare gett inom ramen för arbetsmarknadspolitiken.

Där finns heller inga svar. Man hänvisar till att man har ökat antalet platser i yrkesvux och den kommunala vuxenutbildningen och så vidare. Men det handlar oftast om att ungdomar behöver komplettera sin tidigare utbildning för att återigen kunna bli attraktiva på arbetsmarknaden. Den typen av åtgärder ryms kanske inte helt och hållet inom detta.

Littorin säger i svaret: "Så sent som den 1 januari i år trädde flera förändringar i kraft som syftar till att ytterligare förstärka jobbgarantin för ungdomar." Men om det skedde redan den 1 januari borde det ha gett resultat nu. Tyvärr är det väl så att siffrorna talar lite grann emot regeringen i det här sammanhanget. Den ger inga bättre siffror i alla fall.

Statsrådet säger också i sitt svar att det här inte är något svenskt fenomen utan finns över hela Europa. Det är sant, men ungdomsarbetslösheten har varit ett mindre stort problem för Sverige än vad den varit för

många andra europeiska länder. I dag leder vi ungdomsarbetslösheten i Europa.

Man kan inte säga att detta skulle ha varit en framgångsrik politik för att pressa ned utanförskapet. Jag ska inte kommentera just utanförskapet, utan det får vi kommentera senare i debatten.

Sven Otto Littorin skriver: "Nystartsjobben tillsammans med nedsättningen av socialavgifter för ungdomar innebär att lönekostnaden blir ca 40 procent lägre vid anställning av en ung person med nystartsjobb än vad den annars skulle ha varit." Ja, men problemet är, arbetsmarknadsministern, att ungdomsarbetslösheten inte har minskat. Om detta var åtgärderna som man ville sätta in, varför har då inte ungdomsarbetslösheten minskat?

Det är helt rätt som arbetsmarknadsministern säger: Ungdomsarbetslösheten stiger väldigt snabbt vid lågkonjunktur men minskar också väldigt snabbt när det blir högkonjunktur.

Då borde vi väl kunna se siffror på detta och inte som tvärtom redovisas att det just nu händer väldigt lite på detta område.

Anf. 144 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Fru talman! Veronica Palm sade att arbete är en förutsättning för all annan välfärd. Jag håller fullständigt med. Min farmor brukade säga att arbete befrämjar hälsa och välbefinnande, och jag tror att det är precis på det sättet. Arbete är både bra och rätt. Det är vår uppgift att försöka göra vad vi kan för att så många som möjligt ska få ta del av denna möjlighet och rättighet.

Vi ska ha lite perspektiv på vad vi diskuterar. Det finns 1 243 800 ungdomar i Sverige i åldern 16–24 år. Av dem är 175 800 registrerat arbetslösa. Av dem är 63 procent heltidsstudenter som söker en timmes extrajobb i veckan eller mer. Av 1 243 800 ungdomar är 64 300 heltidsarbetslösa, om jag får kalla det för det.

Det är 64 300 för många. Men det är viktigt att vi har rätt siffror klart för oss. Vi har gått igenom den värsta lågkonjunkturen på 80 år. Samtidigt kom vi ur den med den starkaste tillväxten i hela OECD-området och det lägsta budgetunderskottet i hela EU. Det är väldigt bra.

Börje Vestlund frågade mig varför det ser ut som det gör. Det glädjande är att om man tittar på hur statistiken ser ut för det senaste året, från maj förra året till i maj i år, har ungdomsarbetslösheten, arbetslösa exklusive heltidsstuderande, sjunkit med ungefär en femtedel från 81 900 till 64 300.

Det som Börje Vestlund efterfrågade är precis det som nu håller på att hända, det vill säga att arbetslösheten bland ungdomar sjunker. Mätt på det sätt som ILO och Eurostat mäter är den 27,8 procent. Det är naturligtvis ohyggligt mycket i den statistiken. Samtidigt är det mindre än när vi tillträdde. Trots denna lågkonjunktur och den värsta krisen på 80 år är ungdomsarbetslösheten mätt på samma sätt lägre nu än när vi tillträdde.

Vad ska man då göra framöver? Det blir den viktiga frågeställningen. Det första man ska göra är att undvika att, som ni vill, göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar. Att höja arbetsgivaravgiften för ungdomar är ett kirurgiskt träffsäkert sätt i en uppåtgående konjunktur att tvinga bort ungdomsjobben från arbetsmarknaden. Det skulle jag gärna vilja höra er förklara. Vi säger nej till det.

Det andra som man måste göra är att se till att skolan över tid levererar bättre. Det är klart att när en fjärdedel av de ungdomar som lämnar skolan lämnar den utan fullständiga betyg blir det en avsevärd press på arbetsmarknadspolitiken senare.

Framför allt betyder det för de ungdomar som lämnar skolan att de inte är rustade på det sätt de behöver vara för att kunna fungera på arbetsmarknaden. Vi vill i stället gå vidare med lärlingsutbildning, mer praktik och mer kontakter mellan skola och arbetsliv. Det tror vi är rätt medicin för att gå vidare.

En tredje fråga handlar om en arbetsförmedling som fungerar och förmedlar arbete. Nu när vi har 1,2 miljoner jobbyten i år ska den se till att ungdomar lättare hittar de jobb som finns. Det kan vara både ren arbetsförmedling och coachning. Men det kan också för dem som varit borta lite länge från arbetsmarknaden vara att de får ytterligare stöd och hjälp att komma tillbaka.

Man ska komma ihåg att även i detta konjunkturläge har hälften av de ungdomar som är arbetslösa nytt arbete efter tre månader. Det är väldigt bra att det är på det sättet. Vi har snabb omsättning på arbetsmarknaden för unga, och vi har väldigt få långtidsarbetslösa ungdomar jämfört med övriga världen.

Mitt fokus kommer att vara på de allra svagaste på arbetsmarknaden. Det är de helt sysslösa ungdomarna som varken pluggar, jobbar eller finns hos Arbetsförmedlingen. De är 70 000 eller så. Den siffran har varit ungefär lika stor i högkonjunktur som i lågkonjunktur och tyvärr lika stor när ni regerade. Där måste vi sätta in mer krut.

Anf. 145 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Arbetsmarknadsministern ställde ett gäng frågor. Eftersom han inte svarade på mina kanske jag skulle ta och svara på hans.

Den åtgärd som regeringen tror är lösningen på alla problem är sänkta skatter. Jag vill inte säga att man skulle vara enkelspårig och kanske inte vidgar vyerna. Men så enkelt kan det inte vara. När man har sänkt skatterna har den rikaste 1 procenten har fått lika mycket skattesänkningar som 25 procent av resten av befolkningen. Det blir inte fler jobb utan bara ökade klyftor.

Jag vill ha det motsatta. Jag vill ha fler jobb och minskade klyftor. Dessutom leder skattesänkningarna till olika skattetariffer där man medvetet straffbeskattar landets pensionärer. Det tycker jag är orättfärdigt. När jag möter pensionärer tycker de också att det är orättfärdigt. Men de bryr sig också om sina barnbarn. Det är inte oroliga bara för sin egen ekonomiska situation utan också för hur landets unga har det och undrar varför de inte kommer in i arbete.

Detta är en viktig fråga där regeringen medvetet sänker skatter, mest till dem som har mest, straffbeskattar pensionärer och inte engagerar sig i unga människors möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsministern tog upp tre saker. Den första var varför vi tycker att det är dåligt att smeta ut skattesänkningar till alla som har någon ung människa anställd. Vi tycker att det är slöseri med resurser. Det är smartare att använda gemensamma pengar genom att rikta dem till de arbetsgivare som väljer att anställa en ung människa som går från arbetslöshet och in i arbete än att smeta ut dem till en subvention till de arbets-

givare som har många unga anställda. Det är att använda ekonomiska medel mer effektivt.

Sedan gäller det skolan. Det finns ingenting som gör mig så djupt upprörd när det gäller ungas människors möjligheter att komma ut på arbetsmarknaden som när en högerregering säger att vissa människor är korkade. De slipper skolan. De behöver inte den. Vi låter dem vara. Hela politiken för skolan och skiktningen i skolan bygger på att vissa människor inte vill, inte kan och inte behöver läsa. De ska vara vid sin läst och fortsätta att ha ett yrkesarbete under hela sitt liv utan att utvecklas och växa vidare.

Jag tror inte på det. Jag har inte den människosynen. Jag tror att alla människor har möjlighet att utvecklas. När jag valde att läsa ett tvåårigt vårdprogram var det inte för att jag trodde att jag var dummare än någon annan. Det var för att jag ville bli barnskötare. Jag upptäckte sedan hur återvändsgränderna fanns där att det inte fanns någon möjlighet att gå vidare. Jag är glad att vi förändrade skolan så att alla har möjlighet att ha högskolekompetens. Där vänder ni nu tillbaka och straffar de elever som har det lite halvtaskigt och halvjobbigt när de går i nian. Det vill inte jag.

När det gäller arbetsmarknadsutbildningen och arbetsmarknadsprogrammen är det väldigt tydligt. Den här regeringen säger: Vi tycker inte att alla ska ha del av det. Vi tycker inte att unga människor från första dagen ska få möjlighet till aktivitet. Vi får se vad de gör. De kanske vill ut och resa eller spela tv-spel. Det vet vi inte.

Jag vill ta bort aktivitetsförbudet för unga människor på Arbetsförmedlingen. Jag vill att de ska ha rätt till aktivt stöd och aktiva åtgärder redan från dag ett. Det är en socialdemokratisk politik. Jag har inte fått svaret på frågan vad arbetsmarknadsministern ska göra för att pressa tillbaka ungdomsarbetslösheten.

Anf. 146 BÖRJE VESTLUND (s):

Fru talman! Vi är på samma ställe där vi brukar hamna i de här debatterna. Arbetsmarknadsministern säger att det inte är så farligt med de 27 procenten eftersom en hel del av ungdomarna är deltidsarbets sökande. Tänk om man skulle säga det till någon annan grupp i samhället. Vilket ramaskri det skulle bli då.

Man återkommer med det ständiga argumentet som har använts. Det höll inte att säga: Ni hade makten i tolv år. Ni gjorde minsann ingenting, och det ni eventuellt gjorde var bara fel. När det inte höll och man började tjata ut det kom lågkonjunkturen som en skänk från ovan. Ni kunde skylla alla politiska misslyckanden på lågkonjunkturen. Det är fejt och orättvist i båda fallen. I det här fallet handlar det om att man inte har en politik som täcker upp för de problem man har. Här gäller det ungdomsarbetslösheten.

Jag håller också med om att den fjärdedel som inte går ut med fullständiga betyg är en grupp som man kanske behöver lägga ned lite extra omsorg på. Där tror jag att vi är ganska överens i salen. Det som är problemet här är ju att det man erbjuder är mindre av utbildning, mindre av att få den andra chansen och mer av att man ska få träffa någon i en slags organisation kallad coach, och detta ska lösa nästan alla problemen. Det är väl det som är bekymmersamt.

Det andra som jag tycker att jag också måste ta upp är det som Veronica Palm har tagit upp, aktivitetsförbudet upp till tre månader. Jag måste säga att jag har väldigt svårt att förstå det, för är det några som man borde sätta in alla klutar för på en gång är det väl just ungdomar. Det är just de som snabbast kan komma ut på arbetsmarknaden. Precis som vi har konstaterat tidigare i debatten är det också de som snabbast kommer ut så fort det ges arbete. Då borde man väl sätta in alla klutar för dem.

Slutligen, fru talman, skulle jag vilja ta upp den generella nedsättningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar. Om detta hade varit lösningen hade vi inte haft de här problemen. Problemet är att man säger att man vill ha en särskild ungdomsskatt och att det blir en skattechock för dem som har ungdomar anställda.

Vi har ju ett annat problem med dem som har passerat 50. Har man jobbat i många år på samma arbetsplats och blir arbetslös har man väldigt svårt att få arbete. Men den här debatten handlar som sagt var om ungdomar och där är det inte så att man inte skulle få ut dem på arbetsmarknaden. Tvärtom är det här egentligen ett sätt att generellt sänka skatten för de hundratal, förmodligen tusentals företag som i huvudsak anställer många ungdomar, medan andra företag inte får del av detta. Det tycker inte jag är försvarligt.

Däremot ska man sätta in mycket resurser för de ungdomar som är svårplacerade på arbetsmarknaden och framför allt rikta pengarna dit där de allra bäst behövs.

Anf. 147 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Alla debatter i Sveriges riksdag är viktiga, och arbetsmarknadsministern har fört väldigt många sådana här debatter under väldigt lång tid. Jag har inte varit med så ofta men tänkte att jag skulle göra ett kort inlägg här.

Ungdomsarbetslösheten är ju en väldigt viktig fråga. Den är för hög i Sverige. Den var för hög 2006 också i en extrem högkonjunktur. Trots lågkonjunkturen är den inte högre i dag, vilket visar att Alliansens samlade åtgärder har haft effekt. Men det behöver göras mer.

Regeringen har gjort stora insatser: sänkta arbetsgivaravgifter, nystartsjobb, lärlingsplatser och så vidare. Veronica Palm är rätt skicklig och fick i vanlig ordning in regeringens jobbskatteavdrag i den här frågan, som Socialdemokraterna nästan helt har accepterat, vilket hon kanske glömde att säga. Hon fick även in pensionärernas skattesituation i debatten om ungdomsarbetslösheten. Det tycker jag också är träffande.

I Centerpartiet har vi jobbat mycket med frågorna. Vi har en del förslag som vi diskuterar och jobbar med: ingångslönernas storlek, enklare regelverk i LAS, avdrag för IT-tjänster i hemmet och lägre tjänstemoms som vi diskuterar i Alliansen.

Jag vill också bara uppmärksamma, vilket arbetsmarknadsministern också gjorde, det famösa kravet från Socialdemokraterna och De rödgröna på att fördubbla arbetsgivaravgifterna för just ungdomar. Det är en skattehöjning på 11 miljarder för dem som anställer ungdomar. Sedan ska man återföra 750 miljoner, under 10 procent av detta. Det är ett mycket märkligt förslag som jag tror att alla inser inte gagnar de unga om det blir 35 000 kronor dyrare per år för arbetsgivarna att anställa dem. Flera debattörer har med emfas hävdade att det visst blir enklare att an-

ställa unga om kostnaden för dem höjs med 35 000 kronor per år. Den logiken kommer jag gärna att diskutera med vänsterpartierna på torgmöten över landet i valrörelsen.

Till sist vill jag också säga några ord om ungdomars situation, för vi har en hög arbetslöshet och ungdomar förvägras ju rätten att komma in i en a-kassa, vilket gör att de hänvisas till behovsprövade socialbidrag i sista hand. Det är 150 000 av dem som är arbetslösa som inte har a-kassa eller ersättning från sjukförsäkring. Oppositionen och Socialdemokraterna slåss sedan decennier för att man inte ska kunna komma in i trygghetssystemen om man inte har haft ett första jobb på sex månader.

Alliansen diskuterar detta, och vi tycker att det vore rättfärdigt med en allmän a-kassa som omfattar även ungdomar. I ett läge med en bestående och sedan lång tid hög ungdomsarbetslöshet vore detta en rättvisereform. Jag återkommer till det i kommande interpellationsdebatter. Jag beklagar att oppositionen är de som aktivt slåss för att förhindra att ungdomar får del av de 20 miljarder som pumpas in i a-kassesystemet årligen.

Anf. 148 PATRIK BJÖRCK (s):

Fru talman! Jag vill bara reda ut lite grann av det Staffan Danielsson menar. Staffan Danielsson, som ju har varit försvarsadvokat här tidigare i dag, börjar sitt försvarstal med att säga – det här är inget direkt citat, men jag tolkar – att Alliansens politik mot ungdomsarbetslösheten har varit väldigt framgångsrik, exempelöst framgångsrik. Han säger att trots lågkonjunkturen är inte fler ungdomar arbetslösa och så vidare.

Bortsett från innehållet i det här påståendet, som man naturligtvis skulle kunna riva ned och riva sönder, var det inte det som fick mig att begära ordet. Trots den enormt framgångsrika politiken från Alliansens sida, enligt Staffan Danielsson, och trots att det inte finns några som helst problem med ungdomsarbetslösheten vill Staffan Danielsson ta bort anställningsskyddet för unga och sänka ingångslönerna för unga.

Varje sådan punkt för sig skulle naturligtvis förtjäna ett kraftfullt motinlägg från en socialdemokrat, men det som egentligen är min fråga till Staffan Danielsson, om det nu inte finns några som helst problem med ungdomsarbetslösheten, vilket var Staffan Danielssons första ingång i debatten, är: Varför då försämra anställningsskyddet och sänka ingångslönerna? Även om det hade varit ett stort problem hade det varit fullständigt missriktade åtgärder. Den debatten kan vi nästan lämna därhän.

Att in ta två ståndpunkter samtidigt har blivit Centerns senaste varumärke. Man röstar ja till kärnkraft och menar att det är nej. Man säger att det inte finns några problem med ungdomsarbetslöshet men vi måste förstöra anställningsskyddet och sänka ingångslönerna.

Jag skulle vilja höra Staffan Danielsson reda ut detta. Har vi ett problem med ungdomsarbetslöshet, ja eller nej? Om Staffan Danielsson svarar ja på den punkten ska jag förklara för honom varför det är fullständigt missriktat att förstöra de ungas anställningsskydd och varför det är fullständigt missriktat att sänka lönerna för ungdomar. Men om Staffan Danielsson svarar nej, vi har inget problem med ungdomsarbetslöshet, ska jag i mitt nästa inlägg fråga Staffan Danielsson varför vi i så fall ska vidta de här åtgärderna.

Anf. 149 JENNIE NILSSON (s):

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt delta i den här debatten. Många gör det med bravur från vår sida ändå. Men till sist, efter att väldigt många gånger i dag, både av Sven Otto Littorin och nu också av andra, företrädare för Centerpartiet, ha fått höra påståendet att vi gör det dubbelt så dyrt att anställa unga, hur det skapar några nya jobb och så vidare, fick jag bara lite nog. Jag har egentligen bara en enkel fråga till Sven Otto Littorin: Hur många nya jobb har den generella nedsättningen av arbetsgivaravgifter givit? Den frågan vill jag gärna ha svar på.

Jag kan också konstatera att jag har haft debatter i frågan med Littorin vid ett flertal tillfällen tidigare, inte minst när det gäller den granskning som Riksrevisionen gjorde med anledning av huruvida generella nedsättningar över huvud taget var en effektiv arbetsmarknadsåtgärd. Riksrevisionen sågar brutalt den politiken och konstaterar att den är dyr, ineffektiv och med betydande dödviktseffekter. I den mån den över huvud taget skapar jobb är de extremt kostsamma. Man pratar om upp till 1 miljon kronor per eventuellt jobb. Riksrevisionen rekommenderade regeringen att skyndsamt utvärdera resultatet av åtgärden, vilket var den fråga som jag då ställde till ministern: Hur och när tänker man utvärdera?

Den gången fick jag inget svar på frågan. Det är nu ett tag sedan. Därför ställer jag också den frågan igen: Hur och när tänker man utvärdera denna åtgärd, som används som någon sorts hallelujamoment i alla debatterna utan att ha något som helst belägg för det?

Jag ska svara på den retoriska fråga som Veronica Palm och Börje Vestlund fick och som antagligen också jag ska få: Hur skapas då nya jobb genom att ta bort åtgärden? Det blir givetvis inga nya jobb för att den tas bort, men problemet är att det blev inga nya jobb när den tillsattes heller. Vi vill något annat med pengarna. Vi vill använda pengarna för att göra det som Sven Otto Littorin säger sig vilja göra men inte gör, nämligen rikta dem till den grupp som står längst ifrån arbetsmarknaden – den som inte automatiskt kommer att åka in och ut beroende på konjunktur. Det är också lite komiskt att man skyller uppgången i ungdomsarbetslösheten på konjunkturen, men när arbetslösheten går ned är det en effekt av regeringens politik. Detta sker trots att långtidsarbetslösheten bland unga faktiskt fortsätter att öka.

(Applåder)

Anf. 150 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Veronica Palm och Jennie Nilsson vill höja skatter. Vi har förstått det.

Låt mig återigen ställa en retorisk fråga. Vi lägger skatt på alkohol och tobak för att folk ska röka och supa mindre. Vad händer när vi lägger skatt på ungas arbete? Det blir färre ungdomsjobb. Det behöver man nästan inte vara hjärnkirurg för att inse.

Om det är som Jennie Nilsson säger, nämligen att det inte har någon som helst effekt, varför stannar ni vid att höja skatten på ungas arbete med 11 miljarder? Varför inte 20, 30 eller 40? Då hade ni kunnat finansiera massor med friår och annat skojigt som ni vill ha i den rödgröna röran.

Veronica Palm säger något bra, nämligen att arbetsgivaravgiftssänkningar ska riktas till dem som väljer att anställa arbetslösa ungdomar.

Jättebra! Välkommen till nystartsjobb för unga. Det införde vi för snart tre år sedan. Det är bra att ni ansluter er till en politik för sänkt skatt på arbete.

Börje Vestlund och flera andra pratar om det som ni väljer att kalla aktivitetsförbudet. Det infördes av Mona Sahlin 1995 och 1998 i kommunal ungdomspraktik och ungdomsgarantin. Det har jag hört Sven-Erik Österberg erkänna i Expressen. Det måste vara samma.

Vi tog bort det när vi införde möjligheten att få en coach från första dagen i arbetslöshet. Vi tog bort det aktivitetsförbud som var praktisk politik under de år ni satt i regeringsställning.

Hälften av alla ungdomar får, som jag har sagt tidigare, jobb inom tre månader. Då är det naturligt att lägga fokus på sökaktiviteter under den första perioden i arbetslösheten, och därefter får ungdomarna tillgång till hela den palett av insatser som faktiskt finns.

Jag säger detta igen, och jag har tagit upp detta flera gånger förut, att vi har valt att fokusera inom ramen för arbetsmarknadspolitiken på kortare mer direkt yrkesförberedande utbildningar, medan de längre utbildningarna bör och ska ligga inom ramen för det ordinarie utbildningssystemet.

Varför det? Jo, det finns tre goda skäl. Det första är att det är pedagogiskt motiverat. Utbildningssystemet är bättre på att utbilda. Det är klart att det är så. Vid längre utbildningar bör man få tillgång till den pedagogiska kompetens som finns i utbildningssystemet. Det andra skälet är individuellt. I utbildningssystemet får man betyg och studieintyg som man inte får på Arbetsförmedlingen och på de utbildningar som erbjuds där. Det tredje skälet är kostnadsskäl. Det är dubbelt så dyrt på Arbetsförmedlingen för motsvarande utbildning inom utbildningssystemet. Det är ingen kritik mot Arbetsförmedlingen. Det är naturligt när det är mindre grupper att det är så.

Jag kommer tillbaka till Jennie Nilssons fråga i slutet av hennes anförande. Ungdomsarbetslösheten, exklusive heltidsstuderande som söker extrajobb, har sjunkit med en femtedel på ett år, trots att vi har haft de största ungdomskullarna i mannaminne. 115 000 ungdomar har lämnat skolan under den här mandatperioden. Trots det har alltså ungdomsarbetslösheten, exklusive heltidsstuderande, sjunkit med en femtedel på ett år. Nu går vi vidare och fortsätter en politik för att se till att fler ungdomar har möjlighet att känna den glädje som Veronica Palm tog upp i sitt inledningsanförande, nämligen att vara delaktiga, ha en lön att leva på, en arbetsgemenskap att känna trygghet i och en framtid att kunna påverka.

Anf. 151 VERONICA PALM (s):

Herr talman! Jag tillhör ett parti där vi har satt en ära i att föra en ansvarsfull ekonomisk politik, att inte slösa med folks pengar. Skattepengar som används gemensamt ska användas till bra saker. Bra saker är inte att subventionera städhjälp hos dem som har det bra. Bra saker är inte att smeta ut skattesänkningar för alla som råkar ha en ung anställd. Det är dåliga saker om man vill nå bra effekter. Bra effekter för mig är ett land i full sysselsättning och med bra välfärd. Så är det uppenbart inte för en högerregering eftersom prioriteten är sänkta skatter och dåligt använda gemensamma resurser som ger effekten ökade klyftor och färre jobb.



Vi vill använda pengar på ett smart sätt. Det ska vara målriktade stöd där de kan göra nytta. När det gäller ungdomsarbetslöshet handlar det om att ge kraftigt stöd till den som anställer en ung i stället för att smeta ut. Det handlar om utbildningar som ger kompetens och möjlighet till omställning, och det handlar om aktivt stöd från första dagen. Det är tufft att vara 19 år, gå ut skolan och inte vara behövd, att ingen frågar efter en, att man inte får möjlighet att skriva kontrakt på en egen lägenhet, att man inte får bli vuxen. Då duger det inte med coacher i tre månader. Tre månader är en jättelång tid när man är 19 år och har gått ut skolan.

Här är skiljelinjen. Antingen fortsätter man en politik som man har i dag där sänkta skatter är det överordnade målet för allt, och där man ser på diskussionerna om ungdomslöner som om det finns ungdomshyror på lägenheter, dessutom osäkra anställningar och redan i dag en halv miljon löntagare utpressade ur a-kassan, eller så för man en politik för jobb och minskade klyftor.

Anf. 152 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Den slutsats som arbetsmarknadsministern drog om tobaks- och spritskatten i förhållande till nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga må han måhända få applåder för på ett MUF-seminarium men knappast i riksdagens kammare. Det där är barnsligt.

Här brukar vi kräva skarpa siffror. Vad handlar det här om? Hur många extra av dem som är unga är det som faktiskt har fått jobb i det här sammanhanget? Jag vet att vi pratar om en viss hamburgerkedja som har varit föremål för diskussioner i dessa sammanhang. Jag ska inte nämna den igen. Såvitt jag förstår har de inte anställt några fler unga än vad de har haft tidigare med anledning av arbetsgivaravgiften. I varje fall har jag förstått det så när jag har tagit del av huvudbolagets förvaltningsberättelse.

Sedan var det frågan om deltidstudierande. Det är ingen förändring mot tidigare. Det var ett sätt att fiffla med statistiken, tyckte jag mig höra. Jag ska inte anklaga arbetsmarknadsministern eftersom han inte satt i regeringen då men han var partisekreterare. Vi anklagades ofta för att vi fifflade med statistiken när vi sade precis samma sak, nämligen att en stor del av dem inte sökte jobb på heltid utan kanske sökte jobb bara på helgerna. Då hette det att vi fifflade med statistiken.

Slutligen bara en sak: Vi har högkonjunktur, men vad är extrem högkonjunktur? Berätta det, Staffan Danielsson! Och vad är exempelöst framgångsrik politik? Jag skulle vilja veta hur man definierar det.

Anf. 153 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Patrik Björck är en god demagog och skulle säkert ha klarat sig utmärkt redan hos de gamla grekerna. Han hävdar att jag har sagt att ungdomsarbetslösheten inte är något stort problem. Jag sade att den är ett stort problem som vi måste ta på stort allvar. Något annat sade jag självklart inte. Och jag diskuterade lösningar på detta.

Men jag påpekade, liksom arbetsmarknadsministern, att det var en stark högkonjunktur 2005–2006. Nu har det varit en väldigt djup lågkonjunktur, och ändå har vi hållit tillbaka ungdomsarbetslösheten. Det kommer också in stora ungdomskullar på arbetsmarknaden, och det tycker jag

att man kan notera. Men jag inser att man inte tar till sig detta i oppositionens svartmålningslusta.

Jag menar alltså att ingångslöner som är högre i Sverige än i jämförbara länder försvårar för ungdomar och invandrare utan arbetslivserfarenhet att konkurrera om jobben med erfarna människor som har haft jobb länge. Jag menar också att lagen om anställningsskydd försvårar ytterligare för dem som inte har varit inne på arbetsmarknaden att komma in på arbetsmarknaden.

Patrik Björck menar att ju högre ingångslöner för ungdomar, invandrare och andra och ju starkare anställningsskydd när man väl får fast jobb, desto enklare blir det att komma in på arbetsmarknaden.

Jag överlåter åt dem som lyssnar på debatten att avgöra vem av oss som tolkar verkligheten korrekt. Jag är väldigt trygg i att det inte är Patrik Björck. Låt oss gärna reda ut detta på olika torg och gator under valrörelsen.

Jag har gått upp i de här debatterna av egen lust och vilja och är inte beordrad av någon inom mitt parti eller i Alliansen. Jag noterar att det tydligen går till på annat sätt i andra partier, efter tidigare tal om att anlita försvarsadvokater och så vidare.

Anf. 154 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag uppskattar Staffan Danielssons lust och vilja, för det ger väljarna en liten möjlighet att rannsaka till exempel Centerpartiets politik. Det finns det god anledning att göra här.

Ja, var alltså svaret – ungdomsarbetslösheten är ett stort problem. Det är därför vi står här och diskuterar, men det är jätteskönt att vi är överens om det.

Det finns väl dokumenterat i utredningar att det inte är lagen om anställningsskydd som håller ungdomar utanför arbetsmarknaden. Jag har inte tid att gå in exakt på det, men jag kan förklara lite grann. När TCO gjorde en undersökning om unga arbetslösa visade det sig att det var mindre än 2 procent som över huvud taget hade suttit med i någon uppsägning där de hade mist jobbet på grund av lagen om anställningsskydd och att det var därför de var arbetslösa.

Att ungas löner skulle vara för höga blir också lite bisarrt. Vi måste ändra lagen om anställningsskydd för att arbetsgivarna ska kunna behålla den kompetenta, nya, duktiga unga arbetskraften. Så är det ju, för annars kan man inte driva sina framgångsrika företag vidare. Men om de nu är så kompetenta att vi vill frångå anställningsskyddet, ska de då ha sänkta löner? Jag förstår inte riktigt hur den ekvationen går ihop, men det kan Staffan Danielsson ta i någon annan debatt.

Vad som var riktigt intressant i Staffan Danielssons inlägg var nämligen det som skulle ha varit min följdfråga men som han nu själv förde in i debatten. Han sade ”invandrare och andra”. Då blir det spännande. Först ska ungdomarna få sänkta löner, och så tar vi bort deras anställningsskydd. Sedan ska invandrarna få sänkta löner, och så tar vi bort deras anställningsskydd. Och sedan kommer de andra. Det är lite spännande: Vilka är de där andra? Jag har förstått att ungdomarna och invandrarna ska drabbas, men det skulle vara väldigt spännande att få reda på vilka Centerpartiet tycker är de andra.

Anf. 155 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! De andra, Patrik Björck, är sannolikt de flesta utom medelålders män mellan 35 och 55 år som är svenskfödda med svenskklingande namn.

Det var inte därför som jag gick upp, utan jag har fortfarande kvar min fråga till Sven Otto Littorin: Hur många fler jobb har de generella nedsättningarna av arbetsgivaravgifter för unga givit? Om du inte kan svara på den frågan: När och hur tänker ni utvärdera? Varför har ni inte redan utvärderat?

Det säger sig självt, säger ministern, att det blir fler jobb med generella nedsättningar. Vem säger det? Sven Otto Littorin? Fredrik Reinfeldt? Ja, sannolikt Anders Borg. En liten exklusiv klick som värnar en ideologisk strid säger detta, för det är retoriskt enkelt och smart att försöka sälja till människor.

Man kan titta på vad expertis på området säger. De som åtminstone borde vara expertis på området är Riksrevisionen, Finanspolitiska rådet och IFAU, såvitt jag kan bedöma. De säger precis tvärtom i en rapport: Just det faktum att de är generella gör dem verkningslösa. Det de säger är att man i stället borde använda dessa pengar till att ge riktade insatser till dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Det är det Littorin säger sig vilja göra men inte gör.

Jag förväntar mig att jag nu får svar på frågan: Hur många fler jobb har det blivit? Om du inte kan svara: När och hur tänker ni utvärdera?

Anf. 156 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Ja, antingen har arbetsgivaravgifterna för unga en effekt eller också har de inte det. Så är det naturligtvis. Men ni verkar ju tro att sänkta eller höjda arbetsgivaravgifter inte har någon effekt. Varför då stanna vid 11 miljarder? Varför klämmer ni inte i med 20, 30 eller 40 och finansierar i stort sett vad som helst med det om detta nu inte har någon effekt?

Det är klart att det kommer utvärderingar. Jag utgår ifrån att nationalekonomer runt hela landet sitter och tittar på detta, liksom alla de institut som finns – Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, Finanspolitiska rådet, Riksrevisionen och vad det nu kan vara.

Min utgångspunkt må vara trivial och enkel, men vi lägger skatt på tobak och sprit för att folk ska röka och dricka mindre. Vad händer när vi lägger skatt på ungdomars arbete? Det är klart att det blir färre arbeten! Det säger väl sig självt – det behöver man inte vara nationalekonom för att begripa.

Veronica Palm säger att Socialdemokraterna minsann använder pengar smart. Ja, det låter tryggt. Men att göra det dubbelt så dyrt att anställa ungdomar – ja, då har vi en annan definition av vad som är smart.

Ungdomsarbetslösheten, exklusive heltidsstudenter som söker extrajobb, har nu alltså sjunkit med en femtedel på ett år. Om vi använder samma statistik 2010 som 2006 har ungdomsarbetslösheten faktiskt sjunkit under mandatperioden. Men framför allt har sysselsättning och sysselsättningsgrad ökat ordentligt, trots att 115 000 ungdomar har lämnat skolan och kommit ut i arbetslivet.

Är jag nöjd med det? Självklart inte. Jag är inte nöjd så länge det går en ungdom som vill vara med och arbeta, ha en lön att leva på, en arbetsgemenskap att känna trygghet i och en framtid att kunna påverka som förnekas den möjligheten. Därför måste vi ha en arbetsmarknadspolitik som gör det billigt och enkelt att anställa ungdomar, som ser till att skolan levererar, som ser till att Arbetsförmedlingen fokuserar på att förmedla arbete, och med ett särskilt fokus på de ungdomar som står utanför i både högkonjunktur och lågkonjunktur och som behöver lite extra stöd för att ta sig in.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **20 § Svar på interpellationerna 2009/10:438 och 478 om ungdomars villkor på svensk arbetsmarknad**

Anf. 157 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag har för avsikt att vidta några åtgärder för att stärka ungdomars ställning på svensk arbetsmarknad. Sven-Erik Österberg har frågat om jag kommer att bjuda in arbetsmarknadens parter för att diskutera ungdomars villkor på arbetsmarknaden och om jag är beredd att se över lagen om anställningsskydd, LAS, i syfte att stärka ungdomars villkor i arbetslivet.

Som interpellanterna mycket riktigt påpekat har Sverige en hög ungdomsarbetslöshet. En hög ungdomsarbetslöshet är inte ett svenskt fenomen utan ett problem vi delar med stora delar av Europa. Utmärkande för just ungdomsarbetslösheten är att den ökar snabbt i en lågkonjunktur, men också att den minskar snabbt när konjunkturen vänder igen.

Regeringen har sedan den tillträdde arbetat hårt för att minska utanförskapet och för att fler människor ska kunna komma i arbete. Ungdomar har varit och är en viktig grupp i detta arbete. Regeringen har vidtagit en rad viktiga åtgärder för att underlätta för unga personer att komma i arbete, som jag också har redogjort för i flera andra interpellationsdebatter här i riksdagen.

Regeringen har gjort det möjligt att enligt lagen om anställningsskydd visstidsanställa en person i upp till två år. Därmed har vi förbättrat förutsättningarna för att bland annat ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden. En visstidsanställning är ofta en väg in på arbetsmarknaden för unga.

Det är naturligtvis oroande att det finns oseriösa arbetsgivare som försöker utnyttja ungdomar som har eller söker arbete. Arbetsgivare måste självfallet respektera de lagar och kollektivavtal som gäller på arbetsmarknaden. Jag utgår från att berörda fackförbund tar sitt ansvar för de ungdomar vars rättigheter kränks. Följer en arbetsgivare inte gällande regler kan frågan i sista hand föras till domstol. Min uppfattning är att det regelverk som i dag finns på arbetsmarknaden fungerar tillfredsställande.

Ungdomsarbetslösheten är en av de absolut viktigaste arbetsmarknadsfrågorna just nu. Det är av största vikt att det förs en bred debatt om dessa problem och att arbetsmarknadens parter deltar fullt ut i diskuss-

ionen. Jag har dock för närvarande inga planer på att bjuda in parterna till ett särskilt möte om detta.

Prot. 2009/10:145  
29 juni

Anf. 158 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka Jan Björkman för hans tid som talman under den här mandatperioden. Jag har tidigare tackat personalen. Nu ska jag också tacka arbetsmarknadsministern för svaret, även om det tog sin lilla tid. Därför har jag också begärt att konstitutionsutskottet ska granska regeringens sätt att hantera interpellationsdebatter. Den här regeringen har nästan satt det i system att ta det lite sent med svaren.

Det råder jobbkris i Sverige. Andelen arbetslösa har ökat sedan hösten 2006, då den låg på 5 procent. Nu är den uppe i drygt 9 procent. Ungdomsarbetslösheten är Europas högsta, och nästan var fjärde ungdom är arbetslös i dag. Det har vi redan pratat om. Det är viktigt att påpeka att vi anser att detta är ett problem.

Dess värre finns det oseriösa företag och arbetsgivare som inte drar sig för att utnyttja ungdomars önskan om ett jobb. Många ungdomar vittnar om att man har haft en lång praktik med låg eller ingen ersättning under förespegling om att man ska få fast anställning så småningom. Andra berättar att man har fått provjobba gratis.

När ungdomar väl får jobb är det många som erbjuds otrygga anställningar. Timvikariat eller visstidsanställningar är ofta vad som erbjuds. Sedan regeringen ändrade lagen kan arbetsgivaren ha personer på visstidsanställning i upp till två år. Det har visat sig att även större så kallade välrenommerade företag har utnyttjat ungdomar. I programmet *Dokument inifrån* redovisades hur anställda blev hemskickade utan lön trots anställningsbevis och arbetsschema. En del blev lurade på sin lön.

Sammantaget kan man konstatera att ungdomars möjligheter till jobb förutsätter en aktiv jobbpolitik, något som saknas i dag. Dessutom behövs tryggare anställningsformer. Min fråga till arbetsmarknadsministern var följande: Avser arbetsmarknadsministern att vidta några åtgärder för att stärka ungdomars ställning på svensk arbetsmarknad? När jag läser svaret, hur snällt jag än försöker läsa det, kan jag inte få det till att betyda något annat än nej. Det finns inget för att stärka ungdomars ställning på arbetsmarknaden.

Vad vi inte har tagit upp här i dag men som ändå bör påpekas är att det finns fler ungdomar som har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Nio av tio funktionshindrade är utan arbete. De har extra svårt att komma in. Därför har det varit viktigt för oss socialdemokrater att peka på hur man säkerställer att de som är arbetslösa får stöd att komma in – inte att man ska underlätta för arbetsgivare som redan har människor anställda.

I sitt svar pekar arbetsmarknadsministern på att regeringen har gjort det enklare att säga upp personer genom att ha dem visstidsanställda i upp till två år. Jag har lite svårt att förstå hur det skulle kunna stärka de unga.

Sedan beskriver arbetsmarknadsministern att han är oroad över att det är oseriösa arbetsgivare som försöker utnyttja ungdomar som söker arbete. Men jag kan inte hitta något om hur han tänker agera mot arbetsgivare som inte sköter sig. Däremot utgår han från att de berörda fackförbunden tar sitt ansvar för de ungdomar vars rättigheter kränks. Förbun-

Svar på  
interpellationer

den kan agera om deras medlemmar har fått sina rättigheter kränkta eller om brott mot kollektivavtalet har begåtts på arbetsplatsen, men det förutsätter ju att förbunden får vetskap om det.

Utifrån dessa fakta skulle jag ändå vilja veta: Tänker arbetsmarknadsministern inte göra något alls?

Anf. 159 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret! Jag noterar att arbetsmarknadsministern i svaret säger: "Det är naturligtvis oroande att det finns oseriösa arbetsgivare som försöker utnyttja ungdomar som har eller söker arbete." Det är precis av den anledningen som jag skrev den här interpellationen.

Problemet är det som står längre ned i svaret och som vi har debatterat många gånger förut. Arbetsmarknadsministern är inte beredd att göra något åt detta. Han sätter sig vid sidan av sitt eget regeringsansvar, på läktaren. Jag såg till och med en intervju för någon vecka sedan där han höll med ungdomar och var jättebedrövad över att de behandlades på det här sättet. Men att vara minister handlar också om att rätta till de problem som finns i samhället och inte vänta sig att någon annan ska lösa dem. Detta tycker jag är den stora bristen.

När jag skrev interpellationen hade vi också det uppmärksammade fallet där det visade sig att McDonalds hade ungdomar inne på prov utan att betala lön. Det var medierna som uppmärksammade det, och det drogs i gång en ordentlig diskussion om det. Jag tycker att det är oseriöst. Är det någon i detta samhälle som har blivit gynnad av denna regering är det väl McDonalds. Vi har sett hur många miljoner av de sänkta arbetsgivaravgifterna som har gått till McDonalds. Innan de har anställt en enda ung person till har de fått del av dessa pengar. Då kan de inte behandla de ungdomar som finns där på ett seriöst sätt utan utnyttjar dem. Det är skrämmande och upprörande att vi har en regering som inte agerar och som inte tar tag i frågan och säger: Det här tillåter inte vi!

Jag kan inte tolka detta på annat sätt än som att regeringen innerst inne tycker att det inte gör något. Det är väl bättre att ungdomarna får komma till McDonalds och prova på att jobba utan lön än att de är arbetslösa. Det är ju så ni måste resonera när ni inte hanterar detta.

Senast i går kom rapporter igen om något som startade under förra sommarlovet. Ungdomar erbjuds sommarjobb utan lön för att prova på. LO:s akuttelefon får samtal varje dag från ungdomar som vänder sig dit. Förmodligen är detta bara ett litet skrap på ytan av det problem som finns. Det är bara en liten andel som ändå tar sig i kragen och ringer akuttelefonen och frågar: Ska det gå till på det här sättet?

Här pratar vi om oron för att våra ungdomar inte får jobb, men landets regering tar inte det problem som nu har varit på allvar. Det minsta man kunde begära är att den tar upp det med parterna. Det var det jag frågade i min interpellation. Vi har ju den svenska modellen där parterna ansvarar för vad som händer ute på arbetsmarknaden. Det finns ju ändå lagar där, och om regeringen ser att man uppenbarligen bryter mot de lagar som finns vore det minsta den kunde göra väl ändå att den tog och diskuterade med parterna om det är så här det ska gå till eller om man ska sätta sig ned och försöka komma åt problemet.

Dessutom har EU-kommissionen gett en reprimand till Sverige – det har vi debatterat tidigare – där man säger att man tycker att de arbetsmarknadslagar som gäller för ungdomar är för generösa ur arbetsgivarens synpunkt. Det går att stapla visstidsanställningar på varandra i princip hur länge som helst. När regeringspartiet Moderaterna presenterade arbetsmarknadspolitiken för nästa mandatperiod föreslog det att man skulle förlänga provanställningarna från sex till tolv månader och ytterligare späda på osäkerheten för ungdomarna. I det här fallet bryr man sig inte ett dugg om vad kommissionen har sagt på den här punkten, utan man lämnar ett slags walk over och gör det ännu osäkrare för ungdomarna på arbetsmarknaden.

Jag tycker att detta är fel signal till våra ungdomar när de ska träda in på arbetsmarknaden och förhoppningsvis vara kvar där fram till pensionsåldern.

Anf. 160 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Eftersom vi fortsätter att diskutera ungdomars ställning på arbetsmarknaden tänkte jag ge ett kort svar på en underliggande fråga som ligger kvar sedan en tidigare debatt.

Ungdomar och invandrare utan arbetslivserfarenhet har uppenbart svårt att ta sig in på arbetsmarknaden och konkurrera med dem som har längre arbetslivserfarenhet och har båda fötterna inne på arbetsmarknaden. Då är höga ingångslöner och en mycket stark och reglerad arbetsrätt något som försvårar för dessa grupper att få jobb. Det underlättar inte. Det inser de flesta men givetvis inte alla.

Kan det här gälla även andra än de grupper jag nämnde? Javisst, ett exempel är de som har ofullständiga utbildningar.

Anf. 161 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Om jag ska utgå från den bas jag har i livet, nämligen hotell- och restaurangbranschen och i synnerhet det nämnda företaget, McDonalds, skulle jag vilja säga att det från tid till annan har varit stora problem med överservering. Unga har serverats för mycket i restaurangbranschen. Genast har regeringar och kommunledningar av olika kulörer ryckt ut och sagt: Nu får det vara slut på det här. Vi vill inte se mer problem i den här branschen. Någonting måste göras. Man måste ta sig i kragen.

Ofta har man fått ett väldigt gott gehör för detta.

Jag tror att jag är en av de fackliga företrädare i Sverige som har sysslat mest med McDonalds, och jag har gjort det i många år. När jag såg det här programmet var det ledsamma att jag inte blev förvånad över någonting av detta. Jag har sett det förr. Jag har förhandlat om det. Jag har tagit ut skadestånd efter skadestånd när det gäller detta.

Men det finns ett problem i hela denna kultur som jag inte kan förklara, och det är det som är det intressanta. Det är det här vi borde diskutera även på politisk nivå. Varför skapar vi lagar? Allihop utom möjligen Staffan Danielsson tycker att man ska hålla fast vid kollektivavtalet och det man kommer överens om i kollektivavtalsförhandlingar. Det säger även företrädare för branscher. Även fackförbunden säger att vi ska hålla fast vid det. Alla är överens om det, utom möjligen Staffan Danielsson.

Ändå kan vi konstatera att man gör sådana här saker. Det kanske har att göra med den ungdomliga kulturen i just den här delen, men en vanlig sak är att den högsta chefen på en viss enhet, som kanske dessutom har den högsta åldern, är 26 år eller något sådant, påstår att man inom den här branschen gör på det här sättet, att man arbetar gratis i 14 dagar. Det brukar vara det besked man får.

Är inte detta ett problem? Borde det inte ligga i varje regerings intresse att det finns någon form av ambition att försöka hålla fast vid den lagstiftning som man faktiskt har satt upp på det här området? Ingen har väl kommit på tanken att vi har någon form av gratisarbete. För då kommer vi ju inte in till det som vi var så överens om i en tidigare debatt: Om man är med och tjänar pengar betalar man skatt, och därmed tillhör man också samhällsgemenskapen.

Får man jobba gratis gäller helt plötsligt inte det. Då är det bara en enda som tjänar på detta, och det är någon som vill göra pengar på det här. I det här fallet är det ett visst företag.

Jag blev mer känslomässig i det här sammanhanget. Men jag skrev till företaget i fråga och talade om att jag hade sett detta under många år. Jag har fortfarande inte fått något svar. Jag tycker på något sätt att detta visar att det faktiskt behöver göras någonting även från politiskt håll i det här sammanhanget.

Det här är inget nytt. Det här har vi sett förut, men vi bör ändå fundera över om det är detta vi vill. Vi har diskuterat ungdomsarbetslösheten i gott och väl en timme, men vi vill väl inte att ungdomarna ska komma ut i det här och mötas av: Nej, du får ingen lön, och den tid du har arbetat kan vi dra av och göra lite grann som vi vill med. Det är väl inte så vi vill att ungdomar ska bli mottagna på svensk arbetsmarknad.

Anf. 162 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag är tacksam om ni inte går för långt in i enskilda företags inre angelägenheter utan håller debatten på en principiell nivå.

Anf. 163 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Jag ska hålla debatten på en väldigt principiell nivå.

Arbetsmarknadsministern säger i sitt svar att regeringen gjort det möjligt att enligt lagen om anställningsskydd visstidsanställa en person i upp till två år. Därmed anser man att man har förbättrat förutsättningarna för bland annat ungdomar att komma in på arbetsmarknaden.

Det här är en åtgärd som faktiskt är utvärderad. Jag tror att det är näringslivsinstitutet som har tittat på det här. Man kom fram till, när man granskade detta, att det visserligen har inneburit fler visstidsanställningar, fler timanställningar och så vidare. Men man konstaterar också lite längre ned i sin skrivelse att det inte har påverkat sysselsättningen totalt sett.

Om man ska tolka det här innebär det i princip att fasta jobb har blivit otrygga anställningar. Det är det som arbetsmarknadsministern står och säger är en bra åtgärd för att hjälpa Sveriges ungdomar. I stället för fasta jobb är det otrygga anställningar.

Det är också delvis ett svar till Staffan Danielsson, som står här i talarstolen och ihärdigt hävdar att förändrade LAS-regler skulle vara en bra sak för unga. Förändrade LAS-regler skapar inga nya jobb. Möjligtvis



skulle man, tillsammans med en del andra incitament som man givetvis kan använda, kunna omfördela arbetslöshet från en grupp till en annan. Min fråga blir då: Vem är det som ska vara arbetslös i stället? Om det är detta som ska vara verktyget för att bekämpa ungdomsarbetslöshet undrar jag: Vem tycker man ska bli arbetslös i stället?

Det här är någonting som, tack och lov, arbetsmarknadsminister Littorin flera gånger tidigare i debatter har tagit avstånd från, när det gäller förändrade LAS-regler. Det har han gjort med ungefär samma motiv som jag just nu använder. Jag tycker att det skulle kännas tryggt om arbetsmarknadsministern också i den här debatten oerhört tydligt kunde ta avstånd från det Staffan Danielsson står och säger, som en del av regeringskollegerna här i kammaren. Jag skulle vilja att du är tydlig och markerar att det här är en dålig politik.

Ingångslönen lyfts också fram som ett argument. Det hade vi delvis uppe i den andra debatten också. Jag skulle bara vilja konstatera att vi har lägre ingångslöner för dem som är nya på arbetsmarknaden i dag. Jag känner inte till något kollektivavtal som inte har lägre ingångslön än lönen för dem som har bägge fötterna inne på arbetsmarknaden och som har jobbat ett tag och så vidare. Inom de flesta branscher skiljer det sig ganska markant.

Själv är jag kommunalare. Jag ska inte påstå att jag kan de senaste siffrorna, den senaste lönerrevisionen. Men för något åt sedan var ingångslönen på Kommunals avtalsområde strax över 15 000 kronor. Hur mycket för högt är det?

Vill man titta på framgångsrika exempel rekommenderar jag att man tittar exempelvis på Danmark och Norge. Både Danmark och Norge har klarat den här krisen, som ju inte bara Sverige har varit drabbad av, när det gäller ungdomsarbetslösheten och också när det gäller arbetslösheten totalt sett, betydligt bättre än vad Sverige har gjort. Man har alltså betydligt lägre siffror.

Både Danmark och Norge har högre ingångslöner än vad vi har i Sverige, både för unga och för andra. Både Danmark och Norge har lagregleringar när det gäller anställningstrygghet som är likvärdiga med dem vi har här i Sverige. Trots det klarar man sig bättre. Det beror på att man jobbar så som vi har jobbat tidigare i Sverige; det är min bedömning. Det beror sannolikt också på att man har varit skickligare och bättre på att knyta skola till näringsliv.

Jag tycker att det är synd att vi inte har en debatt som i stället handlar om hur vi löser det som faktiskt är det grundläggande problemet. Jag hoppas att arbetsmarknadsministern här och nu hjälper mig att avfärda det som är trams i den här debatten när det gäller LAS och ingångslöner.

Anf. 164 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Först vänder jag mig till Eva-Lena Jansson. Jag tror att jag, med de här debatterna i dag, är uppe i 327 interpellationsdebatter. Jag är ledsen att några av de här svaren har blivit fördröjda. Jag har hela tiden försökt se till att de ska besvaras i tid. Men det har inte alltid gått; det ska jag medge. Jag ber om ursäkt för det.

I den här debatten, som handlar om ungas villkor och där det finns exempel på omständigheter som inte har varit eller är optimala, kan jag bara konstatera att lagar och regler ska följas. I den mån det inte görs ska

det beivras. Normalt sker det genom parterna, att man kallar till förhandling och på så sätt beivrar detta och försöker hantera frågeställningen, som sig bör. Det går också att gå till domstol om man behöver det.

I grunden gäller samma regelverk för de unga som för de lite äldre, och jag delar Börje Vestlunds bild. Vi kan inte ha en ordning där vi välkomnar de unga ut på arbetsmarknaden på ett otillständigt sätt genom att de inte får lön i tid eller att de tvingas göra saker som inte är i enlighet med lag och avtal. Så kan vi bara inte ha det.

Regelverket är enligt min mening väl avvägt. Dock är inget regelverk, hur bra det än är, immunt mot dem som är oseriösa och försöker snika åt sig i systemet. Därför är denna debatt bra. Jag vill tacka interpellanterna för att de har ställt dessa interpellationer. Vi behöver kontinuerligt ta upp och diskutera dessa förhållanden. Det är bra att LO har sin jourtelefon och på olika sätt lyfter upp dessa omständigheter.

Debatten är bra, för vi behöver alla dem som samverkar för att lyfta upp och belysa denna typ av problem. Det är parterna, det kan ibland vara Arbetsmiljöverket, det är medierna och det är också vi som deltar i den politiska debatten.

I grund och botten är det ett chefsansvar. Det är cheferna som har ansvar för att se till att lagar och avtal följs och att man lever upp till de regelverk som finns.

Börje Vestlund tog i sitt anförande också upp de olika försök till självsanering som finns i olika branscher. Mycket är det en utbildningsfråga. Man måste se till att de som har ett chefsansvar och ett personalansvar vet hur de ska hantera det på ett korrekt sätt. Man måste också skicka signaler från högsta ort i de respektive företagen att det inte är acceptabelt att inte följa lagar och regler. Man kan tycka vad man vill om dem, men de ska följas. Så enkelt är det.

Ni vill att man ska göra ännu lite till från det politiska hållet. Jag lyssnar med stora öron och vill gärna veta vad det skulle vara. Får jag därför be er att ni i era respektive inlägg kommer med varsin idé som jag kan fundera på?

Anf. 165 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag sade i en tidigare debatt att det var roligt att debattera med Maud Olofsson, för hon har ett nästan oförsäkrat bra självförtroende. Det är likadant med Sven Otto Littorin. Han lyser av entusiasm över frågorna och gör något helt annat. Jag har lite svårt att få ihop det.

Men låt oss ta detta i ett sammanhang. Min fråga var: Avser arbetsmarknadsministern att vidta några åtgärder för att stärka ungdomars ställning på arbetsmarknaden? Jag uppfattade att svaret var nej. Jag tycker att det är beklagligt.

I en skrivelse till regeringen daterad den 16 januari 2010 skriver Arbetsmiljöverket: Vår bedömning är att ungdomars situation på arbetsmarknaden och i arbetslivet riskerar att förvärras under de närmaste åren. Ungdomar har i större utsträckning än övriga kroppsligt påfrestande arbete. De är heller inte i samma utsträckning med och bestämmer om arbetstakten eller om när och hur arbetsuppgifterna ska utföras.

Det är Arbetsmiljöverkets bedömning. Man kan lägga till att ungdomar dessutom blir inringda, har visstidsanställningar i upp till två år och känner en stark osäkerhet. Det är klart att detta påverkar.

Herr talman! Den här regeringen har varit noga med att säga att om vi misstänker att folk fuskar och inte är arbetslösa och sjuka ska vi straffa dem som är arbetslösa och sjuka så att de som eventuellt fuskar förstår att de inte borde ha gjort det – om de nu gjorde det. Man vet ju inte, men man tror att de kanske gjorde det.

Men när det gäller arbetsgivare som fuskar och begår brott förväntar sig arbetsmarknadsministern att berörda fackförbund tar sitt ansvar för de ungdomar som får sina rättigheter kränkta. De fackförbund som har medlemmar på de arbetsplatser där det finns kollektivavtal ska naturligtvis vara med och se till att arbetsgivaren gör rätt för sig. Men var är arbetsmarknadsministrarnas åtgärder mot de arbetsgivare som uppenbarligen inte är beredda att fullgöra sin skyldighet mot det allmänna?

Man tror att arbetslösa och sjuka får jobb och blir friska genom att man sänker ersättningarna, men hur ser man till att arbetsgivare som uppenbarligen inte sköter sig straffas? Jag får inget riktigt bra svar på den frågan.

Jag tror på människor, men jag tror också att det måste finnas sanktionsmöjligheter. Man måste vara tuffare mot arbetsgivare som begår brott. Uppenbarligen har det inte räckt för flera av de stora företagen att få de skattelättnader för redan anställda som arbetsmarknadsministern har bidragit till, för man har dessutom snott de unga på lön. Det är bedrövtligt att man utnyttjar ungdomarna.

Jag skulle vilja se en arbetsmarknadsminister som här i riksdagen anger vad han tänker göra med dessa arbetsgivare och vilka åtgärder han har för avsikt att vidta. Han ska inte fråga vad vi ska göra när vi har vunnit valet. Det har vi lagt fram en massa förslag om. Vad jag vill veta är vad arbetsmarknadsministern har tänkt göra. Han kommer visserligen få lägga fram sina förslag i opposition, men han kan väl redovisa för oss nu varför han inte vill vidta några åtgärder mot arbetsgivare som begår lagbrott.

Anf. 166 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern slingrar sig undan de frågor som har ställts från denna talarstol genom att be oss tala om hur vi ska få fler ungdomar i arbete. Jag förstår att arbetsmarknadsministern behöver goda råd på den punkten om vi tittar på hur utvecklingen har varit. Detta kan vi dock återkomma till senare. Vi har lagt fram ett helt ungdomspaket som framför allt är inriktat på utbildningsinsatser, vilket arbetsmarknadsministern känner till.

Jag ska däremot hålla mig till den aktuella frågan, nämligen ungdomars ställning på arbetsmarknaden. Jag tycker, Sven Otto Littorin, att svaret speglar debatten som varit under hela mandatperioden. Regeringen är egentligen inte beredd att göra något för att stärka ungdomars situation på svensk arbetsmarknad. När det begås tydliga felaktigheter, övertramp, lagbrott och så vidare skjuter man över ansvaret på fackliga organisationer, hänvisar till lagen och säger att det finns domstolar.

Detta är ett förhållningssätt, ett attitydproblem i samhället. Stora avtalsbundna arbetsgivare tycker att det är okej att utnyttja ungdomar och låta dem jobba gratis för att arbetslöshetssituationen är sådan att ungdomars ställning på arbetsmarknaden är svag. Det är inte många ungdomar som stämmer en arbetsgivare. Det är inte många som ger sig in i det.

Man har en svag ställning på arbetsmarknaden och vill ha ett jobb eller praktik för att kunna försörja sig. Så ser ungdomarnas situation ut.

Då har vi en regering och en arbetsmarknadsminister som retirerar i stället för att vara tydlig och bildligt talat slå näven i bordet och säga: Nu får det vara slut på denna hantering av ungdomar. Så här ska det inte gå till i det svenska samhället. Behandla ungdomar med respekt utifrån de lagar och regler vi har!

Man kan kräva detta av arbetsgivarna, för det kräver vi på andra punkter. Här retirerar dock regeringen.

När det sker till exempel butiksinbrott eller rån mot värdetransporter är det vanligt att regeringen säger: Nu måste vi ta i med hårdhandskarna.

Det är rätt; det är så det ska vara. Men när det gäller ungdomars situation på arbetsmarknaden är det andra som ska lösa detta. Regeringen drar sig tillbaka och hänvisar till regelverk och så vidare.

Det behövs en regering och en arbetsmarknadsminister som tar ett steg framåt och säger: Här går gränsen. Nu får det vara nog. Vi måste visa ungdomarna respekt och behandla dem på ett sådant sätt så att de känner sig välkomna på den svenska arbetsmarknaden.

Ungdomar har ofta visstidsanställningar, korttidsanställningar, korta påhugg och arbetsuppehåll. Det här är regeringen tydligen ganska nöjd med. När arbetsmarknadsministerns parti förklarar vad man vill göra under nästa mandatperiod vill man göra det ännu osäkrare för ungdomar på arbetsmarknaden genom att förlänga provanställningstiden från sex till tolv månader. Man gör det därmed ännu svårare för ungdomar att få fäste på arbetsmarknaden.

Regeringen struntar helt i kritiken mot arbetsmarknadsministern från kommissionen som vill att man ska återkomma. Det här har hållit på ganska länge.

När det gällde Lavalfrågan var man snabbt på fötter och stramade åt fackens rättigheter. Då blev det aktivitet på Arbetsmarknadsdepartementet. Då tillsatte arbetsmarknadsministern utredningar och det kom förslag på löpande band. Men när det gäller något som ska stärka arbetstagarnas ställning på arbetsmarknaden är det dvala; då låtsas man att det inte har sagts något. Jag tycker att det är orättvist mot ungdomarna.

Jag har några frågor när det gäller arbetsrätten. Kommer ni att ge ett gemensamt besked? Vad tänker ni göra under nästa mandatperiod om det blir en borgerlig valseger? Kommer ni att ge er på arbetsrätten? Kommer ni att ha ett gemensamt program från borgerligheten eller kommer det att vara olika besked från de olika partierna så att väljarna inte vet vad som gäller?

Anf. 167 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att regeringen och arbetsmarknadsministern gör ett bra jobb inom arbetsmarknadspolitiken, även om jag och Centerpartiet vill mer på några punkter. Det diskuterar vi. Jag vill deklarerat att jag gillar starka partipolitiskt oberoende fackförbund som rekryterar medlemmar av egen kraft och respekterar dem och deras olika uppfattningar. Jag tycker att det är bra med kollektivavtal.

Det finns olika arbetsmarknadslagstiftningar i olika länder. Danmark har till exempel större flexibilitet, vilket verkar fungera bra i dagens verklighet med större förändringar än tidigare på arbetsmarknaden. Män-

niskor låses inte in och är inte rädda att byta jobb. Ungdomar kommer lättare in på arbetsmarknaden.

Sveriges arbetsmarknadslagstiftning har vuxit fram under det förra seklet i en annan verklighet än dagens. Man kan tycka att dagens lagar är ristade i sten och att ingenting får förändras. Det tycker inte jag. Jag tycker att de behöver diskuteras och att de kan behöva moderniseras, kanske både i kollektivavtalsförhandlingar och inom lagstiftningen. Det borde inte behöva omges med så stor dramatik. Jag vet att det är en mycket helig ko för starka krafter i Organisationssverige som motsätter sig varje förändring; inte ett kommatecken ska röras.

Jag tycker att det är synd att vi inte kan föra en sansad diskussion om vilka justeringar och förändringar som utvecklingen på arbetsmarknaden kan föranleda när det gäller regelverken. Det är vad jag har försökt bidra med i debatten, men kanske inte lyckats med.

Anf. 168 BÖRJE VESTLUND (s):

Herr talman! Jag vill först säga ett par saker till Staffan Danielsson. Partipolitiskt obundna fackföreningar, sade Staffan Danielsson. Jag har för mig att man i centerrörelsen brukar prata om att LRF är ens broderorganisation. I det sammanhanget kanske det inte är så viktigt. Det är visserligen ingen fackförening, men det är en stor organisation som många människor med olika politiska värderingar tillhör.

Det är bra med kollektivavtal, sade Staffan Danielsson också. Det är ju jättebra. Ändå säger man att man vill ha lägre ingångslöner. Vad är det för konstig idé? Vi brukar vara överens om att vi inte ska lägga oss i löneförhandlingar. Vi ska inte ha några synpunkter på det. Det brukar vi vara väldigt tydliga med. Det har länge rätt stor enighet om att vi absolut inte ska lägga oss i lönesättningen.

Arbetsmarknadsministern ville ha fler argument. Jag tror att det finns ett väldigt bra argument. Innan arbetsmarknadsministern blev arbetsmarknadsminister var han partisekreterare. Jag är ganska säker på att man vid den här tiden för fyra år sedan satt med mycket strategiska resonemang. Det gör i alla fall vår partisekreterare; jag vet ju inte hur man gör hos Moderaterna. I och med att problemet har uppmärksamats och medierna, regeringen och en samlad opposition kräver ungefär samma sak kommer det att få effekt. Det är ingen tvekan om att det får effekt när det blir lite mer officiellt, lite mer pompa och ståt om att man måste förklara varför situationen har blivit så här för våra ungdomar. Det är i alla fall lite mer kött på benen, arbetsmarknadsministern.

Anf. 169 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Jag har en fråga till arbetsmarknadsministern: Hur länge är man ung?

Det är givetvis en definitionsfråga. Det beror på var man tittar. När man är arbetslös och söker stöd hos Arbetsförmedlingen är man ung mellan 18 och 24 år. Tittar man på etableringen på arbetsmarknaden som Ungdomsstyrelsen har tagit fram är man numera 27–28 år innan man har etablerat sig och är alltså ung. Jag brukar lite skämtsamt säga att om man vill vara ung väldigt länge ska man engagera sig partipolitiskt. Jag är 38 år och anses fortfarande vara väldigt ung.

Det är givetvis lite humor, men samtidigt relevant när vi diskuterar ingångslöner och möjlighet till fast anställning kopplat till möjligheten att försörja sig, flytta hemifrån, bilda familj och så vidare. Hur länge är man ung?

Min andra fråga till ministern är: Känner ministern till näringslivsinstitutets rapport där man har granskat den här åtgärden som han själv hänvisade till i sitt första inlägg? Den konstaterar att den förändring man har gjort när det gäller visstider inte har inneburit att det har blivit fler jobb. Sysselsättningen totalt sett är oförändrad, men det har blivit fler visstider. Jag utgår ifrån att ministern känner till den. Tycker ministern att det är en bra utveckling som han stöder? Ministern hänvisar ju i sitt första inlägg till detta som något positivt och bra för unga.

Anf. 170 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag återgår till frågorna i interpellationerna. I grunden ska naturligtvis lagar och regler följas. I den mån det inte görs ska det beivras. Det är ingen skillnad om man är 18 eller 55 år eller någonstans däremellan. Samma regelverk ska gälla, och det ska gälla alla. I första hand sker det enligt den svenska modellen genom parterna som tar sitt ansvar och förhandlar och försöker lösa de tvister som finns. Det finns naturligtvis också möjlighet att gå till domstol.

Problemet är inte att regelverket inte är väl avvägt. Det vill jag nog säga att det är. Det är naturligtvis lätt att identifiera och hitta den typen av problem som vi har hört om i interpellationsdebatten. Det är inte lika lätt att hitta vilka lagar som ska ändras och på vilket sätt för att man ska komma till rätta med en del av de här problemen. Inget regelverk är ju så perfekt att det är immunt mot dem som vill vara oseriösa. Det är därför vi har en allmän debatt och inte bara en kammardebatt. Vi behöver belysa den här typen av frågeställningar. Precis som Börje Vestlund sade behöver man rikta uppmärksamhet på dem för att de som väljer att försöka ta den snabba vägen förbi lagar och regler ska bli uppmärksamma på att om man gör det får man stryk för det – om jag får uttrycka mig lite brutalt.

Om det är någon gång som mediernas granskande roll verkligen är av godo är det just i den här typen av omständigheter då man behöver rikta ljus på dem som inte gör rätt saker.

Anf. 171 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Vi diskuterar hur man kan stärka ungdomars ställning på svensk arbetsmarknad. Jag har sagt det förut men har inte fått något svar på hur arbetsmarknadsministern vill stärka ungdomarnas ställning. Jag tror inte att han vill stärka den. Han hänvisar till att man har infört allmän visstidsanställning som, precis som Jennie Nilsson redovisade, inte har stärkt ungdomars ställning. Man har snarare fått osäkrare villkor.

Det kanske beror på att arbetsmarknadsministern har en statsminister och partikamrat som säger att ungdomsarbetslösheten är en synvilla och på att vi har en arbetsmarknadsminister som tror att ungdomar sitter hemma och spelar datorspel. Det gör att man inte tar frågan på allvar.

Bra jobb, säger Staffan Danielsson om regeringens arbetsmarknadspolitik. Jag ska påminna om att när Socialdemokraterna lämnade över hösten 2006 var det många på den borgerliga sidan som sade att vi hade

massarbetslöshet. I dag är arbetslösheten betydligt högre, och ingen i regeringen vill prata om massarbetslöshet.

Vi har en rekordhög ungdomsarbetslöshet, och antalet långtidsarbetslösa ungdomar växer. Antalet ungdomar som har varit arbetslösa länge och inte kommer in på arbetsmarknaden växer alltså.

Jag har också lyft fram frågan vad man ska göra när det gäller de företag som faktiskt begår dessa övergrepp mot ungdomar. Man måste se det så. Det är ungdomar som kommer och tror på allvar på detta. De har inte kompetensen att inse att de inte ska jobba gratis. Då vet inte arbetsmarknadsministern riktigt vad han ska göra. Då hade det kanske varit en god idé att lyssna på Sven-Erik Österberg som faktiskt hade ett förslag om att man skulle samla arbetsmarknadens parter. Jag tror att man då skulle kunna hitta lösningar.

Med detta sagt vill jag tacka för denna debatt.

Anf. 172 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag tycker att det blev ett tydligt besked i denna debatt som riktas direkt till ungdomarna, deras föräldrar och far- och morföräldrar som oroar sig för ungdomarnas väl och ve när det gäller arbetsmarknaden. En borgerlig regering kommer inte, om man vinner valet, att göra någonting för att stärka ungdomars situation på arbetsmarknaden. Det var ett klart och tydligt besked: Förvänta er ingen hjälp från Littorin om han fortsättningsvis är arbetsmarknadsminister. Han hänvisar till lagar. Han tycker att medierna ska sköta detta och rapportera detta. Själv är han inte ens beredd att prata med parterna när det uppstår ett stort problem på arbetsmarknaden och att sätta sig ned och diskutera med dem. Vad tänker man göra åt att det sker sådana här saker på stora kollektivavtalsbundna arbetsplatser där man låter ungdomar jobba gratis eller att man låter ungdomar jobba gratis i sommarlandet eller med andra sommarjobb?

Detta kommer man inte att göra någonting åt. Det tycker jag är ett tydligt och rakt besked till väljarna i denna debatt.

De lösningar som Centern föreslår när det gäller ungdomsarbetslösheten vet man inte ens om man ska ta på allvar. Det är ett totalt förfall i detta parti, skulle jag vilja säga. Man kan förstå att det numera är formulerat på Stureplan hur man ska lösa problemen på arbetsmarknaden. Jag kan inte ens ta det på allvar.

Dessutom kan man fundera på om det är aningslöst hur man tror att man ska lösa ungdomarnas problem. I princip ska inga regler alls gälla på svensk arbetsmarknad, och lönerna ska ned. Det är det besked som Centern ger till dagens ungdomar. Förvänta er inte att Centern kommer att stå upp – nej, nej, nej. Man säger: Vi ska inte ha några regler, och ni ska inte tjäna så mycket. Vi, tillsammans med Folkpartiet, vill att det ska vara sämre löner. Det är också ett besked.

Dessutom har Sven Otto Littorin nu en chans att ge besked. Kommer man att redovisa gemensamt före valet vad man tänker göra åt arbetsrätten? Är man överens om det i Alliansen, eller tänker man gå fram med olika delar, där Littorin ska vara den snälle och de andra ska vara busarna? Sedan kan man agera precis som man vill om man vinner valet. Sedan kan man skylla på att man måste kompromissa lite grann med Centern, och så inför man en helt annan arbetsrätt.

Ta chansen att svara på det nu, Littorin!

Anf. 173 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):  
Herr talman! Jag är alltid den snälle, Sven-Erik.

När vi nu lyssnar på Socialdemokraternas idé om krafttag för att stärka ungdomars situation på arbetsmarknaden mynnar de ut i partssamråd. Det är krafttaget. Kafferep är svaret på frågan hur man ska stärka ungdomars situation på arbetsmarknaden. Jag kan naturligtvis dricka kaffe med arbetsmarknadens parter. Det gör jag ganska ofta, ska jag säga. Jag kan också diskutera denna fråga liksom vi diskuterar många andra frågor. Men att beskriva kafferepspolitik som politisk dådkraft tarvar rätt mycket fantasi.

Att stärka ungdomars ställning på arbetsmarknaden handlar för mig om, förutom det som vi har diskuterat om att lagar och regler självklart ska följas, att stärka deras möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Det är att stärka ungdomars ställning på arbetsmarknaden, och det är att öppna vägarna in på arbetsmarknaden så att de kommer tillbaka in eller kommer in från första början. Det gör man inte genom att göra det dubbel så dyrt att anställa dem utan genom att se till att det fortsätter att vara billigt att anställa ungdomar samtidigt som vi underlättar övergången från skola till arbetsliv.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **21 § Svar på interpellationerna 2009/10:466 och 479 om åtgärder mot arbetslösheten**

Anf. 174 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Sven-Erik Österberg har frågat mig vilka åtgärder jag avser att genomföra i syfte att pressa tillbaka massarbetslösheten och om jag avser att inbjuda till partssamråd för att diskutera dessa. Berit Högman har frågat mig när jag avser bedriva en aktiv arbetsmarknadspolitik som grundar sig på regeringens experters rekommendationer. Vidare har både Sven-Erik Österberg och Berit Högman frågat om jag avser att initiera kompetensutvecklingsinsatser för att underlätta för näringslivet att finna kompetent personal.

Självklart har Sverige inte gått oberört genom den djupaste och mest utbredda lågkonjunkturen sedan 1930-talet. Sedan den internationella finanskrisen slog till hösten 2008 har regeringen agerat för att överbrygga krisen samt mildra dess långsiktiga effekter. Inom arbetsmarknadspolitiken har regeringen gjort kraftfulla satsningar, bland annat på arbetspraktik, praktisk kompetensutveckling och jobbcoacher. Syftet med regeringens satsningar är att de personer som förlorat jobbet ska behålla kontakten med arbetslivet och stå bättre rustade när jobben kommer. Jobbcoacherna har en viktig funktion i att upprätthålla sökaktiviteten hos de arbetssökande, eftersom det är rimligt att anta att en hög sökaktivitet främjar en effektiv matchning mellan arbetsgivare och arbetssökande. Av Arbetsförmedlingens årsredovisning för 2009 framgår att sökaktiviteten varit fortsatt hög.

Jag kan konstatera att läget på den svenska arbetsmarknaden i dag ser ljusare ut än de scenarier som målades upp för drygt ett år sedan. Regeringen har kontinuerlig kontakt med arbetsmarknadens parter i olika



frågor, men jag kan inte se att det för tillfället är aktuellt att initiera något partssamråd gällande läget på arbetsmarknaden.

Frågan om att säkra näringslivets behov av kompetens är av central betydelse för att långsiktigt säkra vår konkurrenskraft och därmed vår välfärd. Det är därför viktigt att människor kan förnya och fördjupa sina kunskaper så att de står bättre rustade på arbetsmarknaden när efterfrågan ökar på nytt. Därför har regeringen gjort stora satsningar inom det offentliga utbildningssystemet, bland annat genom utbyggnaden av den yrkesinriktade gymnasiala vuxenutbildningen och uppbyggnaden av den nya yrkeshögskolan. Dessutom har vi, som ett komplement till den utbildning som erbjuds inom jobbgarantin för ungdomar, satsat på kortare, studieförberedande utbildningar inom folkhögskolorna för arbetslösa ungdomar som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan. Min förhoppning är att våra satsningar ska bidra till att säkra en långsiktigt god kompetensförsörjning.

Avslutningsvis vill jag betona att jag följer utvecklingen på arbetsmarknaden mycket noga och är beredd att agera om eller när förutsättningarna förändras. Finanspolitiska rådets granskning är ett välkommet bidrag i den uppföljningen.

Då Berit Högman, som framställt en av interpellationerna, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Sven-Erik Österberg fick ta emot båda interpellations-svaren.

Anf. 175 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Anledningen till att jag har skrivit denna interpellation är naturligtvis att vi ser hur utvecklingen har varit på arbetsmarknaden. Jag har i tidigare debatter också sagt att regeringen har slagit sig tydligt för bröstet och sagt att Sverige med sitt goda hanterande av finanskrisen har klarat sig bättre än övriga Europa.

När vi tittar på arbetsmarknadssituationen och utvecklingen när det gäller jobben är det inte på det sättet. Vi får i dag jämföra oss med länder som ligger betydligt längre söderut än de länder som vi tidigare har jämfört oss med när det gäller sysselsättningssiffror och arbetslöshetsstatistik. Tyskland och Belgien har en betydligt bättre situation än vad vi har. Då måste signalen vara att ändå säga: Har detta varit rakt igenom lyckat när vi i den rådande situationen i dag har drygt 9 procent som står utanför arbetsmarknaden?

Till detta kommer den allvarliga signal som jag också har skrivit om. Svenskt Näringsliv deklarerar att en av fem rekryteringar inte fungerar på grund av att man inte får rätt matchning, och det i en situation där nästan en av tio står utanför arbetsmarknaden.

Jag har kritiserat regeringen under denna mandatperiod och haft flera debatter med arbetsmarknadsministern under denna period då jag har pekat på att ni inledde med att drastiskt dra ned på utbildningsinsatserna. Två av tre utbildningsplatser drogs bort i början av mandatperioden därför att arbetsmarknadsministern sade att man nu inte skulle gå i skolan utan jobba.

Det är detta som håller på att straffa sig. Man kan se hur få det är som får en relevant utbildning eller en praktikplats för att komma ut på arbetsmarknaden genom dessa jobb- och utvecklingsgarantier. Man kan se hur många som är på väg att fastna i fas 3 i en tillvaro där de ska göra någonting till ersättningsnivåer som gör att de hamnar längst ned på samhällsstegen utan att de upplever att de har någon förmåga att kunna ta sig därifrån. De upplever en uppgivenhet.

Jag får massor med mejl från dessa personer. Jag förmodar att sådana kommer till Arbetsmarknadsdepartementet också om arbetsmarknadsministern ägnar någon stund åt att titta på dessa mejl från förtvivlade människor.

Detta kommer att vara nästa mandatperiods stora uppgift. Hur ser vi till att de som är parkerade längst ut i arbetslösheten kommer tillbaka in på arbetsmarknaden och får vara med och delta i samhällsutvecklingen på ett positivt sätt? Det är det som de vill.

Tittar man på denna situation och ser vilken utbildningssituation som många av de arbetslösa har? Tittar man på var man tror att de nya jobben kommer någonstans? Högkonjunkturen kommer nu naturligtvis att underlätta en hel del på arbetsmarknaden. Det är det troliga scenariot framöver, om den inte kommer av sig av de problem som finns nere i Europa. Men hur får vi tillbaka dem som står längst ifrån in i arbetslivet igen?

För mig – och vi ser att det är ganska samordnat i både forskningen och erfarenheten – är det bästa sättet att få människor att komma tillbaka till arbetsmarknaden att ge utbildning. Arbetsmarknadsministern berömmar sig själv för alla utbildningsinsatser. Ja, man grävde en jättestor grop när man tog bort en massa utbildningsinsatser. Sedan har man lagt tillbaka lite grann, och så kallar man det en jättesatsning. Titta bara på komvux! Det är 40 000 färre i dag än det var i brinnande högkonjunktur 2006. Det är Högskoleverket självt som pekar på dessa siffror. Regeringen lade tillbaka 10 000 platser och kallade det en jättesatsning. Så ser det ut hela vägen.

Sedan fungerar inte synkroniseringen. Jag såg att Arbetsförmedlingen i slutet av 2009 lämnade tillbaka 2,7 miljarder kronor som man inte kunde göra av med – samtidigt som vi i de så kallade garantierna ser att det är några få procent som får utbildning för att kunna matcha den efterfrågan som kommer på arbetsmarknaden när det gäller arbetskraft. De där pengarna hade räckt till 27 000 personer som hade kunnat gå en ordentlig utbildning. Det tog man tillbaka, för det skulle arbetsmarknadsministern leverera in till Finansdepartementet i stället.

Det har begåtts misstag på detta område som jag tror kommer att vara förödande och som jag tror kommer att hänga med även under nästa mandatperiod.

Anf. 176 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag kan ta det igen; jag tror att det blir fjärde gången.

När det gäller utbildningsinsatser har vi varit väldigt tydliga med att dela upp det på så sätt att vi kan ha de korta och direkt yrkesförberedande utbildningsinsatserna inom ramen för arbetsmarknadspolitiken. De syftar till att direkt förbereda för ett arbete. De längre utbildningarna bör däremot genomföras i det ordinarie utbildningssystemet därför att det finns en bättre pedagogisk kompetens där, därför att man som enskild får ett

utbildningsbevis eller ett betyg och dessutom därför att kostnaden är hälften så hög.

Garantierna har vi också diskuterat många gånger. Det finns ingen volym som hindrar att fler skulle kunna ta del av utbildningsinsatser inom ramen för jobb- och utvecklingsgarantin. Alltihop bygger på en individuell bedömning av arbetsförmedlaren och coachen tillsammans med den enskilda. Det finns alltså ingen volymbegränsning, utan är det så att fler bedöms ha nytta av det går det alldeles utmärkt också inom dagens regelverk. Det som däremot har hänt är att praktikplatser, praktisk kompetensutveckling, lyft och annat har ökat dramatiskt. I år har vi 100 000 fler platser i utbildningssystemet och i den aktiva arbetsmarknadspolitiken än vi hade förra året.

När det gäller ökningstakten för arbetslösheten i krisens spår ligger vi i princip mitt i EU-statistiken så här långt. Det som händer nu är dock att sysselsättningen faktiskt har ökat i statistiken under de senaste tre fyra månaderna. Det har den gjort samtidigt som vi har OECD:s högsta tillväxttakt och EU:s lägsta budgetunderskott. Man ska komma ihåg att det bara är lite drygt ett halvår sedan vi hade prognoser på 11,4 procents arbetslöshet. Nu ser det ut att plana ut och börja sjunka från 9,5. Det är alltså två procentenheter bättre än de prognoser vi hade för bara ett drygt halvår sedan.

Är jag nöjd med detta? Nej, det är klart att man inte kan vara. Det är klart att vår målsättning, liksom Sven-Erik Österbergs målsättning, vet jag, är full sysselsättning. Alla som vill och har möjlighet ska naturligtvis ha ett arbete att gå till, en lön att leva på, en arbetsgemenskap att känna trygghet i och en framtid att kunna påverka.

Det är dock klart att ingen av oss kan verka i tomma intet, i ett vakuum, utan hänsyn tagen till vad som händer i vår omvärld. Ni tycker möjligen att jag tjarar om den ekonomiska krisen, men faktum är att nio av tio länder i världen var i ekonomisk tillbakagång förra året. Vår export sjönk med 13 procentenheter. I ett läge där Sverige är en liten, öppen ekonomi som är exportberoende och där många stora företag exporterar till marknader som viker är det klart att detta får effekt rakt in på vår arbetsmarknad.

Poängen är att försöka se till att arbetslöshetstalen inte biter sig fast. De ska inte bli långvariga, vilket vi såg i spåren av 90-talskrisen där över en halv miljon människor först förlorade sina jobb och så småningom hamnade i förtidspensionsträsket. Det måste vi undvika, och därför blir det oerhört viktigt att se till att de som har blivit arbetslösa står så nära arbetsmarknaden som möjligt för att kunna ta sig tillbaka – både nu när konjunkturen så sakta börjar vända och när vi ser ett generationsskifte rycka allt närmare. Någonstans 2013–2014 är det fler som lämnar arbetsmarknaden än som kommer ut på den efter studier.

Jag delar naturligtvis Sven-Erik Österbergs grundläggande tankegångar om att vi har ett utbildningssystem och en arbetsmarknadspolitik som siktar på att skapa förutsättningar för människor att få de jobb som faktiskt finns och kommer att finnas. Det är klart att det är en missmatchning Sven-Erik Österberg beskriver om det är så att en av fem rekryteringar inte blir av därför att människor inte har relevant utbildning, och det är vår naturliga utmaning att se till att fler väljer och får den typen av utbildning som leder till jobb i framtiden. Det är helt riktigt.

Anf. 177 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Håller prognoserna när det gäller den ekonomiska utvecklingen är jag den första att ställa mig i kön för att vara väldigt glad över det. Lågkonjunktur för nämligen mycket illa med sig, och kan vi komma ur detta och snabbt komma tillbaka med en tillväxt är det naturligtvis väldigt positivt. Det vore konstigt om inte detta också skulle bidra till en ökad sysselsättning och en högre aktivitet i samhället. Det är klart att det är så.

Det jag också pekar på just nu vad gäller det som har hänt under mandatperioden är dock att vi ser att långtidsarbetslösheten har bitit sig kvar. Jag nämnde fas 3, där det är över 60 000 personer som befinner sig just nu. Där får man ingen utbildning. Man erbjuds ingen utbildning utan ska göra någon samhällsnyttig tjänst och så vidare. Det är där en stor förtvivlan finns. Sedan kan man diskutera att man inte ska förtidspensionera, och det kan jag hålla med arbetsmarknadsministern om. Det är ingen bra lösning, men nu parkeras man där ute utan någon framtidstro om hur man ska komma tillbaka. De som hamnar längst ut kommer att vara nästa mandatperiods stora problem.

Vi ser att 125 000 personer deltar i garantierna. Enligt den senaste statistiken är 77 746 mer eller mindre passiva, med kartläggning och en och annan coachning ibland. Det är vad som händer. Det låter väldigt vackert när arbetsmarknadsministern beskriver hur det ser ut med utbildningar hit och utbildningar dit. Man kan tro att varenda en får nästan högskoleutbildning. Sanningen är att de flesta inte får någon utbildning. De får en liten coachning där man pratar med dem. Det finns hur många exempel som helst jag kan ta upp där arbetslösa berättar vad coachning har inneburit för dem. Därmed inte sagt att all coachning behöver vara dålig; det vore fel att påstå det. Det finns dock förfärligt många exempel på när detta är undermåligt.

Det är 11 151 personer som inte har någon registrerad aktivitet över huvud taget. Det är regeringens egna siffror. Det är bara 4 104 personer, alltså knappt 3 procent, av dem som är i en garanti som har någon form av utbildning. 3 procent har någon form av utbildning som går under garantierna – och de skulle vara något som garanterade att man kom tillbaka till arbetsmarknaden.

Det är inte jag som säger att en av fem rekryteringar inte blir av, utan det är Svenskt Näringsliv utifrån sina medlemsförbund. Jag tror säkert att de öga mot öga med arbetsmarknadsministern eller åtminstone till regeringen i en eller annan form har fört fram att man upplever detta som ett stort problem. Det är också tillväxthämmande om man inte har rätt utbildad arbetskraft där vi ser att jobben nu växer fram inom nya branscher eller inom branscher som återhämtar sig när ekonomin återhämtar sig i samhället.

Vi har också en märklig arbetsförmedling som liksom är nöjd. Jag skulle vara orolig som minister om jag fick dessa pressmeddelanden. Det är något slags hallelujastämning över pressmeddelandena från Arbetsförmedlingen. Man är jättelycklig och har någon liten positiv del i inledningen, och sedan kommer problemen längst ned. Det är inte adekvat information att ha det på det sättet. Man kan inte erbjuda utbildning, och samtidigt lämnar man tillbaka pengar trots att vi vet att det finns stora brister i samhället i sig. Skulle jag vara arbetsförmedlingschef skulle jag

säga till regeringen att jag vill använda pengarna för att utbilda folk så att de får jobb. I stället lämnar man tillbaka dem och känner sig nöjd.

Jag tycker att det finns ett kontaktproblem mellan regeringen och Arbetsförmedlingen i det här fallet, eller också ska man vara så oerhört välpolerad att man inte kritiserar regeringen utan löper med samtidigt som man ser att det finns brister i samhället. Det är ingen bra myndighet om det fungerar på det sättet. Jag tycker att det finns allvarliga tecken, som jag skulle vara orolig för om jag var arbetsmarknadsminister, på att man inte för fram vad problemen är.

När man är ute i landet och besöker arbetsförmedlingar registrerar man nästan överallt att det finns just brist på resurser till insatser mot dem som behöver utbildning och så vidare. Lösningen har varit lotsar och coacher. Det kan vara en lösning, men det är inte allt.

Anf. 178 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Jag tror att jag avstår från att recensera Arbetsförmedlingens pressmeddelanden. Möjligen kan Sven-Erik Österbergs upprördhet bero på att Arbetsförmedlingen nu har den första generaldirektören som inte har varit aktiv socialdemokrat.

Det är fortfarande ett faktum att vi har den lägsta långtidsarbetslösheten i hela EU. Det är vi naturligtvis väldigt glada över. Den bärande frågan är hur vi gör för att den inte ska bita sig fast. Det är klart att Sven-Erik Österberg är orolig över fas 3. Och jag kan förstå och dela den oron, därför att det här är personer som har varit borta mycket länge från arbetsmarknaden.

Tanken med fas 3 är att man ska bli erbjuden någon typ av meningsfull sysselsättning för att behålla kontakten med arbetsmarknaden, samtidigt som man faktiskt ska fortsätta att söka arbete. Dessutom omprövas fas 3-platsen vartannat år.

Utflödet går naturligen via en lång rad olika insatser: nystartsjobb, särskilt anställningsstöd, lönebidrag, Samhall, trygghetsanställningar och så vidare. Det måste nog finnas en bred palett att kunna välja från. Men jag delar Sven-Erik Österbergs oro för den här gruppen, för den är utsatt på arbetsmarknaden. Där behöver vi sannolikt fortsätta att arbeta ännu hårdare framöver.

När det gäller garantierna är det så, återigen, att 90 procent har aktiviteter av olika slag. Exakt vilken aktivitet bestämmer inte jag, utan det avgörs av arbetsförmedlarna. Det är inte så att vi har satt ett volymmål eller ett volymtak, utan arbetsförmedlaren i kontakt med den enskilde avgör vilken typ av insats som snabbast leder till ett arbete.

När det sedan gäller en av fem rekryteringar som inte blir av har Sven-Erik helt rätt. Det är naturligtvis en tillväxthämmande dimension, och ingen skulle vara gladare än jag om den siffran var noll. Men nu är det ju så att arbetsmarknadspolitiken inte kan lösa alla problem i världen. När skolan och andra delar av den offentliga sektorn inte fungerar blir arbetsmarknadspolitiken ett slags skyddsnet som ska fånga upp och se till att åtgärda problem när de väl har inträffat, och det ska vi naturligtvis försöka se till att den gör så bra och praktiskt som möjligt. Men ett sätt att undvika den här typen av problem är att få skolan att fungera bättre, att få universiteten att fungera bättre och så vidare. Där tycker jag väl kanske att man inte ska låta det goda bli det bästas fiende, eller vad det

nu heter, det vill säga att man måste kunna göra allting på en gång, utan man ska försöka styra utbildningen i skolsystemet mot den typ av jobb som finns.

När jag är ute och träffar ungdomar brukar jag ofta fråga om de någonsin har träffat det som åtminstone förr i världen hette syokonsulent, yrkesvägledare. De verkar tyvärr ha försvunnit mer eller mindre från skolan, och det tycker jag är synd. Jag tycker också att det är synd att de naturliga inslagen i skolan av prao, olika typer av praktik och vad det nu kan vara har blivit mindre med åren. Jag tror att det är ett väldigt bra sätt att öka kontaktytorna och att få ungarna att få en bättre förståelse för hur arbetslivet fungerar men också en känsla av vilken typ av jobb som finns och var man kan nischa in sig när man är ung.

Anf. 179 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska inte recensera Arbetsförmedlingens generaldirektör på något sätt, men jag hoppas att arbetsmarknadsministern inte väljer generaldirektörer bara därför att de inte är socialdemokrater utan för att de ska göra ett bra jobb. Det förutsätter jag.

Jag ser att det finns uppenbara problem när man lämnar tillbaka 2,7 miljarder samtidigt som 3 procent av dem som går i garantier får utbildning. Då måste jag ställa mig frågan: Är bedömningen att där går utbildningstaket för dem som är i garantier, att fler inte är motiverade eller inte ska utbildas? Vi vet att forskningen och av erfarenhet att utbildning är den bästa vägen till att komma tillbaka till arbetsmarknaden, samtidigt som Svenskt Näringsliv säger att en av fem rekryteringar inte blir av därför att personalen inte har rätt kompetens och utbildning. Då måste jag fråga: Är det rätt bedömt? Sedan struntar jag i partitillhörigheten. Den kan vi lämna åt sidan. Jag tycker att det är lite taffligt att diskutera den. Men vi måste ha myndigheter som fungerar på ett effektivt sätt när vi ser hur problemen ser ut i samhället. Det är varje regering betjänt av.

När det gäller yrkesvägledning är det jätteintressant att Sven Otto Littorin tar upp det här i sista debatten alldeles i slutet av mandatperioden. Det här hade man kunnat åtgärda under den här mandatperioden. Jag delar nämligen hans uppfattning, och vi har yrkesvägledningen med i vårt åtgärdsförslag. Jag har sagt under väldigt lång tid att yrkesvägledningen behöver bli bättre och ha en mer målmedveten inriktning på inte minst på ungdomar, så att de väljer en utbildning där de ser att det finns hyggligt goda framtidsutsikter. Ingen ungdom är betjänt av att få fel råd när man väljer utbildning när man går i nian eller går ut gymnasiet, så att man utbildar sig till något som det finns en svag efterfrågan på.

Jag tror att en väldigt viktig nyckel kan vara att försöka styra utbildningen, inte diktera utbildningen men styra och råda i en riktning som ger ett bra resultat. Här tror jag faktiskt att vi kan finna varandra lite grann. Men mer utbildning för arbetslösa tror jag är en framgångsväg för att se till att inte alltför många fastnar utanför arbetsmarknaden under nästa mandatperiod på grund av att man har för dålig kompetens.

Anf. 180 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Vad är det det står i psalmen – Herre, signe du och råde? Jag kände lite av de vibbarna hos Sven-Erik Österberg. Vi är nämligen överens om detta med yrkesvägledning. Och jag ser fram emot att

vi efter valet i höst ska kunna komma överens om något vettigt i den delen.

Jag hoppas att det är så, därför att precis som Sven-Erik Österberg säger stöter man på ungdomar som kanske aldrig har haft någon kontakt med arbetsmarknaden, som inte har haft förmånen att ha ett sommarjobb – just vilsenheten hur man ska söka sig vidare, var det finns jobb och vad det är som är kul. Vissa gånger har det till och med varit så att i brist på den typen av rådgivning har man i stället sökt sig mot den typen av jobb som uppfattas som sexiga, spännande, coola eller något i den stilen. Det förefaller ibland som att alla vill bli tv-stjärnor och dokusåpastjärnor. Man kan naturligtvis ha den typen av dröm, och det är möjligt att man ska följa den också. Men en bättre grundad kunskap så att man fattar sina beslut som påverkar framtiden med bättre grund i det faktiska läget kan faktiskt ingen vara emot.

Signe du och råde, Sven-Erik, så ska det nog bli bra med det.

Överläggningen var härmed avslutad.

## **22 § Svar på interpellation 2009/10:440 om konsekvenser för arbetsmiljöarbetet vid arbetsmiljöbrott**

Anf. 181 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att ge Arbetsmiljöverket riktade resurser för tillsynsverksamhet samt om jag är beredd att ta initiativ för att det aktiva arbetsmiljöarbetet ska lyftas upp som en strategisk fråga i tillväxt- och jobbpolitiken.

I det aktuella fallet som Eva-Lena Jansson beskriver har Arbetsmiljöverket ingripit och beslutat om ett vitesföreläggande för arbetsgivaren. Vitesföreläggande kan fungera som ett effektivt påtryckningsmedel för att förmå en arbetsgivare att följa arbetsmiljöreglerna.

Att en polisanmälan blir liggande en tid på grund av andra mer prioriterade ärenden är tyvärr något som kan inträffa, både när det gäller arbetsmiljöbrott enligt brottsbalken och i fråga om regler som grundas på arbetsmiljölagen och som är kopplade till en direkt straffsanktion. När det gäller arbetsmiljölagen har jag under våren tillsatt en utredning som ska se över hur man kan åstadkomma effektivare sanktioner för att genomdriva lagstiftningens krav. Utredningen ska lämna sina förslag senast den 2 maj 2011.

När det gäller arbetsmiljöbrott enligt brottsbalken har det vidtagits åtgärder för att göra hanteringen effektivare. Bland annat har arbetsmiljöärendena samlats hos särskilda åklagare. Dessutom har polisen och Åklagarmyndigheten tillförts stora resurser för att bland annat förbättra utredning och lagföring av brott, däribland arbetsmiljöbrott. Jag anser att det är mycket viktigt att arbetsmiljöbrott utreds, och jag kommer att följa effekterna av de vidtagna åtgärderna.

Sedan 2006 har antalet inspektioner minskat med en fjärdedel, inte hälften som Eva-Lena Jansson hävdar. Antalet krav per tillsynsbeslut har dock ökat, vilket tyder på att arbetet med att bättre identifiera de mest riskfyllda arbetsställena har gett resultat. Vid en utvärdering nyligen av

EU-organet SLIC (Senior Labour Inspectors Committée) fick Sverige goda omdömen för en effektiv tillsyn. För att öka inspektörernas närvaro på arbetsplatserna ser Arbetsmiljöverket nu över hela sin inspektionsprocess.

Regeringen har gjort en särskild satsning om totalt 24 miljoner kronor under åren 2010, 2011 och 2012 för att Arbetsmiljöverket ska genomföra en försöksverksamhet med en kompletterande tillsynsmetod för att nå fler arbetsplatser. Försöket ska därefter utvärderas, varefter det blir aktuellt att återkomma beträffande utformningen av arbetsmiljötillsynen.

Inriktningen i regeringens arbetsmiljöpolitik är att den långsiktigt ska bidra till den övergripande prioriteringen under mandatperioden, att bryta utanförskapet. Arbetsmiljöinsatserna ska motverka utslagning från arbetslivet och öka möjligheterna till inträde. Arbetsmiljöpolitiken ska liksom hittills handla om att minska riskerna för olycksfall och sjukdomar men även, i högre grad än hittills, om att arbetsmiljön ska vara utvecklande och bidra till hälsa. Arbetsmiljön som framgångsfaktor och konkurrensmedel ska synliggöras bättre.

Under hösten 2009 inleddes ett arbete med att ta fram en långsiktig strategi för arbetsmiljöpolitiken i samråd med arbetsmarknadens parter. Utifrån detta arbete kommer regeringen i en nära framtid att lägga fram en nationell handlingsplan för arbetsmiljön för att lyfta fram viktiga områden och insatser och därigenom skapa en grund för det fortsatta arbetsmiljöarbetet.

Anf. 182 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag vill passa på att tacka också den här talmannen för den här mandatperioden. Likaså vill jag tacka stenograferna. Ni gör ett fantastiskt arbete, för ni får ned vad vi har sagt, och det kan inte vara helt enkelt, kan jag säga efter de här debatterna.

Herr talman! Jag ska också tacka arbetsmarknadsminister Littorin för svaret på min interpellation.

Bakgrunden till min interpellation är ett arbetsmiljöbrott vid ett hotellbygge i februari 2008 i Örebro. Fackförbundet Byggnads regionala skyddsombud stoppade arbetet på grund av att de anställda utsattes för asbestexponering.

Dessutom gjordes en polisanmälan av arbetsmiljöbrott med hänvisning till framkallande av fara samt grov fara för framtida allvarlig sjukdom.

Arbetsmiljöverket har beslutat om ett vite på 50 000 kronor som länsrätten har fastställt. Det är det som arbetsmarknadsministern hänvisar till när han säger att frågan har fått en rättslig prövning. När man har läst de överklaganden som Byggnads har gjort i frågan kan jag konstatera att man inte har hanterat hela ärendet. Det tycker jag är synd.

Polisanmälan från Byggnads blev liggande under tiden för länsrättens hantering av Arbetsmiljöverkets vitesföreläggande. När överprövning sedan skulle göras hade preskriptionstiden redan passerats. Därför prövades inte ärendet.

Jag har haft en debatt med justitieministern om preskriptionstiden. Jag tycker att det är viktigt att regeringen diskuterar frågorna tillsammans, för när jag läser arbetsmarknadsministerns svar ser jag att han talar om effektivare sanktioner för att genomdriva lagstiftningens krav. Om



jag uppfattar det rätt skulle det kunna vara så att man tittar på preskriptionstiden. Man vet att asbest leder till ohälsa och i värsta fall död för arbetarna, men det tar några år. Jag tycker därför att det är helt fel att ha en preskriptionstid på två år.

När man läser Arbetsmiljöverkets synpunkter på den egna verksamheten ser man att de säger att med de resurser som avsätts för den operativa tillsynen besöks knappt 6 procent av den totala mängden arbetsställen inom svenskt arbetsliv under ett år. Antalet inspektörer ligger alltså för lågt i relation till antalet arbetsställen enligt ILO – FN:s organ för fackliga frågor.

Arbetsmiljöverket bedömer att antalet skyddsombud kommer att fortsätta minska, vilket kan leda till ett försämrat arbetsmiljöarbete på arbetsplatserna runt om i landet. Detta föranleder Arbetsmiljöverket att kontinuerligt arbeta med att utveckla former för urval och prioriteringar. Det innebär att man måste prioritera bort.

I Örebro har vi en handläggare på Arbetsmiljöverket som hanterar byggarbetsplatser. Han har sagt till medierna att han varken kan eller förmår besöka alla arbetsplatser som han får hänvisningar till och som han borde besöka. Han säger: Jag mår inte med det arbetet. Jag kan bara jobba heltid och lite till, och det räcker inte till.

Därför var min fråga om man skulle ge Arbetsmiljöverket riktade resurser till tillsynsverksamheten och om man var beredd att ta initiativ för att det aktiva arbetsmiljöarbetet ska lyftas upp som en strategisk fråga för tillväxt- och jobbpolitiken. Då svarar arbetsmarknadsministern att under hösten 2009 inleddes ett arbete med att ta fram en långsiktig strategi för arbetsmiljöpolitiken i samråd med arbetsmarknadens parter. Jag har förstått av den tidigare debatten att arbetsmarknadsministern jämställer den typen av samråd med kafferep. Nu är frågan: Menar arbetsmarknadsministern allvar med att lägga ned engagemang i frågorna?

Anf. 183 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Resultatet av partssamråden när det gäller arbetsmiljöfrågorna är en nationell handlingsplan för arbetsmiljö som vi kommer att presentera inom kort. Det är första gången Sverige har en nationell handlingsplan för arbetsmiljöfrågor. Den bygger på partssamråden, men den bygger också på den europeiska unionens handlingsplan just för arbetsmiljöfrågor. Där finns ett antal prioriteringar och ett antal huvudsakliga arbetsinriktningar som är viktiga.

Om vi går tillbaka till grundfrågan är det klart att det vore enkelt om det fanns ett rakt samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och utfallet i arbetsmiljösituationen. Då hade Eva-Lena Jansson och jag kunnat enas om exakt hur stort anslaget ska vara för att det ska vara noll i arbetsmiljöproblem. Nu finns inte något sådant samband. Faktum är att under samma period som Eva-Lena Jansson hänvisar till har arbetsskador, arbetsplatsolyckor och arbetsrelaterade sjukdomar minskat oerhört kraftigt under de senaste åren. Det är naturligtvis glädjande, men det finns mer kvar att göra.

Antalet krav per tillsynsbeslut har ökat under mandatperioden. Antalet förelägganden och förbud liksom antalet åtalsanmälningar från Arbetsmiljöverket har också ökat under perioden – om det nu ska vara några mått som man kan titta på.

När det gäller interpellationens frågor mer direkt tänker jag mig det hela så här: Vi har nu tillsatt en utredning just om effektivare sanktioner för att genomdriva lagstiftningens krav. Där kan man naturligtvis säkert titta också på preskriptionstiden. Det är nog som Eva-Lena Jansson säger; ett och annat av resultaten av den dåliga arbetsmiljön syns kanske inte omedelbart, utan det tar ett litet tag. Det ställer jag mig principiellt sett inte alls emot att man tittar vidare på.

Även om jag inte kan gå in på det enskilda fallet, har vi samtidigt försökt undvika den typ av fördröjning som Eva-Lena Jansson pekar på i sin interpellation. Arbetsmiljöärenden har som sagt samlats hos särskilda åklagare. Polis och åklagarmyndighet har tillförts stora resurser för att kunna förbättra utredning och lagföring av brott. Det är klart att vi kommer att fortsätta följa hur sanktionerna fungerar när det gäller just arbetsmiljörelaterad ohälsa och skador i arbetslivet.

I grunden är det i något slags allmän mening lätt att ansluta sig till en nollvision. Ingen ska behöva gå till jobbet och riskera liv, lem, hälsa och säkerhet. Drömmen är naturligtvis att var och en som har ett arbete att gå till går till jobbet glad och nöjd på morgonkvisten och går därifrån på kvällen när jobbet är gjort lika glad och nöjd över att ha gjort en bra insats. Och varför då? Jo, dels därför att det i något slags mänskligt perspektiv är rimligt att ha det som utgångspunkt, dels därför att vi behöver vareda kotte på arbetsmarknaden.

Jag såg en undersökning för drygt tio år sedan som visade att arbetsrelaterad ohälsa i Sverige kostar ungefär 50 miljarder per år i direkta kostnader eller produktionsbortfall. Jag vet att arbetsmiljöbyrån i Bilbao, som är EU:s arbetsmiljöorgan, räknar med någontans mellan 3 och 4 procentenheter av bnp som kostnad för en dålig arbetsmiljö. Om det är en kostnad innebär det förstås också en potentiell vinst om man ser till att ha en bättre fungerande arbetsmiljö.

Vår utgångspunkt, och det är också den som är utgångspunkten i den nationella handlingsplanen, är att kontroller, lagstiftning, sanktioner och inspektioner är *en* del – och en viktig del. Den ska vi ha kvar, och vi ska se till att den fungerar så bra som möjligt.

Men detta löser inte hela problemet, utan vi måste förmodligen komplettera med någonting mer som gör att arbetsgivarna på ett tydligare och bättre sätt ser de direkta och indirekta vinsterna av att erbjuda en bättre arbetsmiljö. Vinsterna är stora för den enskilde, för företagen men också för samhället i stort.

Anf. 184 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Min bild av arbetsmiljöarbetet är att alla arbetsgivare tycker att det är lika viktigt som Sven Otto Littorin nu står här och säger i talarstolen. Men när det kommer till sluttampen är det alltid kronor och ören som avgör. Då är man beredd att avstå. Man är beredd att se till att det blir lite billigare. Det räcker att åka ut till vilket villakvarter som helst där man håller på att bygga för att se att arbetsmiljölagen inte följs.

Det finns inte en chans i världen i dag, när man har halverat anslaget till Arbetsmiljöverket, att de ska klara av att vara en tillsynsmyndighet. Naturligtvis har de regionala skyddsombuden en jätteviktig uppgift. Men förutsättningen för att de ska kunna vara med i arbetsmiljöarbetet är att

det finns tillräckligt med skyddsombud och att de får vetskap om arbetsplatserna.

I anmälan och begäran om överprövning av ärendet skriver Byggnads följande: Arbetsgivaren har i detta fall grovt överträtt gällande lag och föreskrifter när det gäller hantering av asbest. Han har medvetet utsatt anställda samt övriga i byggnaden för exponering av asbest, som på sikt enligt vetenskapliga bedömningar leder till svåra sjukdomstillstånd och död.

Det är klart att man vill ha en sådan sak prövad rättsligt. Och det är klart att man inte kan vara nöjd när någon säger att de tar arbetsmiljöarbetet på allvar men man ändå inte kan se några tydliga sanktioner. Man kan höra att arbetsmarknadsministern har ett engagemang. Men fortfarande är det så att när arbetsgivarna betar sig illa är svaret att man ska se över och hoppas kunna lösa det. Man hoppas kunna lösa det hela, och man måste hitta saker som främjar. Men när man tror att sjuka och arbetslösa fuskar drämmer man till. Då säger man: Nu ska vi straffa alla som är arbetslösa och sjuka så att de som fuskar förstår att de inte borde göra det!

När arbetsgivare fuskar och begår lagbrott gör man ingenting, eller så kallar man till det som arbetsmarknadsministern i den förra interpellationsdebatten kallade för kafferep. Jag är glad över att han har haft den typen av samråd med arbetsmarknadens parter, för vi har tyckt att det har varit viktigt att lyssna på dem som finns.

Jag betvivlar inte uppgifterna om att detta kostar 3–4 procent av bnp. Då kommer vi till svaret på min andra fråga, nämligen om arbetsmarknadsministern är beredd att ta initiativ till att det aktiva arbetsmiljöarbetet ska lyftas upp som en strategisk fråga för tillväxt och jobbpolitiken. Svaret borde vara ja. Ja, borde ministern stå här och säga i kammaren. Men jag har inte hört det, herr talman. Jag önskar att han kunde säga ja.

Man kan läsa vad Arbetsmiljöverket har skrivit och som jag tidigare läste upp. Men de pekar också på ett hårdnande samhällsklimat. De påpekar att detta ökar behoven av vård i hemmet och att det blir en helt annan typ av arbetsmarknad, där Arbetsmiljöverket i dag inte kan se hur man ska kunna tillmötesgå allting.

Det är klart att man kan utveckla metoder. Det är jättebra om man utvecklar metoder. Jag är den första att tycka att det är jättebra, men då är det viktigt att det finns någon som också kan utföra de här utvecklade arbetsmetoderna. Det är viktigt att det finns någon som kan jobba med det, vara med och bidra, vara ute på arbetsplatser och göra inspektioner och se till att det efterlevs. Hur ska man kunna se att det här efterlevs om det inte finns något skyddsombud och om det inte finns någon arbetsmiljöinspektör?

Därför blir arbetsmarknadsministern svaret skyldig. Varför satsar man inte på det som arbetsmarknadsministern säger är så viktigt? Varför väljer man att lägga pengar på skattesänkningar i stället för att till exempel prioritera Arbetsmiljöverkets budget? Man skulle kunna ställa de här frågorna mot varandra eftersom det är en så viktig tillväxtfaktor. Det har arbetsmarknadsministern själv sagt och hänvisat till EU.

Herr talman! Jag kanske får svar på de här frågorna. Vem vet?

Anf. 185 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Eftersom både arbetsrelaterad ohälsa och antalet arbetsplatsolyckor har sjunkit med nästan en fjärdedel under den här mandatperioden samtidigt som anslagen har sjunkit borde vi med den logiken kanske sänka lite till. Eller? Nej, så är det naturligtvis inte.

Det finns inte, och det är hela min poäng, något rakt samband mellan Arbetsmiljöverkets anslag och utfallet i arbetsmiljöhänsed. Hade det funnits hade det varit enkelt för oss allihop.

En fråga i interpellationen lyder: Bör det vara en strategisk fråga? Svaret på den är självfallet ja. Det är därför vi nu kommer att presentera Sveriges första nationella handlingsplan för arbetsmiljöfrågor. Varför gör vi det? Jo, därför att det är en förutsättning för arbetslinjens uppfyllande.

För ett antal år sedan pekade Nordiska ministerrådet på att vi behöver 300 000 personer till i arbetskraften bara för att bevara dagens välfärdsnivå. Då är det naturligt att man försöker se till att de som redan finns på arbetsmarknaden är friska nog för att delta på arbetsmarknaden. Det måste vara vår första prioritering.

Arbetsmiljöbrott kan i dag bestraffas med fängelse i upp till sex år. Det finns också regler för företagsbot som skärptes 2006. Maximibeloppet höjdes från 3 till 10 miljoner kronor som ett exempel. Vi har tillsatt en utredning av förbättrade sanktioner, och vi har som sagt den här första nationella handlingsplanen för arbetsmiljöfrågor.

Jag tycker att allt detta inte bara visar på engagemang för en bättre arbetsmiljö utan också på att vi sätter foten där munnen har varit.

Anf. 186 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det är tur att vi har duktiga stenografer, för där hängde jag inte med i vad arbetsmarknadsministern sade.

Under den förra borgerliga regeringen 1991–1994 försämrade man arbetsskadeförsäkringen, och man gjorde ett antal andra misstag. Man satsade inte riktigt som man borde ha gjort. I den ekonomiska kris som sedan följde blev det ganska stora nedskärningar. Det som hände 1991–1994 och kanske 1995, 1996 och 1997 var att det blev en tillfällig anhopning av arbetsskadeanmälningar. Man kunde se att reaktionen kom efter krisen och nedskärningarna och neddragningarna på arbetsplatser. Den kom senare.

När man är otrygg på arbetsmarknaden är inte det första man gör att gå in till arbetsgivaren och säga: Du borde göra någonting åt arbetsmiljön här. Liksom i den tidigare debatten om de unga otrygga på arbetsmarknaden säger de inte: Borde vi inte göra så här på den här arbetsplatsen?

Om man är otrygg och riskerar att åka ut med huvudet före nästa dag är det klart att man inte ställer krav på arbetsmiljön. Man kommer inte att anmäla saker. Om det dessutom inte finns ett arbetsmiljöverk som kan göra inspektioner tror jag att det får den effekten att det minskar. Det betyder inte att arbetsmiljön har förbättrats.

Jag besöker ett antal arbetsplatser i veckan. Jag kan konstatera att om det är någonting man pekar på så är det att det har blivit ett hårdare tempo. Det är mycket tuffare i dag att jobba. Arbetsmiljön sätts på undantag.

Då kan man, som Sven Otto Littorin, vara nöjd och glad och säga att antalet anmälningar har gått ned och att man sköter detta. Man har sänkt anslaget till Arbetsmiljöverket, och man har lagt ned Arbetslivsinstitutet.

Herr talman! Jag menar att man inte har tagit arbetsmiljöarbetet på det allvar som man borde ha gjort om man hade ansett att det var en tillväxtfråga.

Anf. 187 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Arbetsrelaterad ohälsa och antalet arbetsplatsolyckor har sjunkit med nästan en fjärdedel under mandatperioden. Senior Labour Inspectors' Committee ger Sverige goda omdömen för en effektiv tillsyn. Vi ser också hur vår nationella handlingsplan nu växer fram. Det är den första som vi någonsin har haft i Sverige. Samtidigt har vi tillsatt den här utredningen för att se över möjligheterna till effektivare sanktioner.

Slutsatsen kan inte vara någon annan än att vi prioriterar den här frågan och gör den till en nationellt strategiskt viktig fråga för att på det sättet kunna bidra till att arbetslinjen fullföljs.

Överläggningen var härmed avslutad.

### **23 § Svar på interpellation 2009/10:444 om jobb- och utvecklingsgarantin**

Anf. 188 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av de inläsningseffekter som Riksrevisionen pekat på i sin rapport om jobb- och utvecklingsgarantin.

Utgångspunkten är att deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin ska erbjudas individuellt utformade insatser för att de så snabbt som möjligt ska få arbete. För att bland annat underlätta för Arbetsförmedlingen att lyckas med detta när antalet deltagare ökar förstärktes myndighetens förvaltningsanslag med 600 miljoner kronor under 2010.

Arbetsförmedlingen har också påbörjat ett utvecklingsarbete i syfte att förbättra det stöd som ges till deltagarna inom garantin. Jag anser att detta är ett bra initiativ och har fullt förtroende för att Arbetsförmedlingen genomför detta på bästa sätt. Vidare förväntar jag mig att det förbättrade stödet till deltagarna inom garantin tillsammans med att efterfrågan på arbetskraft ökar leder till att fler deltagare övergår till arbete.

Jag vill understryka att alla deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin ska söka jobb, oavsett vilken fas av garantin de befinner sig i. Bland annat Riksrevisionen har dock uppmärksammat regeringen på att det funnits oklarheter kring detta. Regeringen har agerat och i förordningen om jobb- och utvecklingsgarantin förtydligat att det inom ramen för fas 3 ska ges utrymme för eget arbetssökande. Förordningsändringen trädde i kraft den 22 juni 2010.

De kompletterande aktörernas bidrag till garantin bör ses i ett längre perspektiv. Jag är övertygad om att kompletterande aktörer kan bidra med ett nytänkande och ett breddat tjänsteutbud som gynnar de arbetsö-

kande. I det sammanhanget vill jag lyfta fram att Arbetsförmedlingen kontinuerligt jobbar med att utveckla och förbättra upphandlingen i relation till de behov de sökande har.

Slutligen vill jag poängtera att regeringen kontinuerligt och noga följer utvecklingen i jobb- och utvecklingsgarantin. Riksrevisionens granskning är ett välkommet bidrag till denna uppföljning.

Anf. 189 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret från arbetsmarknadsminister Littorin.

Allt fler långtidsarbetslösa slussas över till fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin. Det innebär att arbetsgivarna får betalt för att ta emot en arbetslös person som ska utföra arbetsuppgifter under 40 timmar i veckan. Risken att fastna i denna åtgärd är uppenbar då aktiviteten inte medger någon egen tid att söka jobb på den ordinarie arbetsmarknaden. I ett nyhetsinslag på tv sade en kvinna: Vi får inte gå i väg och söka jobb. Vi ska ju vara här och jobba.

Riksrevisionens rapport *Jobb- och utvecklingsgarantin – en garanti för jobb?* understryker att fokus på kvantitet i stället för kvalitet kan få till följd att insatsernas effekter på deltagarnas sysselsättningschanser begränsas eller till och med försämras.

Herr talman! Jag vet inte, men jag har för mig att jag några gånger i den här kammaren har hört någon uttrycka någonting om Amstrams. Jag har för mig att det är arbetsmarknadsminister Littorin som har sagt det.

Dessutom har Riksrevisionen jämfört arbetsmarknadsområden hos Arbetsförmedlingen som använder respektive inte använder sig av kompletterande aktörer. Resultatet visar att arbetsmarknadsområden som använder sig av kompletterande aktörer har en lägre övergångsfrekvens till sysselsättning jämfört med arbetsmarknadsområden som inte använder sig av kompletterande aktörer.

Min fråga till arbetsmarknadsminister Littorin är: Avser arbetsmarknadsministern att vidta några åtgärder med anledning av de inläsningseffekter som Riksrevisionen pekar på i sin rapport?

Jag läser i svaret. Jag ser att arbetsmarknadsministern är nöjd med att Riksrevisionen har påpekat det. Jag tror att man ska hantera Riksrevisionen på det sättet. Man ska se att de pekar på brister och därmed vilja göra något åt det.

Jag tycker att det är bra att arbetsmarknadsministern understryker att alla deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin ska söka jobb. Poängen är att det inte verkar riktigt som om de har tillåtelse att göra det. Det vore bra om någon från Arbetsmarknadsdepartementet kunde se till att de som nu är inskrivna också får reda på att man får söka jobb. De har uppenbarligen inte förstått det, och de som jag har talat med hindrades uppenbarligen från att göra det.

De kompletterande aktörerna bör ses i ett längre perspektiv, säger arbetsmarknadsministern.

Jag har för mig att man har infört samarbetet med de här kompletterande aktörerna för att man inte var nöjd med Arbetsförmedlingens arbete. Om det nu visar sig att de kompletterande aktörerna har en lägre övergångsfrekvens till sysselsättning jämfört med arbetsmarknadsområ-

den som inte använder sig av kompletterande aktörer borde man reagera och fundera på om något är fel.

Regeringen följer kontinuerligt utvecklingen av jobb- och utvecklingsgarantin, och Riksrevisionens granskning är ett välkommet bidrag till denna uppföljning, står det i svaret.

Jag tror att det är bra att man följer detta, men jag tror också att det är bra att man reagerar. Om det nu är som man har redovisat att det blir en inlåsningseffekt kan man inte bara vara nöjd och säga att man följer arbetet och att man har förtroende för och tycker att de kompletterande aktörernas arbete bör ses i ett längre perspektiv. Det finns människor bakom de här siffrorna. Det är människor som i dag förhindras att komma ut i arbete därför att de inte får söka jobb. Riksrevisionen pekar på en inlåsningseffekt, och det kan ju ingen i den här kammaren vara nöjd med.

Jag är nöjd med att vi får insatser, men inte på det här sättet, arbetsmarknadsministern. Jag skulle vilja ha lite fler förtydliganden, och det tycker jag inte att jag har fått i svaret.

Anf. 190 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Det var några saker i svaret som jag känner mig föranlåtten att kommentera. Arbetsmarknadsministern säger: ”Vidare förväntar jag mig att ... efterfrågan på arbetskraft ökar leder till att fler övergår till arbete.”

Det är svårt att inte hålla med om det, men den lite lättsinniga inställningen till att en eventuell konjunkturuppgång löser arbetsmarknadsministerns arbetsuppgifter gör att man kan förstå bristen på aktiva insatser. Nu räcker inte det.

Det finns en annan sak i det här svaret som det finns anledning att föra fram och fundera kring. I en tidigare debatt här i dag – det gällde huruvida en generell sänkning av arbetsgivaravgifter för unga inte är utvärderad – sade arbetsmarknadsministern någonting i stil med att han utgår från att någon tittar på detta.

I svaret på Eva-Lena Janssons interpellation angående de kompletterande aktörernas bidrag svarar arbetsmarknadsministern: ”Jag är övertygad om att kompletterande aktörer kan bidra med ett nytänkande och breddat tjänsteutbud som gynnar de arbetssökande.”

Med den här typen av inställning blir det närmast en teologisk debatt. Det handlar mycket om tro och inte om vetande. Jag tycker att det finns anledning för arbetsmarknadsministern att ta till sig detta.

Man kan titta på vad de säger i Riksrevisionens rapport. ”Införandet av kompletterande aktörer skedde för snabbt och utifrån oklara antaganden om deras bidrag till garantins effektivitet. Inslaget av upphandlade förmedlingstjänster, så kallade kompletterande aktörer, är nytt inom svensk arbetsmarknadspolitik. Enligt regeringens direktiv ska den ansvariga myndigheten Arbetsförmedlingen se till att en tredjedel av deltagarna inom jobb- och utvecklingsgarantin tar del av insatser hos kompletterande aktörer.”

Man säger också: ”Vad de kompletterande aktörerna närmast ska bistå arbetsförmedlingarna med eller på vilka (teoretiska eller empiriska) grunder kompletterande aktörer leder till garantins effektivitet uttrycks inte närmare. Riksrevisionen anser att regeringen bör klargöra vilken roll

kompletterande aktörer ska ha inom jobb- och utvecklingsgarantin, detta för att möjliggöra ett bättre utnyttjande av kompletterande aktörers potential.”

Man konstaterar att det finns en mängd andra problem också. ”Detta har ökat den administrativa bördan för Arbetsförmedlingen och har lett till att uppföljningen av kompletterande aktörer inte fungerar inom myndigheten.”

Riksrevisionen konstaterar att det här är någonting som följer med från start till mål. Redan när man ska införa det här nya inslaget i svensk arbetsmarknadspolitik sker det för snabbt och utifrån oklara antaganden om effektivitet. Man utreder inte. Man skaffar sig inget underlag. Man vet inte riktigt vad man gör. Men, som arbetsmarknadsministern säger i svaret, man är övertygad om att kompletterande aktörer kan bidra med ett nytänkande och breddat tjänsteutbud som gynnar de arbetsökande. Det räcker inte. Nu kommer verkligheten ikapp. Det räcker inte att bara vara övertygad i största allmänhet om någontings förträfflighet. Som ansvarig minister för arbetsmarknadspolitiken, framför allt under en lågkonjunktur men naturligtvis även i andra tider, är det oerhört viktigt att man bygger sina beslut på någonting annat än bara antaganden.

Det här skulle jag vilja ha en kommentar om av arbetsmarknadsministern. Är det teologi eller är det forskning som styr arbetsmarknadspolitiken i Sverige i dag?

Anf. 191 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Från den 22 juni i år är det fastslaget i förordning att jobb ska sökas på 25 procent av tiden i fas 3. Då var det klarläggandet gjort.

En kraftig volymtillväxt i krisens spår sätter press på kvaliteten i alla våra insatser. Det är någonting som vi försöker följa upp konsekvent och ordentligt för att se till att en god kvalitet upprätthålls. Det är bland annat därför som vi har gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att till den 3 augusti i år återkomma med en ordentlig genomgång av garantierna och deras funktionalitet.

Vad vi vet hittills är att 78 procent av dem som finns i garantierna är nöjda eller mycket nöjda med de insatser de får och anser att de ökar deras insatser att återgå i arbete. När det gäller de kompletterande aktörerna i garantierna är kompletterande nyckelordet. De ska komplettera Arbetsförmedlingens normala utbud, inte konkurrera eller ersätta.

Inte sällan handlar det om personer som har olika typer av sammanvägda problem. Det är inte sällan det handlar om både långtidsarbetslöshet och någonting annat. Det kan vara psykosocial ohälsa, alkoholism, sjukdom eller någonting annat som komplicerar bilden. I det fallet har det för oss varit väldigt viktigt att bjuda in de olika framför allt sociala entreprenörer, ideella organisationer och annat som finns och som besitter en rätt unik kompetens som vi inte har på Arbetsförmedlingen för att kunna arbeta med den typen av personer och deras särskilda behov för att på så sätt underlätta deras övergång.

Än så länge, om det nu är lägre övergångstal, är det en sannolik förklaring till varför det ser ut som det gör. Därför behöver vi genom bland annat Arbetsförmedlingens egen genomgång och andra fortsatta analyser se hur det ligger till med den saken.



Slutsatsen är att när vi pratar om jobb- och utvecklingsgarantin handlar det om personer som har varit borta från arbetsmarknaden mycket länge. Därför behöver vi, och har också, en bred palett av insatser som vi inte volymstyr. Det är inte så att jag säger att det ska vara x personer i den insatsen eller y personer i den insatsen, utan det är ett arbete som utförs av arbetsförmedlarna. Jag litar på att de har den kompetens och erfarenhet som behövs för att ur ett individuellt perspektiv sätta samman bästa möjliga plan för återgång i arbete.

Kompletterande aktörer är i det sammanhanget en pusselbit, därför att de inte sällan tillför den typen av kompetens, erfarenhet och bemötande som vi har svårt att få fatt på. Vi behöver deras hjälp, helt enkelt.

Erfarenheterna från andra länder som har infört motsvarande möjligheter, till exempel Danmark, Holland, Australien och Storbritannien – som är varierande politiskt styrda, somliga har varit socialdemokratiskt styrda och andra har varit borgerligt styrda – har just varit att det har tagit lite tid att hitta de optimala samverkansformerna. Det handlar både om hur man upprättar avtal, hur man ersätter företagen och organisationerna och på vilket sätt man jobbar ihop.

När jag pratar med de sociala företagen, vilket jag gör ofta, blir det tydligt att det är eldsjälar som är oerhört engagerade och uppfyllda av sin arbetsinsats som jobbar där. När de möter en myndighet som styrs av lagar och förordningar är det klart att det inte sällan uppstår lite gnissel. Det måste vi fortsätta arbeta med. Jag tror att gnisslet har minskat väsentligt eftersom misstron har minskat väsentligt.

Det fanns nog en och annan i början som trodde att det här var början till slutet för Arbetsförmedlingen som myndighet. Så är det naturligtvis inte alls. Det här är kompletterande aktörer, inte konkurrerande. De utför en bra arbetsinsats, och vi ska se till att de har förutsättningar att göra det på ett än bättre sätt framöver. Jag tycker att Sverige ska bli världsledande på att arbeta med sociala företag, sociala entreprenörer och kompletterande aktörer på olika sätt.

Anf. 192 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det som Sven Otto Littorin sade i slutet om sociala företag kan vem som helst instämna i. Det är viktigt att säga.

Jag blev lite fundersam när arbetsmarknadsministern nämnde fas 3 i jobb- och utvecklingsgarantin för personer med olika typer av psykiska diagnoser och kanske även alkohol- och annat drogberoende. Vi har ganska länge i Sverige haft så kallad offentligt skyddad anställning, OSA. Vi har i de flesta kommuner sett att det är en mycket bra anställningsform. Den är trygg och man går vidare från en verksamhet till en annan. Många av dem som haft en offentligt skyddad anställning har sedan gått vidare till privata företag och fått jobb där. Den anställningsformen finns alltså. Jag uppfattar inte alls att jobb- och utvecklingsgarantin är samma sak.

När Socialdemokraterna satt i regeringsställning införde vi så kallade plusjobb. Det var ett sätt för långtidsarbetslösa att få en viktig arbetsuppgift att utföra, under helt andra villkor kan man väl säga. Det var kommuner, landsting och stat som erbjöd platser, och många av dem som fick plusjobb gick vidare till fast anställning. Vi har många exempel på det i Örebro kommun.

Jag tycker att det visar att arbetsmarknaden är komplex, men vi försöker också peka på de inläsningseffekter som Riksrevisionen pekat på i sin rapport om jobb- och utvecklingsgarantin, och jag vill gärna komma tillbaka till det. Om man säger att det är viktigt att ha kompletterande aktörer måste man också utvärdera dem. Hur länge ska man vänta med utvärderingen?

Om man har Riksrevisionen, som jag uppfattar att de flesta i riksdagen anser vara ganska kompetent och kan se problem, både sådana som den tidigare regeringen hade och sådana som den nuvarande regeringen har vad gäller arbetsmarknadspolitiken, måste man också ta till sig Riksrevisionens kritik. Det räcker inte med att säga att man ska se det hela i ett längre perspektiv.

Jag tror säkert att man kan bidra med ett nytänkande, men vad vill man göra åt inläsningseffekterna? Det är det jag försöker komma åt, herr talman. Jag skulle därför vilja veta vad arbetsmarknadsministern tycker om just inläsningseffekterna.

Sedan kommer jag tillbaka till det som är poängen. Många av dem som är i aktiviteten säger att de inte får gå och söka jobb. Nu säger arbetsmarknadsministern att alla deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin ska söka jobb, oavsett vilken fas av garantin de befinner sig i.

Då är frågan: Kan de gå ifrån sin arbetsplats på dagtid för att söka jobb? Det kanske är enda möjligheten de har att söka jobb, om de ska förena platsen i jobb- och utvecklingsgarantin med kollektivtrafik, hemförhållanden och så vidare. Är det möjligt att göra det? Kan de ta med sig det svaret till sin arbetsplats och säga att de enligt arbetsmarknadsministern har rätt att söka jobb?

Anf. 193 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! ”Riksrevisionen konstaterar även att regeringen har valt att fullt ut införa kompletterande aktörer inom jobb- och utvecklingsgarantin utan att invänta den pågående utvärdering som IFAU genomför av den försöksverksamhet som bedrivits på tre orter i landet. Införandet av kompletterande aktörer skedde dessutom innan ett systemstöd för ärendehantering och uppföljning av kompletterande aktörer fanns på plats.”

Arbetsmarknadsministern hänvisar till att man bygger det på utländska erfarenheter, och det är spännande, för då kan man fortsätta att läsa vad Riksrevisionen skriver: ”När det gäller kompletterande aktörers bidrag till garantins effektivitet har Riksrevisionen gjort en genomgång av erfarenheter från andra länder av utkontraktering av förmedlingstjänster. Riksrevisionen konstaterar att de empiriska studierna på området är få.”

Svårigheten att få svar på de frågor som ställs i denna interpellationsdebatt beror med andra ord på att regeringens arbetsmarknadspolitik bygger på tro och inte på vetande.

Anf. 194 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Att Patrik Björck inte gillar kompletterande aktörer har nu framgått. Tack för det!

När det gäller de som deltar i fas 3 går utflödet därifrån just i det som Eva-Lena Jansson tar upp – OSA, trygghetsanställningar, Samhall, lönebidrag och nystartsjobb. En stor andel av dem som fått ett nystartsjobb under den här mandatperioden är sådana som varit borta fem år eller mer. Det är oerhört glädjande, tycker jag.

Det är lite vågat att ta upp plusjobben eftersom de som hade plusjobb inte hade avtalsenlig lön, de omfattades inte av lagen om anställningskydd, vilket Patrik Björck kanske kan ta upp i sin diskussion, och det fanns inga naturliga övergångar på samma sätt som nu. Plusjobben blev, som utvärderingar visar, till största delen något av en långtidsparkering. Det är naturligtvis det som alla vill komma ifrån.

Vad beträffar Eva-Lena Janssons sista fråga vill jag säga att förordningen nu är tydlig. Där framgår att man ska söka jobb under en fjärdedel av normal arbetstid. Den som vill kan naturligtvis ta med sig förordningen, men det ska man inte behöva göra, för det är Arbetsförmedlingen som ska hjälpa den enskilde och se till att man får den möjligheten.

Anf. 195 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Det har i debatten varit ganska klargörande när Patrik Björck redovisat många av de fakta som Riksrevisionen pekat på. Arbetsmarknadsministern väljer dock att avstå från att kommentera dem.

När jag frågade om arbetsmarknadsministern avser att vidta några åtgärder med anledning av de inlåsnings effekter Riksrevisionen pekar på i sin rapport får jag ett svar som väl är ett nej. Han vill utvärdera. Man bör utvärdera kompletterande aktörer i ett längre perspektiv – så tror jag att svaret är på frågan.

Jag vill tacka arbetsmarknadsminister Littorin för den här debatten och för alla andra debatter. Det har blivit många timmar. Det som varit tydligt med debatterna är att Sverige behöver en socialdemokratiskt ledd regering som tar jobbfrågan på allvar, som tar ungdomars arbetslöshet på allvar, som tar arbetsmiljöfrågorna på allvar och som, trots att det pågår en finanskris, är beredd att göra någonting och inte bara sitta med armarna i kors.

Herr talman! Jag tackar för debatterna under den här mandatperioden.

Anf. 196 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Låt mig återgå till Riksrevisionens rapport. De lämnar fyra rekommendationer till regeringen.

Den första rekommendationen är att förtydliga hur mycket tid deltagare ska ägna åt jobbsökande i tredje fasen. Det är gjort från den 22 juni. Där har vi alltså följt Riksrevisionens rekommendation.

Den andra är att klargöra vilken roll kompletterande aktörer har inom garantin. Det arbetet pågår hela tiden. Jag försökte lite grann utveckla hur vår syn har varit för att kunna bjuda in de sociala företag, ideella organisationer och andra vars kompetens, erfarenhet och bemötande vi så väl behöver inom Arbetsförmedlingens arbete.

Den tredje är att ställa tydligare krav på Arbetsförmedlingen om uppföljning av garantin. Det arbetet pågår. I regleringsbrevet för Arbetsförmedlingen 2010 har de fått i uppdrag att senast den 2 augusti i år inkomma med en fördjupad analys av garantin där bland annat detta är en viktig del.

Den fjärde rekommendationen är att lämna riktlinjer till Arbetsförmedlingen om deltagarvolym per handläggare. Där har vi bedömt att det är svårt att avgöra vilken nivå som är optimal. Nu överläts den bedömningen till Arbetsförmedlingen, och vi följer det arbetet noga för att se till att kvaliteten blir så god som möjligt, både den som objektivt kan betraktas och den som respektive deltagare upplever. Det arbetet kommer vi att fortsätta att ägna oss åt även framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

#### **24 § Svar på interpellation 2009/10:451 om en allmän och solidarisk a-kassa**

Anf. 197 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Staffan Danielsson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att minska ersättningskillnaderna mellan olika grupper av arbetsökande i de skattefinansierade ersättningsystemen vid arbetslöshet. Han har även frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att Sverige ska få en allmän a-kassa där alla som söker arbete ingår.

Frågorna som Staffan Danielsson tar upp är relevanta och viktiga. I det här sammanhanget är det emellertid viktigt att komma ihåg att arbetslöshetsförsäkringen är en försäkring som ska ersätta inkomstbortfall vid arbetslöshet, det vill säga kompensera för en inkomst som den sökande har haft. Försäkringen består av två delar, en grundförsäkring och en frivillig, inkomstrelaterad försäkring. Det är därför naturligt att ersättningen ser olika ut beroende på om den sökande har arbetat och beroende på om den sökande valt att ansluta sig till den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen eller inte.

Den 29 april i år tillsattes den parlamentariska utredningen om hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet. Utredningen har bland annat till uppgift att se över hur samspelet mellan olika ersättningar – sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och försörjningsstödet – kan förbättras. Utredningen har i uppdrag att se över och föreslå förändringar i arbetslöshetsförsäkringen så att alla som har förvärvsarbetat och uppfyller arbetsvillkoret har rätt till en inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Utredningen ska redovisa sitt arbete den 15 maj 2013.

Jag har för närvarande inte för avsikt att vidta några andra åtgärder på området utan avvaktar den parlamentariska utredningen.

Anf. 198 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Det förs en upprörd debatt om vem som efter en lång sjukskrivning ska få stöd och hjälp för att återkomma i arbete eller kunna fortsätta att vara sjukskriven eller erhålla förtidspension. Dessa är inne i trygghetsförsäkringarna och kan ibland få en minskning av månadsinkomsten på 15 000–20 000 kronor med någon tusenlapp.

Om detta har vänsterpartierna skrivit otaliga interpellationer. Man upprörs och talar om stupstocken och vill ha en evig sjukförsäkringsrätt. Ord som ”solidaritet” och ”verkligt svaga” har stått som spön i backen.

Jag har skrivit en interpellation om de verkligen svaga, som är många gånger fler än de som till exempel omförsäkras inom trygghetssystemen. Jag lyfter fram dem som stångar sig blodiga för att få sitt första jobb men som inte har fått något och som därför ställs utanför sjukförsäkring och a-kassa och i stället hänvisas till eventuella behovskontrollerade socialbidrag eller mycket låga aktivitetsersättningar. Om detta skriver vänsterpartierna inga interpellationer. De gör i stället allt för att fortsätta att utestänga dem från a-kassan.

Det är många fler som står utanför de inkomstrelaterade trygghetssystemen än som omförsäkras. Det handlar om 150 000 personer, varav många ungdomar, enligt den analys som riksdagens utredningstjänst gjort åt mig. Det är personer som är arbetslösa men inte erhåller inkomst från vare sig sjukförsäkring eller a-kassa. Dessutom tillkommer många tiotals tusen som är i aktiviteter men endast erhåller den mycket låga grunderättningen.

I dag får endast de som haft arbete i minst sex månader och betalat in några tusenlappar till a-kassan del av de årliga 20 statliga a-kassemiljarderna, vilket motsvarar 12 000–15 000 kronor i månaden under mycket lång tid. För en insats på säg 5 000 kronor kan man erhålla 140 000 kronor per år i många år, i så fall en utväxling på 50 till 100 gånger insatsen i denna försäkring.

De som inte kvalat in till a-kassan och vars make eller sambo inte har någon inkomst kan eventuellt erhålla behovsprövat försörjningsstöd, långt under a-kassornas nivåer. Detta är upprörande orättvist, herr talman.

Socialdemokraternas mål är att medborgarna genom detta system ska förmås att gå med i de fackliga a-kassorna och i facket. Därför får de verkligt svaga, som inte haft jobb, fortsätta att leva på eventuellt försörjningsstöd utanför tryggheten i a-kassorna.

Även borgerligt sinnade människor ska helst gå med i de röda fackliga a-kassorna och i det fack som i stor utsträckning använder sin tid till att på alla sätt kritisera den borgerliga regeringen och till att starkt stötta och subventionera det socialdemokratiska partiet. Detta är med förlov sagt inte en rimlig ordning.

Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret på min interpellation. Jag uppfattar att vi är överens om det som de borgerliga partierna har arbetat för länge: att arbetslöshetsförsäkringen, liksom i till exempel Norge, ska göras allmän. Arbetsmarknadsministern hänvisar också till den tillsatta utredning som ska behandla detta. Jag välkomnar den.

Jag vill också framhålla den grundinriktning som Centerpartiet har. En arbetslivsförsäkring som omfattar både sjukförsäkringen och arbetsmarknadsförsäkringen borde prövas.

Arbetsmarknadsministern verkar dock i sitt svar försvara arbetsmarknadsförsäkringen som en försäkring där den som är med och betalar en liten avgift ska erhålla upp till hundrafalt igen, medan den som inte fått kvala in kanske inte erhåller någonting alls från staten, trots att huvuddelen av utbetalningarna tillförs av allmänna skattemedel. Kan det verkligen vara rimligt att statliga pengar används för att ge medborgare i samma situation, arbetslöshet, så fruktansvärt olika behandling av staten? Borde inte en allmän a-kassa omfatta alla dem som söker arbete, inte

endast dem som någon gång haft ett sådant, låt vara endast så kort som under ett halvår?

Anf. 199 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Det var ett antal märkliga uttalanden från talarstolen, tycker jag. ”Inte kvalat in”? En arbetslöshetsförsäkring försäkrar vid arbetslöshet. Om man inte haft ett arbete kan man inte gärna vara arbetslös. Det finns en naturlig tanke i detta. Men detta kan vi alltid diskutera.

Det fanns några andra saker som jag tyckte var ännu mer anmärkningsvärda. Staffan Danielsson talar om de röda a-kassorna som stöttar det socialdemokratiska partiet, eller något sådant. Jag undrar vilken värld Staffan Danielsson lever i. Jag bjöds ganska nyligen in till en arbetslöshetskassas årsstämma för att tala. Det var a-kassan Småa med centerpartistisk ordförande från en kommun nära mig, Skövde. Jag vet inte om han skulle känna igen sig i den beskrivningen. Jag tror inte att stämmoombuden på Småa, småföretagens a-kassa, skulle uppfatta Småa som en röd a-kassa som ägnar sig åt att stödja socialdemokratin. Det är en fullständigt verklighetsfrånvärd bild som Staffan Danielsson målar upp. Jag tycker att det är väldigt viktigt, herr talman, att vi lyfter fram detta i debatten och får fört till protokollet att Staffan Danielsson slåss mot en verklighet som inte existerar.

Vi socialdemokrater belastas med en massa saker. Att vi skulle ha utestängt någon från a-kassan genom vår politik förstår jag inte alls. Vi definierar vilka kriterier man ska ha uppfyllt för att få ta del av ersättning. Det är inget märkligt. Det är så i alla försäkringssystem.

Vi socialdemokrater stöder naturligtvis arbetslinjen. Där finns hela vår arbetsmarknadspolitik. Arbetslöshetsförsäkringen ska naturligtvis i möjligaste mån hjälpa till att stödja arbetslinjen. Det är inget konstigt med det. Jag tycker att ministern svarar på ett bra sätt där. Det finns också ett stort missförstånd om att försäkringen inte skulle gälla alla. Den består, precis som arbetsmarknadsministern säger i svaret, av en grundförsäkring och en frivillig inkomstrelaterad försäkring.

De ”verkligt svaga” som Staffan Danielsson säger sig slåss för är de som har valt att inte teckna den frivilliga försäkringen. Jag är inte alldeles säker på att man hittar de svagaste grupperna i samhället bland dem. Men det får Staffan Danielsson reda ut.

Staffan Danielssons verklighetsbeskrivning är inte korrekt. Han försöker åtgärda någonting som inte existerar. Då hamnar man väldigt fel. Som sagt: Kontakta Småas ordförande, som är centerpartist, och fråga om han är medlem i någon rödgardistisk organisation som stöder Socialdemokraterna! Det stämmer inte.

Nu till arbetsmarknadsministern! Arbetsmarknadsministern kommenterar den parlamentariska utredningen, som bland annat ska se över om a-kassan kan bli allmän. Jag skulle vilja att arbetsmarknadsministern kommenterar det faktum att arbetsmarknadsministern redan har utrett denna fråga, fått en utredning på sitt bord, läst igenom den noggrant och sedan så småningom, kanske som siste man, men ändå, slängt den i papperskorgen och konstaterat att det nog inte var något riktigt bra förslag.

Vad tror arbetsmarknadsministern att en ny utredning skulle kunna komma fram till för resultat som inte den gamla utredningen kom fram

till? Den var välgjord och väl genomgången av en duktig utredare, som dock hade fått ett svårt, närmast omöjligt uppdrag.

Prot. 2009/10:145  
29 juni

Anf. 200 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Alliansen, och faktiskt också Miljöpartiet, är i grunden överens om att alla som har en lön borde ha en inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Vi har dock inte hittat den teknik som inom ramen för den svenska modellen bäst stöder arbetslinjen, inte inverkar menligt på arbetsmarknadens funktionssätt, samverkar och samvarierar för en ansvarsfull lönebildning och inte försämrar marginaleffekter för löntagare som tar sig in på arbetsmarknaden.

Men målet är tydligt. Vi tycker att alla som har en lön ska ha en inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Den som inte vill det blir svaret skyldig. Jag har aldrig någonsin hört Patrik Björck, som jag har debatterat a-kassan med i fyra år nu, svara på den frågan. Varför vill inte Patrik Björck att alla som har ett jobb och en lön ska ha en inkomstrelaterad ersättning? Den frågan vill jag gärna ha besvarad.

Min utgångspunkt har varit att arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Det ordet består av två delar: ”omställning” och ”försäkring”. ”Omställning” klargör att det handlar om att man befinner sig mellan två arbeten, ”försäkring” att det finns en premie som man är med och betalar för att få ersättning.

En annan utgångspunkt, åtminstone för mig, har varit att behålla den lilla koppling som ändå finns till lönebildningsprocessen. Varför då? Jo, därför att i en försäkring avgörs premien av den risk som finns i försäkringen. Arbetslösheten är risken i arbetslöshetsförsäkringen. Därför är det en god idé.

Ytterligare en utgångspunkt när vi genomförde den förra utredningen var att de tre fjärdedelar på svensk arbetsmarknad som har en arbetslöshetsförsäkring och är medlemmar i en a-kassa skulle påverkas i så ringa grad som möjligt – inte alls.

Patrik Björck har rätt i en sak. Det var inte de svagaste som lämnade a-kassan efter våra förändringar. De 500 000 som lämnade a-kassan var i huvudsak äldre, höginkomsttagare, personer i legitimationsyrken och andra som valde att stå utanför och spara pengarna till någonting annat.

Det gjorde de delvis för att de allra flesta i sina kollektivavtal har kompletterande försäkringar eller av olika anledningar själva valt att komplettera med privata arbetslöshetsförsäkringar upp till toppen. Tack, Patrik Björck, för att du hjälpte mig att punktera den myten!

Slutsatsen är att om vi är en majoritet i Sveriges riksdag som tycker att det borde finnas ett inkomstrelaterat försäkringsskydd för alla löntagare ska vi försöka hitta en modell som löser den frågan.

Eftersom vi inte lyckades med den förra utredningen – den blev för tekniskt komplicerad – och vet att det finns ett behov av att se över socialförsäkringarna är det inte onaturligt att vi ser över även den här frågan. Vad det kommer att landa i ska inte jag föregripa.

Jag noterar återigen att vi är en majoritet, många, som tycker att det är rimligt att man har ett inkomstrelaterat försäkringsskydd om man blir arbetslös. Patrik Björck är i en minoritet som inte tycker att om man har en lön i Sverige ska man ha ett inkomstrelaterat försäkringsskydd.

Svar på  
interpellationer

Patrik Björck vill ha en frivillighet. Min fråga blir retorisk. Vill Patrik Björck att också sjukförsäkringarna ska vara en frivillig historia?

Anf. 201 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Efter hundratals interpellationer från vänsterpartierna om situationen för dem som är inne i de sociala trygghetssystemen där man i debatten har tagit munnen full med ord som solidaritet och med löften om evig sjukförsäkring och andra förbättringar har arbetsmarknadsministern äntligen denna sista interpellationsdag fått en interpellation som fokuserar på de verkligt svaga utan vare sig arbete eller arbetslöshetsförsäkring.

Deras villkor vill Centerpartiet och Alliansen förbättra. Här står kampen mot de röda partierna som sedan mycket länge slåss för att förhindra förbättringar för dessa. Ska vi ha en allmän arbetslöshetsförsäkring som omfattar alla eller endast dem som har haft lyckan att ha arbetat minst ett halvår och betalat en liten premie? Staten betalade tidigare över 90 procent av försäkringen. Är det verkligen rimligt att utestänga de verkligt svaga på arbetsmarknaden, i hög grad ungdomar, som är arbetslösa men som inte har haft något arbete? Vi tycker inte att detta är rimligt.

Jag är väldigt kritisk till dem som så ofta orerar om solidaritet med de verkligt svaga men som samtidigt decennium efter decennium gör precis allt för att förhindra att de verkligt svaga som inte har eller har haft jobb släpps in i arbetslöshetsförsäkringens trygga famn. Jag har i min interpellation exemplifierat hur detta kan slå för människor.

Jag har tagit exemplet med tvåbarnsmamman Maria, 26 år, som efter gymnasiet inte fick något jobb. Hon har fött två barn och har haft föräldraförsäkring på lägsta grundbelopp. Hon har sedan september 2009 sökt jobb och praktikplatser men har hittills inte fått vare sig det ena eller andra. Hade hon haft ett jobb i ett halvt år innan barnafödslarna hade hon erhållit ca 150 000 kronor per år i sex år i föräldraersättning och arbetslöshetsersättning. Det hade varit totalt upp emot 1 miljon i ersättning fram till nu. I dagens svenska verklighet har hon i stället erhållit någon tiondel av detta och har inte fått ett öre från staten sedan september 2009. Detta anser jag vara en orimlig ordning som jag hoppas förändras.

Den politiska debatten måste mycket tydligare än i dag klargöra denna orättvisa hantering med skattemedel. En professor, Tapio Salonen, vid Institutionen för socialt arbete vid Linnéuniversitetet i Växjö beräknar att 80 procent av de arbetslösa ungdomarna i åldern 18–24 år saknar arbetslöshetsersättning. Han menar att den politiska uppmärksamheten ensidigt varit riktad mot de etablerade grupperna och deras risk för arbetslöshet och försämrade förmåner. Fackföreningar och röda partier, mina ord, tillvaratar ensidigt deras intressen. Men, menar Tapio Salonen, de oetablerade arbetslösa har däremot ingen röst i samhällsdebatten. Jag menar att den rösten finns hos Centerpartiet och Alliansen. Håller arbetsmarknadsministern med om detta?

Lösningen är enkel, och arbetsmarknadsministern har varit inne på den. Likaväl som vi i Sverige har en allmän sjukförsäkring och en allmän folkpension borde vi naturligtvis ha en allmän a-kassa där alla som söker arbete inryms. Jag tycker att det är en politisk skandal att de fackliga organisationer som ska tillvarata de arbetandes och arbetssökandes in-



tressen i stället gjort och gör allt för att förhindra denna rättvisereform i decennium efter decennium.

Patrik Björck sade något fullständigt fantastiskt. Om man inte har haft ett arbete kan man inte vara arbetslös. Precis så sade Patrik Björck. Jag menar att man verkligen kan vara arbetslös även om man inte har haft ett arbete. Det är de som inte har fått det första arbetet och inte omfattas av de 20 statliga miljarder som går in i a-kassan som jag kämpar för.

Anf. 202 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Det hoppas jag att jag inte sade. Om jag sade det uttryckte jag mig helt fel. Jag fortsätter på det spåret. Menar Staffan Danielsson att vi ska ha en arbetslöshetsförsäkring utan arbetsvillkor, och håller i så fall arbetsmarknadsministern med om det? Jag tror inte det. Det är vad Staffan Danielsson säger. Jag menar att det är fullständigt orimligt att ha en arbetslöshetsförsäkring utan arbetsvillkor.

Sedan ställdes det en mängd andra frågor. Varför vill inte Patrik Björck att alla ska vara med i a-kassan?, frågar arbetsmarknadsministern. Då ska jag vara vänlig och svara på den frågan: Det vill jag visst! Jag vill att alla frivilligt ska ansluta sig till de arbetslöshetskassor vi har som fungerar alldeles utmärkt. Då spottar arbetsmarknadsministern nästan ur sig: Patrik Björck vill ha en frivillighet! Ja, det vill jag, och jag vill att alla ska vara med. Därför vill jag att alla ska ha en a-kassa.

Jag skulle bli väldigt glad om ministern svarade på min fråga. En obligatorisk arbetslöshetskassa har utretts noggrant och ordentligt, och ministern stoppade den utredningen i papperskorgen. Varför införde inte ministern det förslaget? Det är min första fråga. Den andra frågan är: Om ministern inte accepterade det förslaget, vad tror ministern en ny utredning ska kunna komma fram till som inte den gamla gjorde? Det är rimligt att ministern svarar på det. Jag svarade på de frågor som ställdes till mig, och då tycker jag att ministern kan svara på detta.

Jag tror att Staffan Danielsson är helt ensam i den här kammaren om att förespråka att vi ska ha en inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning utan arbetsvillkor, eller möjligen gäller det också Centerpartiet. Det skulle vara spännande om arbetsmarknadsministern håller med mig eller om arbetsmarknadsministern och Nya moderaterna sällar sig till Centerpartiet och Staffan Danielsson som förespråkar en inkomstberäknad ersättning i arbetslöshetsförsäkringen utan arbetsvillkor.

Anf. 203 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är glädjande att Patrik Björck tycker att alla ska ha inkomstrelaterad ersättning och att alla ska med. Men det gäller uppenbarligen inte de 700 000 som stod utanför när vi tog över och som ni lämnade efter er. Även de ska med, nickar nu Patrik Björck. Vad bra! Då undrar jag bara hur det ska gå till. Alla ska med, men inte riktigt alla. Det är ungefär svaret.

Jag ska svara på Patrik Björck fråga. Det var flera olika skäl till att vi avstod från att gå vidare med Sören Ömans omfattande utredning. För det första var det väldigt tekniskt komplicerat. Det är naturligtvis så. För det andra, och det var det svåra problemet, såg vi väldigt stora margina-leffekter för framför allt de unga som träder in på arbetsmarknaden och

plötsligt ska få en ganska ordentlig avgift. För att inte konkurrera i den nya Betakassan, som han kallade det för, skulle avgiften i den kassan sättas till den högsta avgiften av alla a-kassor som fanns. För den som inte aktivt valde en annan a-kassa fick man en väldigt hög avgift, och det var inte riktigt rimligt.

Dessutom är det bara att konstatera att utredningen inte precis rosade opinionen. Vi hade i princip en enig remissrunda som talade emot den. Det klart att vi då bara får konstatera: Så är det med det! Då kan det inte gå, utan vi får hitta en annan teknik. Målet kvarstår. För var och en som har ett arbete och en inkomst – och det svarar också på frågan om arbetsvillkoret, som jag naturligtvis tycker ska vara kvar – men blir av med arbetet måste man ha ett system där man har en inkomstrelaterad försäkring. Det tycker inte jag är särskilt orimligt.

Tekniken för att nå dit handlar väldigt mycket om: Fungerar tekniken inom ramen för den svenska modellen? Stöder den arbetslinjen? Inverkar den inte menligt på arbetsmarknadens funktionssätt? Samvarierar den med en ansvarsfull lönebildning? Avstår den från att försämra margina-leffekter för olika grupper av löntagare? Vi får se om man kan hitta en sådan modell, Sören Öman lyckades inte riktigt.

Jag välkomnar naturligtvis den parlamentariska utredningen för att se det i ett lite bredare sammanhang med de övriga socialförsäkringarna och se på vilket sätt man kan hantera den grundläggande frågeställningen: Hur ser vi till att alla på svensk arbetsmarknad som har en lön har ett inkomstrelaterat försäkringsskydd?

Anf. 204 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Det här tycker jag är en viktig och intressant debatt där åsiktsskillnaderna går åt litet olika håll.

Patrik Björck verkar tro att alla kan få a-kassa som betalar till den. Men de som inte har haft jobb får betala 440 kronor för att komma in i a-kassan. De som har haft jobb får betala 150 när de blir arbetslösa. Och man får inte pengar om man inte har arbetat i ett halvår. Det tycker jag inte är rimligt.

Patrik Björck slog huvudet på spiken. Vill Staffan Danielsson ha en arbetslöshetsförsäkring utan villkor och utan att man har haft arbete en kortare tid? Ja, det är precis det jag vill. Varje år går 26 statliga miljarder in i a-kassan. Egenfinansieringen, om sossarna får makten, är på 5 procent och 95 procent är statliga pengar. De pengarna går endast till dem som har haft lyckan att ha ett jobb i ett halvt år och har betalat in 5 000. De som har varit arbetslösa lika länge men som inte har fått den chansen får inte något av detta. De får ingenting eller behovsprövat socialbidrag. Detta är en upprörande olikabehandling som inte går att leva med. Det tycker jag är riktigt.

Den här debatten får vi säkert fortsätta. Jag sätter stort hopp till utredningen, som jag tycker är viktig.

Jag vill en sista gång bara säga att jag tycker att Patrik Björcks och Socialdemokraternas tal om solidaritet med de svaga i samhället klingar falskt. För att hävda fackets intressen och för att ge folk en bra morot för att gå med i både fack och a-kassa vill ni ha ett generöst system med bara 80 kronor i egenfinansiering per månad, om ni får som ni vill, och bara 5 procents medfinansiering. Det är inte rimligt att utestänga dem som

inte har lyckan att få det jobbet, de som kan gå arbetslösa i sex år och bara erhålla tiondelen av vad de får som har kommit in i systemet.

Prot. 2009/10:145  
29 juni

Anf. 205 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring. Omställning innebär att man befinner sig mellan två arbeten. Det är en lön som man har förlorat som man försäkrar.

Försäkring i detta fall innebär för mig att det finns ett samband mellan den premie man betalar in och den ersättning man får. Den baseras på den risk som finns i försäkringen, och risken i arbetslöshetsförsäkringen är arbetslösheten. Därför är det inte dumt att ha kopplingen tillbaka till lönebildningen genom de fristående kassor som finns i dag.

Sedan har jag liksom Staffan Danielsson klara synpunkter på framför allt LO:s organiserade samarbete med Socialdemokraterna som så effektivt försvårar för mig och andra borgerliga debattörer som gillar den svenska modellen, eftersom det alltid finns en baktanke att det finns en politisk dimension i det man gör.

Grunden är naturligtvis att alla som har en lön i Sverige borde ha ett inkomstrelaterat försäkringsskydd. Om det är vi ganska många som är överens. Det är inte rimligt att man i en välfärdsstat som Sverige har en frivillighet i en så viktig och central socialförsäkring som detta innebär. En välfärdsstat som Sverige borde ha ett skydd som är lika för alla. Ett inkomstrelaterat försäkringsskydd för alla är grunden.

Slutligen i just den här debatten vill jag tacka Staffan Danielsson och gratulera på födelsedagen genom att överrätta denna fina kexchoklad. Grattis!

Överläggningen var härmed avslutad.

## **25 § Svar på interpellation 2009/10:452 om en fristående och oberoende Alfakassa**

Anf. 206 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Staffan Danielsson har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ för att göra Alfakassan oberoende och fristående från övriga a-kassor, till exempel genom ett statligt huvudmannaskap. Vidare har Staffan Danielsson frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att säkerställa att Alfakassans avgiftsnivå och utbetalningstid ska ligga i nivå med de bästa a-kassorna.

Alfakassan har under 2009 tidvis haft extrema handläggningstider som en följd av en mycket kraftig ökning av antalet ersättningsärenden. Detta är naturligtvis beklagligt. Under 2010 har handläggningstiden minskat avsevärt, även om den fortfarande är för lång. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och har med anledning av Alfakassans långa handläggningstider följt Alfakassans arbete och då konstaterat att det inte finns anledning att mistänka att Alfakassan har en ineffektiv ärendehantering.

*Svar på  
interpellationer*

Staffan Danielsson kritiserar också nivån på den avgift som Alfakassan tar ut av ersättningstagarna. Under de senaste åren har avgiften till Alfakassan varierat en hel del. Anledningen till att avgiften under perioder är relativt hög är att Alfakassan förstärkt sin administration för att på så sätt komma till rätta med de långa handläggningstiderna.

Avslutningsvis vill jag upplysa Staffan Danielsson om att regeringen under våren har tillsatt en parlamentarisk utredning som ska se över de allmänna försäkringarna vid sjukdom och arbetslöshet. Kommittén ska bland annat pröva alternativa organisationsformer för en framtida, obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Mot bakgrund av detta avser jag inte att vidta någon åtgärd vad gäller de frågor som Staffan Danielsson tar upp.

Anf. 207 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! A-kassan borde självfallet vara allmän och omfatta alla som står till arbetsmarknadens förfogande. Den debatten har vi just haft.

En annan orimlighet vad gäller arbetslöshetsförsäkringen är arbetslöshetskassornas sammankoppling med politiserade fackförbund. Ett antal fackförbund är fortfarande starkt politiserade genom en tydlig koppling till och som stora bidragsgivare till Socialdemokraterna. Dessa förbund driver sedan länge en massiv politisk s-propaganda i sina medlemstidningar, på sina möten och genom sina ombudsmän och förtroendevalda.

På central nivå sitter ledande fackföreningsledare i Socialdemokraternas högsta organ. Förtroendevalda och ombudsmän i dessa fackförbund är regelmässigt sympatisörer nästan enbart till socialistiska partier, medan den som ger uttryck för borgerliga sympatier endast undantagsvis erhåller ett uppdrag. Det här är enligt min uppfattning en orimlig ordning.

Särskilt stötande är det att dessa fackförbund administrerar arbetslöshetsersättningen också till de medlemmar som man dagligen skäller ut. Huvuddelen av de pengarna kommer från allmänna skattemedel. För att nödtorftigt visa på en viss valfrihet har Alfakassan tillskapats i slutet av 1990-talet av den dåvarande s-regeringen Persson. Alfakassan sägs vara fristående från fackförbunden eller "statlig". Pyttsan! Den är varken fristående eller statlig. Det är Arbetslöshetskassornas samorganisation, SO, som är huvudman för Alfakassan och tillsätter styrelse. Nyligen har ordförandeskapet i SO växlat från IF Metall till Handelsanställdas förbund.

Motivationen hos andra a-kassor att erbjuda en konkurrenskraftig fristående a-kassa till sina egna a-kassor är rimligen låg, herr arbetsmarknadsminister. Ju bättre man lyckas med detta, desto fler av de egna medlemmarna kan givetvis befaras gå över till Alfakassan. Incitamenten slår i fel riktning, arbetsmarknadsministern. Det är därför inte rätt mot vare sig Alfakassan eller alla de a-kassor som i dag är huvudmän för a-kassan att detta starka samband finns.

Hur skört står den fristående Alfakassan? Hur fungerar de felaktiga incitamenten? Hur väl lyckas ordföranden i Handelsanställdas förbund i sitt uppdrag att förvalta den oberoende Alfakassan? Det beror på vilket målet är. Är målet att Alfakassan ska ha en av de högsta medlemsavgifterna och mycket längre kötider än de flesta andra a-kassor har man

lyckats mycket väl. Jag tycker att ett alternativ som bör prövas är att Alfakassan ägs och drivs av staten genom till exempel Arbetsförmedlingen eller annan huvudman.

Arbetsmarknadsministern verkar vara tillfreds med dagens ordning, att Alfakassan kostar 440 kronor per månad medan många a-kassor kostar mindre än hälften. Akademikernas kostar till exempel 90 kronor per månad. Likaså verkar både arbetsmarknadsministern och Patrik Björck vara tillfreds med att boken i viss mån sätts till trädgårdsmästare genom att de fackförbund som har egna a-kassor också får i uppdrag att sköta Alfakassan bättre än dessa. Jag förstår inte riktigt varför en borgerlig, duktig och skicklig arbetsmarknadsminister inte vill se en verkligt fristående a-kassa som alternativ till de politiserade fackförbundens.

Anf. 208 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Jag ska ta på mig den något ovana rollen som försvarsadvokat, något som jag brukar beskylla Staffan Danielsson för att vara.

Jag förstår mycket väl varför en klok arbetsmarknadsminister står bakom det a-kasssystem vi har i dag. Det är ett bra system som levererar. Arbetsmarknadsministern brukar använda uttrycket if it ain't broke, why fix it. Därför gör naturligtvis en klok arbetsmarknadsminister på det sättet att han låter det som fungerar fortsätta att fungera.

Återigen, i denna interpellationsdebatt precis som i den tidigare, bygger Staffan Danielssons engagemang och vrede på spöken. Staffan Danielsson ser spöken på blanka dagen.

Jag har inga problem med att vi har olika uppfattningar. Tvärtom! Jag tycker om när vi har olika uppfattningar så att det blir lite nerv och konflikt i politiken. Det är demokratins hjärta.

Men det känns nästan lite löjligt att debattera en konflikt som handlar om en verklighet som inte existerar. Staffan Danielsson ser kassorna som någon sorts socialdemokratins förlängda arm. Jag är inte alls säker på att Akademikernas Erkända Arbetslöshetskassa ställer upp på den beskrivningen. Jag kan till och med tänka mig att det finns en och annan centerpartistisk fiskare i Sveriges Fiskares a-kassa. Vad vet jag? Inte för att jag har några synpunkter på det, men det är en märklig verklighetsbeskrivning som Staffan Danielsson ger. Att Metall eller Handelsanställdas förbund har en facklig-politisk samverkan med socialdemokratin är både rimligt, bra och demokratiskt fullständigt lysande. Det är något som har stärkt det här samhället och demokratin under mer än hundra år. Men det är en annan diskussion.

Nu diskuterar vi en fristående och oberoende Alfakassa, och det retar upp Staffan Danielsson till näst intill vrede. Svaret är då att Staffan Danielsson vill förstatliga. När Staffan Danielsson blir arg vill han förstatliga. Då ska jag reta upp Staffan Danielsson lite oftare i andra frågor, så kanske vi får lite ordning på politiken i det här landet. Det är synd, men å andra sidan känner jag Staffan och vet att han är en snäll och trevlig pojk. Vi har trevligt när vi träffas lite privat. Jag uppskattar Staffan mycket.

Det är synd att Staffan inte är arg oftare. Då skulle man kunna få ordning på både apoteket, Systembolaget och jag vet inte allt vad ni vill privatisera. Kan du inte bli arg på Bilprovningen? Det blir du väl nästa gång du ska lämna in din bil och märker att avgiften har tredubblats. Då kanske du blir så arg så att du vill förstatliga bilprovningen. Det må väl

vara hänt om det finns så att säga vettiga sakliga argument för att förstatliga någonting. Oavsett om man ska gå åt det ena eller det andra hållet, om man ska bedriva något i fristående regi, i statlig regi, privatisera eller hur man vill göra, måste man ha sakliga argument.

Jag som socialdemokrat är inte ideologiskt låst vid att något ska bedrivas i statlig regi eller privat regi. Jag är som socialdemokrat öppen för att pröva alla alternativa driftsformer, men då måste man ha sakliga argument.

När det gäller de svenska a-kassorna har det fram tills arbetsmarknadsministern ändrade villkoren och försämrade ersättningarna fungerat ganska bra. Det är något som Staffan Danielsson skulle ägna sin vrede åt. När vi vinner valet i september kommer vi att åtgärda merparten av de problem som drabbar de svagaste, som Staffan Danielsson var ute efter här. Då kommer vi att se till att folk vill vara med i vår frivilliga a-kassa.

Anf. 209 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag hade tackat för mig tidigare, men i och med Staffan Danielssons inlägg förmådde ingenting hålla mig kvar i bänken.

Staffan Danielsson må vara påläst i vissa frågor, men i andra frågor verkar han vara helt hämningslöst utan någon som helst kunskap. Får jag upplysa honom om att TCO och Saco inte har någon facklig-politisk samverkan med Socialdemokraterna? Får jag upplysa Staffan Danielsson om att a-kassornas verksamhet bedrivs utifrån ett myndighetsutövande? Det är därför man har delat upp dem i olika typer av organisationer särskilda från varandra. Det har varit viktigt att göra så eftersom det är fråga om myndighetsutövning. Jag trodde att riksdagsledamoten Staffan Danielsson kände till det, men med tanke på hans inlägg i debatten är det på sin plats att påpeka detta. Jag vill också påpeka att det finns en organisation som heter Arbetslöshetskassornas samorganisation där man samordnar viktiga frågor.

Därmed betyder detta inte att TCO, Saco och LO, de tre centrala fackliga organisationerna, inte kan ha synpunkter på den politik som bedrivs och hur regeringen har sabbat en a-kassa. Jag tror att det är viktigt att alla fackförbund agerar och tycker till när man ser politiska beslut som påverkar medlemmarna. Det är därför det finns fackförbund. Det är för att de ska hjälpa till att bedriva opinionsbildning i viktiga frågor för medlemmarna. Det trodde jag, herr talman, att Staffan Danielsson kände till.

Anf. 210 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Patrik Björck tyckte att a-kassan fungerade bra när Socialdemokraterna lämnade regeringsmakten. Då stod 700 000 utanför a-kassan. Det var helt okej och rimligt. Men när 1,2 miljoner står utanför är det hemskt och vidrigt. Samtidigt erkänner Patrik Björck att de som lämnade a-kassan inte var de svagaste på arbetsmarknaden. Det var de som hade hög lön, nära till pension, hade legitimationsyrken och annat.

Skillnaden mellan det som är ganska okej och det som är riktigt hemskt är en halv miljon personer som är höginkomsttagare. Det är också ett intressant sätt att se på a-kassan.

En annan sak som Patrik Björck pratar om är hur fint, viktigt och demokratiskt det är med socialdemokratiskt anknutna LO-förbund. Att vi inte har ett politiskt oberoende LO som arbetar för sina medlemmar snarare än för Socialdemokraterna tycker jag är rätt skamligt, om jag ska vara ärlig. Det är naturligtvis LO självt som bestämmer hur man vill ha det med den saken, men det försvagar svensk arbetsmarknads funktions sätt och försvagar argumentationen för den svenska modellen. Därför hoppas jag och ser framför mig att upplösningen av bandet mellan Socialdemokraterna och LO kommer att gå samma väg som det har gjort i Tyskland, Danmark, Storbritannien och flera andra viktiga länder.

När det gäller Bilprovningen, som Patrik Björck vill förstatliga, konstaterar jag att Albanien är nu det enda landet i världen som har en statlig bilprovning. Inte ens Nordkorea har det – fast det hänger förmodligen mer på att de har inga bilar. Så är det med det!

Nå! För att komma tillbaka till frågorna i interpellationen. Alfakassan grundades för ett antal år sedan med SO som huvudmän. Det är bra att det finns en Alfakassa. Det är bra att den kom till för dem som väljer att inte ha en koppling till ett speciellt avtalsområde eller till ett speciellt fackförbund som de andra kassorna har.

Jag noterar samtidigt att Sören Ömans utredning, som vi pratade lite om i den förra interpellationen, föreslog en Betakassa, en statlig kassa, som ytterligare komplement – ett slags motsvarighet till pensionssystemets Sjunde AP-fond, det vill säga för dem som inte aktivt väljer en akassa är det där man hamnar. Det tycker jag också är en rimlig inställning, att det finns en mångfald av aktörer som man kan vara medlem hos.

Jag är faktiskt medlem i Alfakassan och betalar 410 kronor per månad. Skälet till att avgiften för Alfakassan är lite högre än på andra ställen hänger ihop med att arbetslösheten bland medlemmarna i min kassa är lite högre än bland akademikerna. Så är det med det.

IAF gjorde en genomgång av handläggningstiderna i Alfakassan. Man konstaterade att många av de ärenden som Alfakassan har att hantera är mer komplicerade. Det är förmodligen därför man är med i Alfakassan eftersom man inte uppfyller medlemsvillkoren i de andra kassorna. Man kan ha haft flera olika arbetsgivare eller en brokig bakgrund på arbetsmarknaden. Det gör att en del av handläggningstiderna har berott på mer komplicerade fall. Det här har Alfakassan, utan att ta dem alldeles i försvar, försökt att hantera genom att anställa upp till 200 extra handläggare i år för att korta kötiderna och hantera frågorna bättre.

Slutsatsen är att Alfakassan gör nog så gott de kan. Men det finns ingenting som säger att man inte kan göra som Staffan Danielsson vill, nämligen ha ytterligare en kassa, en statligt administrerad kassa. Det kan mycket väl hända. Sören Öman hade en Betakassa i sitt förslag. Vem vet vad den parlamentariska socialförsäkringsutredningen kommer fram till. Vi väntar alla med spänning på den.

Anf. 211 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Jag har stor respekt för arbetsmarknadsministern som arbetsmarknadsminister och även för Patrik Björck och Eva-Lena Jansson som fackliga företrädare och politiker, även om de kan ha fel ibland, till exempel i denna fråga.

Generaldirektören för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen Anne-Marie Qvarfort fick frågor i november i en intervju i Sveriges Television om långa kötider och höga medlemsavgifter hos Alfakassan. Hon svarade då att den arbetslöse i stället kan bli medlem i någon av övriga a-kassor. Detta svar torde glädja övriga a-kassor som är huvudmän för Alfakassan – den förment oberoende.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern vilka incitament som de röda a-kassorna har, även de som inte är röda, vilket Eva-Lena Jansson sade, för att Alfakassan ska lyckas uppnå lägre medlemsavgifter eller kötider än deras egna a-kassor. Är det inte snarare så att incitamenten egentligen verkar i motsatt riktning, att det kanske inte är så dumt för Arbetslöshetskassornas samorganisation att Alfakassan har högre avgifter och kötider? Jag tycker att generaldirektörens uttalande pekar i samma riktning, och jag vill därför återge vad som sades i SVT-intervjun den 4 november 2009. Reportern säger att avgiften till Alfakassan, för den som har stått utanför, har höjts från 374 kronor per månad till 484 kronor på en månad.

Då säger Anne-Marie Qvarfort: Du kan ansöka om medlemskap i en branschkassa även om du är arbetslös i dag, det kunde du inte tidigare. Och då kan du komma ned i lägre avgifter, till exempel 90–150 kronor i månaden.

Jag begär inte att arbetsmarknadsministern ska recensera generaldirektören, men är det inte en uppenbar risk att Alfakassans förvaltning och tillsyn verkade acceptera att den ska ligga i topp?

Jag kan personligen säga i den här frågan att vad gäller att det ska vara en skillnad på 300 kronor per månad i a-kasseavgifter, så att den som är lågavlönad och med i Alfakassan betalar 440 kronor och den som är akademiker och får en kort arbetslöshet betalar 90 kronor, är jag beredd att överväga om det är ett acceptabelt stort glapp i en framtid. Men det får vi fortsätta att diskutera.

Min grund i den här frågan är egentligen just det här att jag kan tänka mig ett statligt huvudmannaskap. Jag kan säga till Patrik Björck för att lugna honom att jag även mycket väl kan tänka mig en god privat lösning, med ett huvudmannaskap som har som enda incitament att förvalta Alfakassan bättre än alla andra a-kassor och som inte själv är huvudman för en egen a-kassa som konkurrerar med Alfakassan. Det är min poäng.

Det finns ett fackligt-politiskt samband som jag tycker borde brytas, men det finns fackförbund som inte har detta. Men just att de fick uppdraget av regeringen Persson att förvalta den oberoende och fristående kassan så bra som det bara är möjligt var egentligen fel. Om du jobbar med en egen a-kassa, vad har du för incitament att förvalta en oberoende konkurrent ännu bättre?

Det är väl det jag hoppas att arbetsmarknadsministern i sin vishet kan ta med sig från denna debatt och fundera på över sommaren, så får vi säkert återkomma till frågan både i kommande riksdagar, hoppas jag, och i den kommande utredningen.

Anf. 212 PATRIK BJÖRCK (s):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern lägger ord i min mun. När jag säger att det kanske inte var de verkligt svaga som valde att stå utanför menar jag en riktig a-kassa med en riktig avgift, riktiga arbetsvillkor och riktiga ersättningsnivåer. Jag tror inte att det är fallet. Däremot har ar-



betsmarknadsministern genom sina församringar jagat ut många av de svaga grupperna ur a-kassan. Bara för att man inte ska tro att vi har samma uppfattning där vill jag dementera det.

När det gäller om de i LO är politiskt oberoende eller inte behöver arbetsmarknadsministern inte bekymra sig över det – det ordnar medlemmarna i demokratiska beslutsprocesser, så det löser sig.

Det är lite spännande när Staffan Danielsson jagar spöken som en riktig ghostbuster. Det må väl vara hänt, men plötsligt kan även en blind höna picka ett korn. Då har Staffan med sitt rättvisepatos insett att de differentierade avgifterna är djupt orättvisa och dåliga. Det är väl skönt, för då kan vi enas om det och gå emot arbetsmarknadsministerns djupt orättvisa differentierade avgifter till a-kassan. Det är härligt att höra att jag har Staffan Danielsson med mig där.

I övrigt: Vi kan få ett väl fungerande system om vi rättar till problemen med differentierade avgifter, för höga avgifter, för låga ersättningsnivåer, för låga tak och så vidare – allt det där som gör att folk väljer att stå utanför a-kassan. När vi har rättat till det kommer folk att välja att vara med i a-kassan, särskilt de grupper som Staffan Danielsson värnar om. Då kan vi hjälpas åt med att åtminstone rätta till avgiften, så kan han och jag enas om någonting här i dag.

Anf. 213 EVA-LENA JANSSON (s):

Herr talman! Jag vet inte om Staffan Danielsson valde att inte lyssna på mig. Han använde begreppet röda a-kassor, och han får gärna utveckla vad röda a-kassor är.

Jag har uppfattat att a-kassor är något särskilt som organisation. De tillhör visserligen ett fackförbund, men de är en enskild organisation och använder sig av myndighetsutövning. Det händer att fackförbund hjälper medlemmar att överklaga den egna a-kassans beslut. De har en särskild organisation för det.

Det är viktigt att Staffan Danielsson känner till det – han tillhör ju den lagstiftande församlingen. Jag tycker att det är helt obegripligt. Det är bra att han också har upptäckt att finns ytterligare två stora centralorganisationer, TCO och Saco, som inte har facklig-politisk samverkan. Däremot har de en facklig-politisk uppfattning. De har uppfattningen att regeringen bedriver en dålig politik när det gäller a-kassorna – de har varit jättetydliga med det.

Arbetsmarknadsministern tycker att det är ett problem med LO, och då kan jag säga att det är LO:s medlemsförbund och LO:s medlemmar som fattar beslut i demokratisk anda. Man kan ställa en retorisk fråga till arbetsmarknadsministern om han anser att det är ett problem för Svenskt Näringsliv att de leds av en moderat, tidigare statssekreterare på Finansdepartementet. Är inte det ett större problem för Svenskt Näringsliv? Jag har inte uppfattat att de anställda eller de olika arbetsgivarna där har kunnat vara med och tycka till i den frågan.

Anf. 214 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):

Herr talman! Det är bara lite svårt att veta vilken hatt som LO:s ordförande har på sig när hon uttalar sig. Är det för sina medlemmars bästa eller för Socialdemokraternas bästa? Är det som ordförande eller som VU-ledamot? Det kan man undra. Det hade naturligtvis varit bättre om

man hade haft en särskillnad, inte minst för oss som värnar den svenska modellen och råkar vara borgerliga.

En omställningsförsäkring: Om man menar allvar med omställning och försäkring är det bra med differentierade avgifter där premien återspeglar risken i försäkringen. Det är därför det är en försäkring och inte ett allmänt bidrag, eller hur?

Det är också skälet till att Alfakassans avgifter ser ut som de gör. De är främst beroende på just arbetslöshetsnivån bland kassans medlemmar. IAF bevakar och övervakar att de administrativa kostnaderna inte springer i väg och att personer får ersättning i rätt tid.

Det generaldirektören pekar på är att vi har gjort det mer möjligt att välja a-kassa. Det är bra med konkurrens. Precis som när det gäller bilprovning och apotek är konkurrensen en förutsättning för att sätta press på avgifterna nedåt, för att öka tillgänglighet och öka möjligheterna för den enskilde att välja. Det är naturligtvis bra att det är så.

Slutsatsen är väl, om jag återgår till interpellationen, att Alfakassan jobbar på så gott de kan med sina uppgifter och försöker göra ett rimligt bra jobb. Man har haft det besvärligt för man har haft besvärliga ärenden att hantera och en tillströmning av arbetslösa medlemmar som kräver ersättning. Det är naturligtvis rimligt att var och en som har betalat in till försäkringen får rätt ersättning i rätt tid. Därför är det viktigt att framför allt IAF fortsätter att bevaka och se till att Alfakassan och de andra kassorna gör sina uppgifter på det sätt som det statliga stödet till dessa a-kassor är avsett att fungera.

Samtidigt kan man naturligtvis säga att när utredningen om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, den parlamentariska socialförsäkringsutredningen, levererar sitt slutresultat ska det inte uteslutas att det kommer ytterligare en a-kassa – kanske två, tre eller fem. Jag tror att det är bra med många alternativ på det här området. Någon kan vara statlig. Och varför inte några privata? Det skulle väl inte skada om det finns några andra alternativ. Huvudsaken är att medlemmarna upplever att man får vad man betalar för och får en bra hantering när man är i behov av ersättning från sin arbetslöshetsförsäkring.

Anf. 215 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Vad är röda a-kassor? Det är a-kassor vilkas huvudman är ett rött fackförbund. Visst har de som a-kassor myndighetsuppgifter, men som konstruktionen är måste den som vill ha en billigare a-kassa än Alfakassan och jobba inom det arbetsområdet bli medlem i ett rött fack för att komma åt de billigare avgifterna.

Fackförbund och a-kassor har incitament för att få så många medlemmar som möjligt i sina a-kassor. Men det är lite att sätta bocken till trädgårdsmästare att tro att de har maximala incitament för att sköta den gemensamma kassan bättre än de andra, även om det är myndighetsuppgifter och så vidare. Jag hoppas att vi kan fundera vidare på det.

Jag kan hålla med arbetsmarknadsministern om att dagens system med en avgift för a-kassorna kopplat till arbetslösheten i branschen är marknadsmässigt korrekt vad gäller incitament. Det styr mot att man vill sköta det så effektivt som möjligt. Men incitamenten vad gäller förvaltningen av den förment oberoende Alfakassan drar tyvärr åt fel håll.

Jag tackar för debatten, som jag tycker har varit spänstig, i varje fall från mina meddebattörer, och intressant. Jag har ett engagemang i frågorna och kommer att fortsätta att diskutera detta.

Jag vill tacka talmannen och alla som har skött riksdagen så bra. Jag vill tacka arbetsmarknadsministern, som har satt världsrekord eller i vart fall svenskt rekord i interpellationssvar, för väldigt många interpellationsdebatter med gott humör och god uthållighet. Det tycker jag att även oppositionen har visat.

Jag råkar ha en kexchoklad till, som jag – även för oppositionens räkning, tror jag – kan förära arbetsmarknadsministern för ett väl utfört värv. Tack så mycket!

Anf. 216 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m):  
Herr talman!

Nu har jag stått i kammarens sal  
mången vacker dag och kväll,  
hållit mig för det mesta cool och sval,  
även om inte varje fråga varit snäll.  
Efter ip-debatter 327  
är det dags att för mandatperioden tacka nu.  
Till val vi går med glatt humör,  
kämpande politiskt, som sig bör.  
Tack debattörer, talmän och personal,  
för mången fin debatt!  
Snart vi lämnar tom denna vackra sal  
för att oss själva ett tag hinna fatt.  
Hoppas ni nu alla får en skön semester  
med glada skratt och många fester.  
I oktober vi ses här ännu en gång.  
Då är Alliansen omvald med klang och sång.  
Tack, och glad sommar!

Överläggningen var härmed avslutad.

## **26 § Anmälan och omedelbar hänvisning av ärenden till utskott**

Anmäldes

Propositioner

2009/10:232 Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige

2009/10:241 Ett förstärkt integritetsskydd i försäkrings sammanhang

Kammaren biföll talmannens förslag att prop. 2009/10:232 omedelbart skulle hänvisas till socialutskottet och att prop. 2009/10:241 omedelbart skulle hänvisas till civilutskottet.

Förhandlingarna leddes  
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §  
anf. 35 (delvis),  
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 70 (delvis),  
av förste vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 109 (delvis),  
av andre vice talmannen därefter till och med 19 § anf. 149 (delvis),  
av förste vice talmannen därefter till och med 21 § anf. 178 (delvis) och  
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

*/Eva-Lena Ekman*

<b>1 § Justering av protokoll.....</b>	<b>1</b>
<b>2 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott .....</b>	<b>1</b>
<b>3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....</b>	<b>1</b>
<b>4 § Hänvisning av ärenden till utskott .....</b>	<b>1</b>
<b>5 § Svar på interpellationerna 2009/10:384 och 431 om en regionalpolitik för att hela Sverige ska leva.....</b>	<b>2</b>
Anf. 1 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	2
Anf. 2 PETER HULTQVIST (s) .....	3
Anf. 3 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) .....	4
Anf. 4 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	5
Anf. 5 PETER HULTQVIST (s) .....	6
Anf. 6 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) .....	7
Anf. 7 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	8
Anf. 8 PETER HULTQVIST (s) .....	9
Anf. 9 KRISTER ÖRNFJÄDER (s) .....	10
Anf. 10 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	10
<b>6 § Svar på interpellationerna 2009/10:390 och 460 om kärnkraft och brytning av uran i Sverige .....</b>	<b>11</b>
Anf. 11 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	11
Anf. 12 PATRIK BJÖRCK (s) .....	12
Anf. 13 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	13
Anf. 14 JAN ANDERSSON (c) .....	14
Anf. 15 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	14
Anf. 16 PATRIK BJÖRCK (s) .....	16
Anf. 17 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	16
Anf. 18 JAN ANDERSSON (c) .....	17
Anf. 19 BÖRJE VESTLUND (s) .....	18
Anf. 20 EVA-LENA JANSSON (s) .....	19
Anf. 21 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	19
Anf. 22 PATRIK BJÖRCK (s) .....	21
Anf. 23 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	21
Anf. 24 BÖRJE VESTLUND (s) .....	22
Anf. 25 EVA-LENA JANSSON (s) .....	22
Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	23
<b>7 § Svar på interpellationerna 2009/10:393 och 461 om utveckling av turismen .....</b>	<b>24</b>
Anf. 27 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	24
Anf. 28 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	25
Anf. 29 PETER HULTQVIST (s) .....	26
Anf. 30 MARIE NORDÉN (s) .....	27
Anf. 31 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c) .....	28
Anf. 32 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	29
Anf. 33 PETER HULTQVIST (s) .....	30
Anf. 34 MARIE NORDÉN (s) .....	30

Anf. 35	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	31
Anf. 36	GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s)	32
Anf. 37	MARIE NORDÉN (s)	33
Anf. 38	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	34
<b>8 §</b>	<b>Svar på interpellationerna 2009/10:410 och 443 om försäljning av statliga företag</b>	<b>34</b>
Anf. 39	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	34
Anf. 40	BOSSE RINGHOLM (s)	35
Anf. 41	EVA-LENA JANSSON (s)	36
Anf. 42	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	37
Anf. 43	BOSSE RINGHOLM (s)	38
Anf. 44	EVA-LENA JANSSON (s)	39
Anf. 45	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	40
Anf. 46	BOSSE RINGHOLM (s)	41
Anf. 47	EVA-LENA JANSSON (s)	42
Anf. 48	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	42
<b>9 §</b>	<b>Svar på interpellationerna 2009/10:442 och 473 om styrningen av statliga bolag</b>	<b>43</b>
Anf. 49	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	43
Anf. 50	EVA-LENA JANSSON (s)	44
Anf. 51	BÖRJE VESTLUND (s)	45
Anf. 52	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	46
Anf. 53	EVA-LENA JANSSON (s)	47
Anf. 54	BÖRJE VESTLUND (s)	48
Anf. 55	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	49
Anf. 56	EVA-LENA JANSSON (s)	50
Anf. 57	BÖRJE VESTLUND (s)	51
Anf. 58	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	52
<b>10 §</b>	<b>Svar på interpellation 2009/10:472 om situationen för Sveriges företagare</b>	<b>52</b>
Anf. 59	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	52
Anf. 60	BÖRJE VESTLUND (s)	54
Anf. 61	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	55
Anf. 62	BÖRJE VESTLUND (s)	56
Anf. 63	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	56
Anf. 64	BÖRJE VESTLUND (s)	57
Anf. 65	Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	58
<b>11 §</b>	<b>Svar på interpellationerna 2009/10:375, 389 och 432 om regeringens ekonomiska familjepolitik</b>	<b>59</b>
Anf. 66	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	59
Anf. 67	HILLEVI LARSSON (s)	60
Anf. 68	EVA-LENA JANSSON (s)	61
Anf. 69	MATILDA ERNKRANS (s)	62
Anf. 70	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	63
Anf. 71	HILLEVI LARSSON (s)	64
Anf. 72	EVA-LENA JANSSON (s)	65
Anf. 73	MATILDA ERNKRANS (s)	66
Anf. 74	LARS U GRANBERG (s)	68

Anf. 75	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	68
Anf. 76	HILLEVI LARSSON (s)	69
Anf. 77	EVA-LENA JANSSON (s)	70
Anf. 78	MATILDA ERNKRANS (s)	71
Anf. 79	LARS U GRANBERG (s)	71
Anf. 80	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	72
<b>12 §</b>	<b>Svar på interpellationerna 2009/10:383 och 408 om förmaksflimmer och jämlik vård</b>	<b>72</b>
Anf. 81	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	72
Anf. 82	PER SVEDBERG (s)	74
Anf. 83	LARS U GRANBERG (s)	75
Anf. 84	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	76
Anf. 85	PER SVEDBERG (s)	77
Anf. 86	LARS U GRANBERG (s)	78
Anf. 87	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	78
Anf. 88	PER SVEDBERG (s)	79
Anf. 89	LARS U GRANBERG (s)	80
Anf. 90	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	80
<b>13 §</b>	<b>Svar på interpellation 2009/10:404 om försäljning av receptfria läkemedel</b>	<b>81</b>
Anf. 91	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	81
Anf. 92	LENNART AXELSSON (s)	82
Anf. 93	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	83
Anf. 94	LENNART AXELSSON (s)	84
Anf. 95	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	84
<b>14 §</b>	<b>Svar på interpellationerna 2009/10:435, 454 och 464 om barnens rätt till båda sina föräldrar</b>	<b>84</b>
Anf. 96	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	84
Anf. 97	VERONICA PALM (s)	86
Anf. 98	GUNVOR G ERICSON (mp)	86
Anf. 99	LENNART AXELSSON (s)	87
Anf. 100	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	88
Anf. 101	VERONICA PALM (s)	89
Anf. 102	GUNVOR G ERICSON (mp)	90
Anf. 103	LENNART AXELSSON (s)	91
Anf. 104	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	92
Anf. 105	VERONICA PALM (s)	93
Anf. 106	GUNVOR G ERICSON (mp)	93
Anf. 107	LENNART AXELSSON (s)	94
Anf. 108	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	94
<b>15 §</b>	<b>Svar på interpellation 2009/10:477 om en ojämlig sjukvård</b>	<b>95</b>
Anf. 109	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	95
Anf. 110	VERONICA PALM (s)	96
Anf. 111	BÖRJE VESTLUND (s)	97
Anf. 112	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	98
Anf. 113	VERONICA PALM (s)	99
Anf. 114	BÖRJE VESTLUND (s)	100

Anf. 115	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	100
Anf. 116	VERONICA PALM (s)	101
Anf. 117	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	102
<b>16 §</b>	<b>Svar på interpellation 2009/10:482 om jämlikheten och jämställdheten inom sjukvården</b>	<b>102</b>
Anf. 118	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	102
Anf. 119	EVA-LENA JANSSON (s)	104
Anf. 120	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	105
Anf. 121	EVA-LENA JANSSON (s)	106
Anf. 122	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	107
Anf. 123	EVA-LENA JANSSON (s)	107
Anf. 124	Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (kd)	108
<b>17 §</b>	<b>Svar på interpellation 2009/10:381 om jobb- och utvecklingsgarantin</b>	<b>109</b>
Anf. 125	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	109
Anf. 126	PATRIK BJÖRCK (s)	109
Anf. 127	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	110
Anf. 128	PATRIK BJÖRCK (s)	111
Anf. 129	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	112
Anf. 130	PATRIK BJÖRCK (s)	112
Anf. 131	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	113
<b>18 §</b>	<b>Svar på interpellation 2009/10:409 om regeringens utlovade nya jobb</b>	<b>113</b>
Anf. 132	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	113
Anf. 133	BOSSE RINGHOLM (s)	114
Anf. 134	STAFFAN DANIELSSON (c)	115
Anf. 135	PATRIK BJÖRCK (s)	115
Anf. 136	BOSSE RINGHOLM (s)	116
Anf. 137	STAFFAN DANIELSSON (c)	118
Anf. 138	PATRIK BJÖRCK (s)	118
Anf. 139	BÖRJE VESTLUND (s)	118
Anf. 140	BOSSE RINGHOLM (s)	119
<b>19 §</b>	<b>Svar på interpellationerna 2009/10:415 och 485 om en aktiv arbetsmarknadspolitik för våra unga</b>	<b>119</b>
Anf. 141	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	119
Anf. 142	VERONICA PALM (s)	120
Anf. 143	BÖRJE VESTLUND (s)	121
Anf. 144	Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m)	122
Anf. 145	VERONICA PALM (s)	123
Anf. 146	BÖRJE VESTLUND (s)	124
Anf. 147	STAFFAN DANIELSSON (c)	125



Anf. 148 PATRIK BJÖRCK (s).....	126
Anf. 149 JENNIE NILSSON (s) .....	127
Anf. 150 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	127
Anf. 151 VERONICA PALM (s).....	128
Anf. 152 BÖRJE VESTLUND (s) .....	129
Anf. 153 STAFFAN DANIELSSON (c).....	129
Anf. 154 PATRIK BJÖRCK (s).....	130
Anf. 155 JENNIE NILSSON (s) .....	131
Anf. 156 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	131
<b>20 § Svar på interpellationerna 2009/10:438 och 478 om ungdomars villkor på svensk arbetsmarknad .....</b>	<b>132</b>
Anf. 157 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	132
Anf. 158 EVA-LENA JANSSON (s).....	133
Anf. 159 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) .....	134
Anf. 160 STAFFAN DANIELSSON (c).....	135
Anf. 161 BÖRJE VESTLUND (s) .....	135
Anf. 162 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	136
Anf. 163 JENNIE NILSSON (s) .....	136
Anf. 164 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	137
Anf. 165 EVA-LENA JANSSON (s).....	138
Anf. 166 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) .....	139
Anf. 167 STAFFAN DANIELSSON (c).....	140
Anf. 168 BÖRJE VESTLUND (s) .....	141
Anf. 169 JENNIE NILSSON (s) .....	141
Anf. 170 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	142
Anf. 171 EVA-LENA JANSSON (s).....	142
Anf. 172 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) .....	143
Anf. 173 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	144
<b>21 § Svar på interpellationerna 2009/10:466 och 479 om åtgärder mot arbetslösheten .....</b>	<b>144</b>
Anf. 174 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	144
Anf. 175 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) .....	145
Anf. 176 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	146
Anf. 177 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) .....	148
Anf. 178 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	149
Anf. 179 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s) .....	150
Anf. 180 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	150

<b>22 § Svar på interpellation 2009/10:440 om konsekvenser för arbetsmiljöarbetet vid arbetsmiljöbrott .....</b>	<b>151</b>
Anf. 181 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	151
Anf. 182 EVA-LENA JANSSON (s).....	152
Anf. 183 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	153
Anf. 184 EVA-LENA JANSSON (s).....	154
Anf. 185 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	156
Anf. 186 EVA-LENA JANSSON (s).....	156
Anf. 187 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	157
<b>23 § Svar på interpellation 2009/10:444 om jobb- och utvecklingsgarantin .....</b>	<b>157</b>
Anf. 188 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	157
Anf. 189 EVA-LENA JANSSON (s).....	158
Anf. 190 PATRIK BJÖRCK (s).....	159
Anf. 191 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	160
Anf. 192 EVA-LENA JANSSON (s).....	161
Anf. 193 PATRIK BJÖRCK (s).....	162
Anf. 194 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	162
Anf. 195 EVA-LENA JANSSON (s).....	163
Anf. 196 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	163
<b>24 § Svar på interpellation 2009/10:451 om en allmän och solidarisk a-kassa .....</b>	<b>164</b>
Anf. 197 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	164
Anf. 198 STAFFAN DANIELSSON (c).....	164
Anf. 199 PATRIK BJÖRCK (s).....	166
Anf. 200 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	167
Anf. 201 STAFFAN DANIELSSON (c).....	168
Anf. 202 PATRIK BJÖRCK (s).....	169
Anf. 203 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	169
Anf. 204 STAFFAN DANIELSSON (c).....	170
Anf. 205 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	171
<b>25 § Svar på interpellation 2009/10:452 om en fristående och oberoende Alfakassa .....</b>	<b>171</b>
Anf. 206 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO	
LITTORIN (m).....	171
Anf. 207 STAFFAN DANIELSSON (c).....	172

Anf. 208 PATRIK BJÖRCK (s).....	173	Prot. 2009/10:145
Anf. 209 EVA-LENA JANSSON (s).....	174	29 juni
Anf. 210 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	174	<hr/>
Anf. 211 STAFFAN DANIELSSON (c).....	175	
Anf. 212 PATRIK BJÖRCK (s).....	176	
Anf. 213 EVA-LENA JANSSON (s).....	177	
Anf. 214 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	177	
Anf. 215 STAFFAN DANIELSSON (c).....	178	
Anf. 216 Arbetsmarknadsminister SVEN OTTO LITTORIN (m).....	179	
<b>26 § Anmälan och omedelbar hänvisning av ärenden till utskott .....</b>	<b>179</b>	
<b>27 § Kammaren åtskildes kl. 20.01.....</b>	<b>180</b>	

Prot. 2009/10:145  
29 juni

Tryck: Elanders, Vällingby 2010